

İNSAN ve AHLÂK

FETTAH GÜVENTÜRK
Mak. Y. Müh.

2012 / İZMİR

İZMİR-HAZİRAN 2012

ISBN 978-605-63172-0-0

Baskı Yeri Çağlayan Matbaacılık Aş.
TS –EN ISO 9001-2000
SER. NO:300-1
Sarnıç Yolu No:7 Gazıemır – İZMİR
Tel: 232.2742215(pbx)

Bu kitabın her türlü yayın hakkı Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince Fettah GÜVENTÜRK'e aittir.

Fethah GÜVENTÜRK
Mak. Y. Müh.

1943 yılında Karaman'ın Akçaşehir kasabasında doğdu. İlk ve orta öğretimine müteakip 1965 yılında İ.T.Ü. Makine Fakültesinden mezun oldu. 1968 yılında Mesleki deneyim ve tecrübelerini kazandığı ve ikinci üniversite olarak vasıflandırdığı M.K.E. Çelik fabrikasında işe başladı.

1974 yılında; pratik ve ticari bilgilerini kazandığı kendisini İzmir'e getiren özel sektörde çalıştı.

1979 yılında; Eczacılıkla özdeş kıldığı vasıflı çelik ticaretini konu alan "Güven Çelik" adlı firmasını kurdu. MKE'de kazandığı bilgi ve tecrübelerini konu alan "Çelik El Kitabı" nı yayınladı. Yazılı ve sözlü eğitim etkinlikleri ile konusunda öncü, güvenilir isim olan Güventürk, 1986 yılında imalat şirketi olan "Güven Haddecilik AŞ." isimli sanayi şirketini kurdu. Çelikte teknoloji denilebilecek hassas soğuk tamamlanmış (pompa mili) çelik mil ürünleri başta İran olmak üzere Orta doğu ülkelerine ihraç etmeye başladı. İstanbul Dudulu Sanayi Bölgesi'nde İzmir Atatürk Sanayi Bölgesi'nde kurulu tesis ve işyerleri ile üretim ve ticari faaliyetlerini sürdüren, Üç çocuk babası,

Birçok Sivil toplum kuruluşunda görev yapmıştır, yapmakta olan Güventürk

- Firmalarının yönetim kurulu başkanlığı,
- EGEKOBİDER Yönetim Kurulu Başkanlığı,
- İZMİR Kalkınma Kurulu üyeliği,
- BAYOSB Mütevelli Heyet üyeliği,
- İZMİR Demir ve Demir Dışı Metal İhracatçıları Birliği Denetim Kurulu üyeliği yapmaktadır.

Bildiklerini toplumla paylaşmaktan mutluluk duyan örnek bir İşadami/sanayici/sivil toplumcu/eğitmen olarak tanınmaktadır.

Bu kitabı eşim, çocuklarım / torunlarıma ithaf ediyorum....

GÜVEN HADDECİLİK SAN. ve TİC. AŞ.
10001 SOK. NO:24 A.O.S.B. ÇİĞLİ İZMİR TEL: 0 232 376 75 20

www.guvenhaddecilik.com.tr
guvenhaddecilik@guvenhaddecilik.com.tr

İçindekiler

- İç Kapak.....	I
- Özgeçmiş.....	1
- İçindekiler.....	2
- Sunuş	6
- Önsöz.....	7
- Giriş.....	8

Birinci Bölüm İNSAN

- İnsan	9
- İnsan Üzerine	10
- İnsan Manevi Dünyası	11
- İnsanın Büyüklük ve Yüceliği.....	14
- İnsanın Beyni(İnsan Bu Mechul).....	15
- Tövbe ve Bağışlama.....	18
- Kaliteli İnsan.....	19
- İdeal İnsan Şablonu.....	22
- Anahtar Nitelikli İnsani Kavramlar	24
- Salih Amel (Yararlı İş).....	25
- Akıl ve Zeka Üzerine	29
- İnsanın İç ve Dış Uzuvları	34
- İnsanın Görev ve Sorumlulukları.....	35
- Aile içi Sorumluluklar.....	41

İkinci Bölüm Ahlak

- Ahlak	43
- Ahlak ve Ahlaki Faziletler.....	44
- İş ve Meslek Ahlakı	56
- Çalışma Hayatının Ahlaki ve Mesleki Boyutu.....	58
- Çocuklara Ahlaki Değerler	61
- Güzel Ahlak Üzerine.....	64

Üçüncü Bölüm Okuma ve Eğitim

- Okuma ve Eğitim	69
- Okuma ve Önemi	70
- Eğitimin Önemi ve Amacı	75
- İş dünyası ve Yaygın Eğitim	78
- Uzaktan Eğitim.....	80
- Öğretim Nedir?.....	81
- Bilgi Toplumu ve Eğitim	82
- Bilgi Kaynakları Danışman Bürolar.....	84
- Çalışmak İbadettir	86
- Çalışkan Olmak.....	88
- Çalışma Hayatı	90
- İşyeri Maneviyat.....	93
- İş Hayatı ve İlkeler.....	96
- Mesleğin İnsan Yaşamındaki Yeri.....	100
- Sanayi Okul İş Birliği.....	105

Dördüncü Bölüm İnsan ve Aile

- İnsan ve Aile	109
- Aile Üzerine	110
- İnsanın Sağlığının Önemi.....	113
- Sevgi	117
- Sevgi Üzerine Atasözleri.....	120
- Mutluluk Nedir?	121
- Başarının Yolu Sağlık/İlgi ve Bilgiden Geçer.....	123
- Başarı Üzerine Atasözleri	126
- İnsan, Doğa ve Toprak	127
- İş ve İnsan İlişkileri.....	130
- İş Yaşamında Güven	132
- İş Hayatında Zaman Yönetimini	134

Beşinci Bölüm Toplum ve Toplum Değerleri

- Toplum	137
- Toplum Özellikleri Nelerdir?	138
- İşbirliği/Sinerji	140
- Sivil Toplum Üzerine	141
- Yerel Yönetimler ve Başarı Şansı	146
- İnsan ve Toplum Yönetimi	147
- İletişim Teknikleri	149
- Etkili İletişim Öncelikleri	153
- İletişim Sanattır	156
- Çocuk ve İletişim	158

Altıncı Bölüm – Ekonomi ve Kobiler

- Ekonomi	161
- Ekonomi Üzerine	162
- Türk Sanayine Genel Bakış	163
- Sanayi ve Sorunları üzerine	165
- Çelik Kullanımında	166
- Üretim Faktörleri	167
- Demir Çelik Dünyası	169
- Kobiler Üzerine	173
- Kobilerin Beklediği	174
- Kobiler ve İletişim	175
- Kobiler ve AR- GE	176
- Kobiler ve Proje	177
- Kobiler ve Girişimcilik	178

Yedinci Bölüm - Örnek Büyük İnsanlar

- Örnek İnsanlar	179
- Hz. Muhammed (SAV)	180
- Mustafa Kemal Atatürk.....	185
- Mevlana.....	190
- Ahi Evran	197
- Yunus Emre.....	205

Sekizinci Bölüm – Örnek Yazılar

- Örnek Yazılar	209
- Veda Hutbesi	210
- Nutuk	212
- Mevla'nın Sözleri.....	213
- İstiklal Marşı	214
- Borç Üzerine	215
- Ey Oğul	217
- Çalışma Üzerine.....	219
- Başarının A. Kuralları	220
- Çelik ve İnsan	221
- Ahilik İlkeleri	222
- Büyük Olmak İçin	223
- İnsan üzerine özdeyişler.....	224
- Kitabe	225
- Kaynaklar.....	226
- Sonsöz	230

SUNUŞ

İnsan, dünya üzerinde yaşayanlar arasında donanımlı ve kıymetli bir varlıktır. Fakat insanın yaratılıştan gelen bu değerli özelliği; yapısına uygun olmayan eğitim ve sosyal düzenler yoluyla yıpratılmakta ve o giderek bozulmaktadır. Bozulan insan tabiatının düzeltilmesi için iki farklı alanda çareler üretilmektedir. Bunlardan biri din alanı, diğeri de sosyal bilimler alanıdır. Karakterine uyamayan davranışlar üretmede mahir olan insanı bu alışkanlığından etkili bir şekilde uzak tutacak sistem hangisi olabilir? Bize göre insanı bir ömür boyu kuşatan, hayatının sonrası da ona çareler üretebilecek olan sistem insan için çare olabilecektir. Çünkü yaratılışı gereği insan, dünyanın ötesiyle de ilgilenmekte, ebedi bir hayat arzulamaktadır. Tüm toplumlarda temeli dine dayanan kültürel gelenekler bulunmaktadır. Ancak insan, tabiatı ve çevresini bozup değiştirdiği gibi bu gelenekleri de yine kendi eliyle tahrip edip değiştirdiğini görmekteyiz. Ancak İslam dininin temel referans kaynağı olan Kur'an-ı Kerim tüm otantikliğiyle elimizde bulunmaktadır. Bu hem Müslümanlara hem de insanlığa çok önemli fırsatlar sunmaktadır.

Vücut olarak zayıf, ömür yönüyle kısa ve fani olan insanın yüklendiği sorumluluk gerçekten büyüktür. O, kendi bünyesinden başlayıp uzayın en uç sınırına kadar ulaşan büyük bir sorumluk alanına sahiptir. Sorumluluğun büyüklüğünden, ağırlığından dolayı insan korkup görevden kaçabilir. Ancak "Allah kişiye ancak gücünün yeteceği kadar yükler..." (Bakara, 2/286) gerçeğinden baktığımızda görevimizin sınırları, ağırlığı belirlenmektedir. Hiç kimse kaldıramayacağı bir sorumlulukla yükümlü değildir; ancak herkes sorumludur. Kendi irade, egemenlik ve görev alanıyla sorumluluğun sınırları çizilmektedir. Makine yüksek mühendisi Fettah Güventürk, sorumluluk bilincinin gereğini yerine getiren bir iş adamıdır. Yoğun iş hayatının içinde kültürel sorumluluğu da yüklenen Güventürk, İnsan, din, ahlak ve iş olarak özetlenebilecek olan elinizdeki çalışmayı bizlere sunmuştur. Sanayi ve iş hayatımızın önemli kademelerinde hizmet vermiş bir teknik tecrübenin ürünü olması açısından bakıldığında bu eser değerli bir çalışma olarak görülmelidir. Sadece bir alanı değil, farklı alanlardan özlü yazı ve metinleri de sunması ayrı bir anlam katmaktadır çalışmaya. Yazar kitapta insanın ve toplumun eğitilmesi, bilgilendirilmesi ve değerlerine sahip çıkması konularını iş adamı gözü ve anlayışıyla ele almıştır.

Sayın Fettah Güventürk'ü çalışmasından dolayı takdir eder, yeni eserlerini bekleriz.

İzmir, 29.05.2012

Prof. Dr. Hüseyin YAŞAR

ÖNSÖZ

Yaşamın, hayatın, kainatın, tüm toplumun baş oyuncusu İNSAN..

İnsanı insan vasfına ulaştıran, insanın başlıca gayesi olan dünya ve ahret mutluluğuna, başarısına taşıyan temel kavram “AHLÂK ve ahlâki değerler,

Toplum için “su, hava, yiyecek kadar gerekli BİLGİLERİ ve tavsiyeleri” özetleyen yayınıımız; “İNSAN ve AHLÂK”

- İlk yayınıımız **İnsan ve Ekonomi**’ ye belirli bir takdir ve istem doğması üzerine bu yayınıımızı genişletme ve yeniden çıkarma düşüncesi,

- **Kaynak ve kısmi alıntı olarak İnsan ve Ahlâk üzerine internet yayınlarından, bir çok değerli kitaptan seçilmiş yazıların derlenmesi,**

- **Kırk yılı geçkin bir süreyi içine alan Kamu, Özel sektör ve girişimcilik dönemi / İŞ ve İŞ DÜNYASI birikim ve deneyimlerimizin özeti,**

- **Özellikle örnek insanlar ve örnek yazıların ilavesi,**

- **İçine girmiş olduğumuz çağın zayıflayan, insani değerlerine bir ölçüde katkıda bulunma arzusu sonucu** bu mütevazı eser ortaya çıktı.

Çağlar boyunca insanlık; mutluluk ve mutluluğa giden başarı yollarını aramışlar, düşünmüşler, söylemişler, yazmışlar... Bu yolda çok kayıplar verilmiş, istenmeyen olaylar hatta harpler yaşanmış, Muhtelif dönemlerde, muhtelif tarz ve ortamlarda büyük bedeller ödeyerek kazanılan bu değerler: **Ayet, hadis, atasözü, veciz, söz, güzel söz, özdeyişler,..** gibi söylemler ile kazanılmışinsanlığa mal olmuş “**tecrübe birikimleri**” günümüze kadar gelmiştir.

Pahalı birer nesne olan **bilgi, tecrübe ve deneyimlerin** kazanılması belirli bir süreç ve özveri gerektirir. Bu birikimlerin topluma sunulması, yerinde ve uygulamada kullanılması, **üretime, yaşama**, yöneltilmesi ayrı bir ERDEM ve kabiliyet ister. Kazanılmış pratik, hazır bilgi ve deneyimleri üretim ve hizmet alanında kullanmak; Amerika’yı yeniden keşfetmeye gerek kalmadan çok büyük bir zaman ve ekonomi kazandırır. Zira bu birikim ve deneyimler ARI-BAL ikilemi gibi öz ve değerlidir.

Çağımız **eğitimin, bilginin, çalışmanın, işin, mesleğin, istihdamın, sivil toplum** mantığının azami ihtiyaç duyulduğu, özellikle **Ahlaki değer**, kavramlarının stratejik boyut arz ettiği bir dönemden geçmektedir. Toplum kurtuluşu için tümüyle birlikte; **İletişim, barış, sevgi, hoşgörü, işbirliği, inanç, yardımlaşma** gibi faziletlerin eksikliği, önemli derecede hissedilmedir.

Özellikle; öğrenim çağında ki gençlik, bu gençleri eğiten ana baba ve öğretmenlere, toplum mühendislerine tavsiye niteliğinde bu özet ve stratejik bilgileri ; **insani bir borç ve sorumluluk** hissederek sunuyoruz. Faydalı olabilir ve yararlı iş sevabı kazanabilirsek ne mutlu bize....

Fettah GÜVENTÜRK

GİRİŞ

İNSAN ve AHLÂK: Birbiri ile organik ve zincirleme ilişkisi olan stratejik iki kavram. Kainatın yaratılmasına vesile olan İNSAN, İnsanı insan yapan en üstün haslet AHLÂK kavramlarının birlikte ifadesi “İNSAN ve AHLÂK” adlı yeni yayınıımız doğdu ;

Kitapçığımız 8 Bölümden oluşmaktadır. ;

- Birinci Bölüm : İNSAN

İnsan nedir?, Salih Amel, Akıl ve Zeka, İnsani Sorumluluklar, Atasözleri

- İkinci Bölüm: AHLÂK

Ahlaki Kavramlar, Ahlâki Faziletler, Haklar, Güzel Ahlâk, Çocuk Ahlâki Değerleri, İş ve Meslek Ahlâkı, Atasözleri

- Üçüncü Bölüm: OKUMA ve EĞİTİM

Okuma, Eğitim, Bilgi, Çalışma Hayatı, Meslek, Atasözleri

- Dördüncü Bölüm: İNSAN ve AİLE

Aile, Sağlık, Sevgi, Mutluluk, Başarı, Toprak, Doğa, İş, Zaman, Atasözleri

- Beşinci Bölüm: TOPLUM

Toplum/Sivil Toplum, İşbirliği, İletişim, Atasözleri

- Altıncı Bölüm: EKONOMİ ve KOBİLER

Ekonomi, Sanayi, Üretim, Çelik Sanayi, KOBİler, Kobi sorunları, Ar-ge

- Yedinci Bölüm :ÖRNEK BÜYÜK İNSANLAR

Hz. Muhammed (sav), Mustafa Kemal Atatürk, Mevlana, Yunus Emre, Ahi Evran,

- Sekizinci Bölüm :ÖRNEK YAZILAR

Veda Hudbesi, Gençliğe Hitabe, İstiklal Marşı, Veciz Sözler....

Bu eserin hazırlanmasında temel amacımız:

Hayatın, yaşamın başrol oyuncusu insan ve insanla ilgili (bölümlerde özetlenen ve paraleli konularda) toplumu, bireyleri bilgilendirici, yönlendirici katkılarda bulunmak.

İnsanın sebep olduğu istemeyerek ve isteyerek yaptığı yanlışlıkları, hata paylarını asgariye düşürmek suretiyle yaşam mücadelesine katkıda bulunabilmektir.

Öğrenim ve öğretimin en etkin yolu bilindiği gibi yaşamak ve örnek almaktır. Eğitimde bu iki yolu etkinleştiren bir metod daha vardır ki oda tekrar etmektir.

Bazı bilgi ve deneyimleri, önemli konuları bir çok defa tekrar etmemizin sebebi bu'dur. Kitabımızda ki bu tekrarlardan, varsa kusur, eksiklik, hatalarımızdan dolayı değerli okuyucularımızdan özür dileriz..

BİRİNCİ BÖLÜM

İNSAN

“Yaradılanların En Mükemmeli **İnsan**
İnsanın En Makbulü İnsana Faydalı Olandır”

H.Şerif

“İnsan Görünüşü İle Karşlanır ,
Kişiliği İle Uğurlanır .”

“Yaşamın Dengesi Ölçülü Olmaktır.
AŞIRISI Daima Tersine Döner”

“İfrat Ve Tefrit Haramdır”

“Adım Adım (Tedricen) İstikbale Gidilir.”

“Bilen İnsan Bilmeyen İnsandan da Sorumludur.”

*“İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendin bilmezsin
Ya nice okumaktır”*

İnsan Üzerine

İNSAN; Allah ‘ ın yarattığı en mükemmel varlıktır. Ruh ve bedenden oluşan insan, bir takım duygu ve yeteneklerle donatılan, yeni ve değişen şartlara iradesiyle yön veren, uyabilen, konuşma ve iş yapma becerisi gibi kabiliyetlere sahip yararlı işler yapabilen yaratılmışların en üstünüdür.

Eğitim ve öğretim ile dil, kültür, ahlak, anane, gelenek, meslek gibi çok yönlü özellikler kazanabilen İNSAN’ ın gıda, su, hava gibi temel ihtiyaçları da vardır.

Allah dünyayı insanın yaşayabileceği özelliklerde yaratmış ve insan için, her şeyi insan emrine vermiş. Sonsuz denilebilecek bu nimetlere karşı; insana da önemli ölçüde sorumluluklar yüklemiştir.

İnsan ihtiyaçları yalnız maddi değildir. Sevme, kızma gibi duyguları, iyilik ve kötülük yapabilme gibi yetenekleri yanında inanma, **yararlı iş yapma** gibi manevi ihtiyaçları da vardır. İyi ve kötü davranışlarının mertebesi; onu yüceltir, mükafatlandırır veya hem dünyasının hem ahretinin kaybına sebep olur.

Bilim ve teknolojinin gelişmesi ile keşif ve yeniliklere imza atabilen insan aynı zamanda hem Dünyanın hakimi, hem de lideri konumuna gelebilmektedir.

Özetle; insanın çok yönlü ve karışık maddi ve manevi yapısı, psikolojik, biyolojik, sosyolojik etkinlik ve eylemlerinin okunması, tanınması ile tarifi, anlatılması pek de kolay olamamaktadır.

Alexis Carrel ‘ in söylemiyle **“adeta İNSAN bu meçhul”** .....

İnsan hareket eden çok yönlü eylem yapabilen bir varlıktır. Eylem ve davranışlar, hal hareketler iyi ve kötü şeklinde ikiye ayrılır.

İlim, irfan, mantık, inanç, ahlak gibi güzel huyların daima ön plana çıkması yaşamın başlıca hedef ve şartı olduğu gibi kötü alışkanlıklardan, kötü huylardan uzak kalmakta en büyük arzusudur.

Hayat anlayışında bu tür güzel haslet ve duygulara sahip olan insanlar ruhen yükselir ve mutlu bir yaşam sürerler. Bu değerlerden mahrum olanlar ise mutluluğa ulaşamadıkları gibi çevrelerine zarar veren yaratıklar haline gelirler.

Sevgi, eğitim, ihtisas, ahlak vasıfları ve becerisiyle kendini insanlığa kainata yararlı hale getirebilen kişiler, huzur/ mutluluk/ güven içinde yaşayabilecekler ve iki dünyalarında kazanabileceklerdir.

• **Ana rahminden geldik pazara, bir kefen aldık döndük mezara.**

• **Güçlüklere karşı üç şey: “ Ümit, uyku, gülmek” hediye edilmiştir.**

• **İnsanın sağlığını koruyan üç şey vardır:**

“İşini sevmesi ve hayatı sevmesi,

Uyumlu ve mutedil olmasıdır. ”

İnsanın Manevi Dünyası

Yüce Allah, insana fiziki yapısının yanında akıl ve vicdan gibi yüksek değerli manevi kuvvetler vermiştir. Manevi dünyada **akıl, fikir, zeka, mantık, ahlak, fazilet, bilim, irfan** gibi değerler bulunur. İnsan bu değeri kullanarak doğruyu bulur, yalnız ve kötülüklerden sakınabilir. C. Allah bu gibi nimetler ile yetinmemiş peygamber ve kitaplar göndermek suretiyle **insanın inanmış, yararlı işler yaparak dünya ve ahiret mutluluğunu temin etmelerini**, nefis ve şeytanın düşmanlığından korunmalarını arzu etmiştir. Mutluluğun sadece maddi ihtiyaçların karşılanmasından ibaret olmadığı açıktır. İnsanları ahlak ve meziyet sahibi yapmada karşılıklı haklara saygı göstermede kötülüklerden korunmada, dürüst ve adil olmada dinin rolü büyüktür. Yüce Allah dünya, ahireti insan için; insanı da kendi için yaratmış, onu **Esmâ** sıfatlarının tecellisine ayine yapmış, ona nefesinden üflemiş, **halifesi** mertebesine yükseltmiş kısacası yeryüzünün en değerli (**eşref-i mahlukat**) varlığı yapmıştır.

Evet C. Allah insanları dünya da maddi ve manevi nimetlerine sahip etmek için, ona ibadet etsinler, insanlığın hayrına, dünyanın imarı gibi hayırlı iş yapıp ona şükürde bulunsunlar diye insanı yaratmıştır.

Allah rızası için yararlı iş “Salih Amel” boyutunda işlenen her türlü ibadet insanlığın bu dünyada ve öbür dünyada kurtuluşuna vesile olacaktır.

İnsan inanan yaratıktır **“İnanmış yararlı iş “Salih Amel” yapanlar cennetliktir.”** Mealinde çok sayıda ayet vardır.

İnsan aynı zamanda akıl planında halifelik sürecine girebilen , nefis planında iblisleşebilen bir varlıktır.

İşin özü **“ İNSAN olmaktır.” müslümanlık iyi insan, iyi vatandaş demektir.**

Bir insan yapısında **doğruluk, dürüstlük, iyilik, doğru inanç, ilim, irfan, bilgelik, adalet, güvenlik, iç barış, sosyal uzlaşma** olmaz ve bu yönden güçlü olmazsa o insanın kendisi ve ülkesi adına birşeyler beklemek çok zor olur.

İşte böylesine faydalı boyutları olan bu kutlu, şerefli varlık **Esmâ vasıfları** ile özellik ve güzellik kazanacak şekilde yaratılmıştır.

Şükür, bir nimeti verene teşekkür etmek, memnuniyetini ve minnettarlığını belirtmek, verilen nimetin değerini bilmek, takdir etmek manasına gelir. Söz konusu olan Allah'a şükretmek olunca, şükürün bu genel tarifine, her türlü nimetin tek sahibinin Allah olduğunun ve yalnızca O'ndan geldiğinin şuurunda olmayı, bunu kalple ve dille ifade etmeyi de eklemek gerekir. Şükretmenin tersi ise Kuran'da, nankörlük anlamına gelen "küfür" terimiyle tanımlanır. Yalnızca bu tanım bile şükretmenin Allah katında ne kadar önemli bir ibadet olduğunu ve bu ibadetten uzaklaşmanın insanı ne kadar kötü bir konuma

soktuğunu göstermesi açısından yeterlidir.Şükür, Kuran'da üzerinde en çok durulan konulardan biridir. Yetmiş yakın ayette şükretmenin öneminden bahsedilir, müminlere şükretmeleri hatırlatılır, şükredenlerin ve şükretmeyenlerin örnekleri verilir, akıbetleri anlatılır. Şükürün Kuran'da bu derece önemle vurgulanmasının nedeni, bunun imanın ve tevhidin en büyük göstergelerinden biri olmasındandır. Bir ayette şükretmek, "yalnızca Allah'a karşı sorumluluklarını (kulluk) yerine getirme"nin şartı olarak belirtilir:

İşte insanoğlu, dünya ve ahiret saadetini bu vazifeleri yerine getirmekle elde eder. Cenab-ı Hakk'ın muradı da zaten, insanların bu saadet ve huzurla yaşamasıdır.

İşte dünya ve ahiretteki nimetlerin kendisine takdim edildiği bu insan, o nimetleri kendisine veren yaratıcıya **karşı şükür ve ibadetle** mükelleftir.

Evet, "Biz insanı en güzel bir şekilde yarattık." (Tîn, 95/4) ayet-i kerimesinden anlaşılıyor ki, insan maddi ve manevi birçok cihetle en güzel bir şekilde yaratılmıştır. Mesela; insanın manevi cevherlerinin kaynağı olan ruhu güzeldir, o ruhun elbisesi olan bedeni güzeldir, bir irfan meşalesi olan akli güzeldir, Allah'ın varlığının şahidi olan vicdanı güzeldir. Dimağı güzeldir, zira orada zeka denilen pırlantanın parıltısı vardır. Konuşması ve ifadesi güzeldir, düşünmesi ve hayali dahi güzeldir...

O halde insanın dünyaya gelişi, ne zevk ve safa, ne de yiyip içmek içindir. O dünyaya her şeyden önce Allah'a iman etmek, O'nu esma ve sıfatlarıyla tanımak, O'na muhabbet ve kulluk etmek için gönderilmiştir. İşte insan için en büyük zevk, bu vazifeleri yerine getirmektir. Zaten hayatın gayesi bunlar olduğu gibi, faziletin de kaynağı, pınarı bunlardır. Eğer, bir insan hayatını saadet ve neşe ile geçirmek istiyorsa, bu vazifeleri tam manasıyla yerine getirmesi gerekir. **Haram dairesinde zevk ve sefa arayanlar en aşağı mertebelere düşerler.**

İnsan, hem kendisini hem de bütün bir varlık alemini inceden inceye düşünür. Bir kendine bir de içinde yaşadığı şu aleme bakar ve görür ki, her iki alemde de, türlü türlü değişimler, halden hale geçmeler ve hiç durmayan bir faaliyet, bir hareket vardır. Bütün bunlar ise, hiç şaşmayan bir kanun ve ölçü dairesinde gerçekleşir. Evet, yerlerde ve göklerde canlı cansız hiçbir mahluk yok ki, bu kanuna ve Allah'ın tayin ettiği ölçülere boyun eğmesin.

İşte her şeyin nizam ve kanun dairesinde hareket ettiğini gören o akli başında insan, bu faaliyetler içerisinde Allah'ın azamet ve kudretini görür; böylece bütün bu yaratılmışların azametli yaratıcısını tam bir imanla tasdik eder ve Allah'ın lütuf ve ihsanını düşünerek ibadet ve halifelik sorumluluğunun şuuruna varır. Böylece gerçek imanı elde ederek, imanın hadsiz basamaklarında adım adım ilerlemeye başlar, **ilmel yakîn, aynel yakîn ve hakkal yakîn** adı verilen mertebelerde sırasıyla gezinir.

Düşünen bir insan, Allahın varlığına ve birliğine şehadet eden kâinatı ibret gözüyle seyrettikçe O'na inanmanın ve O'nu tanımanın zirvesine erişir. Allah'a karşı kendinde latif ve zevkli bir cazibe hasıl olur. Yaratıcının azamet ve

kudretini düşünmekten meydana gelen korku, haz ve lezzetten, ruhanî bir zevk ve sorumluluk huzur hisseder. Böylece imanı ve irfanı parıldar, kalbi Allah'ı bilmenin ve O'nu sevmenin mükemmel bir ayinesi olur.

İnsan çok tezatları olan bir mahluktur. Akli ve fikri sayesinde dağları ve taşları deldiği ve deryalara hakim olduğu halde, bir mikrop ve sivrisineğe mağlup olup, onların zararlarını kendisinden def' edemez. Ömrü boyunca keder ve ızdıraptan kurtulamaz. Ağlayarak doğar, şikayet içinde büyür, pişmanlıklar içinde yaşar...

O halde böyle sonsuz aciz bir varlık, ancak nihayetsiz kuvvet ve kudret sahibi olan Allah'a yönelmekle teselli ve huzur bulur, musibet ve dertlerden kurtulur.

Dağları ve deryaları, bağ ve bahçeleri onun istifadesine sunmuş, sayısız nimetlerle onun midesini ve dilini memnun etmiştir. Ancak, bu lezzet ve zevkler her ne kadar helal olsa da ani ve fanidirler. Onun için bu alemdeki sayısız zevkler ruhu tatmin etmiyor. Çünkü onun gayesi ne maddi bir lezzet, ne de maddi bir menfaattir. O, iman, ilim ve yapılan yararlı işlerle tatmin olur. Onun gayesi **Allah'ın kendisinden razı olduğu bir sorumluluğunu bilen bir halife olabilmektir.** Onun olgunluğu ve huzuru buna bağlıdır. O öyle bir zevk ve lezzet ister ki, elinden çıkmasın ve kendisiyle beraber ebedi olsun. O öyle bir alemde yaşamak ister ki, ahenk ve nizamı hiç bir hadiseyle bozulmasın.

Onun zevk ve saadeti ancak **ilimde, fazilette ve Allah'ın rızasını kazanmaktadır.** Ancak bu sayede onun için ebedi saadet nurları parlar.

İnsan, ne olduğunu, nereden gelip nereye gittiğini ve bu dünyaya niçin geldiğini bilecek ve kainatın sırlarını keşfedecek bir istidat ve kabiliyette yaratılmıştır. Böyle bir istidat ve kabiliyete sahip olan bir canlı, elbette ki mümtaz ve mükerremdir.

Bu şerefe nail olmak için birtakım haslet ve meziyetler lazımdır. Her şeyin bir hakikati olduğu gibi, insanlığın hakikati de iman ve yaptığı yararlı işten ibarettir. Bu gibi meziyetler kimde var ise gerçek halife insan odur. Bu meziyetlerden mahrum olan insan, böyle bir şerefe nail olamaz.

- **Her insan meyvesi ile tanınır.** Martine Luther
- **İnsan evvela kendi içinde, sonra dışarıda mağlup olur.** Rockefeller
- **İnsana hayat verilmemiş, kiralananmıştır.** Publilius Syrus
- **İnsan hep kendini geçmeye çalışmalıdır.** Northam Lee
- **İnsan kendisinden başkasını örnek almadıkça ilerleyemez.**
- **Her insan bir dünyadır.**

İnsanın Büyüklüğü ve Yüceliği

İnsan ve kâinat ayrı birer alemdir. Kâinat “alem-i ekber” yani büyük alem, insan ise, “alem-i asgar” yani, kâinatın özeti ve küçültülmüş halidir. İkisinde de aynı kanunlar cereyan etmektedir. Her iki alemde de Cenab-ı Hakk’ın varlık ve birliğini, azamet ve kudretini gösteren nihayetsiz deliller vardır. Zira o kainat kitabının özeti gibidir.

Kâinatın yaratılmasından asıl maksat insan olduğundan, Cenab-ı Hak dünya da olan her şeyi insanın istifadesine göre terbiye ve tanzim etmiştir. Yani Cenab-ı Hak, insan mahiyetinin ihtiyaçlarını yaratmıştır. Mesela, havayı insanın ciğerlerine, güneşi gözüne, bütün gıdaları midesine, tatları diline ve kokuları burnuna göre terbiye etmiştir. Tâ ki, insan bunlardan istifade edebilsin ve kendisine verilen bu duygu ve hisler ile Cenab-ı Hakk’ın varlığını ve birliğini, kudret ve azametini tefekkür etsin. **Zira insan, kainatın yaratılış sebebi, en son ve en mükemmel meyvesidir.**

Evet, ağaca yapılan bütün hizmet meyvesi içindir. Dünyanın en mükemmel meyvesi ve özeti olan insanda bütün alemlerin numuneleri vardır. Bu konuda Cenab-ı Hakk’ın iki büyük kitabı vardır. Biri kelâm sıfatından gelen Kur’an-ı Kerim, diğeri de irade ve kudret sıfatından gelen şu kainat kitabıdır. Bu iki kitap da insanın maddî ve manevî terbiye ve gelişmesi içindir. Cenab-ı Hakk’ın sıfatlarına en genel bir ayna ve nihayetsiz istidatta yaratılan insan, bu kâinat kitabından bir çok medeniyet harikalarını ortaya çıkarmıştır.

İnsan kainatın küçültülmüş bir nümunesi ve modelidir. Kainat küçülse insan, insan büyütülse kainat olur. Kainatta azametli ve büyük yazılmış tevhit hakikatleri, insanın mahiyetinde küçük ve okunaklı bir şekilde yazılmıştır. Bu hususta kainat ile insan müsavidir. Fark sadece kemiyette, yani boyut ve hacimdedir. İnsanı kainat kadar geniş yapan şey ise, insanın fitratına konulan istidat ve duygulardır.

İnsanda her alem ile irtibat kuracak cihaz ve duygular vardır. İnsanın her bir cihazı ve duygusu, bir aleme açılan bir penceredir. İnsan bu duygu penceresi ile o alemi seyrederek ve o alemle iletişim kurar. Mesela, göz bir penceredir, görüntüler alemine açılır. Kulak bir penceredir, sesler alemini işitir. Dokunma duygusu bir penceredir, cismani alemlere açılır.

Hayal kuvveti bir penceredir, misal alemi ile irtibat kurar. Ruh bir menfezdır, ruhlar alemine açılır. Kalp bir penceredir, aşk ve muhabbet dünyasının kapısıdır. Akıl bir penceredir.

İnsan, ayrıca mahlukat içinde Allah’ın bütün isim ve sıfatlarını tartıp ölçecek geniş mahiyete sahip tek mahluktur. İnsan sahip olmuş olduğu his ve cihazlar sayesinde Allah’ın bütün isimlerini tartıp ölçebilir. Mesela, midenin açlık hissi ile Rezzak ismini, tat alma duygusu ile Allah’ın Kerem ve Muhsin ismini, cüzi iradesi ile Allah’ın külli irade sıfatını, cüzi ilmi ile Allah’ın sonsuz ilim sıfatını bilebilir ve ölçebilir.

İnsan Beyni (İnsan Bu Meçhul)

Bir insan vücudundaki bütün sinir liflerinin toplam uzunluğu 768.000 km. kadardır (Dünya'dan Ay'a gidiş-geliş mesafesi). Bir sinir hücresi aynı anda 200.000'den fazla bilgiyi nakledebilir. İnsan vücudundaki bütün sinir hücrelerinin toplamı 30 milyar kadardır; bunun 10 milyarı beyin kabuğunda, 10 milyarı da, beyincik kabuğunda yer alır.

Doğumdan itibaren her gün sinir hücrelerinin 50.000–100.000 kadarı kaybedilir; bu rakamlar sizi korkutmasın, zîrâ 70 sene yaşayan bir insanın ölen sinir hücrelerinin toplamı 1,5–2 milyar kadardır. Rabb'imiz 30 milyar sinir hücresi verdiği göre, kaybedilen hücreleri normal bir yaşlanma süreci olarak değerlendirebiliriz. Mukayese edersek, sineğin beynine bir milyon, farenin beynine de 100 milyon sinir hücresi yerleştirilmiştir.

Yeni doğmuş çocukta 400 gram olan beyin, bir yılın sonunda 800 grama, dördüncü yılda da 1.200 grama ulaşır. Erginlerde erkek ve kadınlar arasında beyin ağırlığı bakımından biraz farklılık vardır. Kadınlarda beyin ağırlığı 1,230–1,306 gram arası normal kabul edilirken; erkeklerde 1,379–1,434 gram arası normal kabul edilir. İnsan beyninde sadece nöron dediğimiz esas hücreler değil, bu hücreleri koruyucu glia adı verilen bağlayıcı ve araları doldurucu yardımcı hücreler de vardır ki, bunların sayısı bir trilyondur. Nöronların boyu çok değişkendir; mm. ile ölçülenler olduğu gibi cm. ile ölçülebilecek kadar uzun olanlar da vardır. Bir sinir hücresi ile diğer sinir hücresi arasındaki bağlantı ve temas noktalarına sinaps adı verilir. Bazı araştırmacılara göre beyin faaliyetleri arttıkça hücreler arasındaki bağlantılar da artmaktadır ve zekânın gücü bu bağlantıların fazlalığı ile doğru orantılıdır. Bir nöronun diğerleri ile binlerce sinaps yaptığı gösterilmiş ve sinir hücrelerinin toplam 100 trilyon sinaps yaptığı hesaplanmıştır. Sinaps bağlantıların mümkün olabilecek kombinasyon çeşitleri hesaplandığında, bu rakamın kâinatta mevcut atomların sayısından (10⁷⁹) daha fazla olduğu görülür. Tabii ki bu rakamlar beynini tatile çıkarmamış, devamlı okuyan ve düşünen insanlar içindir. Sadece bir hatırlama hâdisesi için bile, 10 milyon–100 milyon sinir hücresi aktif hâle geçmektedir. Herhangi bir sinir aksonundan (sinir hücre gövdesinden çıkan kalın uzantı) bir saniyede peşi peşine 1.000 kadar uyarı geçirilebilir.

'Ön beyin' veya 'büyük beyin' (cerebrum veya embriyoda telencephalon) denen iki yarım küreden ibaret 'asıl beynin' % 87'si beyin dokusundan, kalan kısmı da koruyucu örtüler ve diğer dokulardan ibarettir. Kaba anatomi açısından baktığımızda esas beynin % 55'i kabuk veya korteks olarak bilinen dış kısımdan, % 45'i de medulla veya öz dediğimiz iç kısımdan ibarettir. Her iki beyin yarımküresinin toplam yüzey alanı 2.200 cm² kadar olup, korteksin kalınlığı 1,3–4,5 mm arasında değişiklik gösterir. Korteksin toplam hacmi yaklaşık 600 cm³'tür. Korteksteki 10 milyar hücrenin % 80'i piramit şeklindeki hücrelerden, % 20'si de, yıldız şekilli hücrelerden yapılmış olup, kendi

aralarında altı ayrı tabaka hâlinde dizilmiştir. Beyin korteksinin nöronlarından on misli daha fazla sayıda glia (yardımcı, yapıştırıcı) hücreleri bulunur. Bunlar büyüklüğü 6–8 µm olan oligodendrositler ile 10–25 µm büyüklüğündeki astrositlerdir. Korteksin 1 mm³'ünde 10.000 nöron, 100.000 glia hücresi ve 1 milyar sinaps bulunur. Bütün korteksteki sinir liflerinin toplam uzunluğu 300.000–400.000 km'yi bulur. İki beyin yarımküresinin korteksi arasında mevcut yollarda saniyede 4 milyar bilgi alışverişi yapılır. Korteks üzerinde 200 kadar özel merkez vardır ve bütün korteksin % 90'ı neokorteks kısmına aittir. İnsanların % 98'inde konuşma merkezi sol beyin yarım küresi üzerindedir. Beynimiz en sakin hâldeyken veya konuşurken bile kan dolaşımı açısından tam olarak aktiftir ve dolaşım sisteminden beslenmesi için gerekli olanın % 100'ünü alır. Yapılan faaliyete göre beyin kan ihtiyacı artar. Okurken veya bir şeye temas ederken bu kan miktarı % 104'e, bir şey hakkında düşünürken % 110'a, hesap yaparken % 112'ye, el hareketleri yaparken ve ağrı çekerken % 116'ya yükselir.

Beyin ile duyu organları ve kaslar arasında sürekli bir bilgi akışı vardır. Bu sayede dış dünyadan haberdar olur ve gerekli cevapları üretiriz. Duyu organlarından beyne her saniye gelen bilgileri sınıflandıırırsak, ortaya enteresan rakamlar çıkar ve buradan da hangi duyunun hayatımızda daha çok yer işgal ettiğini anlayabiliriz. Bilgisayarlarda bu bilgiyi ölçme birimi olarak bit kullanılmaktadır. Beyni bir bilgisayar kabul edip, onun bir saniyede muhatap olduğu bilgi girişini bit/s olarak ifade edecek olursak: Görme duyumuzdan 10.000.000 bit/s, işitme duyumuzdan 1.000.000 bit/s, dokunma duyumuzdan 400.000 bit/s, sıcaklık duyumuzdan 5000 bit/s, iç heyecan ve duyumlarımızdan 1000 bit/s, koklama duyumuzdan 20 bit/s, tatma duyumuzdan 13 bit/s beyne doğru bilgi akışı yapılmaktadır. Bu bilgiler beyinde değerlendirilerek kaslara yapmaları gereken işler hususunda emirler gönderilir. Beyinden kaslara giden bilgi akışının nispetleri farklılık gösterir. Beyinden çıkan emirlerin tamamını % 100 kabul edersek, bunun % 32'si iskelet kaslarına, % 26'sı ellere, % 23'u konuşma ile ilgili kaslara, % 19'u ise yüzdeki mimiklerin ortaya çıkarılmasında iş görececek kaslara gönderilir.

Her saniye sinir sistemi vasıtasıyla beyne gönderilen 1 milyar ile 100 milyar bit'lik bilgi bombardımanı içinden hangilerinin ne kadar süre saklanacağı hususundaki faaliyete hafıza denir.

Beynin hafıza fonksiyonu ile ilgili çeşitli teoriler mevcuttur. Bunlardan bugün için en makbul olanına göre; beynimize saniyede giren bilginin miktarı ve işlenme hızının büyüklüğü ile hafızada saklanma süresi arasında bir münasebet vardır. Meselâ beynimize 16 bit/s hızında ve toplam olarak 100–400 bit'lik bir bilgi gelirse, bu ancak kısa süreli hafızada -yani 6–25 saniye- saklanabilir.

İnsan Beyni ile İlgili İlginç Tavsiyeler

- İnsan beyninin ayaktaiken yaklaşık %10 daha fazla çalıştığı düşünülmektedir.Önemli kararlarınızı alırken kapalı alandıysanız, “volta atmayı” deneyebilirsiniz.
- Zihinsel jimnastik/antrenman yapın. Bunun için başta Sudoku olmak üzere çeşitli bulmacalar çözün. Satranç gibi “akıl oyunları” oynayın. Yatkınsanız Meditasyon, yoga gibi zihin dinginleştiren teknikler üzerine çalışın.
- Ders çalışırken ilk öğrenilenler, son öğrenilenler ile aralarda geçip sık tekrarlananlar ve ilginç bulunanlar en çok akılda kalanlardır. Dersleri kısa aralar vererek çalışmak (geri ders başına dönmek kaydıyla!) akıllıca bir harekettir.
- “Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur.” Fiziksel zindelik zihinsel zindelik getirir.Uzun süre fiziksek hareketsizlik, zihinsel hareketsizlik yapar. Spor yapmaya,fazla kilolarınızdan kurtulmaya, yediğinize ve içtiklerinize dikkat edin.Yeterince su için ve unutmayın ki, insan beyninin %78’i suyla kaplıdır!
- Beyninizin arama motorlarına sizi başarıya programlayacak sorular sorun.Hayatta gelebileceğim en iyi yerde miyim? Tüm hayallerimi gerçekleştirmiş olsaydım, hayatımda neler olurdu? Benim diğer insanlardan daha iyi yapabileceğim ne var?
- Beynin kendini gerçekleştiren kehanetler kurma gücü çok yüksektir. Kendinizi ve hayatı nasıl tanımlarsanız, öyle algıyorsunuz. Dr.Davit J.Schwartz’a göre: “Bir şeyin imkansız olduğuna inanırsanız aklınız bunun neden imkansız olduğunu ispatlamak üzere çalışmaya başlar. Ama bir şeyin yapılabileceğine inandığımızda, gerçekten inandığımızda aklınız onu yapmak üzere çözüm bulmanıza yardım etmek için çalışmaya başlar”.
- Son olarak kafanızı nasıl daha iyi çalıştırabileceğiniz üzerine daha fazla kafa yorun! Unutmayın, beynimizi daha iyi çalıştırmak için kullanacağımız organ yine beynimiz! Aklınızı “başınıza” toplayın ve kullanın!
- Beyin analizde tıkandığında örneklerle akıl yürütür. Kendinize bir “kanaat önderi” seçin ve onun zihnini kafanızın içindeymiş gibi düşünün. Mesela kararsız kaldığınız bir durumda “Atatürk benim yerimde olsaydı ne yapardı?” diye varsayımsal akıl yürütebilirsiniz.
- **Kitap okumak güçlü bir beyin jimnastiğidir. Zihinsel adaleleri çalıştırır. Okurken Bacon’ın şu ilkesini izleyebilirsiniz: “Kurnaz insanlar okumayı küçümser. Basit insanlar ona hayran olur. Akıllı insanlar ise ondan faydalanırlar. Yalanlamak ve reddetmek için okuma. İnanmak ve her şeyi kabul etmek için de okuma.Tartmak, kıyaslamak ve düşünmek için oku.”**

Tövbe ve Bağışlama

Allah insanı akıl ve irade sahibi üstün bir varlık olarak yaratmıştır. İnsan aklıyla iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayırt eder. İradesiyle de iyi yada kötü bir davranışta bulunmaya özgür bir şekilde karar verir O bu özellikleriyle diğer varlıklardan ayrılır. İnsan sahip olduğu özellikler aracılığıyla güzel şeylerle birlikte bazen hatalarda yapabilir.

Çünkü insan hata yapabilen bir varlıktır. O hem iyi hem iyi de kötülüğü gerçekleştirebilecek yetenekte yaratılmıştır. Zaman zaman isteyerek veya istemeyerek hata yapabilir ve günah işleyebilir. İnsan melekler gibi hatasız veya şeytan gibi tamen kötülük yapan bir varlık değildir. “ Hatasız kul olmaz” deyimini insanın her zaman hata yapabileceğini anlatmaktadır.

Kur’an da insanın aciz bir varlık olduğu belirtilir. İnsanın unutkan ve nefesine düşkün olması da bu acizliğinin sonucudur. Unutkanlık, bencillik kibirlilik gibi kötü huylar vardır. Bu huylar eğitimle islâh ve terbiye edilebilir. Ancak bunlardan birlikte insana bunlardan kurtulabileceği bir irade vermiştir. İnsan iradesiyle davranışlarına yön verme gücüne sahiptir.

İnsanın hata yapabilen bir varlık oluşu, mutlaka hata yapacağı anlamına gelmez. İnsan günahlardan ve hatalardan kaçınmaya gayret göstermelidir. İnsan iradesini kullanarak hatalı davranışları terk ederek doğru davranışlara yönelmelidir. Bu konuda İnsan bilerek veya bilmeyerek işlediği hata ve günahlar için de Allah’tan bağışlama dilemelidir. Önemli olan, insanın hatasını anlayıp pişman olması ve tövbe etmesidir.

Allah, insanın hatasız olmayacağı gerçeğinden hareket ederek ona, yaptığı kötülükleri düzeltme ve eksikliklerini tamamlama fırsatı vermiştir. Buna göre kul hakkıyiyen kimseler, hakkını yediği kişilerden özür dileyip helallik istemelidir. Şayet kişi Allah’ a karşı bir suç işleyip günaha girdiyse tövbe edip ondan af dilemelidir.

Tövbe Hatadan Dönme ve İyiye Yönelme Erdemidir.

Tövbe, kişinin yaptığı bir hata yada işlediği bir günahdan dolayı pişman olması ve Allah’tan bağışlanma dilemesidir. Buna istiğfar da denir. Tövbede esas olan, bireyin samimi bir niyetle yaptığı hatadan bir daha aynı davranışı tekrarlamamaya karar vermesi ve iyiliğe yönelmesidir. Tövbe aynı zamanda bir duadır. Dua, kişinin yaratıcısına yönelerek ondan istek ve dilekte bulunmak, sorunlarını ona iletmek ve yalvarmak demektir. Dua bireyin Allah’la aracısız iletişim kurma biçimidir.

“Allah’ ın kabul edeceği tövbe, ancak bilmeden kötülük edip de sonra tez elden tövbe edenlerin tövbesidir; işte Allah bunların tövbesini kabul eder; Allah her şeyi bilendir, hikmet sahibidir.

“Her insan hata yapabilir. Hata yapanların en hayırlısı tövbe edenlerdir.”

H. SERİF

Kaliteli İnsan

Yaptığı hiçbir şeyin yanına kâr kalmayacağı; bir gün mutlaka bütün yaptıklarından hesaba çekileceği, zerre kadar iyiliğin karşılıksız kalmayacağı ve zerre kadar kötülüğün de cezasız kalmayacağı şuurlu olan insan elbette sorumluluğunu bilmeli, olgun ve **kaliteli insan olma yolunda çaba sarf etmelidir.**

Kaliteli insan; bilgiyle donanımlı, ne yaptığını bilen, özgüven sahibi ve bilgiyi gerçek anlamıyla uygulayan kişi demektir. Yerinde kullanıldığında her şeyi altına çeviren bir iksirdir. Anadolu'nun İslamlaşmasında büyük emeği olan Ahmed Yesevî “Kâfir bile olsa, hiç kimsenin kalbini kırma! Kalb kırmak, Allahü Teâlâ'yı incitmek demektir.” diyor. Kısacası, yaratılanı sever **Yaratan'dan ötürü. İyiliği emreden, iyilikte yarışan ve kötülükten men eden seçkin nitelikli insan, kaliteli insandır.**

“Yaratılanı severim, yaratan'dan ötürü” diyebilmek..Bunu söyleyebilmek ve başarabilmek, Allah'ın katında ne büyük bir değerdir. Bir insan için, sadece, yakınlarını değil, tüm yaradılmışları sevebilmek sonsuzluk kapılarının anahtarıdır. O, bu bilince ulaşanları, derin huzur âlemlerine de kavuşturur...

Kaliteli insanlar toplumda her zaman kabul görmüş, saygın, vakarlı ve onurlu bir şekilde yerlerini almıştır. Bu insanların bir yerde adı geçince ya da çağrışımlar kanalıyla duygu ve düşünce ufuklarına girince, ondan sana “İyilik rüzgârları” esiyorsa, gönlüne bir bahar kokusu geliyorsa, içine bir yaz bolluğu doluyorsa ve gönlünde muhabbet deryası kabarıyorsa, o insan iyi ve “kaliteli” bir insandır. Onunla sınımsız bir dost ol ve dostluğu artırıcı girişimlerde bulun.

Eğer adı geçince ya da düşünce ufkuna girince, gönlün daralıyor, için bulaniyor, ruhun sıkılıyor ve ufkun kararıyorsa, tövbe ve istiğfar et geç! Sana temiz ve berrak yaz bolluğu getirecek kanallara geç. Başka yolları dene ve huzurlu olabilmek için samimi, sadık kişilerle beraber ol.

Sadece bahar mustusu ve yaz bolluğu değil; hatıraları, yeşilden sarıya dönüşen güz yaprakları gibi değişik sayfaları açarak, ılık, serin, ılıt ılıt, tatlı ve buruk duygular uyandıran insanlar da iyi ve “kaliteli” insanlardır. Mühim olan gül tabiatlı olabilmektir. Mühim olan Yusuf yüzlü, Yakup sözlü ve Hamza yürekli olmaktır Yani bu dünya bahçesinde dikenleri görüp onlardan incinerek dikenleşmek yerine, araya kış gibi çileler de girse onları bahar iklimleriyle kucaklayarak bütün âleme bir gül olabilmek...

Terbiye metotlarının en güzellerinden biri de kötülüğe karşı iyilikle mukabele etmektir. Böylece düşmanın düşmanlığı ortadan kalkar; dost ise daha yakın olur. Bu husus yönetimle de alakalandırılırsa, iyi yönetim yakındakini mutlu eder, uzaktakini kendine çeker diyebiliriz.

İnsanlar arasında, çok cüz'i şeylerle satın alınabilecek kadar ucuz

olanları bulunduğu gibi, dünyalar dolusu altın ve elmaslarla satın alınamayacak kadar pahalı olanları da vardır. Milletleri yükselten de işte bu ikinci kısımda olanlardır. Pahalı insanlar, yağmur yüklü bulutlar gibi, hep yüksek ideal ve faziletlerle yüklüdürler.

Bilinsinler, bilinmesinler geçtikleri yerler arkalarından yeşerir gider...

Müslüman'ın her hali Müslümanca olmalıdır. Tabiî bu bir san'at. Zamana göre de değişir. Yani idare edeceğim derken, taviz yoluna gitmek de hatalı. Daha doğrusu bu hususta izin yok. Müslüman samimi olacak, kendisini sevdirecek ki, samimi ve doğru insanları düşmanları da sever. Hatta buğz etseler bile yine sevmek zorundadırlar. Kamil mü'min itidalli olacak, aşırı hareketten, fevri hareketten, ifrat ve tefritten sakınacak. Bunlar çok mühim ölçülerdir.

Görülüyor ki, kurtuluşun reçetesi açıkça sunulmuştur. Kaliteli insanın daima iyilik tarafı ağır basacak, devamlı iyiliklerle iştilal edecek ki, kâmil insan olabilsin. Kendisine haksızlık yapılsa dahi iyi düşüncesini değiştirmeyecek, kin ve intikam hırsına kapılmayacaktır. Bunun aksini yaparsa zaten o insanın olgunluğundan söz edilemez.

İNSANLA İLGİLİ ANAHTAR KAVRAMLAR

OKUMA/EĞİTİM/ÇALIŞMA

TANIŞMA/İLETİŞİM/PAYLAŞIM

SEVGİ/SAYGI/DUAAHLAK/ADALET/LİYAKAT

BARIŞ/UYUM/GEÇİM

SELAM/ZİYARET/HATIR

NİYET/BEREKET/MEMNUNİYET

AŞIRI/İFRAT/HARAM

SAĞLIK/HUZUR/MUTLULUK

DÜRÜSTLÜK/DOĞRULUK/GÜVEN

DENGE/ORTAYOL/DÜZEN/TEN...

CÖMERTLİK/ÖZVERİ/YARDIM

Öncelikle şunu vurgulayalım, "**kötülük ve iyilik kavramı**," her insanın fitratında var olan bir olgudur.

Genetik yapımızdan tutun da, yetişme sürecimiz boyunca aldığımız "**eğitim**" sayesinde "**kişiliğimiz ve kimliğimiz**" şekilleniyor.

Aileden ve okuldan aldığımız eğitim, kişiliğimize "**vicdanı bir sorumluluk**" vermiyorsa bu eğitimden de yeterince faydalanamıyoruz demektir.

Çünkü insan sonsuz bir hazine, ne kadar eğitilirse, ne kadar üzerinde durulursa, ne kadar vicdanı sorumluluk verilirse ancak o kadar "**kişilik ve kimlik**" kazanır.

İnsanın diğer canlılardan farklı ve üstün olan yönü, "**eğitilebilen tek varlık**" olmasıdır.

İnsan eğitildiği takdirde hem kendine, hem de çevresine yararlı oluyor.

Eğitilmediği vakit de, bazen vahşi hayvanlardan daha vahşi olabiliyor.

Bir tarafta en değerli varlık, diğer tarafta kura'nın ifadesiyle "**esfele safilin**" olarak tanımlanmıştır.

İnsan denilen esrarengiz varlığı tanımak, gerçekten zordur.

Alexis Carrel'in dediği gibi : "**İnsan bu, meçhul bir varlık...**"

O, iyilik ve güzellik adına her olumlu davranışı sergilediği gibi, en vahşi canavarların dahi yapmadığı canilikleri de yapabiliyor.

Çağımızın şartlarını göz önünde bulundurduğumuzda da insanların çok değişken bir kişiliğe sahip olduklarını görüyoruz.

İnsanlar, çıkarları uğruna çeşitli kişiliklere bürünebiliyor, bunu yaparken de "**istenmeyen huylarını ve egolarını**" çok iyi gizleyebiliyor.

Mevlana'nın "Ya olduğun gibi ol, ya görüdüğün gibi ol" sözünü bu söylemi daha etkin ifade etmekte.

İyi insan ; Hep iyi doğru, yararlı işler yapar. Elinden, dilinden kimseye zarar gelmez. İnsanlar arasında sevilen, sayılan bir insan olur.

Kalbine iyi insanların sevgisini doldurmak için ne yapmalı iyi insanların yazdıkları kitapları, onların hayatlarını anlatan kitapları okumak lazımdır. Onlara olan muhabbet, sevgi onlar gibi yaşamaya çalışma gayreti "**İyi İnsan**" yapar. Kalbi; iyi insanların sevgisiyle doldurunca kötülüğe yer kalmaz.

"**İyi insan, iyi vatandaş ve iyi bir Müslüman**" olana ne mutlu?..

C.Allah; İnsana verilen tüm nimetler yanında (24 saatlik yaşamın hesabını, Uyku, istirahat, çalışma, ibadet düzeni) içinde doğru ve ölçüsünde ifrata ve tefrite kaçmadan nasıl kullandığının hesabını soracaktır. İnsan da sorumluluklarını asla unutmayacaktır. .

İdeal “İnsan Şablonu”

- Analı/babalı sağlıklı doğum (Bebeklik dönemi)
- Sağlıklı,sevgi içinde büyüme (7 yaşa kadar)
- Başarılı temel ve mesleki tahsil (18 yaşa kadar)
- Kazasız, belasız gençlik ve meslek, yüksek tahsil (dönemi 23)
- (Varsa) Askerliğe muteakip iyi bir iş bulma (25)
- İşle beraber, hayırlı, uyumlu eş (26-30)
- Uyumlu bir evlilik meyvesi (Çocuk sahibi olma)
- İş / Eş ve yavrularla beraber mutlu evlilik sürdürme,
- Uygun meslek, dürüst iş ve yaşam sahibi olmak,
- Başta ana, baba, kardeş,yakın ve topluma karşı; mesleki ve ahlaki, düzgün güvenilir, saygı, sevgi vefa bağlılık duyguları ile dolu bir hayat,
  - Sağlıklı yaşamın, mesleğin dürüst güvenilir ölçüleri ile toplumda saygın şahsiyet olabilmek,
  - Çalışma, okuma, tasarruf, uyum, temizlik geçim, yararlı olmak ... gibi konulara önem verip, ifrat ve tefritten, keskinlikten kaza ve beladan uzak kalabilmek,
  - İyi bir yaşam ve çocuklara uygun meslek ve güzel bir istikbal kazandırıp; dünyanın imarı, yararlı işler yapmak istikrarlı nesillerin yetişmesine vesile olmak,
  - Başta sağlık, evlat ve tüm nimetler ile yaşamın bedeli karşılığı yaradana şükretmek ve ona karşı **sorumluluklarını** yerine getirmek, **kötü alışkanlıklardan uzak durmak**,
  - Huy olarak; Kin, sinir, dedikodu , hırs’ dan uzak, yumuşak hoşgörölü, toplum ile barışık olmak,
    - **“İnsanın en iyisi insana faydalı olandır”** hadisinden hareketle maddi ve manevi birikimlerinizi toplum menfaatine harcamak,
    - Bireysel açıdan, toplum açısından “İŞ’e” başarı ve verimlilik arz edecek şekilde gibi bakmak,
    - Belirgin bir ekonomik seviyeye ulaşıp düşkünlere ve topluma yararlı olmak,
    - **“Bilenle bilmeyen bir olmaz”** ayetinden hareketle yaşam boyu eğitim ve öğretime önem vermek **“bildiklerini başkalarına öğretmek”** ,
    - İnsanın var oluşunun sebebini anlayıp, güzel değerli sözleri topluma, evlatlarına aktarmak.

İdeal İnsan Yaşamından Bazı Değerler

İnancıyla yaşamı paraleldir.
Çalışmayı ibadet gibi görür, çok çalışıp, çok üretir.,
Ticaretinin güvencesi dürüstlüktür.
Tasarrufu zenginlik, üretimi bereket bilir.
Yaşamı istikrarlı olup, girişimciliğe kapısı açıktır.
Aşırı ve azgınlıktan kaçır, yardıma koşar.
Başkalarına yardım ve öğretimi farz olarak görür.
Temel sorumluluklarını yerine getirir.
Verdiği sözü namusu gibi kabul eder.
İsraf; ifrat, tefrit, haramdır inancını taşır.
Temizlik; imanın yarısıdır der.
Düzen ve intizam yaşam tarzıdır.
Sağlıklı yaşamak onun devleti gibidir.
İnsan kazanımlarında tedricilik esastır.
Birikimlerin başkalarına öğretmenin sevap olduğunu bilir.
İkili ilişkilerde uyum, mutabakat, gönül almanın önemine inanır.
Öğretim ve öğrenmenin en etkin yolu örnek almak ve örnek olmaktır.

İyi İnsan Nitelikleri

Sağlıklı doğum, sağlam kafa, sağlıklı vucut,
Düzenli alışkanlıklar ile beslenmiş Güzel Ahlak,
İstenilen doğrultuda EĞİTİM, öğretim, liyakat,
Manevi değerler ile techiz edilmiş İnançlı Ruh,
İtimad, Güven ve Cesaretli GİRİŞİM,
Müsbet ve Güzel Ahlak ile dolu huy,
Temizlik, Düzen arz eden Fizik,
İsraftan uzak, tasarrufa dönük tutum,
Mütevazi ama dirayetli görünüm,
Uyumlu ve özvereli davranış,
İstişare ve fikir paylaşan yönetim,
Yenilik ve gelişmelere açık kafa,
Değişimlere süratle uyabilen mantık,
Sevgi, saygı, vefa, barış dolu huy,
Sorumluluk bilincine sahip olabilme,
Zararlı unsur ve alışkanlıklardan uzak kalabilme,
Tüm yaşamında yararlı iş bilincine sahip olabilme,
Hayat boyu eğitim mantığına sahip olabilme.

Anahtar Niteliği Taşıyan İnsani Kavramlar

Akıl / Ahlak / Düşünmek
İlgi / Bilgi / Tecrübe
İlim / Teknoloji / Ar-Ge / Proje
Çalışmak / Başarmak / Planlamak
Tasarruf / Cömertlik / Özveri
Eğitim / Okumak / Öğretim
Üretmek / Ticaret / Pazarlamak
Emniyet / Kuvvet / Denge
Verimlilik / Rekabet / Karlılık
Güven / İtimad / Dil / Din
Aile / Toplum / Sivil Toplum
Verimlilik / Uyum / Tevazu / Terbiye
Ülke / Ekonomi / Sorumluluk
Girişimcilik / İşbirliği / Sinerji
Sorumluluk / Kültür / Barış
Tolerans (Hoşgörü) / Motivasyon
Sağlık / Alışkanlık / İyi Değerler
Sevgi / Saygı / Dostluk
Sevinç / Üzüntü / Hastalık
Düzen / Sistem / Temizlik
Zenginlik / Özgürlük / Kalkınma
Yönetim / Organizasyon / Lider
Meslek / Beceri Sahibi Olmak
Yaşam Boyu Eğitim / Yaşam Boyu Başarı
Uygun Bir Meslek / İstikrarlı Bir Hayat

Yararlı İş (SÂLİH AMEL)

İyi, güzel, faydalı, sevaba ve Allah'ın rızasına sebep olacak, haram sınırına girmeksizin kişinin iman, iyi bir niyet ve ihlâs ile yapmış olduğu davranışlar.

"Amel", iş manasına gelir. "salih" ise, elverişli, yararlı, yararlılığı demektir. Dolayısıyla amel-i salih; kişiye ahiret saadetini sağlamaya, Allah'ın rızasını kazanmaya elverişli olan, Allah katında bir değer ifade eden davranışlardır.

İmanı kuvvetlendiren, sağlamaştıran, onu çepeçevre sararak koruyan salih amellerdir. Yararlı iş Kur'an-ı Kerim'de doksan küsur yerde doğrudan doğruya veya dolaylı olarak emredilmiştir. Sâlih amelden sözedilen ayetler genellikle, önce imana değinerek başlarlar. Bunların hep "İman edip salih amel isleyenler..." şeklinde oldukları görülmektedir. Bu da iman ile amelin, bir bütünü ayrılmaz parçaları olduğunu ortaya koyar. iman olmadan güzel davranışların hiçbir önemi olmadığı gibi, salih amel olmadan da kuru bir iman tadı yoktur.

Bir müslümanın imanını salih amellerle bütünleştirmesi, dünya ve ahiret hayatına bağlı olarak bütün davranışlarını güzelleştirmesi gerekir. İslam'ın müminlerden istediği iman ve salih amel budur. Nitekim Cenâb-ı Allah Kur'an-ı Kerim'de kurtuluşa erebilecek kimseleri şöyle tanıtır: **"Asr'a yemin olsun ki hiç şüphesiz insan hüsrandır. Ancak iman edip salih amel (yararlı iş yapanlar) birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna."** (el-Asr, 103/1-3). "Muhakkak ki iman edip salih amel işleyenler, yaratıkların en hayırlısıdır.

Bu ayetlerden anlaşıldığı gibi iman yanında mutlaka salih amel gerekir. Bu da İslâm'ın bütün emir ve yasaklarının yeryüzünde uygulanması, insanların hayatına hakim kılınması için gereken amelî ve sözlü tebliğdir. Allah'ın emirlerini uygulayıp, bunları kendi nefislerinde yaşayarak toplumda yerleşmesi için çalışmak amel-i salihdir. En hayırlı yaratık olmanın şartı budur. Kur'an-ı Kerim'de salih amel'den söz eden bütün ayetlerde hemen hemen önce imandan söz edilmektedir.

"Kadın, erkek iman etmiş olarak kim salih amel isterse ona güzel bir hayat yaşatacağız. Ecirlerini yaptıklarından daha güzeli ile ödeyeceğiz. " (en-Nahl, 16/97).

Amel-i salih ister istemez ihlâsı çağırır, işin salih olması ancak Allah rızasının mutlaka gözetilmesi ile gerçekleşir. Amel, Allah rızası için olacak ve insan bu amelinin karşılığını yalnız Allah'tan isteyip yalnız ondan bekleyecektir. İnsanların hoşnutluğunu ve beğenisini kazanmak için yapılan ameller asla amel-i salih değildir. Zira buradaki niyet bozukluğu insanı ihlâssızlığa ve riyaya götürür. Riya ile yapılan amellere ise Cenâb-ı Hak iltifat etmez ve karşılığını da vermez.

Amel-i salih, Allah'ın rızası gözetilerek yapılmış bir amel olursa kişinin

duasının kabul olunmasına sebep ve vesile olabilir. İnsan sıkıntı anlarında daha önceden yapmış olduğu salih bir amelden dolayı Allah'ın izniyle sıkıntıdan kurtulabilir.

İhlâsla yapılan amel, inciye benzer. Ne kadar küçük olursa olsun o yine de çok kıymetlidir.

Allah, kendisine ulaşmamız için vesileler aramamızı emreder (el-Mâide, 5/35). "Vesile" kelimesinin akla getirdiği mana ise Allah'ı razı edecek amel vb.

Bu arada hayırlı evlâd da amel-i salih cümlesinden sayılmıştır. Hayırlı evlâd yetiştirmek zamanımızda müslümanlar için hayli önem arzeden bir meseledir. Resulullah (s.a.s.): "İnsan ölünce ameli kesilir (amel defteri kapanır). Ancak üç şey müstesna (onlar yazılmaya devam eder): Sadakayı cariye (insanların uzun zaman istifade ettiği çeşme, yol, köprü, hastahane, cami...), kendisinden istifade olunan ilim (kitap vb.), kendisine duacı olan salih evlâd" buyurmuştur.

Ameli salih, imanın tabii bir semeresidir. Eğer bir kalpte iman yerleşmiş ise, bu iman gerektirdiği hareketler, yavaş yavaş ve kendiliğinden tezahür etmeye başlar. Bu kaçınılmazdır. Çünkü iman sadece dil ile ikrar edip monoton bir hayat tarzını benimsemek demek değil; bilâkis dil ile ikrarın yanında, müspet ve hareketli bir gerçekten ibarettir. Salih amelde, vicdanda yer eden iman, vakit kaybetmeden kendini dış dünyaya açıklaması demektir. İslâm'da sözü edilen iman, işte bu şekilde salih amellerle tamamlanan bir imandır. Bu iman pasif kalmaya asla tahammülü yoktur. Müminin içinden çıkıp dışına aksetmesi gerekir. Eğer bir iman, bu tabii hareketi sağlayamıyorsa, o ya sahtedir veya ölüdür. İman, güneşten uzak kapalı bir kutuda yetiştirilmeye çalışılan çiçek misali, sadece kişinin iç dünyasında gizlenip kalamaz. Böyle bir iman yok olmaya mahkûm veya ölüme terk edilmiş demektir. O. ancak salih ameller ile beslendikçe kuvvet kazanır ve hayat bulur.

"Kim salih amel işlerse lehine, kim kötü amel işlerse aleyhinedir. " (Fussilet, 41/46). "Allah'a iman edip salih amel işleyenlerin günahları affedilir. " (et- Teğabun, 64/9).

Salih kelimesi; doğru, güzel, hayırlı anlamlarına gelir. **Amel kelimesinin Türkçe'deki en yakın karşılığı ise "İŞ"tir.** Dolayısıyla salih amel; iyi ve yararlı iş anlamına gelir ki, bu da Kuran'da Allah (cc)'ın rızasına uygun her türlü fiil ve hareketi ifade eder. Hareketin devamı ise bina ve imar işidir.

Bir Müslümanın Kuran'a göre yapması gereken şey, yalnızca iman etmesi değil, aynı zamanda o iman gerektirdiği salih ameller işlemesidir. Salih amel, Allah (cc) için sürekli hayırlı iş yapan samimi bir müminin, samimi imanının bir göstergesidir. Bir ameli salih kılan şey, onun sonucu değil, onun ardındaki niyettir. İşte bu nedenle, bir amelin salih olması, yalnızca Allah (cc) rızası gözetilerek yapılmış olmasına bağlıdır. Dolayısıyla, Allah (cc)'ın yapılan salih amellere ihtiyacı yoktur. Salih amel, ancak Müslümanın ahireti için, kendisi için gerekli bir ibadettir.

Salih amellerde bulunan samimi kulların ahirette alacakları karşılık ise,

Kuran'da şu şekilde haber verilmiştir:

Eğer "salih amel" tanımına uygun olan işler, katıksız Allah (cc) rızasından uzaklaşırsa, o zaman salih amel olma özelliklerini yitirirler. Bu durum, aksine, insanın başka insanların rızasını araması anlamına gelir ki, bunun Kuran'daki tanımı "şirk"tir ve şirk büyük bir günahdır. İşte bu nedenle, salih amel yapılırken, niyetin sürekli olarak sağlam tutulması, yani yapılan işin sadece Allah (cc) rızası için yapıldığının akılda tutulması son derece önemlidir. Bu amaçla da, Allah'la manevi bir bağlantı içinde olmak, bir iş yaparken yalnızca O'nun rızasını akılda tutmak, O'nu tesbih etmek ve işin kabulü için Allah'a dua etmek gereklidir.

XXX

İnsanların dünya ve ahiret mutluluğunu hedefleyen dinimiz, bu gayenin gerçekleşmesi için çalışmayı temel kural olarak getirmiştir. Gayret göstermeden başarı elde etmenin mümkün olmadığını ilan eden Kur'an-ı Kerim, temel ibadetlerin yanında, çalışmayı da ibadet kapsamında ele alarak yararlı işler yapmanın önemini vurgulamıştır. Böylece, insanın Yüce Allah'a kulluğu, tek bir şekil, belirli zaman ve mekanla sınırlandırılmamış, ibadetin, Yaratıcı ile insan arasında hiç kesilmeyen bir bağ ve hayatın her anını kuşatan davranışlar bütünü olduğu belirtilmiştir. Öyle ki, kişinin mü'min kardeşinin yüzüne tebessümle bakması bile salih bir amel olarak nitelendirilmiştir.

İbadet kapsamında ele alınan salih amel, Yüce Yaratıcı'nın hoşnutluğunu kazanmak için yapılan fert ve topluma yararlı her iştir. Kur'an-ı Kerim'de "Muhakkak ki iman edip salih amel işleyenler, yaratılanların en hayırlısıdır. Erkek veya kadın, kim mü'min olarak faydalı işler yaparsa, elbette ona hoş bir hayat yaşatacağız ve karşılığını, yapmakta olduklarının en güzeli ile vereceğiz. Ayet-i kerimeleriyle faydalı işler yapan kişiler övülmüştür. "İman edip salih amel işleyenleri iyilerin arasına koyarız. "[3] ayetiyle de, faydalı işler yapanların iyilik ehli oldukları bildirilmiştir.

Bakara Suresinin 177. ayetinde ise, gerçek iyilik ehline tavsiye edilen salih amellerin çerçevesi çizilmektedir: **İnsana gerçek değeri kazandıran ilim, fikir ve kültüre hizmet etmek de, tüm hayatı kuşatan ve renklendiren en kıymetli ibadetlerdendir. Hayatı salih amelin en güzel örnekleriyle dolu olan sevgili peygamberimiz, insan yetiştirmeyi, ilme ve insanlığa hizmet etmeyi, sevabı hiç kesilmeyen salih ameller olarak nitelendirmiştir. Allah resulü, bize ışık tutan bir hadis-i şeriflerinde şöyle buyurmaktadır: "İnsan ölünce ardından amel defteri kapanır. Ancak üç şey müstesnadır ki onlar sebebiyle kişiye iyilik yazılmaya devam eder. Bunlar: sadaka-i cariye; istifade edilen ilim ve kişinin ardından duacı olacak salih bir evlâttır."**

- *“Allah’ın rızasına, kişinin ve toplumun menfaatine uygun, iyi bir niyet ile yapılan her güzel iş, söz ve davranış, salih ameldir İbadetler birer salih amel olduğu gibi, insanlara, hayvanlara, bitkilere merhamet etmek, darda olanlara yardım etmek, yaşlıyı, özürünü, çocukları gözetmek de salih ameldir İmanı kuvvetlendiren, onu çepeçevre kuşatarak sağlamlaştıran salih amellerdir”*
- *3 Asr suresinde; “ zamana yemin olsun ki, İnsan hüsrandır. Ancak iman edip yararlı iş (S.AMEL) yapanlar, birde birbirine hakkı ve sabrı tavsiye edenler müstesna”*
- *İnsan -Müslüman- öldüğü zaman üç şeyin dışında bütün amellerinin sevabı kesilir. Bunlar, şunlardır: İnsanlığa faydası devam edip giden eser, insanların faydalandığı ilim, kendisine hayır dua eden iyi bir evlat.*
- *Kişinin gerçek malı hayatında gönderdiği. Geriye koyduğu da varislerinin malıdır.*
- *Ölüyü, (mezara kadar) üç şey takip eder: Ailesi, malı ve ameli. Bunlardan ailesi ve malı geri döner, ameli kendisiyle baki kalır.*
- *En faziletli sadaka, bir müslümanın ilim öğrenip sonra da onu başkasına öğretmesidir. En faziletli sadaka, kötülük düşünen (içinde kin duygusu olan) akrabaya (onun kinini gidermek niyetiyle) verilen sadakadır. En faziletli sadaka, malı az olanın, kendisinden özveride bulunarak verdiği sadakadır.*
- *İnanan ve salih amel işleyenler için, mutluluk ve güzel bir dönüş yeri vardır*
- *Allah rızası ve toplum faydası için daima iyi, güzel, sevap ve faydalı söz söylemek, güzel iş yapmak , bildiklerini başkalarına öğretmek Salih Amel’ dir.*
- *Hiç ölmeyecek gibi bu dünya için yarın ölecek gibi ahiret için çalış.*

Akıl ve Zeka Üzerine

Akıl insanın en kıymetli uzuvlarından biridir. Aynı zamanda nûrânî bir cevher konumundadır. Kâinatın sırlarını açan bir anahtardır. Âlemde tecellî eden Allah'ın isim ve sıfatlarını inceleyen bir cihazdır. İnsanı sonsuz hayatın mutluluğuna hazırlayan Rabbânî bir mürşid, yol gösterici bir rehber olarak da tarif edebiliriz.

Bir ölçme değerlendirme âleti ve cihazı olan aklın **ifrat, tefrit ve vasat** olmak üzere üç mertebesi bulunur. **İfrat aşırılıktır, tefrit çok geridir, vasat ise aklın en güzel algılama ve karar durumudur.** Önemli olan aklın vasat mertebesi olan hikmette kullanılmasıdır.

Akıl, insan için hayati önem taşıyan ve bir anlamda insanı insan yapan en önemli özelliklerden biridir. Derin düşünebilmek, incelikleri kavrayabilmek, hikmetli konuşabilmek, doğruyu yanlış birbirinden ayırt edebilmek ancak akıl sayesinde mümkün olabilir. Kuşkusuz bu özelliklerin önemini bugün dünya üzerinde bilmeyen yoktur. Ancak insanların birçoğunun bilmedikleri ya da gözden kaçırdıkları çok önemli bir gerçek vardır: Zannedildiği gibi her insan akıllı değildir. Elbette her insan doğuştan belirli bir zekaya sahiptir, fakat akıl belirli şartlara bağlı olarak oluşan özel bir yetenektir. Bu iki kavram toplumda genellikle aynı anlamda algılanır.

Akıl hakkında bugüne kadar sayısız tanım yapılmıştır. Ancak bunların hiçbirisi aklın gerçek anlamı hakkında insanlara tam bir fikir vermeye yeterli olamamıştır. Çünkü bu çıkarımları yap

an kimseler akli tanımlarken doğru bir kaynağa başvurmamış, akli sadece kendi mantıklarıyla değerlendirmeye çalışmışlardır. Oysa daha önce de belirttiğimiz gibi, aklın ne olduğu konusunda bize bilgi verebilecek tek kaynak sonsuz akıl sahibi olan Allah'ın indirdiği Kuran'dır.

Akılsız bir insan herşeyin en doğrusunu kendisinin bildiğini, en akıllı kişinin kendisi olduğunu, en güzel hayatı kendisinin yaşadığını, dolayısıyla da en doğru yolda olanın kendisi olduğunu sanır. Daha mükemmel bir hayat şeklinin, zihin yapısının varlığına ihtimal vermediği için, kıyas yapması ve aradaki farkı tespit edebilmesi mümkün olmaz. Oysa Kuran'da insanlara, çok üstün bir hayat tarzı, çok ileri bir kavrayış ve düşünme yeteneği sunan "**akıl**" gibi büyük bir nimetin varlığından bahsedilmiştir. Akıl insana keskin bir şuur açıklığı ve kavrayış yeteneği kazandırır.

Zeka, en bilinen anlamıyla insanın düşünme, gerçekleri algılama, yargılama ve sonuç çıkarma yeteneklerinin tamamıdır. İlk kez karşılaşılan ya da ani olarak gelişen olaylara uyum sağlayabilme, anlama, öğrenme, analiz yeteneği, beş duyunun, dikkatin ve düşüncenin yoğunlaştırılması, ayrıntılara dikkat edilmesi hep zeka sayesinde gerçekleştirilir. Örneğin zeki bir profesör olayların fiziksel işleyişini çok seri olarak kavrayabilir, bunları tarifî mümkün. Ya da

hafızası güçlü olan zeki bir insan olaylardaki girift noktaları ve detay sayılabilecek pek çok konuyu anımsayabilir. Pratik zeka sahibi biri ise, karşılaştığı olaylara pratik ve kolaylaştırıcı çözümler insanın kendisini çevreleyen evleni beş duyusuyla algılayıp anlamlandırması zeka ile olur. Yeni durum ve olaylara intikal etme, anlama öğrenme, anlaliz ve sentez etme yeteneği beş duyunun ve sezginin belli bir verimlilikle kullanılması dikkatin ve düşüncenin yoğunlaştırılması, ayrıntılara dikkat edilmesi zekanın varlığı ile olur. **Akıl**, zekanın çok üstünde ve çok daha derin bir kavrayış şeklidir. Akıllı bir insan, zekanın sağladığı tüm avantajları kullanmasının yanında, zeki bir insanın sahip olmadığı bir kavrayış ve yeteneğe de sahiptir.

Zeki bir insan, ancak belirli bir konuda çalışarak ya da kendisini eğiterek, edindiği bilgi ve birikimlerle birşeyler başarabilir. Ancak tüm bunlar sadece öğrenmeye, ezbere ve tecrübelerle dayalı becerilerdir. Dolayısıyla bu insan, belirli bir noktada tikanıp kalma, çözüm bulamama, giriştiği bir işi sonuçlandıramama gibi durumlarla karşılaşabilir.

Akıllı bir insan ise eğitim almadığı, tecrübeli olmadığı, hatta ilk kez karşılaştığı bir konuda dahi, yıllarca o konuda eğitim almış bir kimseden daha keskin ve daha isabetli sonuçlar elde edebilir. Çünkü akıllı kişi, bir konuda kendi teknik bilgisi olmasa da hemen en pratik çözümü bulur, gerekirse o konudaki en tecrübeli kişiyi tespit eder ve yapılması gereken işi ona yaptırarak sonuca ulaştırır. Kısacası **akıl**, insana **zekanın** çok üstünde bir anlayış kazandıran, derin düşünebilme, doğruyu bulabilme ve her konuda çözüm getirebilme yeteneğidir. Dahası akıl, hayatın her alanına hakim olan ve pek çok konuda başarı sağlayan bir yetenektir.

Akıl nasıl kullanılmalıdır?

Aklın vazifesi üzerinde çok şeyler söylenmiş. Bunlardan oldukça kabul görmüş birisi şu **Akıl** âlet olunca, bir de onu kullanan olacaktır. Herhalde, gözü kullanıp bakan, dili kullanıp tadan kim ise, akılı kullanıp anlayan da o olmalı. Bu da, ruhtan başkası değil. Nitekim, yanlış iş gören birisini ikaz ederken, “aklını kullan” demiyor muyuz? Bu sözü herhalde o adamın eline, koluna yahut iç organlarına söylemiyoruz.

İşte, aklını kullanmasını istediğimiz o ruh, akılı tarif edemiyor. Nasıl etsin ki, daha kendi mahiyetinden habersiz, onun da cahili.

Her âletin bir kapasitesi, her terazinin tartabileceği asgarî ve azamî yükler vardır. Bir tonluk kantarla, ne on tonluk demir tartılabilir, ne de on gramlık altın. Her iki halde de, âlet bize bir fikir vermez, sadece hareketsiz kalmakla yetinir. İnsanın bütün duyu organları da birer terazi gibidir. Nitekim insan, çıplak gözle mikropları da göremiyor, ışığı dünyamıza ulaşmamış yıldızları da. Bir mikroskop, bir teleskop onun görüş ufkunu biraz genişletir, ama yine de belli sınırların dışına taşamaz. İnsanın işitmesi de öyledir, koku alması da.

Gelelim “anlama” meselesine. Her âleti yerli yerinde kullanmayı düşünen, hiçbirine gücünün üstünde yük yükletmeyen, onları hırpalamayan, ezmeyen, perişan etmeyen insan, nedense, sıra akla gelince bütün bu tedbirleri unuttur; ona her şeyi yüklemeye kalkar. Metafizik sahanın bile en ince meselelerini anlamaya, en derin problemlerini çözmeye, en uzak gerçeklerini keşfetmeye çabalar. Halbuki aklın da iş görebileceği belli sahalalar vardır. Hele bazı konularda insanın, değil konuşması, tahmin yürütmesi bile doğru değildir. Aklın, rehbersiz dolaşamayacağı nice sahalalar var. Bunlardan birisi: Kâinat niçin yaratılmıştır?

Akıl ancak “kâinatın nasıl yaratıldığı” konusunda bir şeyler söyleyebilir. Onun yaradılış gayesi, aklın sahasını aşar. İnsan, bu vadede, sadece akli ve kâinatı yaratan Allah’ın kelâmını dinleyecektir. İnsan, her mahlûkun hikmetli ve gayeli yaratıldığını, kendisinin de başıboş olamayacağını akıyla kavrayabilir. Ama yaratıcısına, Rabbine karşı neler yapması gerektiğine kendisi karar veremez. Her nimetin şükür gerektirdiğini anlayabilir.

XXX

İnsan ve akıl, üzerinde düşünülmesi gereken iki önemli olgu...insan özünü yüce yaratıcıdan alan bir varlık....akıl yüce yaratıcının insana bahşettiği en önemli varlık. Akıl olmazsa insan hiçbir şeydir. İnsan olmazsa akıl denilen olgu neye yarar ki...Kullanıcısı olmayan bir varlığın hiç bir anlamı yoktur....Biz hem insanız ve hemde akıl sahibiyiz....Biz insanlarda mevcut olan bu akli kullanmaya ne dersiniz. Mesela aklımıza sorular sorarak işe başlayabiliriz. Aklına soru sorabilen insan zaten büyük bir aşamadır diye düşünüyorum...neden ...niçin...nasıl...niye..sorularını hayatımızın her aşamasında ve her şeye koşulsuz olarak sormalıyız...Şu akıl sahipleri hiç düşünmezler mi....yani mevcuda bakıp soru sormazlar mı...kim düşünür: soru soran düşünür yada düşünüyordur..herkesi günlük hayatında kendine bir tane soru sormaya davet ediyorum...Bu sorular insan benliğini ve yaşamını ilgilendirmeli.İnsan daha çok kendini tartmalı, ölçmeli, biçmeli yani kendini görmeli, görmeye çalışmalı...

Toplum olarak en çok aksayan yanlarımızdan biri de kendini görmemek veya görememektir...Kendini göremeyen, tanımayan veya tanıyamayan toplumu veya etrafını, yaşadığı alanı ve içindekileri nasıl tanıyacak, nasıl yaşayacak....kendini tanımanın değişmez şartı düşünmektir.kendini tanımak için düşünmek, insanı tanımak için düşünmek,doğayı tanımak için düşünmek, toplumu ve değerlerini tanımak için düşünmek, kainatı ve içindeki canlılığı tanımak için düşünmek, bunların üstünde seyreden ve hepsinin varlık sebebi olan yüce yaratıcıyı düşünerek anlamaya çalışmak.....Peki bunları düşünüp algılamak için ne lazım?

Temiz Akıl

Temiz akıl kısaca, derin düşünebilmek, zahirinde kalmayıp batını görebilmek, hikmetli konuşabilmek, doğru ve yanlış ayırt edebilmek, yaşanan olayları doğru değerlendirip, doğru kararlar alabilmektir. Vicdanının yönlendirmesiyle hareket eden, Allah'a iman eden, O'nu aşkla seven, O'ndan derin bir saygıyla korkan ve O'nun sınırlarını gözetken her samimi insan bu akla sahip olabilir.

İnsan temiz bir akla sahip olabilmek için yaşamının amacı, dünya hayatı, imtihan, ölüm ve ahiret konularında derin düşünmeli, hikmetlerini kavramaya çalışmalıdır. Bu soruların cevapları ise Allah'ın insanlığa mesajı olan Kur'an'dadır. Kur'an kapalı kapıları açan anahtardır. İnsan, kafasındaki tüm soru işaretlerini Kur'an'la giderebilir; hatalarını görüp, yaşamının temelini Allah'ın hoşnutluğu temeli üzerine kurabilir.

Güzel söze uyup uymamak arasında bir seçim, mümin için söz konusu değildir. Çünkü en güzel söze uymak, karşılık olarak mutluluk yurdunda sonsuza dek sürecek bir yaşam demektir. Allah'ın dosdoğru yoluna tam olarak uyan, Kur'an hükümlerini bir ucundan değil titizlikle yerine getiren, vicdanına tabi olan ve Rabb'inin sınırları içinde yaşayan samimi inanan insan, temiz akıl nimetiyle ödüllendirilir.

Sonuç olarak; Akıl, pek çok nimet ve güzelliği insanın önüne seren çok önemli bir özelliktir. Akıllı insan olaylardan en isabetli sonucu çıkarır. Hikmetli konuşur, güzel söz söyler; bulunduğu ortamda saygı ve hayranlık uyandırır.

Allah, insanların genellikle alışkanlık gözüyle baktığı pek çok şeyin ardındaki güzellikleri, muhteşem detayları temiz akıl sahibi müminlerin görebildiklerini haber verir. Bu yüzden akıl sahipleri, aynı zamanda güzelliklerden çok daha fazla zevk alabilen ruh derinliğine sahiptirler.

Allah, insanı temiz bir akılla düşünebilecek özellikte yaratmıştır. Temiz akıl, hiçbir yararı olmayan boş düşüncelerden arınmış, gereksiz kuruntulardan uzak, yalnızca Allah'ın hoşnutluğuna odaklanmış akıldır. Akıl, kalbin, ruhun temizinden söz eder Kur'an.

"Kime dilerse hikmeti ona verir; şüphesiz kendisine hikmet verilene büyük bir hayır da verilmiştir. Temiz akıl sahiplerinden başkası öğüt alıp-düşünmez. (Bakara Suresi, 269) Doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden, faydalıyı zararlıdan ayırmaya yarayan kuvvet, ölçü aleti. Akıl; insan, melek ve cinde bulunur. Diğer canlılarda akıl yoktur. İnsanı hayvandan ayıran en önemli fark akıldır. Hayvanlar sevk-i tabii (iç güdü) denilen bedenlerinin arzu ve isteklerine göre hareket ederler. Akılları olmadığı için faydalı ile zararlıyı birbirinden ayıramazlar. İnsan ise, akli sayesinde, faydalı isteklerini yerine getirir, zararlı olanlardan sakınır."

Akıl, dünya işlerinde ve kullar arasındaki münasebetlerde iyiyi kötünden ayırmada, bir ölçü aletidir. Fakat çok kere yanıldığı da görülmektedir. Bu sebeple akla çokgüvenmenin sonu pişmanlık olur. Bunun için, dinimiz işlerimizi yaparken, istişare etmeyi (ehline, bilene danışmayı) tavsiye etmiştir. Peygamber efendimiz; “**İstişare eden pişman olmaz, iktisad eden darlık görmez.**” buyurmuştur.

Aklın dünya işlerinde isabetli, doğru karar vermesinde istişarenin faydası büyüktür. Geniş düşünmeye ve zihnin açılmasına yardımcı olur.

Dünya işlerinde bu durumda olan akıl, Allahü tealaya ve ahirete ait bilgilerde yalnız başına doğruyu bulamaz.

Aklın insan hayatında yeri büyüktür. İnsanlar işlerini akılları ile düşünüp karar vererek yaparlar. Yaptıkları işlerden dinen ve hukuken mesul (sorumlu) olmaları akıl sebebiyledir.

Akl-ı selim (Selim akıl): Hiç yanılmayan, hata etmeyen akıl. İşlerde huccet (delil) olan ve doğruyu gösteren bu akıldır. İslamiyetin hak ve doğru olduğu bu akıllar için pek meydanda, aşikar ve apaçıktır. İsbat etmeğe lüzum olmadığı gibi, tenbih etmeğe, haber vermeğe de ihtiyaç yoktur. Selim akıl, pişman olacak, zarar görecektir iş yapmaz. Her başladıkları işde muvaffak olurlar.

Görülüyor ki, zeka, düşünebilme kuvvetidir. Bu kuvvet yardımı ile insan bilinen şeylerden bilinmeyenleri çıkarır. Delilleri bir araya toplayarak aranılan şeyleri bulur. Bu melekeyi (zekayı, düşünebilme alışkanlığını) kazanmak için malum (bilinen) şeyler yardımı ile meçhul olan (bilinmeyen) şeyleri bulmağa çalışmak, matematik, geometri problemleri çözmek lazımdır. İnsanların zekaları birbirinden farklıdır. Zekanın en üstün derecesine (Deha) denir. Zeka, test usulü ile ölçülür.

- **Akıl yeryüzünden kalksa bile, hiç kimse akılsız olduğunu kabul etmez.** Şeyh Sadi
- **Akıllı bir kimse, düşmanından da akıl öğrenmeyi ihmal etmez.**
- **Akılsızlar, hırsızların en zararlılarıdır. Zamanınızı ve neşenizi çalar.** Goethe
- **Bir adamın sorusundan, onun aklının derecesi anlaşılır.** Hz.Ömer
- **İnsanı hayvandan ayıran akıldır. İnsan, akıldan uzaklaştığı zaman, hayvan ortaya çıkar.** Epictetos
- **Dünyanın üstünde durduğu yegane destek insan zekasıdır**
- **Hayatta başarılı olmak için akılsız görünmeli, ama akıllı olmalıyız.** Charles De Montesquieu

İnsanın İç ve Dış Uzuvarları

Ruh, akıl, kalp, irade, nefis, vicdan, zahiri ve batini hisler vs. hepsi insan mahiyetinin birer cüzleri ve önemli unsurlarıdır. İnsanı cami ve mükemmel kılan da bu sahip olmuş olduğu duygu ve cihazlardır.

İnsanın mahiyeti genel hatları ile zahiri ve batini duygular şeklinde özetlenebilir:

Zahirî duygular: Göz, kulak, burun, doku, dil olmak üzere beş duyudan oluşur. Bu duyuların her birisi bir aleme açılan pencere gibidir. İnsan bu pencereler ile o alemleri seyrederek.

Bâtını duygular: Akıl, kalp, ruh, vicdan, latife olmak üzere beş iç duyudan oluşur. Bu duyular da tıpkı zahiri duygular gibi manevi ve gaybi alemlere açılan birer pencere hükmündedirler.

Ruh: Ruh irade sıfatının hakim olduğu emir aleminden gelen bir komut ve emirdir veya bir kanundur. Bu emir ve kanuna da kudret sıfatı harici bir vücut ve ceset vererek onu somut ve görünür hale getirmiştir.

İnsan mahiyetinin aslı ve esası ruhtur. Ruh bütün hasse ve duyguların efendisi ve yaşam kaynağıdır.

Kalp: İnsan mahiyetinin merkezinde yerleşmiş karar verme veya vermeme vazifesini gören akıl ve vicdan gibi kanallar ile beslenen bir latifedir. Akıl, dış alemden gelen verileri kalbe gönderir. Vicdan ise insanın fitratına derç edilmiş doğuştan gelen hakikat miyarıdır.

Vicdan, bir nevi insanın iç aleminin mizanlarını kalbe gönderen bir iç kanaldır. Bu iki kanaldan gelen veriler ve malumatlar kalp denilen latifede depolanır ve kalp bu verilere göre gelişir ve şekillenir. Kalp hayatta yolunu bu veriler ışığında seçer ve ona göre yaşar. Bu yüzden kalp insan mahiyetinin en önemli merkezi, en yön verici karar mekanizmasıdır.

Kalbin bir fiziki, bir de manevi yüzü vardır. Fiziki yüzü tıbbın alanına girer, manevi yüzü ise dinin sahasıdır. Burada izah ettiğimiz kalp, manevi kalptir. Beyin ile akıl arasında da benzer bir ilişki vardır. Beyin fiziki bir organdır, akıl ise soyut ve manevi latifedir. Aralarında bizim anlamakta zorluk çektiğimiz ince ve latif bir ilişki bulunabilir.

Vicdan: Vicdan, hak ve hakikatlerin hissedilmesini sağlayan ve insana ihtar eden bir mekanizmadır. Manevi alemlerin esası ve haritası konumundadır. Hakikatlerin uçlarının temerküz ettiği cami bir aynadır. Hem ahlaki değerlerin hem de doğruluğun ana üssü gibidir. İnsan yanılabilir bile bozulmamış vicdan yanılmaz.

Latife: İnsanın manevi ve latif duygularının genel adıdır. Bir nevi cihaz tabirinin zıddı gibidir. İnsanın mahiyetini bildiği bilmediği ne kadar manevi duyguları varsa bunların ortak ve genel adıdır diyebiliriz. Kalp, ruh, vicdan, bunlara örnek olarak verilebilir.

İnsanın Görev ve Sorumlulukları

Baş oyuncu olarak yaşam yolculuğuna çıkan insanoğlu muhtelif istasyonlarda zaman zaman değişen görevler üstlenir.

Taşıdığı vasıf, liyakat, sorumluluk bilinci Ahlaki Değerler ve tecrübesi paralelinde bu görevlerde başarı ve performans gösterir.

İnsanın ilk ve temel birimi AİLE' den itibaren oluşan temel roller :

- Anne/baba veya aile reisi olarak insan,
- Karı /koca olarak insan,
- Evlat/çocuk/kardeş olarak insan,
- (İlerleyen yıllarda) akraba olarak insan,
- (Yerleşim /ikamet durumuna göre) komşu olarak insan
- Öğretmen, öğrenci olarak insan,
- İşyerinde (çalışan /işveren) olarak insan,
- Amir / memur olarak insan,
- Sanayici /çiftçi/tüccar / işçi/hizmetli olarak insan,
- Asker/polis gibi güvenlik sorumlusu olarak insan,

Tüm bu görevler; çocukluktan itibaren; saygı, sevgi, itaat ile başlar ve bir çok değişimlere uğrar. İletişim ve ilişkiler ilerleyen zamanlarda; EĞİTİM ve tecrübeyle boyut kazanır. Ahlak meslek, sorumluluk bilinci ile toplumsal görev bilinci ve mecburiyetine dönüşür.

Bu konularda bireysel ve toplu görev ve sorumluluklar;

1. İnsanın yaratıcısına karşı görev ve sorumlulukları,
2. İnsanın kendisine karşı görev ve sorumlulukları,
3. İnsanın başkalarına, (topluma) karşı görev ve sorumlulukları,
4. İnsanın çevreye karşı görev ve sorumlulukları,

Görev ve sorumluluğun konumuna göre, mesleki, tecrübe, ahlaki, dini, gelenekler bilimsel boyutlu özellikler içinde AHLAKİ değerler merkezde olup, genelde büyük önem taşır.

Ferd olarak insan söz konusu olduğunda ahlaki; insanı kendi kendisiyle uyumlu hale getirmeyi hedefler, İnsanın varlık dünyasıyla ilişkisi söz konusu olduğunda öncelikle Allah ile olan ilişkiler akla gelir.

İman ve ibadet esaslarını yerine getiren insan ahlak görev ve sorumluluklarını kolayca gerçekleştirebilecek bir karakter yapısı kazanır.

İnsanın kendisini ahlak eğitimine tabi tutmasının bir başka adı; GÜZEL AHLAK sahibi olmasıdır. Çünkü en genel anlamıyla AHLAK iyi veya kötü, doğru veya yanlış diye nitelendirilen eylem ile ilgilenir, insanın her eylemi , ahlaki değerlendirmeye tabi olmayabilir. İnsan sosyal bir varlıktır ve toplum içinde yaşamaya uyuma ve görevlerini ifaya mecbur edilmiştir. Bu yaşam; fert olarak toplum içinde ki insanı da ahlaki çalışma ilkeri içine almak gereği vardır. Bu karşılıklı uyum, başarı, başta faydalı olabilme derecesini artırır.

Ahlaki ilkere yaşantı halinde getiren insan hem kendisi hemde toplumuyla uyumlu olur.

- **Yüce Allah insana dört türlü sorumluluk yüklemiştir:** Allah'a, topluma, kişinin kendisine, yaşadığı çevre ve doğaya karşı insan sorumlu tutulmuştur. İnanç ve ibadet ile ilgili yükümlülüklerle öncelikle Rabbine karşı sorumludur. Rabbini hakkıyla tanımak, farzları yerine getirmek ve günahları terk etmek zorundadır.

İnsan, içinde yaşadığı topluma karşı da sorumlu kılınmıştır. Küçükte büyüğe doğru İç içe geçmiş daireler gibi toplum da küçük topluluklardan oluşmaktadır. Çekirdek durumunda olan aileler akraba topluluklarını oluşturur, bunlar do toplumu meydana getirir. Bu toplumlar da en büyük daire olan İslam ümmetini gerçekleştirir. Onun için, toplumdaki her bir fert hem ailesinin, hem akraba çevresinin, hem büyük toplumun, hem de İslam ümmetinin üyesidir. Bu itibarla her bir insanın ailesine, akrabalarına, topluma ve İslam ümmetine karşı görev ve sorumlulukları bulunmaktadır.

Bir de insan kendisine karşı da sorumlu kılınmıştır. Kendini haramlardan sakınma konusunda kontrol etmek, ahlakını güzelleştirmek, özel bakımlarını yapmak durumundadır. Allah'ın verdiği dünyalıktan payını almaya çalışmak, helal rızkını kazanmak, Allah'ın nimetlerinden istifadeyle kendi hakkını da vermelidir. Vücuduna ihsan edilen maddi ve manevi cihazları yerli yerinde ve amacına uygun olarak kullanması gerekir. Bu organları Cehennem kapılarını açacak anahtarlar durumuna getirmemelidir. “Kur'an'da “Nefislerinize zulmetmeyiniz”, “Dünyadan da payını unutma” şeklinde ayetlerde bildirilmiştir.

İnsanın sorumluluklarından biri de içinde yaşadığı doğaya karşı olan görevleridir. Hayata önemli katkıları olan binlerce çeşit hayvan, bitki, canlı, cansız yaratıklarla donatılan yeryüzünü ve kurulu düzenini korumak, bozgunculuktan kaçınmak da insana yüklenen sorumluluklardan biridir. Kâinata, Akılları hayrete düşürecek nitelikte kurulu bir düzen ve denge vardır. Allah, bu ölçü ve ahengi bozmamalarını insanlardan istemektedir. Kur'an: “Allah göğü yükseltti ve mîzanı (ölçü ve dengeyi) koydu. ölçü ve dengeyi bozacak azgınlıktan kaçın!” ayetiyle insanları uyarmıştır.

Ayetteki birinci ifade olan “Allah'ın sana verdiği şeylerde ahiret diyarını ara” cümlesiyle **Allah'a karşı sorumluluk özetlenmiştir.** İnsanın maddi ve manevi azaları, gücü, heves ve istekleri, kendisiyle ilişkili her donanım Allah'ın verdikleridir. Bunlarla Ahireti kazanacak faaliyetler içinde olmalıdır.

“Dünyadan da nasibini unutma.” Cümlesi kişinin **kendine karşı sorumluluğuna** dikkat çekmektedir. Helal dairesi keyfe de kâfidir, kendine zulmetmeye gerek yoktur. “Allah sana iyilik yaptığı gibi sen de iyilik yap” cümlesi, **insanın topluma karşı sorumluluğuna** işaret eder. İnsanlara her açıdan iyilikle muhatap olmak gerektiğini bildirir.

İnsan ve Sorumluluklar

Allah (c.c.) insanı yaratırken, onun nefesine kötülük, Allah'a isyan etme ve "takva" (iyilik, Allah'tan sakınma, Allah'a itaat etme) eğilimini (kabiliyetini) de ilham ettiğini beyan etmektedir. Böylece, fitraten temiz olarak yaratılan ve bu temiz fitratı muhafaza edebilecek, fitratın yolu olan tevhid, adalet, iyilik yolunda direnmesini sağlayacak tüm imkan ve yeteneklerle donatılan insan, irade serbestisi, tercih özgürlüğü sebebiyle bu imtihan dünyasında, dilerse inkar edip, kötülüğe, fesada ve küfre, dilerse iman edip iyiliğe, adalete, takva yoluna yönelebilecektir.

İmtihan sebebiyle insan, Kur'an'da çeşitli adlarla ifade edilen, (Hak-batıl, Maruf-Münke , iki yolun başında ve özgür iradesiyle, ikisinden birisini tercih etmek üzere, serbest bırakılmıştır.

Hak ve batılın oluşturduğu bu iki yolun kavşağında insan, hiç şüphesiz, yol bilmez bir başıboşluk içinde de bırakılmamıştır. Yaratıcısı, insana dünyada imtihan olmakta olduğunu, bu iki yoldan hangisinin iyi hangisinin kötü olduğu bilgi ve bilincini, vahy ve yaratılışla vermiştir.

İyinin ve kötünün bilgisini ve bunları birbirlerinden ayırdetme kabiliyetini bahşetmiş, üstelik iyi yola gitmesi ve kurtuluşa ermesi, dünya ve ahiret saadetini yakalaması için her türlü tedbiri almış, Peygamber'ler ve kitaplar göndererek kötüye, isyana gidenleri uyarılmış, iyiye gidenleri ise teşvik etmiş ve cennetle müjdelemiştir.

"O (Allah) hanginizin güzel ameller yapacağınızı sınamak için hayatı ve ölümü yarattı." "Sizi sadece boş yere yarattığımızı ve sizin hakikatten huzurumuza getirilmeyeceğinizi mi sandınız?" "İnsanlar imtihandan geçirilmeden 'iman etik' demeleriyle bırakılıvereceklerini mi sandılar?"

Tüm bu ayetler ve bunlara benzer daha pek çok ayeti kerime açıkça ortaya koymaktadır ki, insanlar olarak; "İnna lillahi ve inna ileyhi raciun", Allah'tan geldik ve yine O'na döneceğiz. Sadece Allah'a kulluk etmek üzere yaratılmış ve yeryüzünde halife misyonu ile onurlandırılmış varlıklar olarak, acaba bu misyonun gereğini yerine getirerek sadece Allah'a kulluk yapmak, sadece Allah'ı ilâh edinmek hususundaki ahdimize sadakat gösterecek miyiz, yoksa başta kendi hevamız olmak üzere Allah'tan gayrısını da ilah edinip, yüklendiğimiz emanete ihanet edecek miyiz? hususunda imtihan olmaktadır.

En üstün yeteneklerle, akıl ve ruh gibi görkemli nimetlerle ve tekamül sürecini en mükemmel şekilde tamamlaması için gerekli olan temel hak ve özgürlüklerle donatılan ve Peygamberler, kitaplar gönderilmek suretiyle istikameti gösterilen, yapması ve yapmaması gerekenlerin bilgisi verilen insan, hak ve batıldan oluşan iki yol kavşağında dilediğini tercih özgürlüğüne sahip bir şekilde bırakılıyor. Artık, dileyen iman edip, ahbine sadakat gösterip, "halife"lik onuruna müstehak olacak, dileyen de inkar edip, bu onurdan uzaklaşarak "esfelesafiline" (aşağıların aşağısına) sürüklenecektir.

Hayvanlar yaratıcının takdir ettiği misyona isyan edemezler, yaratıcı arıya bal üretmesini emretmiştir, o bal yapar, inek süt verir ve kendilerine çizilen program dahilinde fonksiyonlarını itirazsız yerine getirirler. Ama insan imtihan sebebiyle kendisine tevdi edilen irade serbestisi emanetini sorumluluk bilinciyle doğru bir şekilde kullanmazsa hayvanların bile yapmadıklarını yapmaya, Rabb'ine isyan ederek, doğaya ve hemcinslerine “hevası”nın arzu ve isteklerine göre tahakküm etmeye, zulüm yapmaya başlar. Hayvan sadece karnını doyurmak için avlanıp, öldürürken, hayvanlardan aşağı konumları tercih eden insan, insanlık tarihi boyunca on milyonlarca hemcinsini yemek için değil, sadece hırsını tatmin etmek , sömürü ve tahakkümünü sürdürmek adına katletmiştir. Yüz milyonlarca hemcinsinin yaşadığı ülkeleri sömürge edip, emperyalist emelleri uğruna, yaratıcının tüm insanlara lütfettiği en temel haklarını fütursuzca ortadan kaldırmıştır.

Aslında, Allah'ın insana verdiği irade serbestisi emaneti bir yandan insana bir özgürlük getirirken, diğer yandan imtihan yükümlülüğü ile birlikte muazzam ve gerçekten ürkütücü bir “sorumluluk” da getirmiş bulunmaktadır. İnsan bu sorumluluğunun gereğini yerine getirip, doğru tercihi yaptığında yani temiz fitratını bozmadan, aklının ön yargılarla kirlenmesine fırsat vermeden, vahye tabi olmayı ve vahyin en güzel şahidliğini oluşturan Resulullah'ın (SAV) güzel örneğini esas aldığı zaman, yani sadece Allah'a kulluk çizgisini tercih ettiğinde gerçek özgürlüğü yakalamış olacaktır. Yeryüzüne tevhide ve adaleti ikame etme sorumluluğuna ve hilafet misyonuna uygun davranmış olacak.

İnsanlar arasında çok boyutlu ayırımların yapıldığı, zulüm, haksızlık ve işkencelerin doğal karşılandığı, güçlünün haklı sayıldığı yüzkarası bir ortamda İslam insanlar arasında;

Temel haklardaki eşitliği, Özgürlüğü, Adaleti, İnsan onuruna saygıyı gerçekleştirdi.

İnsanın Allah'a ve hemcinslerine karşı sorumlulukları:

İnsanı bu kadar mükemmel bir biçimde yaratıp ona “bilgi”yi ve bilgiye ulaşma potansiyelini lutfeden Rabb'imiz, vahiyle her şeyin hükümünü, ölçüsünü ve hudutlarını da bildirerek tekamül ve kurtuluş yolunu göstermiş, bu yolun güvenliğini sağlayacak normları oluşturup ona ulaştırmıştır. İnsanın yeryüzündeki bu serüveninde, Allah'a, hemcinslerine, eşya ve doğaya karşı sorumlulukları ve bu çerçevede çok boyutlu ilişkileri söz konusudur. İnsan-Allah, insan-insan, insan-toplum, insan-eşya ve insan-doğa ilişkilerini düzenlerken nasıl davranması, neleri yapıp, neleri yapmaması gerektiğinin hükmü ve bilgisi insana vahiyle bildirilmiştir.

Sorumluluk Nedir? Nasıl Gelişir?

Sorumluluk; Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesidir. (Türk Dil Kurumu).

Sorumlu davranış; Diğer insanlara saygı göstermeyi, dürüst davranmayı, öz kontrollü davranmayı ve öz saygıyı içerir. Zaman içinde gelişen, düşünce ve davranışlarımızla ortaya koyduğumuz bir beceridir.

Sorumluluk bilinci gelişmiş kişiler, yaptıklarının ve yapmadıklarının sorumluluğunu alır, suçlamalar yapmadan önce karşılaştıkları olumsuz durumlara kendi katkılarını düşünür. Başkalarını suçlamak ve sorumluluk almak birbirine zıt iki durumdur. Yaptıklarının sorumluluğunu almayan kişiler başarısızlıkları ya da karşılaştıkları olumsuz durumlar için başkalarını suçlama eğiliminde olurlar. Suçu kendilerinin dışında aradıkça kendilerini geliştirmekten uzaklaşırlar. Sorumluluk sahibi kişi daha özgürdür ve özgüveni de yüksektir.

Çocuklarda sorumluluk bilinci geliştirmek öncelikle anne babaların sorumluluğudur. En başta bizler yetişkinler olarak sorumlu davranışlar göstererek çocuklarımıza model olmalıyız. Tanık olup yaşanarak öğrenilen davranışlar kalıcı olur. Çocuklarda sürekli olarak anne babalarını izler ve davranışlarını zihinlerine kaydederler. Çocukları ilgilendiren konularda kararlar alırken mutlaka karara onları da katmalıyız. Kararlara katılan çocuk o konu ile ilgili sorumluluğu daha kolay alır.

Çocuklarda sorumluluk bilincini geliştirirken önemli bazı durumlar var. Sorumluluğunu almasını istediğimiz konu çocuğumuzun hiç bilmediği ve deneyerek kendisinin keşfedeceği, öğrenebileceği bir davranışı içermiyorsa önce onu öğretmeliyiz. Davranışı öğretmenin bazı aşamaları var. Bu aşamalar; davranıştan önceki aşama, davranış sırası ve davranıştan sonraki aşama. Her bir aşama da sabırlı olunmalı, denemelere, yanılmalara, hatalara, doğrulara dikkat edilmeli. Davranış öğretilirken davranışın bazı bölümleri sadece anlatılabilir, bazı bölümleri çocuk yaparken desteklenebilir, bazı bölümleri ise yapılarak gösterilebilir. Yine her bir aşamada çocukla sürekli fikir alışverişinde bulunulmalı ve bütün soruları anlayabileceği ve gereksinim duyduğu kadar yanıtlanmalı. Başardığı durumlar için sevinci abartılmadan paylaşılmalı, başaramadığı durumlarda tekrar denemesi konusunda cesaretlendirilmeli. Başarma ve başarısız olma nedenleri hakkında konuşulmalı farkındalığı geliştirilmeli. Başarabildikleri için, neleri nasıl yaptığı için başardı, başaramadıkları içinse neleri nasıl yaptı da başaramadı gösterilmeli. Öğrenmenin bir süreç olduğu ve zamana gereksinim olduğu unutulmamalı. Bazı çocuklar bazı becerileri çok kısa sürede edinirken bazıları daha geç edinebilir. Mükemmellik beklenmemeli. Asla, sen beceremezsin denmemeli ve başkaları ile karşılaştırılmamalı. Öğretme süreci boyunca duyguları

eleştirilmeden paylaşılmalı, mutlulukları, mutsuzlukları, endişeleri, kaygı ve korkuları onun bakış açısı ile anlaşılmalı çalışılmalı.

Bazen bizler, öğretme sürecinde çocuğumuzun öğrenme özelliklerini, yeteneklerini, ilgilerini, yaşını, gelişimsel özelliklerini, öğretme için onun uygun zamanını, öğretmeye çalıştığımız davranışın onun için ne kadar önemli olduğunu, gerekliliğini, göz ardı edebiliyoruz. Ya da öğretme yöntemi olarak kendi öğrenme yöntemlerimizin etkisinde kalabiliyoruz. Karşımızdaki bizim çocuğumuz olabilir ama o bizim kolumuz bacağımız gibi bir uzantımız değil, o farklı bir birey, onun bizden farklı ilgileri, yetenekleri, zekası ve öğrenme özellikleri var. Bu durumu hep göz önünde bulundurmalıyız. Kendimizin değil çocuğumuzun, yani farklı bir bireyin öğreniyor olduğunu unutmamalıyız.

Öğretme sürecinde biz kendi bilgilerimizi, kendi deneyimlerimizi çocuğumuza empoze etmeye, ezberletmeye çalışmamalıyız. Bizim en önemli sorumluluklarımızdan birisi de çocukların, kendi deneyimlerinden öğrenmeleri ve kendi seçimlerinin sonuçlarını göğüslemeleri için özgürlük tanımaktır. Sorumluluk ile özgürlük ayrılmaz bir bütündür ve biri olmadan diğersinin öğrenilmesi oldukça güçtür. Tabii ki zaman zaman onlara rehberlik edip yaşadıklarımızı onlarla paylaşmalıyız, ancak onlarında deneyerek ve hata yaparak öğrenmeye gereksinimleri vardır. (yaşamını tehlikeye sokacak hatalardan bahsetmiyorum)

Peki, ne zaman ne kadar sorumluluk? Çocuğumuz, doğduğu andan itibaren yaşı ve gelişimsel özellikleri göz önünde bulundurularak kendisi ile ilgili yapabileceği her şeyi onun yapması sağlanmalı ve yapmaya devam etme konusunda cesaretlendirilmelidir. Onun dışında evde, evin işleyişi ile ilgili yapabilecekleri konusunda ona sorumluluk verilmeli, evin dışında yapabilecekleri konusunda sorumluluk verilmeli, onunla ilgili alınması gereken kararlara katılmalı. Kendisinin yapmaya istekli olduğu her konuyu denemesine izin verilmeli ve olanak sunulmalıdır. Denemeleri sırasında güvenlik önlemleri alınmalı ve yardım talep ettiği yerlerin dışında işin yapabileceği bir şeyi onun yerine yapmamız o konuda sorumluluk almasını engeller. Örneğin kaşığı kendisi tutmayı öğrenen bir çocuk artık yemeğini kendisi yemeli, dişlerini kendisi fırçalamayı öğrenen çocuk kendisi fırçalamalı, tuvalet temizliğini kendisi yapmayı öğrenen çocuk artık kendisi yapmalı, pijamasını katlamayı öğrenmiş çocuğun pijamaları anne babası tarafından katlanmamalı vb. örnekleri çok arttırabiliriz. Peki yapmıyorsa ne olacak diyebilirsiniz. Şu kesin ki; Siz ona yapabileceklerini sürekli hadi yap diye hatırlatırsanız ve ya eninde sonunda dayanamayıp onun yerine yaparsanız sorumluluk kazandıramazsınız.

Bir davranışı çocuk öğrendikten ya da ona öğretildikten sonra uygulayıp uygulamaması kararı ona bırakılmalı. Ve çocuk yapmasının ya da yapmamasının sonuçları ile yüz yüze kalmalı bir çocuk yaptıklarının ya da yapmadıklarının sonuçları ile yüz yüze bırakılmazsa sorumluluk bilinci gelişemez.

Aile İçi Sorumluluk

Sorumluluk, her bireyde bulunması gereken üstün duygulardan birisidir. Bizler, insan olarak her şeyden önce bizi yoktan var eden Yüce Mevla'ya ve O'nun yoluna, anne babamıza, kendimize, eşimize, çocuklarımıza, akrabalarımıza, dostlarımıza, arkadaşlarımıza ve işimize karşı görev ve sorumluluklarımızı hakkıyla yerine getirmek zorundayız. Bu duygu, insan olmakla özdeş bir duygudur; yani, insan sorumluluk sahibidir ve bu duygunun gereğini yerine getirmekle mükelleftir.

Aile içinde sorumluluk bilinciyle bir iş bölümü ve paylaşım ortamı oluşturmak, bu duygunun yerleşmesinde iyi bir başlangıç olabilir. Aile; yalnızca toplu barınma mekânı olarak algılanmamalı; aynı zamanda sorumluluk ve yetkilerin de paylaşıldığı bir takım çalışması alanı olarak kabul edilmelidir. Aile bireylerinin her türlü dilek, istek ve sorunları aile meclisinde konuşulduktan sonra gerekli sorumluluk da paylaşılmalıdır. Aile bireylerinin her biri, ailevi konularda gücü, yeteneği ve konumu nispetinde görev ve sorumluluk almalıdır.

Bu duygunun yerleşmesi, aile içi iletişimin niteliğiyle doğrudan ilgilidir. Açık iletişimin gereği olarak sohbet ortamlarında bir araya gelen ailelerde sorunlar daha kolay çözülmekte; kimi zaman da sorunlar daha çıkmadan sezilerek önleyici tedbirler alınabilmektedir. Aile içi iletişimde esas ve doğru olan davranış modeli, bütün aile bireylerinin katıldığı aile meclisidir.

Aile meclisi bir paylaşma ve meşveret ortamına dönüştürülebilirse, birçok sorun kendiliğinden engellenmiş olur. Aile içinde böylesi bir ortamın oluşması, en başta eşler arasındaki uyuma bağlıdır. Eşler kendi içinde uyumlu ve iletişime açık davranırlarsa, çocuklar da bu davranışı özümseyerek bu şekilde davranmayı en güvenilir ve doğal ortamda öğrenmiş olurlar. Özellikle anne ve babalar, çocuklarıyla ortak iş yapma, oyun oynama, konuları birlikte değerlendirme etkinliklerine zemin hazırlamalıdır. Böylelikle çocuklar, aile içinde ortak yaşamayı, birlikte konuşmayı ve sorumlulukları paylaşmayı daha çabuk öğrenirler. Kimi geleneksel aile ortamlarında, örfümüzü, irfanımızı ve kültürümüzü tam olarak kavrayamayan aile büyükleri, -sözde otorite kurmak adına- işlerini, düşüncelerini, dertlerini sıkıntılarını ve en önemlisi tartışılmaz yetkilerini paylaşmama eğilimindedirler.

Böylece hem kendilerine çok çok ağır yükler yüklerken hem de aile bireylerini sorumluluk duygusundan uzaklaştırarak aile içindeki iletişimi de engellemektedirler. Bu konudaki en önemli rehberimiz aynı zamanda iyi bir aile yöneticisi olan Hz. Muhammed (s.a.s.)'dir. O yüce insanın hayatı iyice incelenirse, eşleriyle ve çocuklarıyla kurduğu harikulade iletişim ortamı ve insanlığa hediye ettiği meşveret yöntemi, sorumluluk duygusunun en önemli örneğidir. Despotik ve sözde otoriter babaların ve annelerin bu anlaşılmaz

tavrılarını sevgiye, saygıya, anlayışa, diğergamlığa ve sorumluluk duygusuna tahvil etmeleri en çıkar yoldur.

Sorumsuzluk, fena bir duygu ve davranıştır. Bu duygu ve davranışın sahibi, hem kendini başkaları önünde zelil ve zayıf düşürür hem de özgüvenine büyük zarar verir. Sorumsuzluk, işlerimizi aksatır, zaman ımız israf eder. Bizi, sık sık iletişim kazalarına sürükler. İnsanlarla aramıza gereksiz mesafeler koyar.

Günümüzde yaşanan aile facialarının çoğu sorumsuz davranışlarla ilgilidir. Eşler arasında sorumluluk duygusu yerleşmemişse o ailede huzuru yakalamak, samanlıkta iğne aramak gibidir. Sorumsuzluk duygusu, eşlerle birlikte bütün aile bireylerine de sirayet etmişse, işte o zaman felaket sirenleri –Allah korusun- ailenin kapısına dayanmış demektir.

Ailedeki ölçsüz harcamalar, düşüncesiz söz ve davranışlar, adaletsiz uygulamalar istenmeyen sonuçlar doğurabilir. Hem bireysel anlamda hem de aile içinde huzurlu ve mutlu olabilmek için, üzerimize düşen sorumlulukların zamanında ve gereğince yerine getirilmesi doğal bir yükümlülüğümüzdür. İşlerimizi zamanında yapmak, kimseye yük olmamak, ailemize katkı sağlamak, insanlara ve topluma faydalı bir insan olmak ve bütün insanlığa hizmet edebilmek iki cihan mutluluğunun da teminatıdır.

Aslında hiçbirimiz, sahipsiz ve sorumsuz bir varlık değiliz. Yaptığımız her işten, söylediğimiz her sözden, kısacası her anımızdan sorguya çekileceğimiz bilinciyle her an sorumluluk duygusuyla hareket etmek zorundayız. Yüce Mevla'ya karşı sorumluluk duygusu taşımamız kul ve insan olmamızın gereğidir. İnsanlara karşı sorumluluğumuz ise, hem kendimize saygının hem de toplumsal bilincin ve bir arada yaşama kültürünün doğal bir gereğidir. Zamana karşı sorumluluk duygusu taşımak ise, her ortamdaki başarının ön şartıdır. Zor iş yoktur, zamanında yapılmayan iş vardır. Zor işler, zamanında yapılmayan küçük işlerin toplamıdır.

İnsana düşen en önemli sorumluluk çalışmaktır. Çalışan insan, hem bedeninin ve gücünün şükrünü eda eder hem de rızıkına kavuşur. Tembellik ve miskinlik gibi hastalıklardan da korunmuş olur. İtibar da bol rızık da meşru çalışma duygusunun kazanılmasıyla elde edilir.

Bu konuda M. Akif Ersoy'un söylemi ne kadar haklı ;

“Kim kazanmazsa bu dünyada bir ekmek parası, Dostunun yüz karası, düşmanın maskarası.”

Hem hayatta hem de iletişim ve insan ilişkilerinde huzurlu, mutlu ve başarılı olmak istiyorsak, işe bu duygu ve davranışımızı en üst noktaya çıkartarak başlayabiliriz. Üstlendiğimiz görev ve sorumluluklarımızı, zamanında ve başarıyla yapmayı alışkanlık hâline getirmek, çok önemli bir başlangıç olabilir. Kendimize, ailemize, çevremize, işimize ve zamana karşı sorumlu olduğumuzu, bu sorumlulukların zincirleme birbirine bağlı olduğunu asla unutmayalım!

İKİNCİ BÖLÜM

AHLÂK

Ahlâk !...

Temel ilkesi dürüst, namuslu olmaktır,
Başkasının malına da göz koymamaktır,
İnsanları aldatmamak, kandırmamaktır,

“İnsan’ı insan yapan temel değerler AHLÂK’tır.”

“Bir milletin ahlâk değeri, o milletin yükselmesini sağlar.
Bir millet, zenginliğiyle değil, ahlâk değeriyle ölçülür.”

“Toplumun kurtuluşu;
Güzel Ahlâk’ın her alanda yaşanmasıyla mümkündür.”

Ahlâk ve Ahlâk-i Faziletler

Ahlâk insan için gerekliliği; toplum hayatını düzenleyen kurallar itibariyle toplumu düzenleyici ıslah edici rolü ile insanların toplu halde yaşamalarını mümkün kılar. Değişik bir söylemle Ahlâki kurallar olmadan toplum hayatının oluşması ve devamı mümkün değildir. Ahlâk bir milletin yaşam biçimi ve yaşam tarzıdır.

Ahlâk, insanların toplum içindeki davranışlarını ve birbirleriyle ilişkilerini düzenlemek amacıyla başvurulan kurallar dizgesi, başka insanların davranışlarını olumlu ya da olumsuz biçimde yargılamakta kullanılan ölçütler bütünüdür.

Ahlâk bilimi, iyi ve kötü huyları (davranışları) insanları iyi huylar edinmeye ve kötü huylardan arınmaya teşvik eden bir bilim dalıdır.

Ahlâk kavramının varlığı insanın oluşumuyla doğru orantılıdır. Ancak çağın ve toplumun özellikleri Ahlâk kavramını değiştirmiş, yön vermiş ve ona yol çizmiştir. Toplumların iyi ile kötü olanın netliğine ilişkin belirli bir kavrayışları, iyi insandan kötü insanın, erdemli kişiden erdemsiz kişiyi ayırırken başvurmuş oldukları bir takım Ahlâk ölçütleri bulunmaktadır. Dolayısıyla tarih boyunca iyi ve kötüden son derece farklı şeyler anlaşılmış olsa bile hemen hemen bütün toplumlarda “İyi” kendisine ulaşmak için gerekli bütün çabanın gösterildiği takdirde alınacak ödül tasarımıyla; “Kötü” ise kendisinden kaçınılmadığı takdirde bedeli ağır ödenecek bir ceza tasarımıyla ilişkilendirilerek düşünülmüştür.

Ahlâk ın güzelleştirilmesi özellikle insanın her zaman iyiliklerden haz duyan bir karakter kazanmasıyla mümkün olabilir.

Görüldüğü üzere her toplum, kendi yaşam kurallarını belirlemiş, kendi “doğru” ve “yanlış”larına yön vermiş, esasen soyut bir kavram olan Ahlâk yön çizmişlerdir. Ahlâk her zaman o toplumun Kabul gören hareket ve davranışlarını yansıtmayabilir. İnsan yapısının karmaşıklığı ve kendi menfaatleri doğrultusunda hareket etme isteği Ahlâk i yapının yönünü değiştirebilmektedir. Bir topluma Ahlâki yapı, başka bir topluma Ahlâk dışı gelebilir.

Tarih boyunca hiç bir toplum Ahlâk sızlıklarla payidar olmamıştır. Uzun zaman tarih tarafından dışlanmadan ayakta kalabilmiş milletlerin Ahlâki değerlere saygılı olduklarında şüphe yoktur.

“Ahlâk üzerine inandığım ilke şudur; bir şeyi yaptıktan sonra kendini iyi hissediyorsan o Ahlâki’dir, eğer kendini kötü hissediyorsan o gayri Ahlâk idir”

- Ahlâk eğitiminde hareket noktası fitrat denen insanın yaratılış kanunudur.
- Ahlâk’ ın amacı insanın /dünya ve ahiret mutluluğu dur.

- İnsan Ahlâkını düzenleyen unsur Akıl'dır. (Akılın; kişiyi uygun olmayan işlerden alıkoyma kabiliyeti ve rolü de vardır.)

Ahlâk kuralları maddi ve manevi yaptırım gücü olmayan, sadece talep eden kurallardır. Bu kurallara uyulmaksızın toplum hayatının oluşumu ve devamlılığı mümkün olmaz.

Ahlâk i nitelik kendi dışında başka bir varlık ile girdiği ilişkide ortaya çıkar. Bu ilişkide insan için bir takım görev ve sorumluluklar doğurur. İman ve ibadet esaslarını yerine getiren insan Ahlâki sorumluluklarını kolayca gerçekleştirebilecek bir karakter yapısı kazanır. Bu arada insanın kendisini

Ahlâk en eğitmesi iyi huylara yöneltmesi gerekir. İyi insan yaşamında sahip olduğu iyi ve kötü huylar paralelinde huy karnesi tecelli eder ve imtihanı kazanır veya kaybeder. Bu itibarla DİN her türlü Ahlâki faziletlerin başıdır. Fert ve toplum hayatında gerek vardır. Beden ve ruhtan oluşan insan bedeninin sağlıklı olması için nasıl bir çok ihtiyaçları varsa maneviyatında sağlıklı olması için ruhun manevi inanç değerleriyle beslenmesi gereklidir.

GÜZEL AHLÂKİ OLUŞTURAN MÜSBET HUYLAR

Adalet / Bilgi

Doğruluk, dürüstlük, itimat, güven, emin

İnanç, samimiyet, ihlas, mütediyyin

Cesur, vakur, erdemli, sabırlı, merhametli

Bilgili, başarılı, akıllı, çalışkan, liyakatli, görgülü

Cömert, tasarruflu, özverili, katılımcı

Mütevazi, tevazulu, mutedil, uyumlu

Terbiyeli, edepli, şeffaf

Dostluk, sevgi, saygı, sadakat

İstikrarlı, planlı, düzenli, temiz

Hoşgörülü, bağışlayıcı

KÖTÜ AHLÂKİ OLUŞTURAN MENFİ HUYLAR

Yalancılık, hilekârlık, hırsızlık

Cehalet, tembellik, kötü alışkanlıklar

Müsriflik, savurgan, cimri, egoist, bencil, hasit

Gururlu, kibirli, hoşgörüsüz, uyumsuz,

Münafik, riyakar, müfteri,

Asabi, sinirli, kavgacı, uyumsuz, öfkeli, huysuz

İnsafsız, hayasız

Kötümser, karamsar, kıskanç

Vefasız, saygısız, küsegen, Düzensiz, dağınık, azimsiz.

Oku emri paralelinde iman, ilim, bilim ve güzel Ahlâk ile zenginleşen insanın yararlı işler yapma kabiliyeti artar. Bu paralelde ifade edilen hadis ve ayetlerle cennet müjdelenen insan aynı zamanda insanların en hayırlısı vasfını kazanmış olur. Özetlenen Güzel Ahlâk ve Huylar ile donatılmış, kötü huylardan uzak kalmış insanların sorumluluklarını yerine getirme ve imtihanı kazanma şansı büyük olur..

Başlıca Ahlâki Faziletler

Adalet

Zulüm ve taşkınlığın zıddı olan adalet; her şeyi yerli yerine koymak, hak edenin hakkını vermek şeklinde tarif edilebilir. Bu sebepten toplumdaki dirlik ve düzen, ancak adalet sayesinde sağlanabilir. Toplumda kurulmuş olan dirlik ve düzenin devamı da, yine adaletle mümkündür.

Adaletle ilgili olarak Nahl suresinde şöyle buyrulur: "Muhakkak ki Allah; adaleti, ihsanı ve yakınlarla vermeyi emreder. Çirkin işleri, fenalık azgınlığı da yasaklar." Düşünüp tutasınız diye Allah size öğüt verir.

İşte kesin bir ifade ile insan için emredilmiş olan adalet; yaşantı haline getirilmesi gereken Ahlâk i bir değerdir. Bu açıdan her insanı ilgilendirir. İnsanın adaleti yaşantı haline getirmesi demek; hangi işi yapıyorsa, o işi hakkıyla yapması demektir. Bir başka deyişle adalet, işi nasıl yapmak gerekiyorsa o şekilde yapmaktır.

Ayette emredilen "ihsan" ise esasen iyilik yapmak anlamına gelir. İhsan'ı bir insanın görevini en iyi şekilde yapması şeklinde anlamak da mümkündür. İhsan, bu anlamıyla, adalet ile yakından ilişkilidir.

Maide suresinde Allah şöyle buyurur: **"Ey iman edenler; Allah için hakkı ayakta tutan, adaletle şahitlik eden kimseler olun. Bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi adaletsizlik yapmaya itmesin. Adaleti her zaman yerine getirin. Takvaya en yakın davranış şekli budur. Allah'tan korkun. Çünkü Allah, yaptığımız şeylerden haberdardır.**

Görüldüğü gibi ister ferd, isterse toplum halinde olsun adalet, girilen her türlü beşeri ilişkide gözetilmesi gereken temel Ahlâk i bir fazilettir. Gerek ferdin mutluluğu gerekse toplumun huzuru, adaletin sağlanmasıyla mümkündür. Çünkü bir toplumda işler; yapılması gerektiği şekilde yapılmaz, ehline teslim edilmez ve hakkı verilmezse, o toplumda dirlik ve düzenden bahsetmek mümkün olmaz.

Böylesi toplumlarda; haksızlık, zulüm ve anarşi ortaya çıkar. Bu konuda şu hadis-i şerif ne anlamlıdır: **"İşler ehil olmayanlara verildiği zaman, kıyameti bekleyiniz".**

Bilgi

Ahlâk'ın diğeri bir temel direği de "bilgi" dir. Bilgi, "Ahlâk i bilinci" doğurmaktadır. Bilgi olmadan Ahlâk i bilinci üretmek mümkün değildir. Neyin iyi, neyin kötü ; neyin doğru, neyin yanlış ; neyin güzel, neyin çirkin olduğunu bilmeyen, Ahlâk ın hiçbir boyutuna sahip olamaz.

Bu bilgi, Yüce Allah' ın insanlığa vahyettiği ilahi bilgidir. Bu bilgiye sahip olamayanlar, Ahlâk konusunda bir bilinç oluşturamazlar. Tabiat bilimleri de buna yardım edecektir. Maddi alemde varlıklar kendilerine çizilmiş yörüngelerde hareket ederler. Yüce Allah bu ayetlerde, bilgi denen değere çok önemli bir görev yüklemektedir. Bilgiye sahip olmasına rağmen başkalarının arzusuna uymak, Ahlâk sızlıktır. Bilginin etkinliğini ortadan kaldırmak Ahlâk dışı bir harekettir. Bilginin gereğini yerine getirmek ise güzel Ahlâk tır.

Doğruluk

Ahlâk ın merkezi değerlerin biri olan doğruluk; insanın içi ile dışının, özü ile sözünün bir olması demektir. İnsanın söyledikleriyle yapıp ettikleri arasında ki uyumun adı, kısaca doğruluktur.

Doğruluk; Mevlana'nın ifadesiyle, "insanın ya olduğu gibi görünmesi ya da görüldüğü gibi olamsı halidir." Güzel Ahlâk sahibi insanın ayırt edici bir vasfıdır.

Görüldüğü gibi dosdoğru olmak, Allah'a imandan sonra insanın gerçekleştirmesi gereken ilk dini ve Ahlâk i görevi durumundadır.

Doğruluk, insan olmanın gerektirdiği bir yaşantı halidir. İnsan herhangi bir faydası olur diye değil de sırf insan olmanın gereği olduğu için doğru olmalıdır. Ancak sonuçta doğru olan insanların Cennet gibi dini bir ödülü de vardır. Hadis' de şöyle buyrulur. " Doğruluktan ayrılmayın, Çünkü doğruluk iyiliğe götürür. İyilik de şüphesiz Cennet' e iletir. İnsan doğru oldukça ve doğruluğu araştırdıkça, Allah katında doğru olarak yazılır

Görünüşte herkez doğru görünmeye çalışır. Ancak insanın nasıl görüldüğü değil, nasıl olduğu önemlidir. İnsanların gerçekten doğru olup olmadıkları ise daha çok ticari alışverişlerde ortaya çıkar. Ticari hayatta doğru ölçü ve tartı kullanmak önemlidir.

Ticari hayatlarında doğruluktan ayrılmayan tüccarlar hakkında Peygamberimiz şu değerlendirmeyi yapar : "Doğru ve güvenilir tüccar, kıyamet gününde Peygamberler, sıddıklar ve şehitlerle birlikte olacaktır."

Dürüstlük

Dürüstlük; insanın söz ve davranışlarıyla, niyet ve inancında iyilikten ve güzellikten yana olmasıdır. Dürüstlük insan onurunun ve sağlıklı toplum yapısının vazgeçilmez şartlarından birisidir ve insanın kendisine verdiği sözü tutmasıdır.

Dürüst insan verdiği sözün arkasında durur. Haksızlık yapmaz.Yalan ve riyadan uzak kalır.

Baskasının arkasından konuşmaz. Ezileni ezmez,ezdirmez.Dürüst insan kendinden çok şey, başkalarından az şey bekler. Dürüst insan hakkını bilir ve savunur.Haksız olduğunda kendi aleyhine karar verebilen kişidir.Dürüst olmanın uzun vadede neler kazandırabileceği ile ilgili kısa bir hikaye :

Bir Zamanlar Çinde bir hükümdar tahtını oğullarına bırakmak yerine farklı birşey yapmak istemiş.Ülkesindeki bütün gençleri huzuruna çağırılmış ve onlara şöyle seslenmiş: “Artık tahttan çekilmemin ve yerime yeni bir hükümdar seçmemin vakti geldi. Hükümdar olarak içinizden birisini seçeceğim.Bugün herbirinize bir tohum vereceğim. Tek bir tohum. Ama bu çok özel bir tohum. Hepinizin evlerinize dönüp o tohumu ekmenizi, sulamanızı ve bir yıl sonra tohumdan çıkan bitkiyle geri gelmenizi istiyorum. O zaman bana getireceğiniz bitkiler hakkında hüküm verip benden sonra tahta geçecek hükümdarı seçeceğim.” demiş.Bir yıl tamamlandığında, ülkenin gençleri yetiştirdikleri bitkileri, karar vermesi için hükümdarın huzuruna getirmişler. İçlerinden sadece Ling isminde birisi boş bir saksı ile gelmiş.Herkes yetiştirdiği bitkilerle övünürken Ling'le alay etmeye başlamışlar. Hükümdar sadece Ling'in boş saksısını olduğunu görünce şöyle bir açıklama yapmış.“Bir yıl önce herbirinize bir tohum verdim, onu ekip sulamanızı istedim ve bir yıl sonra da bana getirmenizi istedim. Ama sizlere verdiğim tohumların hepsi kaynatılmıştı ve dolayısıyla da filiz açmaları mümkün değildi. Ling hariç hepiniz bana çeşit çeşit ağaçlar, bitkiler ve çiçekler getirdiniz. Tohumunuzun büyümediğini görünce, size verdiğim tohumun yerine başka bir tohum ektiniz. İçinizden sadece Ling, kendisine verdiğim tohumun olduğu saksıyı bana getirme cesaretini ve dürüstlüğünü gösterebildi. Bu yüzden, yeni imparatorunuz o olacak.” demiş ve o günden sonra yeni hükümdar Ling olmuş.

Dünyada ikiyüzlülük, yalan, kötülük, savaş ve sonu gelmez çekişmeler olsa da iyimser olmak için hala çokça nedenimiz var. Bunların başında, hala Linglerin var olması geliyor. Ve Lingler dürüstlükleriye, erdem ve ışık savaşçılarına örnek olmaya devam ediyorlar.

Cömertlik

Cömertlik insanın elinin açık olması halinin adıdır. Harcamalarda israf ve cimrilikten kaçınmaktır. Gereken yerde gerektiği kadar harcama yapabilmektir.

Yüce Allah şöyle buyurur: “*Onlar harcadıkları zaman ne israf ederler ne de cimrilik yaparlar. Bu ikisi arasında orta bir yol tutarlar.(Fukan,67)*

“*Cimrilik yaparak elini boynuna bağlı kılma. İsrâf ederek elini büsbütün de açma. Sonra kınanmış bir vaziyette ortada kalırsın.*”(İsa,29)

Cömertliğin zıdları olan israf ve cimrilik yasaklanırken , insanın harcamalarında geliştirmesi gereken tavra şu şekilde açıklık getirilir: “***Akrabaya, yoksula ve yolda kalmışa hakını ver. Fakat saçıp savurarak israf etme. Çünkü israf edenler, şeytanların kardeşleridir.***”

Görüldüğü gibi İslam Ahlâk ında aşırı savurganlık yasaklanmış, cimrilik de yerilmiştir. İnsanı cimriliğe sevk eden değişik etkenler vardır. Bunların başında cömert davranıldığı taktirde fakirleşme korkusu vardır.

Hoşgörü

İnsanlara saygılı olma veya kendisi gibi düşünmeyen insanlardan rahatsız olmama halinin adı, kısaca hoşgörüdür. Hoşgörülü olabilmenin ön şartı insanları sevebilmektir. Bunun için İslam dini, insanlar arasında bir sevgi ve saygı ortamı oluşturmayı hedefler.

Hız Peygamber şöyle buyurur: *“Allah’ a yemin ederim ki, müslüman olmadıkça Cenet’e giremesiniz. Birbirinizi sevmedikçe de tam anlamıyla müslüman olamazsınız..”*

Güvenilir Olmak (Emanet)

Emanete riayet etmek, güvenilir insan olmak; insanın doğru ve adil olmasının tabii sonucudur. İslam dini; koymuş olduğu Ahlâk ilkeleriyle müslüman insanın her konuda güvenilebilen insan olmasını sağlamak ister. Hz. Peygamber, müslümanların elinden ve dilinden güvende oldukları kimsedir.

Hadis-i şerifte formüle edilen “elinden ve dilinden güvende olmak” kavramı ile kastedilen mananın iyi anlaşılması gerekir.

İnsanın elinden ve dilinden güvende olması demek; hem bilgisinden hemde de bu bilgiye yaptığı eylemlerinden emniyette olmak demektir. Bunun için insan; ilkönce, sahasında bilgisine başvurulmadan edilemeyen bir bilgi seviyesini yakalamak zorundadır. Sonra da bu bilgiyle gerçekleştireceği eylemlerini insanlığın hayrına kullanacak bir karakter yapısını kazanacaktır. Böylece insan, bilgisiyle eylemi arasında bir ahenk kurma imkanına kavuşacaktır. Hadisten anlaşıldığına göre böyle bir ahengi kurmak, insanın müslüman olmasının bir gereğidir.

Tevazu (Alçak Gönüllü)

İnsanlara değerleri kadar saygı göstermek, onlara tepeden bakmamak demektir. Son derece saygın bir Ahlâki meziyet ve çekici bir seciyedir. Kalpleri cezbeder, ilgi uyandırır, takdir toplar. Ne kadar önemli bir özellik olduğunu anlamak için Yüce Allah’ın, Resuller Efendisi elçisine, alçakgönüllüğünü bakmak yeterlidir.

Ehl-i Beyt imamları bu Ahlâki meziyetin şerefini çeşitli vesilelerle vurgulamış, hikmetli sözleri ve ideal yaşantılarıyla, insanları bu güzel Ahlâk ı huy edinmeye teşvik etmişlerdir. Onlar, üstün niteliklerin öncüleri, yüksek Ahlâk i meziyetlerin aydınlık kişilerindendir.

Resullah efendimiz şöyle buyurur: “Benim yanımda en sevimli olanınız ve kıyamet günü bana en yerde olanınız, Ahlâken güzel olanınız ve alçakgönüllülükte en ileri gideninizdir. İçinde kıyamet günü bana en uzak olanınız ise; kendini beğenenleriniz, büyüklük taslayanlarıdır.”

“Zenginlerin, Allah’ın katındaki nimetleri gözeterek fakirlere karşı alçak gönüllü olmaları ne güzeldir. Ondan daha güzeli, Fakirlerin Allah’ a güvenerek zenginlerin durumundan etkilenmemeleri aldırış etmemeleridir.

“Alçak gönüllülük bir diğerine karşı bulunduğu konuma razı olman, karşılaştığın kişiye selam vermen, haklı dahi olsan tartışmayı terk etmen ve takvandan dolayı birileri tarafından övülmeyi sevmemendir.

Sevgi

Saygı ve sadakat gibi sevgi de örtülü bilgi paylaşımı için temel olan unsurlardan bir tanesidir. Gerçek anlamda birbirini seven bireylerin olduğu bir toplumda ya da örgütte çıkarıcı yaklaşımlarla bilgiyi gizlemeye ya da tekelinde tutmaya yönelik eğilimlerin pek olmayacağı düşünülür. Çünkü gerçek sevgi menfaatten arınmıştır. Karşılık beklemeden paylaşabilmeyi gerektirir.

Günümüz dünyasında ise bireysel çıkarlarından arınmış, tamamen saf ve duru bir sevgi bulmak da oldukça güçtür. Bir anlamda herkes karşısındakini sevmeye ama çıkarlarını daha çok sevmektedir. Dolayısıyla saf bir sevgiye ulaşabilmek, maddi bağlamdaki kaygılardan uzaklaşabilmekle mümkündür. Diğer bir deyişle maddi değer ya da kazançları gerçek sevginin hizmetkârı yapabilmek gerekir. Maddi ya da manevi desteklerle karşısındakini sevindirebilmek bireyin mutluluk hazinesi olmuşsa, sözü edilen gerçek sevgi yakalanmış demektir. Karşılık beklemeden başkalarını sevmek ve sevindirebilmek ancak gerçek sevginin tohumu olabilir. Dolayısıyla strateji ya da politikalarla sevginin pek yaygınlaşmadığı söylenemez. Bu bağlamda politika ya da strateji kelimeleri bile sevgi kavramıyla yan yana şık durmamaktadır. Sevgi özde bulunmalıdır. Strateji yada politikalar sevgiye değil, tersine sevgi strateji ve politikaya yön vermelidir. Bunun içinde o örgütün kuruluşunda, temelinde kısacası varlık nedeninde sevgi bulunmalıdır. Zaten sevginin olduğu yerde de paylaşımın olacağı kesindir.

Sevgiyi bu anlamda kendine temel edinmiş, rehber almış yeryüzündeki ender örgütlerden bir tanesi Ahiliktir. Zaten Ahi kelimesinin önünde kardeş, arkadaş, yaren, dost, yiğit, gibi anlamlar bulunmaktadır. Benzer şekilde Ahilik denilince de akla birbirini seven, birbirine saygı duyan, yardım eden, fakiri gözetan, yoksulu barındıran, işi kutsal, çalışmayı ibadet sayan bir esnaf ve sanatkâr teşkilatı gelmektedir. Kısacası özü itibarıyla bir sevgi, paylaşma ve yardımlaşma teşkilatıdır. Dolayısıyla kazancını kardeşiyle, yoksul, kimsesiz yada yetimle paylaşmada cömertçe ortaya koyabilen Ahiler için bilgi paylaşımı hiç de zor değildir.

Çalışmak

Ahından akıtılan ter, sarf edilen emek, yani çalışmak, bir iş yapmak, Kur’an ve peygamber Ahlâk ının temel değerlerindedir. Yüce Allah çalışmayı emrettiğine göre, çalışmak bir evrensel değer olmaktadır. Bize göre, “akıl” değerinin peşinden bu değere yer vermek gerekiyor.Çünkü

düşünmek ve iman etmek de aklın eylemi, ameli, gayreti ve emek sarf etmesi olmaktadır. Hangi değeri ele alırsak alalım, bir emeğin neticesinde gelişip serpildiğini görürüz.

Bir işi olmayan, eylem halinde bulunmayan, ter akıtmayan yani Kuran'ı ifadeyle “Salih Amel” yapmayan fert ve toplumlar, yanlış, kötü iş yada eylem yapmaya başlarlar ve böylece Ahlâksızlığın pençesine düşerler.

Netice olarak diyebiliriz ki Çalışma; Allah rızası için olunca ibadete dönüşmekte ve bu ibadetin getirisi hem bu dünyada hemde ahirette elde edilmektedir.

Kanaat

Ahlâk i temel ilkelerden bir tanesi de kanaattir. Burdaki kanaat kavramı dünya nimetleri için çalışıp, yorulmama değil, tersine hak ettğinden fazlasına yönelmeme anlamındadır. Tembellik ve miskinlik ahilikte asla hoş karşılanmadığı gibi, bireyin mesleğinde ya da sanatında en iyi olmak için çok çalışması, işini en iyi şekilde yapmak için gereken çaba ve özeni göstermesi sürekli teşvik edilmiş ve övülmüştür. Bu çaba ve emeğin karşılığını almak da bireyin en doğal hakkıdır. Ancak hak edilen kadar, hak edilmeyene de dikkat etmek zorunludur. Hak edilmeyen insana zarar verir. Aç gözlülükle, hırsla alınan fazla para işe de, aşa da zarardır. Alınan paranın o anki tatlı getirisi, uzun vadedeki götürüsüyle kıyaslanamayacak derecede basit ve kıymetsizdir.

İtidal(Ölçülü olmak)

İnsanın gerek duygularından gerekse eylemlerinde haddi aşmaması demektir. Bu sebepten de, Ahlâki faziletlerin esasıdır. Çünkü fazilet; biri aşırılık, öteki eksiklik olan iki kötülüğün ortasıdır. Aşırılık ve eksiklik ise, ifrat ve tefrittir.

Ahlâk en kötü olan aşırılık ve eksilik, hem duygusal yaşantı ile hem de eylemlerle ilgilidir. Mesela Ahlâki bir fazilet olan hoşgörü'nün eksikliği “kin ve nefret”, aşırılığı ise “ aşırı duygusallık”tır.” Bunların ikisinden de insan kaçınmak zorundadır.

Yine insan servetini harcaması eyleminde Ahlâki bir fazilet olan cömertliğin de aşırılığı “israf”, eksikliği “cimrilik”tir. İsraf gibi cimrilikte Ahlâken kötüdür.

Ahlâki bir fazilet olan cesaret'in aşırılığı “atılganlık”, eksikliği de “korkaklık”tır. Kanaat'ın aşırılığı “hırs”, eksikliği ise “tembellik”tir.

Görüldüğü gibi ölçülü olmak; eylem ve duygularımızla ilgili Ahlâki faziletleri belirleyen temel bir ölçüt durumundadır.

İşyerinde ve duygularında aşırılığa giden insanlar, iletişim kurulması zor olan, başkalarına güven telkin etmeyen kimselerdir. Her insanın hata yapabileceğini düşünerek, insanlara ne bütünüyle güvenli, ne de ilişkileri tamamen koparacak seviyeye getirmelidir.

Sabır

İnsanın sosyal hayatta karşılaştığı güçlükler, sıkıntılara göğüs germesinin adı sabırdır. İnsanda iman gerçekleştiikten sonra, imanın gerektirdiği şekilde yaşayabilmek için sabır şarttır. Bu açıdan sabır, hayatta ciddiyet isteyen her şeyin başıdır.

Bu sebeptendir ki Peygamberimiz; *“Ferahlı-ğın anahtarı, sabırdır.”* Buyurmuşlardır. “Sabreden zafere ulaşır” sözü de O’ na aittir.

İslam alimleri, sabrın iki boyutuna dikkat çekerler. Birisi, insana ağır gelen elemlere katlanarak sonucunda güzellik beklemek. Diğeri de, lezzet ve şehvet veren şeylerden uzak durarak, bunların kötü sonuçlarından korunmaktır. Bunlardan birisi sabrın önemli boyutu, diğeri de olumsuz boyutudur. Birincisi acı ilaçlarla tedavi olmaya; ikinci de zehirli tatlılardan sakınmaya benzer.

Ayette sabredenler şöyle övülür: *“ And olsun ki sizi biraz korku, açlık mallardan canlardan ve ürünlerden eksiltme yoluyla imtihan edeceğiz. Bütün bunlara sabredenleri müjdele. Onlar bir felaketle karşılaştıklarında “ Biz Allah içiniz, yine O’na döneceğiz.” Derler”* (bakara, 155-156)

Sabır konusunda Müslümanlara verilen öğüt şeklidir. *“ Ey iman edenler; sabredin, düşman karşısında sabır ve sebat gösterin. Sınır boylarında cihad için nöbet tutun. Allah’ tan korkun, kurtuluşa erin(Aal-İmran,200)*

“Allah’a ve Resülüne itaat edin. Birbirinizle çekişmeyin. Aksi halde içinize korku düşer de, kudret ve devletimiz elden gider. Sabredin, muhakkak Allah sabredenlerle beraberdir.”(Enfal, 46)

İslami anlayışta insan tek başına genellikle ziyandadır. Ziyandan kurtulabilmesi için aranan dört genel şart vardır. Bunlardan biri de sabırdır. Yüce Allah şöyle buyurur: *“Asra yemin ederim ki, insan gerçekten zıyan içindedir. Ziyandan ancak, iman edenler, güzel iş ve eylemlerde bulunanlar, birbirlerine hakkı ve sabrı tavsiye edenler kurtulabilirler.”*(Asr suresi)

Yumuşak Huy

Yumuşak huylu olmak, beşeri ilişkilerinde insanın öfkelenmemesi; insanlar arasında fark gözetmeksizin herkese nazik ve kibar davranılması demektir. Hadiste şöyle buyurur: *“Yumuşak huydan yoksun olan, iyilikten de yoksun olur.”*

Yumuşak huylu olmanın yaşantı halinde ki örneğide yine Hz. Peygamberdir.

Dostluk

Kur’an üniversitenin “Ahlâk” fakültesinin en önemli değer veya konularından biri dostluktur. Kimin dost olacağını, kimin olamayacağını bilmek çok önemlidir. Önemli olduğu kadar, sosyal Ahlâk için hayati bir önem taşımaktadır. Dostun kim olacağını kim olduğunu bilmektir.

Kardeşlik

Kur'an-ı Kerim her fırsatta, Müslümanların ruhlarına manevi kardeşliği pekiştiren kavramları işledi. "Muhakkak mü'minler kardeşirler. Kardeşlerinizin arasını düzeltin ve Allah'tan korkun ki size rahmet edilsin"(Hucurat,10)

İslamın kardeşliği pekiştirici ilkeleri şunlardır;

- Müslümanları, ırkçı söylemlerin ve ayrılıkçı çağrılarının tutsağı olmamaları için yüksek bir bilince ve kardeşlik duygusuna sahip olma yönünde eğitmek gerekir. İslam, Yüce Allah' a itaat ve O'nun hoşnutluluğunu elde etme adı altında, İslam ümmetini bu yüce hedefe doğru yöneltir.

- İslam, Müslümanları, birbirleriyle kaynaştıracak şeylere teşvik eder. Böylece şeref, saygınlık ve huzura kavuşmalarını sağlar. Bunların başında, birbirine hakkı tavsiye etme, iyilikte dayanışma, adalette yardımlaşma ve ekonomik hayatın çeşitli alanlarında birbirine destek olma gelir.

- Müslümanları ayrılık ve düşmanlığa sebep olacak şeylere, çirkin hayasızlığa, iğrenç sözler, gıybete, koğuculuğa, hainliğe, sahtekarlığa karşı uyarmalı, bu tür olumsuzluklardan sakındırmalıdır.

- **Müslümanlar arası sevgi ilişkilerini geliştirecek fırsatların doğmasına zemin oluşturulmalıdır. Karşılıklı ziyaretleşmeyi teşvik etme, toplantı ve seminerler düzenleme olumlu girişimlerdir.**

Şükür

Nimetin, gerçek sahibini bilme, tanıma. Bu nimetlerden dolayı O'na hamd etme. Bu nimeti O'nun rızasına uygun yerlerde harcama. Kuşkusuz şükür, kemal sıfatların başında gelir. Güzel ve onur verici bir karakterdir. Nimetin artmasını ve devamlılığını sağlar.

Bir kul, insana herhangi birşey bağışlarsa, ona teşekkür etmek bir zorunlulukken; nimetlerini saymak, bağışlarını hesaplamak mümkün olmayan Yaratacı'ya şükredilmez mi?

Şükrün yararı yine kullara dönüktür. Çünkü bu şekilde ilahi nimeti, Rabbini tanıyıp bilmiş olurlar. Bunun sonunda mutlu ve güzellikler bezenmiş bir hayat yaşama imkanına kavuşurlar.

Bu yüzden İslam, Kitap ve sünnet aracılığı ile Müslümanları şükretmeye çağırmış, bu sıfatı kazanmalarını emretmiştir

Haklar

Alimlerin Hakları

İlim: Faziletlerin en üstünü ve meziyetlerin en şerefliisidir. İnsanın en değerli süsüdür. İlim uygarlığın temelidir. Ulusların güvenç kaynağıdır, toplumların ilerlemişliği ve yakınmışlığının göstergesidir. Toplumlari sonsuz mutluluğa, dünya ve ahiret onuruna ulaştırır.

Alimler, peygamberlerin varisleridir, ilmin bekçileridir. Toplumlari iyilik ve yapıcılık yoluna iletirler.

Bu nedenle Kuran-ı Kerim’de ve hadislerde ilim ve alimlerden övgüyle söz edilir. İlmin ve alimlerin yüksek derecesine işaret edilir.

Yüce Allah şöyle buyurur:

De ki : **Hiç bilenle bilmeyen bir olur mu?** (Zümer,9)

“İlim Çin’de bile olsa gidip alınız” (H.Şerif)

Kim bildiği ile amel ederse Allah ona bilmediğini öğretir. İlim amel edildikçe artar.

İlim bir hazinedir; onun anahtarı da sormaktır. Sual sorun ki ilmi ortaya çıkararsınız ve Allah’ın rahmetine eresiniz. Bir soru dört kişiye sevap kazandırır: Soruyu sorana, cevap verene, işitip istifade edene ve gereğince amel işleyene..

İlminden istifade edilen bir âlim bin abiden daha hayırlıdır.

Hiç kuşkusuz ki, yüksek mertebelere, yüksek Ahlâkı huy edinen alimler ile ulaşılır.

Anne- Baba ve Evlat Hakları

Anne-baba hakları: Bu kalem, anne babanın değerini, evlatlar üzerinde iyiliklerini, nasıl tasvir etsin ki? Onlar evlatların varlık sebebi, hayat dayanağı, fazilet kaynağı ve hayatta başarılı olmalarının en büyük sebeplerindedir.

Çocuklarını gözetip korumak için her türlü maddi ve manevi çabayı harcarlar. Çocukları uğruna zorlukların ve meşakatlerin en ağırına katlanırlar. Sözelimi anne, gebeliğin yükünü, doğumun acısını, çocuk emzirmenin zorluğunu, terbiye ve bakımının yoğunluğunu çeker.

Baba ise, çocuğuna daha güzel bir hayat sağlamak, kültürlü ve eğitimli kılmak, onları mutlu ve huzurlu bir hayata hazırlamak için çalışır, didinir.

Anne ve baba bu fedakarlığı isteyerek seve seve yaparlar, bunun için çocuklarından ne bir övgü, nede bir karşılık beklerler.

Anne ve babanın çocuklarına yönelik bu şevkatinin en somut örneği şudur: Onlar çocuklarının iyilik ve fazilette kendilerinden daha üstün olmalarını isterler. Evlatlarının iyiliğini kendileri için bir iftihar vesilesi sayarlar. Oysa insanoğlu doğuştan kendini başkasından üstün görme, ön plana çıkma özelliğine sahiptir.

Bu yüzden anne ve babanın, çocuklar üzerindeki iyilikleri büyüktür. Hakları

çoktur. Allah' ın hakkından, kullar üzerindeki fazlından sonra anne ve babanın hakkı gelir.

“Cennet anaların ayağının altındadır” gibi hadisler bu gerçeği açıkça ifade etmektedir.

Karı-Koca Hakları

İnsan için kutsal bir sığınak durumundaolan ailenin esas unsurları karı-kocadır.

Karıyla koca arasında ki Ahlâk i ilişkinin şekli, gerek çocukların şahsiyetlerinin şekillenmesinde gerekse toplumun sağlıklı bir şekilde oluşmasında birinci derecede etkindir.

Kocanın karısı üzerinde bir takım hakları vardır. Bu hakların gerekçesi, kocasının karısının bakım ve himayesini üstlenmesidir. Karısı üzerindeki bir takım hakları;

İtaat ,Nezaket,Onurunu korumak

Kadının kocasının üzerindeki hakları; Nafaka, Aile efradına karşı cömert davranmak, İyi geçinmek, Himaye olup islam eşlerin birbirleriyle olan beşeri ilişkilerinde son derece samimi olmalarını ister. Bu samimiyetin oluşması ve devamı için ilişkilerin uygun sürdürülmesi gerektiğini vurgular.

İnsanın en hayırlısı, hanımına en iyi davranandır.

Nikah, biraraya gelen kadın ve erkek arasındaki huzur ortamında teminatıdır.

Akraba ve Arkadaş/Komşu Hakkı

Akrabalar, insanın mensub olduğu ailedir. Ayrıldığı köktür. Birbirine en yakın insanlardan oluşur. Duygusal bağlar herkesden daha güçlüdür. Bir insanın başına gelen bir musibet en çok akrabalarını etkiler.

Akrabaların en faziletlieleri, en saygın olanları, birbirini seven, birbirine şevkat gösteren ve amaçlarına ulaşmak için birbirleriyle dayanışma içinde olanlardır.

İnancımız akrabaların birbiri ile yardımlaştıkça karşılıklı saygılarıda artar.

İsrarla vurgulanan Ahlâki ilkelerin başında birde “sıla-i rahim” gelir.

Müminler arasında arkadaşlık ve dostluk bağları güçlensin diye. Dolayısıyla aralarında güçlü bir dayanışma oluşsun. Dostluğun ve arkadaşlığın Maddi /Manevi bir takım hakları vardır.

Akıllı bir kimsenin arkadaş sevgisinden mütedil davranması dostuna güven ve dayanma hususunda aşırıya kaçmaması hikmetin gereğidir.

Arkadaşa büsbütün güvenmek korkulan sırları teredütsüz vermek doğru değildir.

Toplumun önemli bir birimi olan KOMŞULUĞUN’ da aralarında bir takım haklar vardır.

Dostluk, paylaşım, uyum, komşuluğun ayaklarıdır. Cömertlik dostluğun ruhudur. Komşuluğun özü “ev alma komşu al” atasözüdür.

İş ve Meslek Ahlâk ı

İş ve meslek Ahlâk ı kavramı, 1980'lerin sonundan itibaren gündeme gelen bir konu olmuş ve gün geçtikçe önem kazanmaya başlamıştır. **İş Ahlâk ının** bu kadar önem kazanmasındaki en önemli etkenler, dünyanın giderek tek bir pazar hâline gelmesi ya da küreselleşmesi, insan haklarına verilen önemin artması ve çevre kirliliğinin tehlikeli boyutlara ulaşmasıdır.

Toplumları zengin ve mutlu yapan, doğal kaynaklardan çok, yetişmiş ve kaliteli **insan gücü** ve bu insan gücünün **iyi yönetilmesidir**. Bir toplumdaki **iş Ahlâk ı**, o toplumdaki iş gücünün kalitesinin önemli bir göstergesidir. Yalnız başına teknik bilgi zenginlik ve mutluluk yaratmaya yetmediği gibi herkesin çalışmadan zengin olmayı hayal ettiği, kısa ve haksız yoldan para kazanmanın her şeklinin doğru kabul edildiği her yönetim kademesindeki rüşvet ve yolsuzlukların mevcut olduğu bir toplumda **iş Ahlâkı** oluşmadan yeni yatırımlar yapmak ve istihdam artışı beklemek doğru olmaz.

İş ahlâkı, çalışma ve meslek ahlâkını da içermektedir. **Çalışma ahlâkı**, bir toplumda işe ve çalışmaya karşı tutumlar, tavırlar ve bu konudaki değerleri ifade etmektedir. **Meslek ahlâkı**, meslek sahiplerinin mesleklerini yapmak suretiyle kendilerine ihtiyaç duyanlara hizmet ederek kamu yararına çalışmalarınıdır. Yani mesleklerini icra ederken maaş, gelir, güç ve statü gibi kişisel yararlar meslek sahibi için ikinci planda kalmaktadır.

Meslek ahlâkının bazı temel ilkelerini şöyle sıralayabiliriz; ulusa ve insanlığa hizmet etmek, mal ve can emniyetini sağlamak, zayıfı kuvvetliye karşı korumak, huzur ve güven içinde yaşayanları şiddete ve saldırganlığa karşı korumak, vatandaşların anayasal haklarına saygı göstermek, herkese örnek olacak lekesiz, dürüst ve namuslu bir özel yaşam sunmak, hukuka ve kurumun kural ve ilkelerine bağlı olmak, kişisel duyguların, ön yargıların, düşmanlıkların mesleki kararları etkilemesine izin vermemek, gereksiz yere güç kullanmamak, hediye ve rüşvet kabul etmemek ve Görevi kötüye kullanmamak bizlere örnek teşkil edebilir.

Sosyal sorumlulukta esasen iş Ahlâk ının gereğidir. Bir başka ifade ile iş Ahlâk ı, sosyal sorumluluğu da içeren bir anlam taşır. Bir işletme sahibinin **doğru, dürüst birisi olması, sözünde durması, hileli yollara başvurmaması** takdir göreceği davranışlar olacaktır. İşletmelerin gerek iç, gerekse de dış çevreye karşı sorumlulukları vardır. Organizasyonların çalışanlara karşı sorumluluğu, müşterilere ve pay sahiplerine karşı sorumlulukları işletmenin içi sorumluluklarına; Devlete, doğaya, çevreye, rakiplere, yasalara ve topluma karşı sorumlulukları ise işletmenin dış sorumluluklarına örnek olabilir.

Bir işletmenin temel amacı; topluma hizmet, sosyal sorumluluk, istihdam sağlamak ve global normları sağlamak gibi gözükse de asıl amacı kar elde etmektir. Bu nedenle işletmeler karını maksimize edecek yollara başvurabilirler. Çalışanlara daha az ücret vermek işletme açısından rasyonel bir

karar olsa da Ahlâk **açından** doğru değildir. Gerçi işletmeler uzun dönemli karlılığı düşünmeye başladıklarından dolayı çalışanlara az ücret vermek, uzun süreli karlılığı engelleyebilir. İşletmelerin sigortasız işçi çalıştırması, uygun çalışma şartlarının oluşturulmaması ve asgari ücretin altında maaş vermesi işletmelerin Ahlâk dışı davranışlardandır.

İş hayatının insan üzerindeki rolünün gittikçe çoğalması, aile bireylerinin bir çoğunun sosyal statüdeki yerinin değişmesi, ev hanımlarının da daha iyi şartlarda yaşamak için çalışma hayatına girmesi, aile bireylerinin genç yaşlarda kendi bireysel irade ve özgürlüklerini kullanmak için çalışma hayatına girmesi, insanların ihtiyaçlarının çoğalması ve bunları karşılama ihtiyacı ve statü ihtiyaçları insanları daha çok çalışmaya sevk etmiştir. İstihdam ortamının, iş gücüne göre daha az olması işletmelerin çalışanlar üzerinde baskısını ve gücünü arttırmıştır. Daha iyi işlerde çalışmak için toplumlar eğitime daha fazla önem vermiş, eğitimi yatırım olarak görmüş, hayatlarını bu uğurda sürdürmeye başlamışlardır.

Kısaca tamamlamamız gerekirse, ister organizasyonun isterse de işgücünün karşılıklı hedeflerine ulaşmasının temel yolu iş Ahlâkından geçer. Her geçen dakika daha kaliteli rekabet ortamı ve iş gücü ihtiyacının artmasına karşı organizasyonların rakiplerinden, çalışanların ise iş güvenliği ve başarılarına ihtiyaç duymayı gerektirmektedir. Tüzel veya Gerçek kişilerin önce kendilerinden başlamak kaydıyla iş hayatına uygulayacakları Ahlâk i değerler, başarılarının temel anahtarı olacaktır.

- **Güvensizlik maliyeti artırır, çözümü zorlaştırır.**
- **Bizi aldatan bizden değildir.** Hz. Muhammed (sav)
- **Allah sizin dış görünüşünüz ve mallarınıza bakmaz. Ancak kalplerine ve işlerinize bakar.** Hz. Muhammed (sav)
- **Doğru, emin biri tacir peygamberler, sıddıklar ve şehitler ile haşır olunur.** Hz. Muhammed (sav)
- **Tekkeyi bekleyen çorbayı içer.**
- **Yemin malın karını çoğaltır, fakat bereketini azaltır.** Hz. Muhammed (sav)
- **Tartıda eksik tartanın günahları ağırlaşır.** Ayet-i Kerime
- **ZEKAT, fakirlerin hakkı, zengin borcudur.**

Çalışma Hayatının Ahlâki ve Mesleki Boyutu

İnsan ‘a verilen en büyük değer “**Akıl**” dır, aklın temeli bilinçtir.

Akıl ile insan kendi yaşamına ve topluma yön verir, okuduklarını ve öğrendiklerini kullanan insanı yüceltir. Tersine ise en aşağı seviyeye götürür. **Düşünebilme** yeteneği ; İnsanı diğer yaratılanlardan ayıran en büyük özelliktir.

“Düşünüyorum, o halde varım” inancı insan yaşamının en büyük delilidir. Düşünebilme kabiliyeti insanı buluş ve icraatlara aynı zamanda yaratılışımız nedenine götürür. Kısacası insan bilgi üreten ve ürettiği yararlı işe yönelik bilgiden mutlu olan varlıktır.

Güzel Ahlâk; Amellerin en üstünü olup imanın dışı yansıyan şeklidir. Amel terazisinde iyi Ahlâk tan ağır basacak bir şey yoktur. Ahlâk i (Usul ve kaideleri uygun) davranmak her şeyin başında gelir.

Okumak; Kuran’ın ilk vahi’nin “**oku emri**” ile başlaması “Bilenle, bilmeyen bir olur mu?” Mealinde ki ayet, İslam ‘ın **bilim, ilim** ve **alime** verilen değerlerin işaretidir.

Ekonomi; İslam da ifrat ve tefrit haram olup orta yolu bulmak, tutumlu olmak Ekonomi ile eş anlamlıdır. Bu önemli denge unsuru Ekonomi Asrımızın öncelikli konularının başına geçmiştir.

Çalışmak; İnsanın temel etkinliği olan bu fiil ; **yaşamın** ve var **oluşun** Ana Şart ve göstergesidir.

Bu amel ile toplumsal ihtiyaçlar karşılanır, gelecek garantilenir. Düzgün düzenli bir dünya hayatı oluşur.

Yukarıda ki değerler ışığında bilgi ve tecrübesini kullanan insanın; kendisi, toplumu, dünya ve kainat için yaptığı tüm olumlu işler inancımızda, “**yararlı iş**” yani **salih amel** olarak nitelenir.

Yaşamın devamlılığına özdeş olabilecek ve **inançla** yapılmış yararlı işler **müslümanlıkta** temel ibadet olarak vasıflanır ve cennet ile müjdelenmiştir. Bu konuda kitabımız “Kuran-ı Kerim” de yüzlerce ayet vardır.

Çalışma hayatının ibadetleştirilmesi, toplumun sefalet ve fakirlikten kurtulmasına, insanların birbirine faydalı olmasına vesile olur. Zira “**insanların iyi olanı, insanlara yardımcı olandır.**”

Hakiki müslüman; Azim ve inançla çalışan, okuyan, ilim ve bilime önem veren medeniyeti geliştiren dolayısıyla başarılı insandır.

İlim ve Bilime verilen önem; Peygamber Efendimizin “**İlim** müminin **kaybolmuş malı gibidir, nerede bulursa almalıdır**, Çin de bile olsa.” Ayrıca “Beşikten mezara kadar ilim” sözleri ile eğitimin önemini vurgulanmaktadır. İçine girdiğimiz çağın bilim ve mesleki **eğitim** çağı olması; Her toplum biriminin başarısının **eğitime** bağlanması bu değerlere ihtiyaç ve uyum mecburiyetimizi göstermektedir.

Çalışan; bir değişik söylem ile cesaret ve bilimsel yöntemleri kullanarak araştıran, geliştiren , **üreten insan**, verimliliği yakalayan insan başkalarına iş ve aş sağlayan insanın hem dünyası hem de Ahireti için en isabetli (yararlı) işi (yatırımı)yapmış olur.

Dünyadaki nimetler, işler ; ahiretin imtihan araçları olup, dünyasını insanlık hayrına mamur etmeyen ahiretinin mamur olmayacağı inancı vardır. **“İki Günü** aynı olan zarardadır.” “Allah katında şerefli işinizde en iyi olanınızdır.” Mealindeki ayetler ile müslümanlık çalışmayı ibadetleştirmiştir.

İnsana verilen sorumlulukların başlıca ve en önemlisi **“kabiliyeti”** paralelinde meslek seçmesi, meslek ve kabiliyetine uygun görevin verilmesidir. Yani **doğru işe doğru insan** kuralıdır. Bu kural insanın Başarı şansını artırır.

Başlıca İş Alanları (İş Hayatı)

- **Ticaret** çok geniş bir alanı kapsar
- **Ziraat** ,(Tarım ve Hayvancılık)
- **Esnaf** ve sanatkar dünyası
- **Hizmet** Alanı ve bu alanlara yönelik
- **Üretim Ve Sanayi**

Her alanın ortak, ilkeleri, sorumluluk ve gereksinimleri vardır.Başlıca;

- İşin yapılmasın da yöntem ve organizasyon
- İşin planlama, metot ve teknikleri
- İşin ticari, hukuki, iktisadi, Ahlâk i kuralları
- İş hayatın da tarafların birbirine karşı sorumlulukları
- İşin söz konusu olan zaman için de imal ve teslimi
- İş çevresinin sağlık ve güvenlik koşullarına uygunluğu
- İşin üretimin de kullanılan alet ve techizat seçimi
- İş de kullanılan alet ve techizatın bakım ve korunması
- İş de kullanılan ara ve yardımcı malzemler
- Ürün ve hizmetin verimlilik ve kalite seviyesi
- Mamul ve hizmetin optimum kar ve ödeme ile pazarlanması

İş Hayatının Başlıca İlkeleri

1. Kişisel Dürüstlük

- İnsani / Ahlâk i değerlere riayet ,
- Dürüstlük ve Ahlâk i değerleri en yüce erdem olarak kabul,
- Vicdan hürriyetine saygılıdır. Başkalarının hakkını yememek,
- Müşteri memnuniyetini kendi menfaati gibi korumak,

- Sözü namustur, sözlü ve yazılı taahhütlere sadık,
- Tüketimde ne israf yapar, nede cimrilik yapar
- Gelenek ve göreneklerimize saygılı olmaktır,

2) İş ve Üretim İlkeleri

- İşin gerekliliğini yerine getirmek,,,
- Hizmet ve üretim kalitesinde yaparmak,
- Eğitim teknoloji, yeniliklere açık olmak,
- Doğru beyanda bulunur ve doğru sözlü olmaktır,
- Haksız kazançtan kaçınmak. Haram ve helal ölçülerine riayet etmek,
- Spekülasyon ve karaborsacılıktan kaçınmak,
- Servetini toplum zararına değil yararına kullanmak,
- Malının kalitesini, miktarını doğru tanıtır ve zamanında teslim etmektir,

3) Devletle Olan İlişkileri

- Kanunlara karşı saygılıdır.
- Vergisini ortağı olduğunu bildiği devletten kaçırmaz ve zamanında öder.
- Devletin ayrılmaz bütünlüğü ilkesine bağlıdır.
- Devlete karşı tüm sorumluluklarını yerine getirir.
- Çevre ve doğayı korumaya özen gösterir.

4) Çalışanlarına Karşı Sorumluluk

- Adil ücreti verir ve zamanında öder.
- Sosyal hakları yerine getirir.
- Eğitime önem verir.
- Din, ırk, cinsiyet ayrımı yapmaz.

Çalışanın İşverene Karşı Sorumlulukları

- İşe vaktinde gelir
- İş sırasındaki boşa geçen zamanı asgaridir.
- Aldığının karşılığını azami derecede vermeye çalışır
- Yaptığı işi düzgün ve kalitesinde yapar.
- Çalıştığı tezgah ve teçhizata azami ihtimamı gösterir.
- Çalışanlar ve amirlerine karşı uyumlu ve saygılıdır.
- Hammadde ve işletme giderlerinde azami tasarrufludur.
- Sağlık ve emniyet tedbirlerine azami riayet eder
- Yeniliklere ve eğitime, gelişmeye yatkındır.
- Aldığı ücret ve gelir için şükretmesini bilir.

Sonuç Olarak:

İnsan yaratılışında kendine verilen vasıf ve sorumluluklarla akıl ve bilgi ile mücehhez olarak, tecrübesini de kullanarak yaptığı işin ve mesleğinin kendisine ve topluma yararlı olacağına, bütün bu yaptıklarının ibadet kabul edileceğine inançla alınan başarı kaçınılmazdır.

Çocuklara “Ahlâki Değerleri” Nasıl Kazandırabiliriz?

Çocuğun “insanî vasıflara” sahip olarak yetişmesinde, ahlâki değerlerin önemli bir rolü vardır. Ahlâkî değerler, çocuğun olumlu davranışlar kazanmasına öncülük ettiği gibi, toplum içinde kabul görmesinin de sınırlarını belirler. Çocuğun ahlâki eğitiminden birinci derecede sorumlu olan ebeveynlerdir. Ebeveynler, kişilik yapısının oluşmaya başladığı 3-4 yaşından itibaren çocuğun davranış gelişimini yakından takip etmeli ve çocuğun Ahlâk i kavramları anlamaya başladığı 7-8 yaşından itibaren de ahlâki değerleri ona kazandırmaya başlamalıdır. Çocukluk döneminden itibaren alınan “ahlâki telkinler”, kişide derin bir tesir bıraktığı için, bu dönemin çok iyi değerlendirilmesi gerekir. Ebeveynin çocuğuna zamanında vermediği veya eksik bıraktığı ahlâki terbiyenin ne okulda ne de toplumda hakkıyla telafi edilemeyeceği unutulmamalıdır. Zira “gömleğin ilk düğmesi yanlış iliklenince diğerleri de öyle devam etmektedir”

Bu süreçte ebeveynler nelere dikkat etmelidir?

Çocuğa iyi bir örnek olmalısınız :

Çocuklar özellikle belli bir yaşa gelene kadar birçok şeyi model alarak öğrenirler. Bu nedenle anne babalar çocuklarını yetiştirirken sergiledikleri davranışlarına dikkat etmelidirler. Sürekli yalan söyleyen, küfür eden, çocuklarının yanında insanların zaaflarını deşifre eden ve onu-bunu çekiştiren ebeveynlerin çocuklarının da bu davranışları sergilemeleri doğal bir durumdur.

Sevgiye dayalı bir eğitim metodunuz olmalı :

Çocuğunuza değer verip sevginizi hissettirmeniz onun size karşı “pencerelerini açmasını” sağlayacağı gibi, ahlâki değerleri benimsemesini de kolaylaştıracaktır. Çocuğa karşı kırıncı ve ilgisiz davranmanız ise çocuğun size olan tepkisini ona kazandırmaya çalıştığınız ahlâki değerlere yöneltmesine sebep olabilir. Yani diğer bir ifade ile çocuk, ahlâki değerlere “sırtını dönerek” sizden intikam almaya çalışabilir. Ahlâk i değerler “yasaklar zinciri” olarak sunulmamalı.

Çünkü bu tarz bir algılama, çocuğun Ahlâk değerlere karşı tepki duymasına sebep olacaktır. Ebeveynler, makul ve mantıklı izahlarla ahlâki değerlerin gerekliliğini ve bu değerlerle donatılmış olmanın günlük hayattaki önemini çocuğa açıklamalıdır. Örneğin ikiyüzlü olmamanın, yalan söylememenin, sözünde durmanın, aldatmamanın hayatın her döneminde kişiye büyük bir prestij kazandırdığını ve bu yönüyle de Ahlâk i değerlerin kişi için “büyük bir sermaye” olduğu vurgulanmalıdır. Çocuklara Ahlâk i değerlerin gerekliliğini anlatabilmenin en etkili yollarından birisi de çocuğun “empati” kurmasını sağlamaktır. Söz gelimi biriktirdiği harçlığıyla çok sevdiği bir oyuncacı satın alan çocuğunuza, bu oyuncacının çalınması halinde neler hissedeceğini sorabilirsiniz. Çocuk, harçlığını biriktirerek ve bir anlamda tasarruf ederek aldığı oyuncacın haksız bir şekilde çalınması durumunda “hırsızlığın emeğe

karşı ne kadar büyük bir saygısızlık olduğunu” kavrayacaktır

Anne ve baba birlikte hareket etmelidir

Babanın hatalı kabul ettiği bir davranış, anne tarafından teşvik edilirse veya annenin çok önemseydiği bir davranışı baba pek ciddiye almazsa çocuk neye göre kime göre hareket edeceğini şaşıracaktır Küfrettiği için annesinin sert tepkisiyle karşılaşan bir çocuk aynı tepkiyi babasından da görmezse, aslında küfretmenin annesinin abarttığı!!! kadar kötü bir davranış olmadığını düşünebilir

Çocukların iyi arkadaşlar edinmeleri sağlanmalıdır

Olumsuz arkadaş grubu, çocuğun Ahlâk i gelişiminin önündeki en büyük engellerden birisidir Çünkü ailenin çocuğa kazandırmaya çalıştığı olumlu davranışlar kötü arkadaş grubunun tesiriyle kalıcı olmamaktadır Bu durum bir inşaat ustasının gün boyunca bin bir zahmetle yaptığı duvarın aynı günün sonunda birileri tarafından yıkılmasına benzemektedir Böyle bir durumda ustanın yapacağı en mantıklı iş öncelikle duvarı yıkan kişilere engel olmak, daha sonra da duvarı yapmaya devam etmektir Aksi takdirde boşuna uğraşmış olacaktır Aynı şekilde anne-babanın da çocuğa Ahlâk i değerleri kazandırmak için öncelikle çocuğu zararlı arkadaşlarından uzaklaştırması gerekmektedir

Çocuğu kendi haline bırakmamalısınız

Çocukların uygunsuz davranışlarını büyütüp telaşa kapılmak ne kadar yanlışsa, yanlışlarını ciddiye almamak da o kadar yanlıştır Çocuğun yaptığı yanlışlar düzeltilmez ve ikaz edilmezse çocuk bunun normal bir davranış olduğunu düşünebilir Özellikle küçük yaştaki çocuklar, bazen yaptıklarının yanlış olduğunu bilemeyebilirler Burada çocuğun niyetini öğrenmek ve sergilediği davranışın yanlış olduğunu anlatmak gerekir Örneğin, sırf hoşuna gittiği için, bir arkadaşının oyuncağını çalan çocuk, tepki görmezse bunu alışkanlık hâline getirebilir

Ahlâki değerlerinizi çekilmez kılmamalısınız

Yaptığı basit hatalardan dolayı çocuğa her seferinde uzun uzun nasihat etmeniz, ona yönelik abartılı derecede kısıtlamalar yapmanız zamanla çocuğun bunalmasına ve Ahlâki değerlere karşı lakayt davranmasına sebep olabilir Özellikle anne-babanın “biz senin yaşında iken...”, “bizim zamanımızda ...”, formatındaki öğütleri pek işe yaramadığı gibi çoğu kez çocuklarıyla karşı karşıya gelmelerine de sebep olmaktadır Unutmamalısınız ki çocuğunuza ne kadar çok kural koyarsanız, onunla o kadar çok çatışır ve disiplin sorunu yaşarsınız Çocuğunuzun hatalarına karşı müsamahalı olmalı ve asla onu aşağılayıcı bir tavır içine girmemelisiniz

Çocuğun iyi eğilimlerinin ortaya çıkması için sergilediği olumlu davranışları pekiştirmelisiniz

Söz gelimi yaptığı herhangi bir hatayı açık yüreklilikle ebeveyniyle paylaşan çocuk, bu dürüstlüğünden dolayı tebrik edilirse her seferinde bu yolu tercih edecektir Fakat bu açık yürekliliğine rağmen yaptığı hatadan ötürü ebeveyni tarafından azarlanırsa sonraki zamanlarda benzer durumlarla

karşılaştığında yalan söyleyerek durumu ört-bas etmeye çalışabilir

Çocuğunuzu kitle İletişim araçlarının -bilhassa internetin- zararlarına karşı korumalısınız

Günümüzde bir hastalık haline gelen ve gençleri büyük bir Ahlâki çöküşe sürükleyen “internet bağımlılığı” büyük bir tehlike arz etmektedir Birçok genç internette müstehcen sitelere girmekte veya karşı cinsle chat(sohbet) yapmaktadır Chat yapmak, ilk başta çok basit ve zararsızmış gibi görünse de aslında gençleri yavaş yavaş zehirleyen büyük bir tehlikedir Normalde karşı cinsle konuşmaktan çekinen gençler, “nasıl olsa beni tanımıyorlar” diyerek hiç çekinmeden, her türlü müstehcen konuları konuşabiliyorlar İlk önceleri Chat’te isimlerini açıklamayıp lakap kullanan gençler, zamanla sanal alemde tanıştıkları kişilerle samimi olunca kimliklerini açıklamaktan da çekinmiyorlar Karşı taraftan resim istiyor, kendi resmini gönderiyor veya kamerayla sanki yüz yüze görüşüyormuş gibi işi çıkırından çıkarıp utanç verici gayri Ahlâk i davranışlar dahi sergileyebiliyorlar

Bu süreçte çoğu kez kızların zararlı çıktığı bilinmelidir Kızlar, çoğu kez karşı tarafa güvenmenin bedelini ağır bir şekilde öderler Tüm bu sakıncalar ebeveynlerin internet kullanımı konusunda oldukça dikkatli olması gerektiğini ortaya koymaktadır Ebeveynlerin, çocuğunun yalnızken internete girmesine izin vermemesi ve zararlı siteleri engellemek için filtre programlarını kullanılması yararlı olacaktır Bunun yanında çocuğun girdiği siteleri kontrol etmesi ve çocuğunun saatlerce internette dolaşmasına müsaade etmemesi de büyük önem taşımaktadır

Çocuğun Ahlâk i gelişimini sekteye uğratan faktörlerden birisi de “televizyon esaretidir” Özellikle “okul dizilerinde” çocuklara model olarak sunulan kişilerin seviyesiz hal ve hareketleri, dağınık giyim ve kuşamları çocukların karakter gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir Bu dizilerdeki karakterlerle özdeşleşen çocuklar, normal zamanlarda yapmayı akıllardan dahi geçirmedikleri uygunsuz davranışları sergilemeye cesaret edebiliyorlar Bunun yanı sıra magazin programlarında “özgürlük maskesi altında” gençlere empoze edilen çarpık ilişkiler, gençlerde ciddi bir Ahlâk i erozyona yol açtığı gibi bu gençlerin toplumsal değerlere karşı yabancılaşmasına da sebep olmaktadır Çocuklarıyla birlikte magazin programlarını izlemekte herhangi bir sakınca görmeyen ebeveynler, farkında olmadan çocuklarının kendi dünyalarından uzaklaşıp magazin dünyasının fantastik ve aldatıcı dünyasıyla özdeşleşmesine sebep olmaktadır.

- **Çocuk kokusu, Cennet kokularındandır.** Hadis-i Şerif
- **Çocukların, nasihat tan çok iyi örneğe ihtiyaçları vardır.** Joseph
- **Çocuk, dünyanın en büyük servetidir.** Thomas Fuller

Güzel Ahlâklı Olmak ve Güzel Ahlâk Üzerine Yaşamak

Güzel ahlâk, ilim ve edep öğrenmekle, iyi insanlarla arkadaşlık etmekle elde edilen iyi huylardır. Dînimiz iyi huylar edinmemizi, kötü huylardan kaçınmamızı emretmektedir. Yüce Rabbimiz, sevgili Peygamberimizi överken, (Gerçekte sen, büyük bir ahlâk üzeresin) buyurmaktadır. İyi insan, güzel huylara sahip olan kimse demektir. Güzel huy, iyi iş yapmaya sebep olur. Güzel ahlâk, ruhumuzun alışkanlık haline getirdiği iyi huylara denir.

Yaratılıştan gelen Ahlâk'ın değişmesi imkansız, sonraki kazanılanlar değişebilir eğitim ile insana verilen ve kazandırılan bilgi, iman, kültür yolu ile kuvvetlendirilip, zenginleştirilip kontrol altına alınabilir.

Ahlâk eğitiminde hareket noktası fitrat denen insanın yaratılış kanunudur.

Eğitim ile var olan huylar geliştirilebilir. Aynı eğitimden geçen insanlarda farklı şekillerde donalım ve şahsiyete sahip olur. Bu farkı yaradan sebep; doğuştan gelen karakter ve mizaç yani doğalarıdır.

Ahlâk ın merkezinde AKIL, çevresinde BİLGİ, iman, adalet, iffet, doğruluk, sevgi, merhamet, barış, sadakat, vefa gibi değerler yer almaktadır.

Ahlâk ın amacı; İnsanın mutluluğudur. İnsanlarla iyi geçinmek, uyumlu olmak, güzel davranışlar sergilemeyi öngören Ahlâk i davranışlar bütünü güzel Ahlâk olarak nitelenir.

Güzel Ahlâk; Vicdanın sesidir. En yüksek değer ve duygular ile insanı insanlaştırır, İlim ve adep öğrenmekle, insanlarla arkadaşlık etmekle elde edilir.

Bir değişik ifadeyle İYİ İNSAN, iyi Ahlâk lı (huyu güzel insan demektir.)

Toplumun kurtuluşu ancak güzel Ahlâk ın her alanda yaşanması ve kötü Ahlâk ın kaybolmasıyla mümkündür. Bu seviyeye ulaşmak için üstün niteliklere sahip olmak bir zorunluluktur.

Güzel **ahlâk**; Tüm faziletlerin özü, Ahlâk sisteminin mayası, güzelliklerinin eksenidir.

Dünyanın bilim ve teknoloji çağını yaşadığı bir dönemde bulunuyoruz. Buna rağmen insanlık tam olarak huzur ve mutluluğu bulabilmiş değildir. Giderek Ahlâk i değerlerin bozulduğu bir ortama sürükleniyoruz. Bu manzaralardan çıkış için tek ümit ışığı inanç ve Güzel Ahlâk prensipleridir. Başta aile bireyleri ve tüm toplum birimleri olmak üzere birbiri ile iletişimi kesmemeleri, aksine dostluğun devamını sağlayıcı tedbirlerin alınması gereklidir. İnsanın insanlığı Ahlâk bilgisiyle ölçülür. Bilgi Ahlâk a dayanmazsa hiç bir işe yaramaz, BİLGİ'nin sevgi ile kaynaşması güzel Ahlâkı kuvvetlendirir.

Güzel Ahlâk, ALLAH'ın hakkını ve kulların haklarını yerine getirmenin adıdır. Güzel Ahlâk, insanlara hürmet, hizmet ve merhamet etmektir.

Güzel Ahlâk insanlara karşı edep, haya ve tevazu ile davranmaktır.

"Müminin Ahlâk ı zenginlikte iktisat, genişlikte şükür, bela ve musibet zamanında sabırdır."

Güzel Ahlâk: İyi ve salih insanlarla muhalefet etmemek ve itirazda bulunmamaktır, Adalet sahibi olmak.

Güzel Ahlâk: Nefsini daima aşağı görüp,kendini beğenmemek.

Güzel Ahlâk: İnsanlarda gördüğü ayıpları örtmek.

Güzel Ahlâk: İnsanlar hakkında kötü zan (süizan) da bulunmamak

Güzel Ahlâk: İnsanlardan gelen eziyet ve sıkıntılara sabır ve tahammül etmek.

Güzel Ahlâk: Nefsine zulmetmemek.

Güzel Ahlâk: Kendi ayıplarını görmek,kendi ayıplarını araştırıp onları

Güzel Ahlâk: Herkese karşı güler yüzlü, yumuşak ve tatlı sözlü olmak.

İslâm âlimleri, güzel ahlâkı tarif ederken buyuruyorlar ki:

"Güzel ahlâk, güler yüzlülük, cömertlik ve kimseyi üzmemek demektir".

"Güzel ahlâk, genişlikte ve darlıkta insanları razı etmeye çalışmaktır".

"Güzel ahlâk, Allahtan razı olmak demektir. Yani hayrı ve şerri Allahtan bilmek, nimetlere şükür, belâlara sabır etmektir".

"Güzel ahlâk, haramlardan kaçıp helâli aramak, diğer insanlarla olduğu gibi aile fertleriyle de iyi geçinip onların geçimlerini sağlamaktır".

"Güzel ahlâkın en azı, güçlülere göğüs germek, yaptığı iyiliklerden karşılık beklememek, bütün insanlara karşı şefkatli olmaktır".

"Güzel ahlâk, yaratana düşünerek, yaratılanları hoş görmek, onların eziyetlerine sabretmektir".

Bir müslümana çatık kaşla bakmak haramdır. Güler yüzlü olmayan kimse mü'min sıfatlı değildir. Müslüman, herkese karşı güler yüzlü, tatlı dilli olmalıdır.

Güzel ahlâklı olmanın, bazı alâmetleri şunlardır: İnsafılı olmak, arkadaşlarının hatasını görmemek, hüsnü zan etmek, kötü zandan kaçınmak, arkadaşlarının eziyetlerine göğüs germek, onlardan şikayetçi olmamak, hep kendi ayıp ve kusurlarını düşünmek, kendi nefsinin kınamak, güler yüzlü olup, herkesle yumuşak konuşmaktır.

Güzel ahlâk sahibi olan kimse, edeplidir, az konuşur, hatası azdır, kimseyi gıybet etmez (çekiştirmez), Allah için sever, Allah için düşmanlık eder. Emaneti korur, komşu ve arkadaşını gözetir. Bütün iyi huyların başı ise haya (utanmak) tır.

Bir kimse, güzel ahlâka sahip olmak için, önce kendi kötü huylarını teşhis etmelidir. Bunu ya kendi düşünerek, araştırarak bulur. Yahut bir âlimin, rehberin bildirmesi ile anlar. Mümin, müminin aynasıdır, insan kendi kusurlarını zor anlar. Güvendiği arkadaşına sorarak da, kusurlarını öğrenir. Sadık olan dostu, onu tehlikelerden, korkulardan koruyan kimsedir.

Sevgili Peygamberimiz, güzel ahlâkı bildiren hadis-i şeriflerinde buyuruyor ki:

“Allahü teâlâ yanında kulların en sevgilisi, ahlâkça en güzel olanıdır.”

“Güzel ahlâk, büyük günâhları, suyun elbiseyi temizlemesi gibi temizler. Kötü ahlâk ise, salih amelleri, sirkenin balı bozduğu gibi bozar.”

“Güzel ahlâk, senden, kesilen akrabanı ziyaret etmek, sana vermeyene vermek, sana zulmedenı affetmektir.”

“Kıyamet günü mızanda (terazide) en ağır gelen şey, Allah korkusu ile güzel ahlâktır.”

“Allahın en sevdiği şey, güzel ahlâktır.”

“Müminlerin iman yönünden en faziletlisi, en üstünü, ahlâkça en iyi olanıdır.”

İyi bir müslüman olmak için güzel ahlâka sahip olmak, kötü Ahlâk tan uzak durmak gerekir. Ancak bununla dünya ve ahiret saadeti elde edilir.

Güzel ahlâk, ilim ve edep öğrenmekle, iyi insanlarla arkadaşlık etmekle elde edilir. Kötü ahlâk da bunun tersidir. Yani cahil kalmak, edepsiz olmak, kötü insanlarla arkadaşlık etmekten hasıl olur. İyi insan, iyi ahlâklı insan demektir. Dinimiz iyi huylar edinmemizi, kötü huylardan kaçınmamızı emretmektedir. Güzel ahlâka sahip kimselere gıpta etmek, onlar gibi olmaya gayret etmek gerekir.

“Kötü ahlâklı, parçalanmış testiye benzer. Ne yamanır, ne de eskisi gibi çamur olur.”

“Her binanın bir temeli vardır. İslam’ın temeli de güzel ahlâktır.”

“Kötü ahlâk, öyle bir fenalıktır ki, onunla yapılan birçok iyilikler fayda vermez. Güzel ahlâk, öyle bir iyiliktir ki, onunla yapılan günahlar bile affa uğrar.”

“Yükselen bütün insanlar ancak güzel ahlâkları sayesinde yükselmişlerdir.”

“Güzel ahlâkgüler yüzlülük, cömertlik ve kimseyi üzmemek demektir.”

“Güzel ahlâk, kimseyle çekişmemek ve kimseyi çekiştirmemektir.”

“Güzel ahlâk, eziyet vermemek ve meşakatlere katlanmaktır.”

“Güzel ahlâk, genişlikte ve darlıkta insanları razı etmeye çalışmaktır.”

“Güzel ahlâk, Allah’tan razı olmak demektir. Yani hayrı ve şerri Allah’tan bilmek, nimetlere şükür, belalara sabretmektir”

“Güzel ahlâk, Yaratanı düşünerek, yaratılanları hoş görmek, onların eziyetlerine sabretmektir.”

Güzel ahlâklı olmanın alameti şunlardır

İnsaflı olmak, arkadaşlarının hatasını görmemek, hüsnü zan etmek, suizandan [kötü zandan] kaçınmak, arkadaşlarının eziyetlerine göğüs germek, onlardan şikayetçi olmamak, hep kendi ayıp ve kusurlarıyla meşgul olmak, kendi nefsinı kınamak, güler yüzlü olup, herkesle yumuşak konuşmaktır.

Güzel ahlâklı kimse, edeplidir az konuşur, hatası azdır, gıybet etmez, Allah için sever, Allah için buğzeder, emanete riayet eder, komşu ve arkadaşını korur. Bütün hasletlerin başı ise hayadır.

Hadis-i şerifte buyuruldu ki:

“Nimete kavuşmuş olanlardan, tevazu gösterene ve kendini hep kusurlu bilene, helalden kazanıp, hayırlı yerde sarf edene, fıkıh bilgileri ile hikmeti [tasavvufu] birleştirene, helale harama dikkat edene, fakirlere acıyana, işlerini Allah rızası için yapana, huyu güzel olana, kimseye kötülük yapmayana, ilmi ile amel edene ve malının fazlasını dağıtıp, â güzelleştiriniz” [İbni Lal]

“Sizin imanca en güzeliniz, ahlâkça en güzel olanınızdır.” [Hakim]

“Ya Rabbi senden, sıhhat, afiyet ve güzel dilerim.” [Harâiti]

“Ben ancak güzel ahlâkı tamamlamak için gönderildim” [Beyheki]

“Güzel ahlâk büyük günahları, suyun kirleri temizlemesi gibi temizler. Kötü ahlâk ise, salih amelleri, sirkenin balı bozduğu gibi bozar” [İ. Hibban]

- Kalbin kendine has nedenleri vardır ki akıl hiçbir zaman anlayamaz
- Kardeş, dost olmayabilir ama dost her zaman kardeştir.
- İnsan düşünce ile görür ve duyar
- Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.
- Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur
- İnsanın sağlığı koruyan, iki unsur vardır İşini sevmesi ve hayatı sevmesi (S. FREMD)
- Bir şey biliyorum o da hiçbir şey bilmediğimdir. (Sokrates)
- Herkesin üç kimliği var: Gösterdiği, gerçek kimliği ve sahip olduğunu sandığı kimliği.
- Bilginin efendisi olmak için çalışmanın uşağı olmak şarttır
- Başarının sırrı ; işini tatile çevirmektir.
- Mantıklı düşünüp mantıksız davranmak insan yapısının özelliğidir.

İyilik Yapmak Üzerine

- İyilikler bir belayı defeder “Her türlü iyilik sadakadır.”
- İyilik ancak üç hasletle tamam olur: “Acele etmek, yaptığını gözünde küçük görmek ve gizlemek”
- Kim bir hayra çağırırsa ona o hayrı işleyenlerin sevabı kadar sevap vardır
- Gizli verilen sadaka Rabbin gazabını söndürür. Akraba hukukunu korumak ömrü uzatır.
- Her türlü iyilik sadakadır. Bir hayra çağıran kimse onu işleyen gibidir. Allah hayrete düşmüş, sıkılmış vaziyetkilerle yardım edilmesini sever.
- Kim müslüman kardeşinin ihtiyacını giderirse kendisine hac umre yapılmış gibi sevap vardır.
- Kim bir kardeşinin ayıbını görür ve onu örterse Allah da (cc) onu cennetine kor
- Kim borçlusuna mühlet tanır veya borcunu silerse kıyamet gününde arşın gölgesinde gölgelenir
- Kim dualarının kabul olamsını sıkıntılarının giderilmesini istiyorsa sıkıntıda olanın sıkıntısını gidersin
- Kim kardeşine doyuncaya kadar yemek yedirir ve kanıncaya kadar su içirirse Allah (cc) onu ateşten yedi hendek uzaklaştırır. İki hendek arasında mesafe beş yüz yıllık yol mesafesidir.
- Müminlerin arasını düzeltmekten ve zalime doğru yolu göstermekten daha faziletli bir amel işlenmemiştir.
- Kim bir müslüman kardeşini, onu sevindirecek bir şeyle karşılırsa Allah (cc) kıyamet gününde onu sevindirir.
- Her kim intikam almaya gücü yettiği halde öfkesini yenerse Allah (c.c.) onun güven ve imanla doldurur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OKUMA ve EĞİTİM

EY İNSAN;

İLK EMİR “OKU” ile yaradani bil,
İnsan olarak gideceğin yönü bul,
Hayatını boş değil dolu geçirmek için,
Yaşamında “OK” gibi dosdoğru ol.

Çalışmayı ibadet gibi gör, ayinen işin olsun,
Referansın dürüstlük, görünümün ayna gibi olsun,
Programın, zamanın, günün hep dolu,
Hizmetin, meyve ve mahsulün öğretmek olsun.

İNSAN’a verilen en büyük görev çalışmak,
Sorumluluklarının en büyüğü kul olmak,
Kuran’ı kerimde ilk Emir OKUMAK,
Hedef Ödev ve Sorumlulukların yapabilmek olsun.

TOPLUM olmanın şartlarından biri TANIŞMAK,
Tanışmanın etkinliği iletişim ve paylaşım,
Yaşamının gereği çalışmak, ÜRETMEK,
Beraberliğin devamı memnun kalabilmek.

İnsanı insan yapan değer AHLAK’ tır,
Yaşamın devamlılık şartı çalışmaktır,
Altın nitelikli bilgi, tecrübe elde etmenin yolu,
Zamanı boş geçirmeden oku emrine uymaktır.

İNSAN düşünebiliyorsa Vardır.
İşi olmayana , bu dünya Dardır.
İşini mezhebi gibi kabul edip çalışana,
Hayat boyu mutlak başarı Vardır.

Fettah GÜVENTÜRK

Okuma ve Önemi

Kitap okumanın erdemini, güzelliğini, yararlarını hiç usanmadan anlatmak gerek. Okumak, insanı geliştiren, yücelten bir çaba. Okumak, başka hayatların, insanların, fikirlerin dünyasına yapılan bir yolculuk. Ötekini hakkıyla bilmenin, tanımanın en etkili yolu.

Kitap, dergi, gazete okumayan kişi nasıl olur da kitap okuma alışkanlığı kazandırabilir?

Önce kendimize anlatmalıyız, önce kendimizi ikna etmeliyiz derim. Bizim örneğimiz çok önemli. Çocuklar söylediklerimizden ziyâde davranışlarımıza, yapıp ettiklerimize bakmaktadırlar.

Kitap okumayan(lar), kitap okuma alışkanlığı kazanamaz diye düşünüyorum.

Hepimiz taşın altına elimizi koymalıyız. Sadece “okumak” hususunda değil birçok meselede ortak hareket etmek gerekiyor. Evde kitap okuyan anne-baba, çocuğuna güzel örnek olacaktır. Ailede başlayan eğitim süreci okulda gelişecektir. Güzel davranışları kazandırmak sabır ister, gayret ister. “Örneklilik” bu noktada önem arz ediyor.

Kitapların pahalı olması, okumak için vakit bulunmaması gibi birçok sebep sıralanmaktadır.

Çok şeye zaman bulabilen günümüz insanı, okuma noktasında “zamanım yok” diyebiliyor. Bir günü etraflıca düşündüğümüzde kitap okumaya zaman bulamıyorum demek zor olsa gerek.

İhtiyaçlar zamanın kullanımını etkiliyor. Kitap okumak kişide bir ihtiyaç, gereksinim olarak üst sırada yer almıyorsa elbette sözü edilen zaman bulunamayacaktır. Oysa kitap okumak hava gibi su gibi ekmek gibi aranacak olursa zaman mutlaka bulunur diye düşünüyorum.

İletişim araçlarının gelişmişliğine karşın sahit bir iletişimin oluştuğu kanısında değilim.

Televizyon programlarının topluma zarar verdiği artık ortak bir görüş olarak dillendirilmektedir.

İnsanı geliştiren, eğiten, yücelten programlar -maalesef- yok denecek kadar az. Sıradanlık, bayağılık, sığılık almış yürümüş. Öncelikle çocuklar, gençler bu durumdan olumsuz etkilenmektedir. Bir çıkış yolu aranıyor. Çocuklara güzel örneklerin, iyi insanların tanıtılması gerekiyor. Söylediklerimizden ziyâde görüntü(ler) etkili olmaktadır. Ne yapmalı da çocukları, gençleri televizyonun, bilgisayarın zararlı yönlerinden korumalı ?

Kitap okumayı seven, okuduklarından lezzet alan kişi, okudukça iyiye, güzele, doğruya adım adım yaklaşır. Bu süreçte okumaktan alıkoyan çeşitli araçlar (televizyon, bilgisayar vb.) olacaktır ama okuma alışkanlığı kazanan rahatlıkla tekrar kitaplara dönebilecektir. İşte bunu önemsiyorum.

Televizyondaki basit bir programdan, bilgisayardaki oyundan kitaba dönmek soylu bir tavır alıştır. Kendisine dayatılan bir sunuma “hayır” diyebilen, çılgın çalkantıdan, kargaşadan, kaostan kitabın aydınlığına, özgürlüğüne varacak ve kazançlı çıkacak. Zihnimizi, kalbimizi doğru okumalar sağaltacaktır.

Bir de doğru kitapları, doğru zamanda okumak gerekiyor. Seçici olmak işte bu aşamada önemli. Popüler okumalardan ziyâde köklü, kabul görmüş, klasik değeri olan eserlerden başlanmalıdır diye düşünüyorum. Esaslı okumalar neticesinde doğru kitapların seçimi de sağlanır.

X X X

Geçmişten günümüze insanlık için büyük bir ayıp olan Okuyamama, ya da okuma isteksizliği problemi, Okumanın bizlere neler kazandıracağını bilememekten kaynaklanmaktadır. Bu soruna çözüm için kitabın yazılışından başlamak istiyorum sizlere konuyu anlatmaya.

Bir yazar bir kitabı yazabilecek konuma gelebilmek için uzun yıllar birçok kitap okur, araştırmalar yapar ve de yaşadığı yıllar boyunca kazandığı tecrübe ve güçlü birikimlerle birlikte yazdığı birçok deneme yazılarından sonra yazar olur.

Yazar, yazılarını ortalama iki yıllık bir uğraştan sonra kitap haline getirir. Bizse bu kitaplara kitapçılardan satın alarak, ya da devletin bizlere sunduğu en güzel hizmet olan kütüphanelerde ulaşırız. Bilginin merkez bankaları olan kütüphanelerimiz bizlere karşılık istemeden veren hazine kaynaklarıdır.

Bizler bir kitabı anlayarak okuduğumuzda yazarın kitabı yazmaya harcadığı zaman ve de yıllarca kazandığı tecrübe ve birikime kitabı bir kaç saat içinde okuyarak ulaşırız. Bu da bize dünyanın en değerli şeyleri olan hayattan ve zaman dan kazanmamızı sağlar.

Her yeni kitabı okuduğumuzda ruhen ve aklen iki yaş daha büyür, bedenense genç kalırız. Her kitap farklı karakterlerdeki ve bilgideki yazarlar tarafından yazılır. Bütün yazarların birleştikleri ortak noktalar vardır ki bunların bir kaçını şöyle sıralayabiliriz. Bunlar hayatın temel taşları olan **İyilik, Doğruluk, Sevgi ve Eşitlik** unsurlarıdır.

Farklı yazarların kitaplarını okuduğumuzda dünyayı ve hayatı farklı açılardan görür, yepyeni dünyalara gider, bambaşka insanlar tanırız. Bu dünyadan iki yıl daha kazanmak istiyorsak her yeni gün gözümüzü yeni bir kitaba açmalıyız. Her okuduğumuz kitap bize **Bilgi, Tecrübe, Başarı** ve de hayattan kazanılmış Zaman olarak geri dönecektir.

Kitaplar bize çağımızın en önemli unsurlarından olan **Dilimizi** ve de **Zamanımızı** en doğru bir şekilde kullanabilmemizi öğretir. Gelecekte iyi bir konuşmacı ve de yazar olabilmemize yardımcı olur.

Kitap Okumak, insana olgunluk, konuşmak canlılık, yazmak da açıklık verir. Bu sebeple, az yazanın, hafızasının kuvvetli, az konuşanın hazırcevap, az okuyanın da bilmediğini bilir gibi göstermesi için, kurnaz olması lazımdır. Tarih kitapları insanı akıllandırır; şiir nükteci, matematik dikkatli kılar; felsefe eserleri de derinleştirir. Mantık ve hitabet, münakaşalarda ustalaştırır; ahlak da

ağırbaşlı yapar.

“İnsanın okuduđu Őey benliđine iřler.” Hatta insan zekasına ket vuran her tűrlű engeli, iyi sečilmiř eserler okumakla ortadan kaldırabilir. Tıpkı vűcudun tutulduđu hastalıkların idmanlarla iyi edilebildiđi gibi. Mesela top oyunu, vűcutta hasıl olan tařlarla bűbrek hastalarına; ok atmak, akciđerle gűđűse, ađır yűrűyűřler mideye, ata binmek bař ađrılarına iyi gelir, Kitap okumakta zihnimiz ve zekamızı geliřtirmemiz için en iyi idmandır.

Unutmayın kűtű bir kitabı okumak bile size bir Őey űđretir. İyi ve kűtűnűn farkını.

Okuma Oranı

Tűrkiye'nin kitap okuma karnesi zayıf ıktı. Bin kiřiden sadece birinin kitap okuduđunu ortaya koyan arařtırma utanç verici rakamlarla dolu. Gençlerin yűzde 70'i hiç kitap okumuyor.

ocuk Vakfınca yapılan "Tűrkiye'nin Okuma Alışkanlığı Karnesi" araştirmasında, temel ihtiyaç maddeleri sıralamasında Tűrkiye'de kitabın 235. sırada yer aldığı, kitap için yılda kiři baři 45 sent harcandığı ve genel olarak dűzenli kitap okuma alışkanlığı oranının binde 1 olduğu belirlendi.

Vakıftan yapılan yazılı açıklamada, arařtırma sonuçlarına gűre, nűfusun yűzde 88'inin okur-yazar olduđu belirtilerek, Tűrkiye'nin temel okur-yazarlık dűzeyinin iyi durumda olduđu, ancak ilköđretimin 6. sınıfından itibaren okuma ilgisinin azaldıđı, 6-13 yař grubu okullařma oranının kızlarda yűzde 87, erkeklerde yűzde 92 olduđu kaydedildi.

Erkeklerde 25 yař ve űstű nűfusun yűzde 71'inin ilkokul mezunu, 25 yař ve űstű kadın nűfusunda ise bu oranın yűzde 27 olduđu, okul űncesi nűfusun (0-6 yař grubu) 8.5 milyon olduđu, 0-2 yař grubundakilerin yűzde 1'inin, 3-4 yař arasındakilerin yűzde 3'űnűn ve 5-6 yař grubundakilerin ise yűzde 16'sının okul űncesi eđitim aldıđı bildirildi. űđrencilerin yűzde 60'ının mevcudu 30 ve daha kalabalık sınıflarda okuduđu belirtilen açıklamada, dűnya ortalaması 26 olan derslik bařına dűřen űđrenci sayısında, en kalabalık sınıfların İstanbul'da bulunduđu, okullarda program dıřı okuma etkinliklerine çok az yer verildiđi, ocuk kitapları, gazete ve dergilerden yararlanma oranının çok dűřűk olduđu, űđrencilerin kűtűphane alıřkanlıđının zayıf olduđu, kűy çocuklarının yűzde 60'ının ilköđretimde ders kitabı dıřında kitap okumadan mezun olduđu kaydedildi.

Hâlbuki bilgi ađı içerisindeyken, eđer Tűrk toplumu dűnya űzerinde iyi, gűzel bir yer edinmek istiyorsa, okumak, dűřűnmek ve buna bađlı olarak tartıřmak, sorgulamak ve eleřtirmek ve bilim űretmek zorundadır. Ancak bunları gerçekleřtirdiđi zaman geliřecek, ađdařlařacak ve yeryűzűnde tekrar ecdadına lâıyk olduđu yeri alacaktır.

řimdi, eđer yaradılıř nedenini bilmek, ű boyutlu dűnyanın dűrdűncű boyutunu gűrmek, madde âleminden sıyrılıp manevi âleme ulařmak;

iyiliği, güzelliği, doğruluğu keşfetmek istiyorsan okumalısın.Karanlığın ürkütücülüğünden, ayazından kurtulup aydınlığın içini serinleten sahillerinde yürümek istiyorsan okumalısın.

Okuma Üzerine

İnsanoğlu aklıyla, düşüncesiyle mevcuttur bu dünyada. **Descartes'in dediği gibi: Düşünüyorum, öyleyse varım.**' Bu sözün mefhumu muhalifi şudur: Düşünmüyorsam, o halde yokum, yaşamıyorum.' İnsan düşündükçe, aklettikçe var olacaktır, varlığını hissettirecektir çevresine.Düşünce de ancak okumayla mümkündür.Zaten bu yönü de insanı diğer canlılardan ayırır.

Okuyan insan düşünür, düşünen insan da yeni fikirler üretir, yani üretkendir.

Üreten insan da toplumun, ülkenin gelişmesi için aranan insandır. Okuyan insan meyve veren ağaca benzer, üretkenlik yönüyle; okumayan insanı ise ota benzetebiliriz, meyve vermediği için.

Okumak için öncelikle okumanın bir ihtiyaç olduğunu, hayatımızda hava kadar su kadar önemli olduğunu bilmemiz gerek. Nasıl ki aç olan birisi açlığını hissettiği için yemek yer, öyle de okumak için kişinin manevi açlığını, düşünce kısırlığını hissetmesi gerekir.

Öğrenmek için değil, yaşamak için okuyorum.' Diyor Flaubert. Demek ki okumaktan maksat yaşamak. Okumak, düşünmek; düşünmek, hakikate ulaşmak demektir. O zaman okumuyorsak yaşadığımızdan söz edebilir miyiz? Bu soruyu kendimize sormalı ve kendimizi sorgulamalıyız.

GÜVEN ÜZERİNE

Beşeri ilişkilerin en önemlilerinden biride birbirine güven vermektir. Güvenin olmadığı yerde huzur olmaz, barış olmaz, istikrar olmaz ve sağlıklı bir toplum olmaz. İnsan tüm yönleriyle etrafına güven vermeli. Olgun bir mümin, komşusunu, mesai arkadaşını, beraber yaşadığı insanları; yaptığı icraatlarıyla ve iftira dedikodu, gıybet gibi onurunu rencide edici ifadelerle rahatsız edip güven kaybına sebebiyet vermemelidir. Karşısındaki insana yapılan muameleyi kendine yapıyormuş düşüncesiyle hareket edip sevinçleri ve kederleri paylaşma yoluna gitmelidir.

- Okuma ihtiyacı barut gibidir bir kere tutuşunca artık sönmez.
- Okuma zevkini kazanmayanın öğrenimi yarıda kalmıştır.
- Okuma zevkini Hindistan'ın hazinelerine değişmem.
- Okumak bir deva anlamak bir şifadır.
- Okumak bir insanı doldurur insanlarla konuşmak hazırlar yazmak ise olgunlaştırır.
- Okumak gıdadır okuyan insanlık bilen insanlıktır.
- Okumasını bilersen her insanın bir kitap olduğunu göreceksin.
- Okunacak en büyük kitap insandır.
- Okuyabilerseniz her insan bir kitaptır .
- Okuyan insan fenalığa vakit bulamaz.
- Okumayı sevmek, hayatta can sıkıcı saatleri en güzel saatlerle değiştirmektir.Montesque
- Okuma ruhu yüceltir.Voltaire
- Okumak, insana olgunluk, konuşmada canlılık, yazmada açıklık verir.Bacon
- Kitapsız büyüyen çocuk, susuz yetişen ağaca benzer
- Çocuk siz istediğiniz için bir şeyi bilmesin, anladığı için bilsin.
- Çocuk dolduracak bir kap değil, ısıtılacak bir ocaktır. Danner
- Çocuk, dünyanın en büyük saadetidir. .Dostoyevski
- İnsan torun sahibi olduktan sonra çocuklarını anlamaya başlar.

*Elmas bile işlenmezse
Gösteremez cevherini
İnsan da böyledir
Ancak okursa gösterebilir
Gerçek değerini.*

EĞİTİM

Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne süregelen bir olgu olduğundan ve politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulundurduğundan, tanımının yapılması zor olan bir kavramdır.

Bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir.

Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür.

Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir.

Eğitim, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir. Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istekli değişme meydana getirme sürecidir.

Eğitim sürecinde bireyin kendi yaşantıları esastır

Eğitim insanların davranışlarında, yaşam tarzlarında, konfor alanlarında, inançlarında toplum tarafından algılanma şekillerinde farklılık göstermedikçe amacına ulaşmaz. Eğitim için çaba sarf etmeli ve vakit ayırmalıyız. Bizim için doğal gelen şeyler okudukça , araştırdıkça , paylaştıkça farklı anlamlar ifade edecek.

Eğer Türkiye'de eğitime bizde katkıda bulunursak, bu konuda paylaşır ve paylaşılanların yaşam tarzımız haline getirirsek daha güzel bir ülkede yaşama şansına bizlerde sahip olacağız ve asla kimse bizi aldatamayacak.

Sizden isteğimiz sitemizi sizler şekillendirin ve paylaştığınız her kelimedede, onu okuyup öğrenmeye çalışan birisine fayda sağlamanın yani eğitim vermenin mutluluğunu yaşayın.

XXX

Eğitim; en basit anlamıyla davranışları değiştirme sanatı. Yani bireyde istedik davranışların yerleşmesi, olumsuz davranışların sonlandırılması amacıyla sürdürülen sistematik bir program.

Eğitim; kişiyi aklı, duyguları ve davranışlarıyla bir bütün olarak ele alan bir oluşturma ve yönlendirme sürecidir.

Nasıl ki her sistematik programın olmazsa olmazları varsa elbette ki eğitim sisteminin de olmazsa olmazları var; disiplin gibi, yürütülecek olan eğitim-öğretim programları gibi, eşgüdümlülük gibi. Ve hedef kitlenin iyi tanınması gibi. Burada ele alınacak konu Eğitimin iki temel aşamasında; Çocukluk ve Ergenlik dönemlerindeki bireylerin özelliklerinin tanınması, bu dönemlerdeki öğrencilere yaklaşım tarzlarıdır.

Biz eğitimciler artık biliyoruz ki; Günümüzde eğitimin sağlıklı olabilmesi için, insan duyarlılığının eğitimi, beden ve mantıksal zekanın eğitimi kadar önemlidir. Okul öncesindeki ve temel eğitim çağındaki çocuk, öğrenme potansiyeli en yüksek olan varlıktır. Çevresindeki tüm yetişkinleri model olarak alır.

“Eğitim; Yaşamın Kendisidir”. Zira, Eğitim girer, verimliliğe dönüşür.

İnsan duyarlılığının eğitimi için yani “özgür, kendisini ifade edebilen, kendini tanıyan, sorumluluk sahibi olan, görev bilinci gelişmiş, özgüveni yüksek, özsaygılı bireyler yetiştirmek için” akademik bilgiyi yüklemeye önce o insanı tüm yönleri ile tanımalıyız

Eğitim, bireyin doğumundan ölümüne süregelen bir olgu olduğundan ve politik, sosyal, kültürel ve bireysel boyutları aynı anda içinde bulundurduğundan, tanımının yapılması zor olan bir kavramdır. Bireylerin toplumun standartlarını, inançlarını ve yaşama yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir. Kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan , yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür. Seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin (özellikle okulun) etkisi altında sosyal yeterlik ve optimum bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir. **Eğitim**, önceden saptanmış esaslara göre insanların davranışlarında belli gelişmeler sağlamaya yarayan planlı etkiler dizgesidir. Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istenen değişimi meydana getirme sürecidir.

Genellikle resmi, yani kurumsal, eğitimle bir kullanıldığından bağlama göre **öğretim, öğrenim** gibi kavramlarla sıkça karıştırılmaktadır.

Bu söylemde düşünüldüğünde eğitim kavramı iki genel çatıda tartışılabilir: **toplumsal ve kurumsal eğitim.**

Devletin, toplumun ve bireylerin mutluluğu için eğitim en iyi çözüm yoludur. İnsanlığın var olduğu günden beri, eğitim insanları meşgul eden en önemli sorun olmuştur. Olmaya da devam edecektir. Anneler, babalar çocuklarına büyük mallar, paralar yerine erdemli insanlar olarak yetiştirirler daha iyi sonuç alırlar. Bir çok aile bu mallarını ve paralarını iyi yetiştirmemiş evlatlarına bıraktıklarında o malların ve paraların bir zaman sonra başka ellere geçtiği görülmüştür. Onun için atalarımız: 'oğlun deli neylersin malı, oğlun akıllı neylersin malı' demişlerdir. Şeyh sadî: 'bir karışıklık oldu, akılsız vezir çocukları, rezil oldu, akıllı fakir çocukları vezir oldu.' der.

Eğitim ve Toplumsal Anlayış

“Eğitim, insanlığın tarihi kadar eski bir olgudur. Eğitim gerek birey olarak gerekse toplum olarak hayatı sürdürebilmenin neredeyse ilk şartı; Eğitim olgusu ilk insanla birlikte ortaya çıkmıştır. İnsanoğlunun yaratılışıyla başlamış, eğitilme ve eğitime yapısında imtihan önemli bir unsur olarak yer

almıştır.Eğitim insanoğlu için ihtiyari bir araç değil, belki de onun varlık nedenidir.**Kısaca eğitim, insan açısından , nefes alma, yeme, içme gibi hayati bir ihtiyaç durumundadır.**

Bu anlamda, eğitilmemiş, eğitim görmemiş bir insan bulmak mümkün değildir.İnsanlar bir şekilde, kendi çevre şartları içerisinde eğitilirler;ancak bu eğitim tanımlanmış eğitimle örtüşmeyebilir;

Okuma yazma öğrenmeyebilir,Matematik,Fizik,Sosyoloji,Tarih bilgisi de almayabilir.Ancak yaşadığı hayatı mutlu kılacak, yeryüzünde rızkını arayıp bulabilecek bir bilgiyle bu anlamda bir eğitime her zaman sahip olagelmiştir. Eğitimin yöntem ve tekniği;araçları,niteliği, zamandan zamana, toplumdan topluma değişir.Ama eğitimde değişmeyen nihai amaçlardır. **Bu da insanoğlunun nihai mutluluğudur.**

Bu nihai mutluluğu her birey hatta her toplum kendine göre algılamış ve yorumlamış, ilke ve amaçlarını bu yorumlar ışığında belirlemişlerdir.bu yorumları toplumun, anlayışlarını,inançlarını, eşyaya bakışlarını şekillendirir.”**“İnsan eğitimi gün geçtikçe değerini daha fazla hissettiren bir teknik olarak göze çarpmaktadır.**Çünkü eğitim, öncelikle bir hayat programının benimsetilmesi olarak önem arz ediyor.

Hayata ve onun çeşitli yönlerine hazırlıklı olabilmek;insanın ve insandan kaynaklanabilecek çok yönlü tutumları iyi kavrayıp, onlara karşı hazırlıklı olabilmekle mümkün görünüyor.Bu haliyle **eğitim, hayatın esrarına vakif olmakla eşdeğer bir olgunlaşma süreci sayılabilir.**İnsanı;çevresini tanımaya sevk eden faktör öğrenme ihtiyacıdır.

Bundan yola çıkılarak, insan için **öğrenme ve bilgi:hayatta ilerleyebilmenin ilk şartı olmaktadır.**Eğitim ise hayatı yaşanabilir hale getirmenin sırlarını vermektedir.İnsanlığı körleştirme ve yozlaştırma;nasıl eğitimden ve gerçek bilgiden uzaklaştırmak suretiyle yapıyorsa;aynı şekilde aydınlığa ve yüceliğe ulaşmakta eğitime güç vermek ve yatırım yapmakla gerçekleşecektir.Günümüzden sağlıklı ve idealist görünen bazı kişi ve gurupların ;eğitimi bir eşya üretimi gibi gördüklerini hayretle müşahede ediyorum.Bir yanda gereği kadar destek verilmez;yeterli finans, teknoloji ve uzman ihtiyacı karşılanmazken;diğer taraftan eğitime ayrılan üç beş kuruşun kar halinde dönmesi bekleniyor.Yani basit bir mal satarcasına, eğitimin maddi hasılatı bekleniyor.

Halbuki, hiçbir toplumda sosyal ve manevi kazanımlar, maddi faktörlerin dönüşümüne benzer bir seyir takip etmez.Elbette ki her yatırımın bir karşılığı olacaktır.Ama bilinmelidir ki, eğitim yatırımı en geç geriye dönebilen, fakat en sağlam sonuçlar veren bir yatırım şeklidir.Tüm insani ve sosyal yatırımların karakteri budur.İyi bir eğitim kurumu veya politikası bir kişinin değil;bir neslin sigortası olabilir.

Bir değişik ifade ile **“EĞİTİM ; kaybetme riski olmayan en büyük yatırımdır”**

İşdünyası ve Yaygın Eğitim Sorumluluğu

Ekonominin unsurları arasında özellikle insan faktörü, işgücü, nitelikli eleman, tecrübeli eleman, liyakat ve ehliyet, teknoloji kavram ve söylemleri sıkça dile getirilmektedir.

Bu derecede stratejik önemi haiz işgücü kavramının bir değişik ifadesi ile en büyük sorun **istihdam**'dır. Ülkemizin en başta gelen bu milli ve sosyal sorunu ile işgücünün niteliği arasında sıkı bir bağ vardır. Bazı durumlarda ters orantı arz eden bir dengesizlikte mevcuttur. Söylemi açarsak, bir yanda istihdam açığı yani işgücü fazlalığı varken , bir yanda önemli derecede üretimin ana girdisi nitelikli eleman yetersizliği mevcuttur.

Bu dengesizlik; ekonomik seviye ile nüfus arasında ki ilişkiden başlamak üzere tüm eğitim, öğretimin istenilen işgücünü, istenilen nitelik ve niceliği ölçüsünde cevap verememesinden kaynaklanmaktadır. Eğitim sistemindeki yetersizlik ve yanlışlıklar, özellikle mesleki eğitim önündeki engeller, örgün eğitim yetersizliğini gün geçtikçe hissettirirken bu açığı ve dengeyi kapatmaya yönelik olan **yaygın eğitim** in önem ve gereksinimi iyice artmaktadır.

Yaygın Eğitim Nedir? Örgün eğitim; okul öncesi, ilköğretim, yüksek öğretim kurumlarını, Yaygın eğitim ise örgün eğitim yanında ve dışına düzenlenen eğitim faaliyetlerinin tümünü kapsamaktadır. Örgün eğitime hiç girmemiş, bu sistemin herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden ayrılmış olan kişilere ilgi ve gereksinim duydukları alanlarda yapılan eğitim olarak tanımlanmaktadır.

Yaygın Eğitim: Geleneksel ve klasik eğitim sistemlerine karşı yaratıcı ve yenilikçi alternatifler olarak görülen öğretme araçları ve öğrenme yöntemlerinin bir toplamıdır. Yaygın eğitim genellikle Devlet tarafından gerçekleştirilen Örgün eğitim sistemi dışında gerçekleşen eğitim etkinliğidir.

Yaygın öğrenme; işyerlerinde, veya sivil toplum örgütleri ve grupları aracılığı ile çeşitli ortam ve boyutlarda gerçekleştirilir.

Yaygın eğitimin toplumdaki oluşumu, işyeri eğitim merkezleri, çıraklık eğitim merkezleri, Halk eğitim merkezleri, özel dernek ve sendika destekli kurumlar olarak görülür.

Özellikle çıraklık eğitim merkezleri olarak tanınan ve 3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanununa göre çıraklık eğitimi veren kuruluşlar; aday olarak, çırak kalfa ve ustalara eğitim vermek, çeşitli meslek kursları açmak suretiyle sanayimizin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü yetiştirmek amacıyla açılan eğitim kuruluşlarıdır.

Bu kurumlar bugün eğitimin çok yetersiz olduğu yıllarda **MKE, Etibank, Sümerbank** gibi Kamu kurumlar bünyesinde adeta o günkü

üniversiteye eşdeğer görev ifa etmişlerdir.

Genelde yaygın eğitim olarak tanımlanan **çıraklık** eğitiminin başta büyük işyerleri olmak üzere tüm iş aleminin sorunu olması, ciddi bir hedef olarak algılanması, yeteri oranda iş birliği yapılması mecburiyeti vardır. Bir değişik ifade ile nitelikli eleman arzı yalnız okulların değil İş dünyasının da hedefleri arasında düşünülmelidir.

Her işletmenin kendi ihtiyaç ve imkanları paralelinde oluşturacağı **eğitim** birimi “**Yaygın Eğitim**” ruhunu ateşleyecek ve geliştirecektir. Bu ruh ve **eğitime** duyarlılık, başta örgün eğitim, çıraklık okulları, kurum ve kuruluşlarca tertiplenen mesleki ve beceri kazandırıcı kurslara bakış açısını iyileştirecek hatta 3308 sayılı yasa ile öngörülen faaliyetlerin önü açılacaktır. Bir ifadeyle eğitim yatırımı yaptırım değil, yatırım olduğu kabul edilecek böylece işletmelerin çoğunluğunda eğitimin önü açılacaktır.

Bir çok büyük işletme ve vakıf, dernek, oda sivil toplum kuruluşları bünyesinde yer alan başarılı ve örnek mesleki eğitim merkezleri sayısının artmasına şiddetle ihtiyaç vardır.

Böylece oluşacak yaygın eğitim yatırımları ile

- Her işletme ihtiyaçlarına dönük nitelikli işgücü üretebilecektir,
- İşyerlerinin performansı yükselecektir,
- İşyerlerinde çalışma kültür ve disiplini gelişecektir,
- İşyerlerinde **AR-GE** , **proje** mantığı gelişecektir,
- Çözümde zorluk görülen Okul-Sanayi İşbirliği işler hale gelecektir.
- Hatta staj sorunlarının çözümü kolaylaşacaktır.

Bu ve benzeri avantajlar ile Hayat Boyu Eğitimin önü açılacak ve nitelikli eleman üretimi her kademedede mümkün olabilecektir.

- **İşi (emaneti) ehline veriniz.** Hadis Şerif
- **Eğitim görmüş bir halkı idare etmek kolay, köleleştirmek imkansızdır.** Lord Brougham
- **Eğitim kafayı geliştirmek demektir. Belleği doldurmak değil.** Mark Twain
- **Ekmekten sonra eğitim, bir milletin en büyük ihtiyacı.** Paul Richer
- **En iyi eğitilmiş kişi, yaşadığı hayatı en iyi anlayandır.**
- **Eğitim girdi, verimlilik çıktı.**

Uzaktan Eğitim Nedir ?

Uzaktan eğitim (e-Öğrenim ya da e-Learning) en temel anlamıyla, iletişim araçlarını kullanılarak zaman ve mekandan bağımsız olarak insanların eğitim almalarını sağlamaktır. Bu sayede yaşadıkları yerlerde eğitim olanakları kısıtlı olanların, ya da iş saatlerinde çalıştığı için eğitimine, kişisel gelişimine zaman ayıramayan bireylerin ya da eğitim kurumlarına ulaşma engeli olanların istedikleri eğitimi almalarını sağlamaktır.

Artan yoğun iş temposu, erkenden hayata atılma telaşı, geçim sıkıntısı, maddi zorluklar, seyahat engeli gibi nedenlerle eğitim alamayan, bir üniversite tamamlayamayan birçok birey vardır. Türkiye de bu durumda olan ve çeşitli zorluklarla okuyamayan veya önlisans okuyup, bölümünü Lisansa tamamlamak isteyen öğrencileri de düşünerek, üniversiteler artık uzaktan eğitim hizmetleri vermeye başladılar.

Uzaktan eğitim veren üniversitelere kayıt olduğunuzda, tıpkı o üniversitenin örgün öğrencisi gibi öğrencilik hizmetlerinden de faydalanabiliyorsunuz.

Bilgi, günümüz ekonomisinde toplumların rekabet güçlerini ve gelişmişlik düzeylerini belirleyen en önemli unsur haline gelmiştir. Bilgi ekonomisine geçişte eğitimden sağlığa kadar her alanda bilişim teknolojileri kullanılarak insan kaynaklarının geliştirilmesi ve yaşam boyu eğitim öncelikli önem taşımaktadır. Gelişen ve değişen teknolojik yapılanmalar küresel eğitimde yaygın ve ortak çözümlerin geliştirilmesine olanak verirken, aynı zamanda bireylerden beklentilerin hızla artmasına, eğitim kalitesinin uluslararası standartlar içinde değerlendirilmesine yol açmaktadır.

Yüz yüze eğitimin (örgün eğitim) temel ögesi olan öğrenci-öğretici iletişiminin, uzaktan eğitimde kısmen yerini alabilmesi için, yeni yöntemlerden yararlanılmalıdır. Uzaktan eğitim teknolojisi, uzaktan eğitimi, yüz yüze eğitime bir alternatif olarak sunmak için, büyük bir hızla gelişmektedir. Uzaktan Eğitim programı sayesinde öğrenciler eğitim programının tamamını veya bir kısmını eğitim veren kurum merkezinden uzakta ve istediği zaman takip edebilmektedir.

İnternet ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler uzaktan eğitimde maliyetin düşürülmesinin yanı sıra, etkileşim, zengin görsel materyal kullanımı ve eşzamanlı-farklı zamanlı uygulama olanakları da sağlamıştır. Eğitimde etkileşim ve iletişim çok önemlidir. Uzaktan eğitim teknolojileri ilk kullanılmaya başlandığında genellikle etkileşimli değilken gelişen teknoloji ile öğrenen-öğretici, öğrenen-öğrenen ve öğrenen-öğretici materyal etkileşimini artırmıştır. Etkileşimli uzaktan öğrenme sistemleri etkileşimin Senkron (Eş zamanlı) ve Asenkron (Eş Zamansız) biçimde olmasına göre iki kategoride ele alınabilir.

Öğretim Nedir?

Eğitim gibi öğretim de önce bir bilgi sorunudur; varlıklarla, varolanlarla ilişki kurmanın bir çeşididir. Bir varlıkla, bir varolanla mesela bir insanla, yahut hayvan çeşidi ile ilişki kurabilmek için onu az-çok tanımak lazımdır. Bunun için insan, bir varlık çeşidi hakkında bilgi edinecekse kendisini o varlığın durumuna göre ayarlaması gerekir. Yoksa doğru bilgi edinemez, afaki, teorik bilgi edinmiş olur. İnsanın bilme faaliyeti, elde edilen bilginin varolana uygun olmasını hedefler. Aksi takdirde doğru bilgi (objesine uygun) elde edilmiş olmaz.

İnsanoğlu, varlıklar hakkındaki bilgisinin çoğunu öğretim yoluyla kazanır. Öyleyse öğretimin ne olduğu sorusuna cevap verebiliriz:

Öğretim, kişilere, varlıkların, varolanların bilgisini kazandırma yahut edindirme faaliyetidir.

Kişinin edindiği bilgi, onda şöyle veya böyle bir etki meydana getirir: Yani o bilgi, kişide bazen bir heyecan, bazen bir düşünce, bazen de farklı bir davranış meydana getirir. Bunların her birisi, bir tavır, bir tutumdur. Olaylar ve varlıklar karşısında insan edindiği bilginin tesiriyle bir tavır içine girer. İşte bu tavır yahut tutumun başında öğrenim gelir.

Kişinin uyanan öğrenme arzusu öğretime, yani düzenli öğrenmeye yol açar, öğrenme gerekli olmakla beraber, her insan her şeyi öğrenemez. Buna, istese de ömrü ve imkanları elvermez. Binaenaleyh, öğreneceği bilgiler arasında bir seçme yapması lazımdır. Bu seçmeyi belirlenmiş bir amaca göre alması gerekir. Öğretimin amacı, öğrencisine amaçlı, seçilmiş bilgi öğrenimini sağlamak olmalıdır. Varolanları varlık alemini tanımak öğrenim olduğuna göre, kişi öğrenim ile belli bir düşünce şekli (bir zihniyet) kazanır.

Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum. Hz. Ali (r.a)

Milli eğitim işlerinde kesinlikle zafere ulaşmak lazımdır. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu şekilde olur. Bu zaferin sağlanması için hepimizin tek vücut ve tek düşünce olarak bir program üzerinde çalışması lazımdır. Bence, bu programın iki esaslı noktası vardır:

- Sosyal hayatımızın ihtiyaçlarına uygun olması
- Çağın gereklerine uymasındır.

Mustafa Kemal Atatürk

Bilgi Toplum ve Eğitim

Bilgi üzerinde; çalışılan içerik ve perspektife göre pek çok çeşitte anlamlar içeren kompleks bir kavramdır. Bazı tanımları:

- Öğrenme, araştırma veya gözlem sonucu elde edilen gerçek ve ilkelerin bütününe verilen ad.*
- İnsan, para, dürtü, öğrenme, güç ve yetenek avantajıdır.*
- Buluştaki odaklanmış, uzmanlıkla birleştirilmiş, özel ilişkili bir aksiyondur.*
- Bir değer ekleme davranışı ve aktivitesidir.*
- Yönetme yeteneğidir.*

Hızlı bir değişim sürecinin yaşandığı bu çağ "Bilgi Çağı" olarak adlandırılmaktadır. Bilgi teknolojisindeki hızlı gelişmeler, toplumların yapılarının yeniden şekillenmesine neden olmaktadır. Hızlı değişimle beraber yeni kavramlar da ortaya çıkmaktadır. Bu kavramlardan birisi de "Bilgi Toplumu" kavramıdır.

Bu yazıda, "Bilgi Toplumu" kavramı ile bilgi, toplum, teknoloji, eğitim, eğitim sistemi, okul, öğretmen, öğrenci kavramları üzerinde durulacaktır. Bilgi teknolojilerini araştıran, geliştiren, kullanan toplumlara "Bilgi Toplumu" denilmektedir.

Bilgi toplumunda bilgi üretimi önemlidir. Bilgi toplumunda bilgi üretim yerleri; üniversiteler ve akademik araştırma merkezleridir. Bilgi toplumunun temelini teknoloji oluşturmada ve bilginin kaynağını bilimsel düşünce ve bilişim teknolojisi oluşturmaktadır. Bilgi toplumunun özellikleri öğrenilebilir insan davranışlarıdır. Can'a göre bunlar; bilim dünyasının verilerini anlamak, yorumlamak, kullanmak, yenilerini ortaya koymak, problem çözme yeteneği kazanmak gibi özelliklerdir.

Bilgi toplumunda bireylerin yaratıcılığı önemlidir. Bilgi toplumunda bireyler; kendini gerçekleştiren, girişimci, yaratıcı ve üretici olmaya yöneliktir. Bilgi toplumunda bireyler, temel bilgisayar becerileriyle donatılmış ve siyasal, sosyal, tarihsel sistemlerle tanışık olmalıdır. Bilgi toplumunda bilimsel gelişim, bireylerin gelişiminin itici gücü olmaktadır. Bilim toplumu, bilimselliği davranış hâline getiren milletler ve toplumlar tarafından kurulacaktır.

Bilgi çağına uyum sağlayabilmek için en önemli alt yapılardan birisi de eğitimidir. Eğitim örgütlerinin bilgi toplumundaki rolü değişmektedir. Bilgi çağının eğitimi, yaratıcı ve yenilikçi insanları yetiştirmeyi temel amaç edinmektedir. Bilgi çağında bilgiler aktarılmakla öğretilemeyecek kadar çoğalmakta ve bu nedenle eğitim-öğretimde bilgi aktarılmaktan daha çok bilgiye nasıl ulaşılacağı üzerinde durulmaktadır. Geleneksel yaş sınırlaması geçerliliğini yitirecek, zira sona ermiş bir eğitim olmayacak, iş yerleri de çalıştırdıkları insanları, öncelikle de yöneticileri yetiştirme ve geliştirmenin

sorumluluğunu yüklenmiş olacaklardır. Bugün bilgi toplumunun gerektirdiği eğitim sistemi henüz hiçbir ülkede kurulmamıştır.

Eğitim ve öğretim kurumlarının niteliği değişime uğrayacaktır. Eğitimli kişinin tanımı değişmektedir. Okullar çevreye açık olan, bireyselliğe yer veren, çeşitliliğin barındırıldığı yerlerdir). Okullar, bilgi üretebilen yerler olmaktadır. Öğrencilere bilgiye ulaşma yolları ve bilgiye ulaşabilecekleri teknolojileri kullanabilmeleri öğretilmelidir. Okulların asıl işlevi, öğrencilerin öğrenme kapasitesini geliştirmek olacaktır. Okul, örgütsel kültüründe önemli değişiklikler gösterecektir. Bu kültür, bilimsel gelişme ve yeniliğe açık, insan kaynaklarına değer veren, bireyin kendini gerçekleştirmesine yardım eden örgütsel kültür olmalıdır ve bireysel yetenekler üzerinde yoğunlaşmalıdır. Okullar, teknolojik değişikliklerle iç içe yaşamayı benimsemiş, değişikliklere direnmeyip, onun gereklerini severek yerine getiren, zekâsını sonuna kadar kullanıma açan, öğrenmekten hoşlanan kişiler yetiştirmelidir. Okullar yetişkinlerin de kurumu hâline gelecektir. Okullar arasında rekabet olacak ve kendi performanslarını yargılamaya zorlayacaktır. Öğrencilerin, nedensel düşünen, düşünce üreten, zihinlerini kullanabilmeyi öğrenmiş olarak mezun olmaları beklenmektedir.

Bilgi toplumunda geleneksel öğretmen kavramları değişmektedir. Öğretmen bilgi toplumunu anlayıp yorumlayabilmelidir. Eğitim teknolojisindeki çağdaş yaklaşımları ve bunları eğitim ortamında nasıl kullanabileceğini bilmelidir. Öğretmen bilgi teknolojileri konusunda bilgi sahibi olmalıdır. Can'a göre (1998) öğretmenlerin etkililik, kalite gibi değer ve davranışları kazanan ve özümseyen bireyler olması önemli beklentidir. Meslekte başarı; uzmanlık, sürekli kendini yenileme, değişen teknolojiye uyum sağlama ve amaçlarını başarma yeteneğine bağlı olacaktır. Açıklan'a göre (1995); bilgi toplumunda geleneksel öğretmen ve öğrenci kavramları, bilgi toplumunun iletişim nesnesi konumuna düşmekte; öğretme becerisi salt öğretmenlere özgü bir uzmanlık olmaktan çıkmakta, eğitim görmüş yetişkinlerin tümü öğrenmeyi ve öğretmeyi de öğrenmiş olmaktadır. Öğretmenler girişken, karar alma yeteneğine sahip, değerleri yorumlayabilen, lider özellikleri olan, iletişim, araştırma, yaratıcılık becerileri gelişmiş kişiler olmak zorundadırlar. Öğretmenler, bilgi toplumunun özelliklerini, değer ve davranışlarını kazanmalıdırlar; çünkü bu şekilde bilgi toplumunun insanını yetiştirmek mümkün olacaktır. Bilgi toplumunun yapısı henüz oluşum aşamasında olup birçok ülke bilgi toplumuna dönüşmek için çaba göstermektedir. Bu değişim, toplumların yapı ve kurumlarında birçok değişiklikler meydana getirmeyi zorunlu kılmaktadır. Henüz bilgi toplumunun gerektirdiği eğitim sistemini de tam olarak kurmuş hiçbir ülke yoktur. Bilgi toplumunda yaratıcılık ve zekâ önemli olup "öğrenmeyi öğrenme" yaşamının gereği olacaktır.

En heyecanlandırıcı bilgi yaradan' ın sırlarını keşfettiren bilgidir.

Bilgi Kaynakları ve Danışmanlık Büroları

“**Bilginin Değere Dönüştürülmesi**”olgusunun sık sık ve çeşitli ortamlarda konuşulduğu günümüzde **bilginin** değeri her zamankinden daha çok kıymetlenmiştir.

Bilgi, ile birlikte mesleki yaşamlarda ki yeniliklere uyumu kolaylaştıracak gerekli bilgi beceri ve tutum kazandıracak bir eğitimin alınması söz konusudur.

Bilgi teknolojileri bünyesinde barındıran Üniversiteler, Araştırma teknoloji kurumları;üretimin gereksinimi olan bilgiyi doğru zamanda, doğru tarzda sunması, sanayi Dünyasının da gereksinimleri doğru tarz ve zaman da istemesi işbirliğinin verimini artıracaktır.

Yeni ekonomik düzen içinde artık yaşam boyu istihdam garantisi kalmamış “Yaşam boyu **eğitim**” ve istihdam edilebilirlik kavramları geçerlilik kazanmıştır. Genel eğitim ve mesleki eğitim sistemlerine; iş yaşamına girişi kolaylaştıracak yeterlilikler kazandırılmaktadır.Eğitim fırsatları artırılmakta öğrenme olanakları herkese açık hale getirilmektedir. Devletin rolü azaltılmakta ve rasyonel taraflara belirleyici roller yüklenmektedir. Meslek standartları ve sertifikasyon sistemleri sürekli geliştirilmektedir.

Başarı giderek daha çok bilgiye bağlı hale gelmekte; Genel eğitim düzeyi düşük kalmış olan ülkemizde;nitelikli iş gücüne olan ihtiyaç şiddetle hissedilmektedir. Ülkemizde eğitim yetersizliği bilhassa meslek eğitimin de standartların belirlenmemiş olmasının ve programların iş yaşamından kopuk geleneksel, yöntemlerin uygulanmasının bir sonucudur. Uygulamak mesleki teknik eğitimde iş dünyasının daha fazla katılımının sağlanması bir zorunluluktur. Bütün bu değerlendirmeler yanında İş dünyasının ;gerek nitelikli eleman ihtiyacını gerekse iş yönetim performansının kendi içinden veya organize olmuş danışman bürolarından almaktadır.

Büroların kalite ve standardı paralelinde başarılı sonuçlar alınabilecektir.Büyük kuruluşlar içinde oluşan eğitim birimleri,Elginkan vakfı, **MESS** Eğitim vakfı, Abigem, Meslek Odaları,kurs ve faaliyetler başarılı kuruluşlar olarak sayarken; Her zamankinden fazla eşgüdüm ve yönlendirici misyonu taşıyan odalar, sivil toplum kuruluşlarının katılım ve desteği yanında başarılı danışman kuruluşlara ihtiyaç vardır.

Bütün eğitimler verimliliğin artırılmasında ve maliyetlerin düşürülmesinde önemli katkılar sağlamaktadır.Sivil toplum kuruluşları özellikle odalar olarak bu konuda rüştünü ispat etmiş, Akredite olmuş kuruluşlara sahip çıkmak eşgüdüm ve yönlendirici rol almasında fayda vardır.

- **Bilginin Manevi hazzı, paranın maddi hazzıyla kıyaslanamaz.**
- **Aradığını bilmeyen, bulduğunu anlayamaz.** Claude Bernard
- **Bazı şeyleri yarım bileceğine, bir şey bilme, daha iyi.** Nietszche
- **Bilgi de tek başına bir güçtür.** Bacon
- **Bilgi, bölüşüldükçe artan hazinedir.** Bhartrihari
- **Bilgi, sakalla ölçülmez.** Moliere
- **Bilgiden başka hiçbir kuvvete heves etme.** Cami
- **Bilgili adam güneş gibidir, girdiği yeri aydınlatır.** Z. Gündüzalp
- **Bir insan her şeyi bilemez.** Horatius
- **Çin'de bile olsa bilgiyi arayın, gidin, elde edin.** Hadis-i Şerif
- **Dünyada en zor olan şey, insanın kendisini bilmesidir.** Thales
- **Her bildiğini söyleme, fakat her söylediğini bil.** Marcel Lenoir
- **Soru da bilgiden doğar, cevap da.** Mevlana
- **Alim, haramı, helali bilen değildir; alim, bildiği ile amel edendir.**
Süfyan bin Uyeyne
- **Alim ol ki ölmeyesin, çünkü insanlar ölür, fakat alimler diridir.**
Hz.Ali r.a.
- **Bir alimin, devlet adamlarının kapısına gitmesi, Allah'ın en kızdığı şeydir.** İmam Evzai
- **Cahiller içinde bir alim, ölümler içinde bir diri gibidir.** Hadis-i Şerif
- **Kıyamet gününde insanların en çok pişman olanı, ilmi ile büyüklüktaşlayan alim olacaktır.** İbrahim bin Utbe
- **Kıyamet gününde alimlerin mürekkebi, şehidlerin kanı ile tartılır.** Hadis-i Şerif
- **Kişi bildiği ile amel etmedikçe alim olmaz.** Hadis-i Şerif
- **Yarı aydınlar, bilgisizlerden daha tehlikelidirler.** L.Gienin
- **Bilgi bir insanı, bin insandan güçlü kılabilir.**

Çalışmak İbadettir.

İslam'da çalışmak bir ibadettir. İslam; dünya hayatı ile ilgili çalışmaları, iyi niyete bağlı olmak şartıyla ahiret işlerinden ayrı kabul etmemiş, müslüman'ın bu çerçevedeki bütün faaliyetlerini nafîle ibadet kapsamına almıştır. Dünya hayatını imar etmek, aynı zamanda ahireti imar etmektir. İslam'a göre takva sahibi olmanın şartı vardır. Ahiret hayatı ile ilgili ilkelere titizlikle riayet etmektir.

Dünya hayatında başarıya ulaşmanın şartı çalışmaktır. Ulu Allah çalışmanı mutlaka başarıya kavuşturur. Çalışmadan bu dünya hayatında hiçbir yere varılamaz. İslam Dini çalışma dinidir. Tembelligin dinimizde asla yeri yoktur. Müslüman çalışkan insan demektir; anlının teri ile rızkını kazanan ve başkalarına yük olmayan başarılı kişidir. Kur'an ve Sünnette tembel Müslüman'a yer yoktur. Hz. Peygamber (sav) bile, rızkını bizzat çalışmak, ticaret yapmak ve savaflara katılarak kazanmıştır. Atalet, tembelik, İslam dünyasına, çeşitli kanallardan sonradan sokulmuştur.

Dilenciligin İslam'da yeri yoktur. İslam alimlerinin tercih edilen görüşlerine göre, 24 saat yiyeceği bulunan bir Müslüman, başkasın dan herhangi bir madde isteyemez. Müslüman şerefli dir, yüzü aktır, başı diktir. Çalışma konusunda Ulu Allah bizzat kendini örnek gösteriyor. Bir ayet-i kerimde şöyle buyurur:” Allah her an bir iştedir.”

Hz. Peygamber, Müslüman'ın hayatından bütünü ile tembelligi söküp atmış, çalışma hayatını ibadetleştirmiş, başarmanın sırrını ve hazzını bize vermiştir. Ayet ve hadisler bunun örnekleri ile doludur. Hemen her yerde iman kelimesi yararlı iş yapanlar ile birlikte zikir edilmiştir. Bu kavram müslümanların sadece ahiret hayatlarını ilgilendirmemekte, tam tersine iki hayatıda kapsamakta; dolayısıyla dünyamızı da içine almaktadır. O da Allah' a giden yolculuktur. Bunun için harcanan gayret, gösterilen çabalar, sergilenen faaliyetler eşittir. Sonuç itibariyle hepsi Allah' a ulaşmanın çabalarıdır.

Müslüman kişi, iyilik ve güzellikler sergileyen; okuyan, düşünen, çalışan, başaran ve boşa geçecek zamanı olmayan insandır. Çalışma hayatında başarılı olmayan, dünya işlerini beceremeyen bir Müslüman ahiret'te de başarılı olamaz, dolayısıyla kurtuluşa eremez.

XXX

İnsanı kâinata hükmetmeye memur gören İslâm, ondaki üretici ve değiştirici güce yani iş gücüne büyük değer verir. İnsanın kâinat içindeki yerini.onun imanı ile bütünleşen çalışma ve gayreti tayin eder. Bu mânâda marksist ve kapitalist düşünceden farklı olarak, İslâm'da, insan "emeği" ile değil, ibadeti ile(ibadete dönüşen çalışması ile) insandır. Diğer bir ifade ile insan ibadetini yapması şartıyla, onun her ânı (**çalışması, üretimi, tüketimi, uykusu, dinlenmesi, temizlikle ilgili faaliyetleri, yemesi, içmesi, giyinmesi, vb.**)

ibadet haline gelmektedir. Asrımızda yaşamış bir İslâm âlimi de bunu şöyle ifade etmektedir:

"İbadet edenin diğer mübâh dünyevi amelleri; güzel bir niyet ile ibadet hükmünü alır."

İnsan esas itibariyle çalışmanın zahmetinden kaçmak, rahatı aramak temayülünde ise de, yeryüzünde kaldığı sürece çalışıp kazanmak mecburiyetindedir. Allah insanın aklını, fikrini ve el gibi becerekli organlarını kullanarak iş gücünü değerlendirmesini ister. Kur'ân'da ve Hz. Peygamber (s.a.v.)'in hâdislerinde sa'y ve gayrete değer verilmekte ve teşvik edilmektedir.

Kur'ân'da: "İnsana çalışmasından başka birşey yoktur.

"Mü'min olan kimse yerinde ve salih bir amelde bulunursa onun emeği inkâr edilemez."

Bir hadiste de şöyle buyurulmuştur: "Hiç kimse kendi elinin emeği ile kazandığından daha iyi (daha hayırlı) birşey yememiştir. Allah'ın Peygamberi Davut (a.s.) da elinin emeğinden yedi. "Yine Peygamber Efendimize: "Ey Allah'ın Resulü, hangi kazanç daha hayırlıdır? denildi. Peygamber Efendimiz:

"İnsanın kendi elinin emeği ile, her türlü meşru alış verişle sağladığı kazanç" buyurdu.(4)

Bugünkü birçok ülkelerin problemlerinin başında işsizlik gelmektedir. İşsizlik büyük ölçüde, çalışmak isteyenlerin câri ücret seviyesinde iş bulamamalarından kaynaklanmaktadır. Bir işi beğenmemekten veya aşağı görmekten veyahut çalışmak istememekten kaynaklanan işsizlikler de hesaba katılmalıdır.

İctimâî bir problem olan işsizliğin giderilmesinde İslâm, çalışmayı ve insan gücünü değerlendirmeyi esaslardan biri olarak kabul eder. İnsanın bilgi ve kabiliyetlerini artırarak onu vasıflı ve daha verimli hale getirmeye çalışır. İslâm, bu yönüyle işsizliğin, tembelliğin karşısındadır.

Dolayısıyla fertlerin, çalışarak birçok ahlâksızlığın kaynağı olan işsizlikten ve boş durmaktan sakınmalarını emreder. Hz. Ömer (r.a.), "İşsizliğin verdiği rahatlıktan sakın, çünkü böyle bir rahatlıktan, sarhoşluğun vereceği fenalıktan daha fazlası gelir." buyurmaktadır.

İslâm'da, çalışabilecek durumda olan kimsenin dilencilik yapması yasaklanmış olup, en kötü şartlar altında dahi çalışması, başkalarına yük olmakdan üstün tutulmuştur.

Gerçek insanlık, çalışmada ve iş gücünün değerlendirilmesinde yaratılışa uygun bir yolu takip etme mecburiyetindedir. İnsanın bütünlüğünü parçalayan ve onu Yaratan'ına, inancına, benliğine ve topluma karşı yabancılaştıran hertürlü faaliyetlerden, telkin ve propogandalardan uzak bir çalışma zemininin gerçek çalışma barışını ve huzurunu vereceği şüphesizdir. Bugünün ve geleceğin çalışma dünyasında, ruhi, içtimâî ve iktisâdi buhran ve çalkantılardan kurtulmanın çaresi, insana, insanca değer vererek, onun yaratılışına uygun hareket etmektir.

Çalışkan Olmak

Çalışmak, insanı hayatta üç şeyden kurtarır Can sıkıntısı, kötü alışkanlıklar ve yoksulluk İçinde çalışma olmayan bir hayat ise boşa geçirilmiştir

Çalışkan olmak, başarıya ulaşmadaki en büyük anahtardır Her insan hayatta başarılar elde etmek ister Bunun için de çalışıp, çabalaması gerektiğini bilir Çünkü emek olmadan yemek de olmaz İçinde emek olan her şey ise çok değerlidir

Çalışkan olmak sürekli kitap okumak demek değildir Kendimizi geliştirmek için elbette kitap okumalıyız tabi ama çalışkanlık sadece kitap tozu yutmak değildir Çalışmak aynı zamanda bir şeyler üretebilmektir Kendimizi minimumda mutlu hissetmemizin sırrı da buradadır İnsan bir şeyler ortaya koyduğunda, kendini mutlu hisseder İşe yaradığını bilemenin huzurunu yaşar

Hayatta birçok engelle ve sorunlarla karşılaşabiliriz Tek çıkış yolu çok çalışmaktır Çalışmak ve azim her daim başarıyı getirir Bizler iyi bir hayat istiyorsak, mutlaka çok çalışmalıyız Unutmayalım ki “İnsan ancak çalıştığını kazanır” (Hz Mevlana)

“Çalışmak, ruhu birtakım bunalımlardan kurtaran, insanı yükselten ve manevî kurtuluşa götüren olumlu bir Çabadır. İnsanlık bilincine varan, varlığını kabul ettirmek isteyen, olgun bir hayat anlayışına sahip insan çalışmanın kölesi, zorlukların ve başarıların efendisidir.

İnsan ruhunda gizli olan yaratıcı değerler ancak çalışma yoluyla verimli ve faydalı somut eserler olarak ortaya çıkar. İnsanlığın teknik, sanat ve bilim alanındaki ilerlemeleri, ferdi çalışmaların bir toplamıdır. İnsanlar çalışmanın değerini bilmeyip bu sonsuz merdivenin basamaklarında yükselme çabası göstermeselerdi, bugün ilkel bir hayat yaşamaktan kurtulamayacaktık. Çalışma insanın görüş, duyuş ve yaşayış ufuklarını açar. Bunun sonucu olarak insan yükselme yolunda büyük bir güç ve manevî huzur kazanır.

Çalışmayan insanlar, düşünmekten, duymaktan, çevresine faydalı olmaktan uzak birer boş kalıptırlar. Bunlar, topluluk için zararlıdır. Tembellik ancak kişiliksiz insanların harcıdır. İnsanı maddî-manevî felakete sürükler. Nasıl bir demir işlemez ve durduğu yerde paslanırsa, kendi çapında bir şey yapmak, kendine ve çevresine faydalı olmak için çaba göstermeyen insan da çürümeye aday demektir.

Yaşamaktan zevk almak, kendi çapımızda yarattığımız eserlerle kişiliğimizi kazanmak ve hayat yolunda başarı sağlamak istiyorsak, kılavuzumuz çalışmak olmalıdır.”

“İyi adam, sağlam karakterde olan, iyi düşünen, iyi duygulara sahip olan, iyi hareket eden, iyi niyetli insandır Ruhunu eğittiği içindir ki birtakım zararlı davranışlardan ve zaaflardan uzaktır

Çevresindekilerin çıkarlarını en az kendi çıkarları kadar düşünür, kayırır Yardımseverdir; hak yemez, yalandan kaçınır

"İş insanın aynasıdır" derler Bu söz bize karakterle iş arasındaki bağlantıyı özlü bir şekilde anlatır İyi adam, yaptığı işe kendini bütünüyle verdiği, çalışmayı en büyük görev saydığı ve yaptığıнын mükemmel olmasını istediği içindir ki canla başla çalışır Kaytarma, işi başından atma yollarını araştırmaz; bunun, insanın hem kendi kişiliğine hem de çevreye karşı bir küçülme olduğunu bilir Böyle, işlerine karşı iyi niyetli bir çalışma eğilimi içinde bulunan kimseler, ilk bakışta belli olur Kendilerini işlerine kaptırmışlardır Bir dakikalarını bile boş geçirmek istemezler Bütün dikkatleri işleri üzerinde yoğunlaşmıştır Sağdan soldan gelen etkilere uymazlar, zararlı eğilimlere kapılmazlar Derin bir sorumluluk duygusuyla yaptıklarının daima en iyi, en başarılı olmasını isterler Bu amaçlarına ulaşırlar da **Toplumun kalkınması için böyle sağlam karakterli, güvenilir, çalışkan bireylere ihtiyaç vardır Bir insan kendisine verilen işleri canla başla, gerçek bir sorumluluk duygusuyla, en iyi şekilde yapmağa çabaladığı an, sağlam ve saygıdeğer bir kişiliğin temellerini atmış demektir**

- Geçimini sağlamak için çalışıp helâlinden kazanma farzdır.
- Kişi kendi elinin emeğinden daha temiz bir kazanç elde etmemiştir
- Hikmet ve ilim müminin kaybolmuş malıdır , onu nerede bulursa hemen alsın.(H. Şerif)
- "Aynesi İştir" sözü markanız olsun
- İki günü eşit olan kayıptadır.(H. Şerif)
- Tüm faaliyetlerinizde dürüst, şeffaf olunuz
- Ayağını sıcak tut, Başını serin,
Kendine bir iş bul, düşünme derin... (L. Hekim)
- Bilgili adam güneğ gibidir, girdiği yeri aydınlatır. Zübeyr Gündüzalp
- Bilgiden başka hiç bir kuvvete heves etme.
- Başarılı insanın mazisi "kubbe de kalan hoş seda 'dır.

Çalışma Hayatı

Giriş

Çalışma hayatı, bireylerin üretim sürecine katılarak oluşturdukları bir varlık alanıdır. Bireyler emeklerini, becerilerini, uzmanlıklarını, bilgilerini, deneyimlerini kamu veya özel işletmelerin mal, hizmet, bilgi ve teknoloji üretimlerine, belirli ücret, özlük ve sosyal haklar karşılığı, katarak çalışma hayatı içinde yer alırlar ve topluca çalışma hayatını meydana getirirler.

Çalışma hayatının kendine özgü nitelikleri, özellikleri, kuralları vardır. Toplumun başta iktisadî hayatı olmak üzere sosyal, kültürel, teknolojik ve siyasî hayatını etkileyecek, yönlendirecek bir güce sahiptir. Çalışma hayatı millî güç unsurları içinde diğer bütün unsurları harekete geçirici, geliştirici, verimli kılıcı ve millî hedeflere ulaşmada bütünleyici rol oynar.

Çalışma hayatının, insan hak ve özgürlükleri temeli üzerinde, adil, istikrarlı, güçlü ve gelişmeye uygun şekilde devamını hukuk düzeni sağlar. Hukuk düzeninin bu görevi yerine getirebilmesi ise, çalışma hayatının bütün özelliklerini, niteliklerini dikkate almasına, Kamu-Özel Sektör-İşçiler arasında devamlı uzlaşma, dayanışma imkân ve kanallarını açık ve hazır bulundurmasına ve nihayet sürekli çalışma barışını gerçekleştirecek şartları öngörerek kurallaştırmasına bağlıdır.

Çalışma Hayatının Esasları

Çalışma hayatının esasları üç temel düşünceyi ve bu düşüncelere bağlı önerileri kapsar. Bunlardan; Birincisi; Toplumda huzur, barış, güvenlik ve istikrar içinde varlığını devam ettirecek ve başta ülke kaynak ve zenginliklerinin verimli kullanılması olmak üzere iktisadî gücün ve diğer millî güç unsurlarının dengeli bir şekilde gelişmesini sağlayacak çalışma düzeninin kurulmasıdır. İkincisi; Bireylerin serbest iradeleriyle üretim sürecine katılma imkânlarının hakça ve şartlarının insan hak ve özgürlüklerine yakışır biçimde hazırlanmasıdır.

Üçüncüsü; Üretim sürecinde çalışmaları, çabaları, faaliyetleriyle yer alan bireylerin (işçilerin, emekçilerin) ücret, iş, sosyal güvenliklerini sağlayacak ve onların mutlu olmalarının yol ve yöntemlerini gösterecek önlemlerin alınmasıdır.

Çalışma Hayatının Güvencesi: Çalışma hayatı bir bütündür. Üretime katılan emek kadar sermaye, doğal kaynaklar, bilgi ve teknolojiye değerli, dokunulmaz ve kutsaldır. Çalışma hayatının güvencesi, üretime katılanların doğal ve doğal olmayan risklere karşı korunmasını, uğranılan kayıpların tam veya belirli ölçülerle karşılanmasını kapsar.

Çalışma hayatında en büyük ve kalıcı güvence; emek ve sermaye gücünün sahip oldukları ekonomik ve sosyal haklarının ve durumlarının korunması için, birbirlerine bağlılık ve dayanışma şuurlarının, paylaşma duygu, düşünce ve ahlâklarının varlığı ve geliştirilmesidir.

Üretim sürecinde korunma önceliği emeğindir. Adil, istikrarlı, fiyat artışları

altında ezilip, yok olmayan ve emeğin karşılığı olarak bir hak şeklinde oluşan ücretin tam ve düzenli ödenmesi; sağlıklı yaşam şartlarının sağlanması, iş ve çalışma güvenliğinin kurulması, konut sahibi kılınması, çalışma yeteneğinin kaybedilmesi, işsizlik, hastalık, yaşlılık gibi durumlarda sosyal güvenlik ve sigorta sistemlerinin işletilmesi emeğin çalışma hayatındaki güvencesidir. Emek yanında ikinci öncelik bilgi ve teknoloji üretiminin geliştirilip, yaygınlaştırılmasının güvence altına alınmasıdır.

İş hayatının en önemli kuralı

İş hayatı zorlu bir yoldur. Bu zorlu yolda, insan yönetmek, şirket yönetmek, müşteriye yönetmek, şirketin mali yapısını yönetmek, tedarikçileri yönetmek gibi çokça şey yönetecek, çokça işle meşgul olacaksın. Sabah nasıl işe gittiğini ve akşam nasıl eve döndüğünü anlamayacaksın.

İş hayatında herkesin hedefi başarılı olmaktır. Şimdi iş hayatında başarıyı yakalamanın en önemli kuralını seninle paylaşacağım.

Zaman senin ömrünün geri gelmeyen önemli bir unsurudur. Günde sekiz saat çalışıp sekiz saat uyuduğun düşünülürse yemek ve yol gibi zamanları da çıkarırsak sana sadece dört saat kalır. Bu da hayatının altıda biri anlamına gelir. Yani altmış yılda kendine on yıl ayırabilirsin. Her şey bu on yıl için. Ne kadar kısa bir süre değil mi! Peki bu süre nasıl çoğalır?

İş hayatında başarılı olmanın yolları İş hayatında ne yaparsak yapalım, ya da daha geniş bakacak olursak, hayatımızda ne yaparsak yapalım, hep başarılı olmaya çalışırız. Başarı çoğu kişinin hayatında, para ya da verilecek ödüllerden daha değerlidir. Peki başarılı olmanın yolları var mıdır?

Hatta bunu beş maddeye indirip, bunları uygularsanız başarılı olabilirsiniz, diyebilir miyiz? Cevap kesinlikle “hayır”dır.

Eğer, böyle basit yollar olsaydı herkes başarılı olurdu. Ama herkes başarılı olamıyor. Emin olun, bunu sağlayacak bir kitap da henüz yazılmadı. Yazıldığı iddia ediliyorsa da doğruluğundan şüphe etmek gerekiyor. Yani insanı 5 dakikada başarılı yapacak bir formül yok.

Bunun en büyük nedeni, insanların kişilik olarak farklı olması ve kendilerine ait bir karakter yapılarının olması. Doğal olarak bu da farklılığı getiriyor. Hepsine bir başarılı kuralı verip, hepsinin başarılı olmasını sağlamak imkansız.

Başarı kişinin yapısına göre değişecektir. Şu soruyu sormak gerekiyor. Ben nasıl başarılı olurum? Bu sorunun cevabı ise soruyu soranda yatıyor. Nasıl başarılı olacağımı sadece kişinin kendisi bilebilir. Resim yapmaktan çok hoşlanan ve çok güzel çizimleri olan bir ilk okul öğrencisi düşünün. Bu çocuk liseye geçtiğinde matematiği ve fiziği hiç sevmeyebilir ve okulda başarısız bir öğrenci olabilir. Bu durumda, bu çocuğu tembel ve zeki değil diye suçlamak mı lazım?

Özenli Çalışma Üzerine

Çalışmalarımız yoğun; hepimiz olanca gücümüzle ve yeteneğimizle işlerimizi yapmaya çalışıyoruz. Bazen bu yoğunluk içerisinde bir şeyin üzerinden atlayabiliyoruz: çalışırken gerekli özeni göstermek.

Kafamızın içi ne kadar çeşitli düşüncelerle, sorunlarla dolu olursa olsun, dikkatimizi yaptığımız işe yoğunlaştırmak zorundayız. Yaptığımız işe, her ne olursa olsun, “küçük iş”, “büyük iş” ayrımı yapmadan, özen göstermemiz gerekiyor.

Baştan savma, çala kalem yapılan işlerin sonuçlarının da gelip geçici olacağını, peşinen kabul etmek durumundayız. Derinlikli olmayan, üzerinde iyi düşünülmeden, ön hazırlığı yapılmadan girişilmiş işler, kalıcı izler bırakamaz. “Dostlar alışverişte görsün” diye, sallapati yapılan her iş, su üzerine yazılmış yazılar gibi unutulur gider. Tabi eğer olumsuz sonuçlar doğurmamışsa... Ki bu da kuvvetle muhtemeldir. Özensiz bir çalışmanın olumsuz sonuçlarını, en başta o özensiz çalışmayı yapan kişinin kendisi olmak üzer herkes yaşar. Nasıl özenli yapılmış bir iş herkesin dikkatini çeker ve memnuniyete yol açarsa özensiz yapılmış bir iş de memnuniyetsizliğe yol açar. Bir yazıyı yazmaktan tutalım, bir eylemi örgütlemeye kadar, bir dövizin hazırlanmasından bir mitingin organizasyonuna kadar, her işte bu görülür. Bu nedenle, konuşma mı yapacağız, şiir mi okuyacağız, pankart mı hazırlayacak ya da taşıyacağız, yazı mı yazacağız, kitap mı okuyacağız, bir eylemde yığınlara önderlik mi edeceğiz, insanlarla ilişki mi geliştireceğiz, ne konuda olursa olsun, özenli olmak, yaptığımız işlerin doğal ve estetik bir bütünlük göstermesine dikkat etmek zorundayız. Biz burada gerekli özen ve dikkatin gösterilmediği, üstünkörü yapıldığı takdirde hayati önem taşıyacak konulara girmeyeceğiz elbette; ama kolektif yaşamın tüm alanlarında bu konunun öneminin anlaşılması olmasının gerekliliğinin altını bir kez daha kalın çizgilerle çizmekle yetineceğiz.

Bir işi özenli yapabilmek için o işe vakıf olmamız gerekir. Gelgeç bir hevesle girişilecek bir işin sallapati olacağı, daha baştan bellidir. Yarım ağız kabul edilen, yarım kulak dinlenen bir iş ne kadar iyi yapılabilir ki? O ancak yapılmış gibi gösterilmeye çalışılır ki, en kötüsü de budur. Bu nedenle yaptığımız iş ne olursa olsun, onun için de düşünmemiz, yoğunlaşmış ve giderek yetkinleşmiş olmamız gerekir. Elbette bazı yetenekler bir anda ortaya çıkmayabilir ya da bir işi yapmak için “önce hazır olayım, ondan sonra girişeyim” deme şansımız olmayacaktır; ama yaptığımız iş isterse ilk defa yaptığımız bir iş olsun, bizim gereken özeni ve dikkati göstermemiz gerekir. Elbette bunun için gönüllülük şarttır; elbette “gönülsüz yenilen aş baş ağrıtabilir”. Bu nedenle artık, “işe göre insan” değil “insana göre iş” düşüncesini daha çok temel almak zorundayız. Gönüllü çalışma her türlü gelişmenin olmazsa olmazıdır.

Başta da söyledik, tekrarlamakta fayda var: çok çalışıyor, çok iş

yapıyor olmak, özenli çalışmaya engel değil. Planlı, programlı olunursa, yapılan her işte estetik bir kaygı duyulursa, birçok işin arasında harikalar yaratılabilir. Aylık, haftalık, günlük program yaparak çalışmak, insanın yaptığı iş konusunda farkındalığı artırır, zamanı daha verimli kullanmasını sağlar. Programsız bir çalışma, zamanı bir karadelik gibi yutacağı gibi, insanı da verimsiz kılar, özensizlik de hem bunların nedeni, hem de sonucu olur. Dağınık, plansız çalışma insanı hedefinden uzaklaştırır. Bir anda insan kendisini her yere birden yetişmeye çalışan, her yere birden atan bir konumda bulur, çok çaba sarfedilen ama etkili olamayan bir çalışma tarzıdır bu. Ve böyle bir çalışmanın içinde dikkatin dağılması da “ağaçtan ormanın görülmemesi” de mümkün hale gelir. Hatta insan özen göstermesi gerektiğini bildiği halde, özensiz olduğunu fark eder.

Bu durumda şöyle bir durup ne yaptığını ve ne yapması gerektiğini yeniden bir gözden geçirmesi gerekir insanın. Yaptığı birçok işi, kafasında bir öncelikler sıralaması oluşturarak düzene koymalı ve sonra da ilkinden, dikkatini yoğunlaştırmış olarak başlamalıdır

İşyeri Maneviyatı

Çalışanların ruh dünyalarını sarsan bu kaotik ortamdan kurtulmak ve huzur içinde çalışabilmek için, insanî ve manevî değerlere dayanan bir çalışma atmosferine ihtiyaç vardır. Bu bağlamda çalışma hayatının insanîleştirilmesi, maneviyata bağlı olarak gerçekleşebilmektedir.

Genelde çalışma hayatı, özelde işyeri bağlamında maneviyat, çalışma ilişkilerinde ve işletmelerinde kabul edilen bütün değerlerdir. Yerel kültürün veya dinî inançların bir yansıması olarak ortaya çıkan bu örgütsel ve organizasyon el değerler, işyerindeki beşerî ilişkileri düzelttiği gibi çalışanların motivasyonunu, başarı duygusunu ve dolayısıyla iş memnuniyetini de artırmaktadır.[İşyerinde maneviyat, iş sürecinde bulunanlar arasında karşılıklı güven, iyi niyet, dayanışma ve dolayısıyla ekip ruhu esaslarına dayanan etkili bir sosyal bağdır. İşyerinde maneviyat sayesinde çalışanlar arasında şahsî sorumluluk şuurunun oluşması ile birlikte kurum kültürü ve örgütsel performans da arzu edilen bir noktaya gelebilmektedir.[20]

Yukarıdaki tanım ve açıklamalardan yola çıkarak, işyerinde maneviyat ile ilgili birkaç ortak özellik belirlemek mümkündür: Çalışanlar, sadece özel hayatlarında değil toplumsal ilişkilerin yoğun olarak yaşandığı çalışma hayatında da manevî değerlerin varlığından kendilerini güvende hissetmektedir.

Çalışma hayatında manevî duyguların varlığı ve bunların yaşatılması, güven iklimini pekiştirdiği için, hem işletme içi sosyal barışı temin etmekte,

hem personelin şahsî mutluluğunu ve sevincini artırmakta, hem de örgütsel performansın gelişimine katkı sağlamaktadır.

İşyeri faaliyetlerinin manevî boyut kazanabilmesi, bir başka ifadeyle işyerinde maneviyat odaklı faaliyetlerin olabilmesi, bazı program ve hizmetlerin kurum kültürünün (kurum maneviyatının) bir parçası olmasına bağlıdır. Buna göre maneviyat dostu bir işletme, şu programları ve hizmetleri benimseyerek gerçekleştirmelidir:[21]

- İşyerinde vefat eden personel veya yakınları için cenaze merasimi ve(ya) anma programları yapılmalıdır.

- Personele ve yakınlarına psikolojik destekli manevî danışmanlık ve rehberlik hizmetleri tertiplenmelidir.

Dinî ve özel günlerde (aylarda) esnek çalışma imkânları ve(ya) personele isteğe bağlı olarak izin günleri verilmelidir.

- Çalışanların ahlâkî ve manevî değerlerine saygı ekseninde her inanç grubuna yönelik işletme içinde ibadet yerleri açılmalı ve (birlikte) ibadet etme imkânları sağlanmalıdır.

- İşletme içinde ve dışında çalışma ilişkilerinin sağlıklı ve etkili olmasını sağlayan, çalışanlar arasında ve işçi ile işveren arasında sosyal ve manevî dayanışmayı pekiştiren sosyo-kültürel faaliyetler düzenlenmelidir.

Maneviyat ekseninde oluşturulmuş ve geliştirilmiş bir çalışma hayatı, kendisinden beklenen aslî fonksiyonunu gerçek anlamda hayata geçirebilir. Maneviyat ile gerçek anlamını bulan bir çalışma hayatı, insan fitratına da uygundur. Üretim sürecinde bulunan bütün bireylerin kaygılardan uzak mutlu ve huzurlu olabilmesi, buna bağlıdır. Sosyal fayda sağlayan işler, aynı zamanda hayırlı ve kutsal işlerdir. Faydalı bir hizmet sunan, helal bir iş yapan veya helal bir mamul üreten kişi, aynı zamanda ibadet etmişçesine sevap da kazanır. Bu yönüyle üretim sürecinde bulunan işverenler de işçiler de hayırlı işler-hizmetler yaptıkları gibi iç dünyalarında da huzur bulur

Çalışma alışkanlıklarımızın ve çalışma hayatına klâsik bakışımızın değişik alanlarda ve farklı yöntemlerle devrimsel bir yaklaşımla değiştirebileceğini savunan Fox, bunun ilk başta her bir ferdin ruh ve gönül dünyasında gerçekleşmesini önermektedir. Ruh ve gönül ilişkilerini doğru düzenleyen her bir insan, yaşama ve çalışma şevkini de her zaman koruyabilecektir. Manevî dünyasını zenginleştiren bir insan, sahip olduğu mesleğini daha çok sevecek ve mesleğinin hakkını verecektir, çalıştığı işyerinde ayrı bir neşe kaynağı olacak, topluma faydalı olabilmenin manevî hazzını yaşayacaktır.

Böyle bir yaklaşım ve politika, çalışanın fizikî, sosyal, zihnî ve manevî kapasitesini güçlendireceğinden kurumun örgütsel performansını da artıracaktır. Bir başka ifadeyle kişisel manevî değerlerin saygı görmediği ve yaşatılmadığı işyerlerinde personelin stresten uzak huzur içinde çalışması ve verimli olması da mümkün görünmemektedir. İşyerinin manevîleştirilmesinin teşvik edilmesi ise, verimlilik, iş memnuniyeti, meslekî etik değerler ve demokratik katılımcılık açısından olumlu sonuçlar doğuracaktır.

Diğer taraftan işsiz iken helal yoldan iş arayan insanların cihat edercesine sevap kazanacakları da başka hadislerde zikredilmiştir. Ama haram yollardan rızkını elde edip zenginleşen bir insan, itibarını, şerefini ve haysiyetini de yitirebilir. Toplum nezdinde bu her zaman böyle değilse de Allah nezdinde bu mutlaklıdır.

Maddî meselelerde Allah'a itaat etmemek, kişiye dünyevî zenginlik ve şöhret getirirse dahî netice itibarıyla kişi farkına varmadan manevî yönden kayıptadır. İslâm'ın sosyal ve ticarî hayata dönük temel yaklaşımı, hem maddî, hem de manevî zenginlik üzerine kurulmuştur. Bu da helal kazanç getiren işlerin ifasıyla ancak mümkündür.

SONUÇ

- Genel anlamda sosyal hayata, dar anlamda çalışma hayatına ve bu bağlamda işyerlerine yönelik manevî danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin daha planlı, kapsamlı ve verimli bir şekilde yürütülebilmesi için, profesyonel eleman yetiştirilmeli ve maneviyat alanında ortaya çıkan yeni metot ve anlayışların takibine ve uygulanmasına yönelik araştırma merkezleri oluşturulmalıdır.

- Maneviyat içerikli kurum kültürüne sahip olan işletme yönetiminin kararları, sevgi, saygı, umut, nezaket, hoşgörü, merhamet, adalet, şeffaflık, dürüstlük ve güvenilirlik gibi sosyal ve manevî değerlerle bir tutarlılık içinde olmalıdır. Yönetim, bu tutarlılık doğrultusunda güven ortamı oluşturarak, çalışanların korkmadan dile getirdiklerini samimî bir şekilde dinlemeli ve taleplerini mümkün mertebe karar mekanizmalarına dâhil etmelidir.

- Çalışanlara belirli bir inancı veya manevî düşünceyi dikte etmek, çalışma atmosferini ve üretimi olumsuz yönde etkileyeceğinden dolayı işletmeler, bunun yerine herkesin dinî görüşlerini ifade edebilecek bir yönetim anlayışını desteklemeli ve çalışanların farklı manevî ihtiyaçlarını karşılamalarına yardımcı olmalıdır.

- İnsan sermayesi, yani fertlerin (çalışanların) bilimsel-teknik-meslekî bilgi ve becerileri, manevî kaynak, donanım ve tecrübeleriyle desteklenmelidir ki, (dar anlamda) çalışma ve (geniş anlamda) toplum hayatında sosyal sermaye, yani fertlerin güven ortamında oluşturabilecekleri ilişki ağları daha da güçlenebilsin. Maneviyat içerikli insan sermayesi güçlü olan fertler, sosyal sermayelerini daha kolay oluşturabilecek, bir başka ifadeyle çalışma hayatında iş verimliliklerini arttırabilecek ve toplumsal refah ve huzura daha büyük katkıda bulunabilecektir. Manevî sermayesi azalan fertlerin ise bireysel gelişimleri ve dolayısıyla topluma yönelik sosyal faydaları da gerileyecektir. Ezcümle sosyal devlet, gerek çalışma, gerekse toplum hayatında yer alan kişilerin manevî sermayelerini koruyacak, geliştirecek ve sosyal faydaya dönüştürecek insan ve fitrat odaklı sosyal politikalar üretmelidir

İş Hayatı ve İlkeleri

Yaşamın başrol oyuncusu İNSAN; aynı zamanda iş hayatının da baş oyuncusudur.Yaşamın temel ihtiyaçlarının üretimi (SANAYİ), üretimin toplum katmanlarına ulaştırılması (TİCARET), Toplumun , Tüm ihtiyaçlarının yerine getirilmesi (HİZMET), kainatın insana sunduğu nimetlerin elde edilmesi (TARIM) gibi tüm faaliyetler İŞ HAYATI olarak vasıflandırılır. İŞ HAYATI NIN Temel ögesi ” İŞ “ olup ” İŞ “ eyleminin gerçekleştirilmesi “**ÇALIŞMAK” filli ile mümkündür.**

ÇALIŞMAK ; insanın temel etkinliği olup yaşam ve varoluşun ana şartıdır. Bu amel ile insanın yaşamı mümkün olur Yaşamın devamlılığına özdeş olup aynı zamanda “ ÇALIŞMA İBADET” tir inancını taşır. Çalışma hayatı ve sorumluluğunun toplum ve toplum katmanlarında en başta görülmesi, kabul edilmesi, uygulaması toplumun sefalet ve fakirlikten kurtulmasına, ülkelerinin de muasır ülkeler seviyesine çıkmasına vesile olur

İŞ HAYATI :

Üretim /Hizmet / Ticaret gibi Temel ekonomik faaliyetlerin verimli/ Kaliteli /rekabete açık optimal fiyatla / Bilgi /Tecrübeli/ Teknolojiyi ve geçerli araçları kullanarak, kar amacıyla;

Gelişim /Değişime açık Sosyal Hukuk (Adalet)/İktisat İlkelerine uyum işçisi / İşveren haklarını DENGELİ tutulacak şekilde kendine, topluma, Devletine ve insanlığa YARARLI OLACAK ŞEKİLDE İCRA EDİLMESİDİR.

İŞ HAYATININ BAŞLICA İLKELERİ

Genel (ortak) iş kuralları

- İş kapsamı, yapılış yöntemi, organizasyonu,
- İşin planlanması metod ve teknikleri,
- İşin ticari hukuki ahlaki kuralları,
- İşin söz konusu zaman içinde imal teslimi ,
- Ürün ve hizmetin verimlilik, kalite seviyesi,
- İşte kullanılacak alet ve teçizat seçimi,
- Mamul ve hizmetin optimum kar ve ödeme ile pazarlanması ,

KİŞİSEL gereksinimler

- İnsani, ve ahlaki değerlere riayet etmek,
- Dürüstlük değerlerini en yüce erdem olarak kabul edilmesi,
- Müşteri memnuniyetini kendi menfaati gibi korumak ,
- Sözlü ve yazılı taahütlere sadık olmak ,
- Vicdan hürriyetine saygılı olup başkasının hakkını yememek,

İŞ VE ÜRETİM İLKELERİ

- İşin gereksinimlerini yerine getirmek, hizmet ve üretim verimini kalitesinde yapmak,
- Bilgi, teknoloji ve yeniliklere açık olmak,
- Rekabeti için gerekli verimlilik sınırına ulaşmak ,
- Doğru beyanda bulunmak, haksız kazançtan kaçınmak,
- Spekulasyon ve karaborsacılıktan kaçınmak,
- Servetini toplum zararına kullanmamak,

İŞ VEREN VE KAMU İLİŞKİLERİ

- Kanunlara karşı saygılı olmak,
- Vergisini kaçırmadan zamanın da ödemek,
- Devlete karşı tüm sorumlulukları yerine getirmek,
- Çevre ve doğayı korumaya özen göstermek,
- Devletin ayrılmaz bütünlüğü ilkesine bağlı olmak,

ÇALIŞANLARA KARŞI SORUMLULUKLAR

- Ücret sisteminde adil olmak ve zamanında ödemek
- EĞİTİM e önem vermek çalışanların seviyesini geliştirmek
- Sosyal hakları yerine getirmek
- İstihdam kurallarına hayet etmek
- Çalışanlar arasında ayırım(din,dil,ırk) yapmamak

ÇALIŞANIN İŞVERENE KARŞI SORUMLULUKLARI

- İşe vaktinde gelir, İş sırasındaki boşa geçen zamanı asgaridir.
- Aldığının karşılığını azami derecede vermeye çalışır
- Yaptığı işi düzgün ve kalitesinde yapar.
- Çalıştığı tezgah ve teçhizata azami ihtimamı gösterir.
- Çalışanlar ve amirlerine karşı uyumlu ve saygılıdır.
- Hammadde ve işletme giderlerinde azami tasarrufludur.
- Sağlık ve emniyet tedbirlerine azami riayet eder
- Yeniliklere ve eğitime, gelişmeye yatkındır.
- Aldığı ücret ve gelir için şükretmesini bilir.

SONUÇ OLARAK:

İŞ HAYATINDA ; İnsan'a verilen sorumlulukların başlıca ve en önemlisi “Liyakat” ehliyettir. Her çalışanın kabiliyet paralelinde meslek seçmesi ve bu paralelde uygun görevin verilmesidir.Yani doğru işe “Doğru İnsan” kuralıdır.İnsan yaratılışında kendine verilen vasıf ve sorumluluklarla akıl ve bilgi ile mücehhez olarak, tecrübesini de kullanarak yaptığı işin kendisine ve topluma yararlı olacağına ,bütün bu yaptıklarının ibadet kabul edileceğine inançla ulaşacağı başarı kaçınılmazdır. Çalışan, değişik söylem ile cesaret ve bilimsel yöntemler kullanarak üreten insan iş ve aş sağlayan insan kendisi ve toplumu için en yararlı iş ve yatırımı yapmış olur.

İş ve İşyeri Üzerine Temel Prensipler

- İşinizin göstergesi “**Kaliteniz**” olsun ,
- **Eğitim** , inceleme, proje ve araştırmaya önem verin ,
- Her işin başında ve devamında planlama , muhasebe tekniklerini kullanınız ,
- Güvenlik , iş sağlığı , emniyet kurallarına riayetkar olunuz
- Birbirinizle uyumlu ve özverili geçininiz ,
- İşyerinin tesis , ekipman , ölçü aletlerini temiz ve bakımlı tutunuz ,
- İş yeri devam çizelgesine tam uyunuz ,
- Görev ve sorumluluklarınızı canlı tutunuz ,
- İç ve dış iletişim , koordinasyona önem veriniz ,
- İşyeri ve üretim girdilerinizi tasarruflu kullanınız, israftan kaçınız ,
- İşyerinde istirahat ve çalışma ortamını / ibadet yerinizi temiz ve düzenli kullanınız ,
- Stoklarınızı düzenli ve belirgin tutunuz, çalışma motivasyonunuzu yüksek tutunuz ,
- İşyeri çalışma disiplin ve kurallarına riayetkar olunuz ,
- İşyeri ve çevrenizi temiz ve düzenli tutunuz , atık biriktirmeyin ,
- İş kıyafetlerinizi kullanın ve temiz tutunuz ,
- Doküman ve arşivlemeye önem verin .

“Düzen Ve İntizam İşyerinizin Sigortasıdır.”

ATATÜRK'ün Çalışmak Üzerine Sözleri

- İnsanlar dünyaya mukadder oldukları kadar yaşamak için gelmişlerdir. Yaşamak demek faaliyet demektir.
- Çalışmak'tan bir cezadan, bir sıkıntıdan kaçır gibi kaçınmak, çok kötü bir harekettir. çalışmak, ilk sıkıntılara ve isteksizliklere üstün gelindikten sonra, en şiddetli bir zevk'tir. Çalışma'yı ceza saymak, onun güzelliğini ve iyiliklerin tanımamak, tabiata karşı haksızlık olur.
- İnsan çalıştığı işi, eli altında veya kafasının içindeki eserini, büyümekte ve yükselmekte gördüğü zaman ne büyük zevk duyar. bu zevk bütün zahmetleri, saban arkasında dökülen terleri, sanatkarın, mütefekkirin bazen pek acılı olan yorgunluklarını derhal unutturur.
- Çalışmak demek boşuna yorulmak, terlemek değildir. zamanın icaplarına göre ilim, fen ve her türlü medeniyet imkanlarından azami derecede istifade etmek zaruridir. hepimiz itirafa mecburuz ki, bu husustaki hatalarımız çok büyüktür. (3)(5.2.1923)
- Milli hedef belli olmuştur. ona ulaşacak yolları bulmak zor değildir. Denebilir ki, hiç bir şeye muhtaç değiliz. yalnız bir tek şeye çok ihtiyacımız vardır: çalışkan olmak!
- Allah'ın milletimize yaratılıştan verdiği yetenekleri en üst derecede geliştirmek, memleketimize bağışladığı bütün kuvvet ve servet kaynaklarından en iyi biçimde yararlanarak güçsüzlük sebeplerini ortadan kaldırmak için, bundan böyle hiç bir fırsatı ve zamanı boşa harcamayarak çalışmaya mecburuz.
- Batı senden, Türk'ten çok geri'ydi. mana'da, fikir'de, tarih'te bu böyleydi. eğer bugün batı teknik'te bir üstünlük gösteriyorsa, ey Türk çocuğu, o kabahat da senin değil; senden öncekilerin affedilmez ihmalinin bir sonucudur. Şunu da söyleyeyim ki, çok zekisin!.. fakat zekanı unut. daima çalışkan ol!..

Mesleğin İnsan Yaşamındaki Yeri

Meslek, kazanç elde etmek için yapılan faaliyet olarak tanımlansa da insanların meslek edinmelerinde tek etmen kazanç değildir. Meslek bireye bağımsızlık, güvence, bir gruba ait olma, tanınma gibi gereksinimlerini karşılama olanağı da sağlar. Bunlardan daha önemlisi mesleğin özü gerçekleştirme yolu olmasıdır. Sağlıklı insan çalışarak, bir şeyler üreterek gizli güçlerini kullanır ve geliştirir, bundan haz ve doyum sağlar. Bunun için paraya gereksinimi olmayan insanların da bir meslek edinip çalıştıklarını, bazı kimselerin az gelir getiren bir mesleği daha çok gelir sağlayabilecekleri mesleklere tercih ettiklerini görmekteyiz. Çünkü meslek para kazanmanın ötesinde, gizli güçleri kullanma, dünyayı güzelleştirme aracıdır.

Meslek kişinin kimliğinin en önemli kaynağı olup, aynı zamanda onun çevresinden saygı görmesine, toplumda bir yer edinmesine ve işe yaradığı duygusunu yaşamasına olanak sağlar. Meslek etkinlikleri ile kişi kapasitesini kullanır, bir şeyler üretir ve yaratır. Bu etkinliklerden duyulan haz ve sağlanan doyum genel yaşama da yansır. Aynı şekilde, çalışma yaşamındaki huzursuzluk ve doyumsuzluk da kişinin psikolojik sağlığını bozar. Çalışma yaşamındaki mutsuzluğun en önemli nedeni ise kişinin seçtiği mesleğin niteliklerine uygun olmamasıdır.

Günümüzde meslek türü, bir kimsenin değil meslekleri yaşantıları yolu ile tanınmasına hatta isimlerini bile öğrenmesine olanak bulamayacağı kadar artmıştır. Teknolojinin ilerlemesi ile bazı meslekler çalışma hayatından silinmekte ya da bazı değişikliklerle varlığını sürdürebilmektedir. Mesleklerde uzmanlaşma artmakta ve her bir uzmanlık alanı ayrı bir meslek olarak adlandırılmaktadır. Teknoloji ilerledikçe bu hızlı değişim sürüp gidecek ve bu değişimi izlemek giderek güçleşecektir.

Günümüzde, sanayileşmiş toplumlarda, artık gençlerin görerek, yaşayarak meslekleri tanıma olanağı çok sınırlıdır. Çünkü bir çocuğun anne babasının işini gözleme ve ona katılma olanağına sahip olması bir yana dursun onların ne yaptıkları hakkında bir fikir sahibi olma olanağı bile yoktur.

Çağımızda meslek seçiminin bir sorun haline gelmesinin bir diğer nedeni de özgürlüklerin genişlemesi, bireyin kendi yaşam biçimini seçmesi ve kararının sorumluluğunu taşıması gerektiği görüşünün benimsenmesidir.

Bireyin seçme özgürlüğünü doğru tercihler yapabilme doğrultusunda kullanabilmesi için, neyi niçin istediğini, ne gibi bedensel, zihinsel ve ekonomik olanaklara sahip olduğunu bilmesi yani kendini tanıması gerekir. Aynı şekilde, sağlıklı bir seçim için mevcut seçenekleri, gerektirdiği nitelikler ve sağladıkları olanaklar açısından değerlendirmek gereklidir. Yetenek ve ilgilerin tanımlanması ve ölçülmesi, istek ve ihtiyaçların gerisindeki dinamikler

konusunda psikoloji biliminin verileri giderek zenginleşmekte, insan hakkındaki bilgimiz giderek artmaktadır. Aynı şekilde meslek ve eğitim seçeneklerinin her birini, gerektirdiği nitelikler ve sağladığı olanaklar açısından değerlendiren araştırmalar yapılmakta, eserler yayınlanmaktadır.

XXX

Her geçen gün gelişen ve değişen dünya içinde toplumların ve kişilerin de beklenti, istek ve ihtiyaçları da değişmeler göstermektedir. Bu beklenti ve ihtiyaçlara çözüm üretmek ve en üst seviyede karşılamayı sağlamak için gelişen teknoloji ve hayata uygun yeni meslek alanları doğmaktadır

Her geçen gün gelişen ve değişen dünya içinde toplumların ve kişilerin de beklenti, istek ve ihtiyaçları da değişmeler göstermektedir. Bu beklenti ve ihtiyaçlara çözüm üretmek ve en üst seviyede karşılamayı sağlamak için gelişen teknoloji ve hayata uygun yeni meslek alanları doğmaktadır. Ortaya çıkan bu meslek ve iş alanlarında çalışacak aynı zamanda yeni insan gücü ihtiyacı da belirlemektedir. Bu durumda toplumsal ve kişisel ihtiyaçların karşılanması, toplum içinde yaşayan bireylerin mutlu ve huzurlu bir yaşam sürmesi için kişilerin kendilerini gerçekleştirmelerini sağlayacak, kişiliklerine, ilgi, istek ve yeteneklerine uygun meslekleri seçmeleri önem kazanmaktadır.

İnsan nasıl yaşayacağını yaptığı seçimlerle belirler. Yaşamın çeşitli zamanlarında yapılan seçimler, bireyin yaşam tarzını şekillendirir. Bireyin yaşamında mutlu ve başarılı olması bu seçimlerin isabetli olmasına bağlıdır. Diğer bir ifade ile insan isteklerine ve olanaklarına uygun seçimler yaptığı sürece mutlu ve başarılı olur. Bu seçimlerin en önemlisi meslek seçimidir. Kişinin seçtiği meslek onun nasıl bir iş ortamında çalışacağını, nasıl bir yaşam süreceğini, nerede yaşayacağını, nasıl bir dünya görüşünün olacağını hatta kiminle evleneceğini belirleyebilmektedir. Devamlı yeni çalışma alanları bulan, gelişme ve değişme süreci içinde olan teknoloji ve bilim ile birlikte yepyeni iş alanları doğmaktadır. Bu yeni oluşan iş alanları insanların tercih yapma şansını artırırken aynı zamanda karar verme sürecinde bireylerin zorlanmalarına neden olmaktadır. Kişilerin yapacakları meslek tercihleri ileriki yıllarında kişilerin içinde buldukları toplum hayatında ve kendi kişisel dünyaları içinde çok büyük bir yere sahiptir. Doğru bir meslek tercihi mutlu bir gelecek, yanlış bir meslek tercihi mutsuz bir gelecek oluşturacağı, kişinin bir ömür boyu yapmış olduğu tercihten dolayı mutlu veya mutsuz yaşamak zorunda kalacağı bir gerçektir. Bireyin hayatında bu kadar önemli bir yere sahip olan meslek tercihi bir o kadar da toplum açısından önemlidir. Çünkü toplumların gelişmesini sağlayacak olan en önemli unsur insandır. Doğru tercihleriyle doğru mesleklerde çalışan insanlar toplumsal kalkınmanın, gelişmenin ve ilerlemenin de birinci faktörüdür. Bu nedenle bireylerin yapacakları meslek tercihlerinde çok dikkatli olmaları kendilerini gerçekleştirmelerini sağlayacak, ilgi, değer ve yeteneklerine uygun meslek

tercihleri yapmaları hem kişinin içinde bulunduğu toplum için hem de kişinin kendi mutluluğu için önemlidir.

Günümüzde artık meslek tercihi bir anda verilen bir karar, acele, tutarsız ve rast gele gerçekleştirilen bir durum değildir. Meslek tercih bir gelişim süreci içerisinde kişinin önce ne olacağına karar verme aşamasıyla başlayan, onun karar verdiği meslek hakkında bilgi edinme ve kendi yeteneklerinin seçtiği mesleğe uygunluğunu gözleme ve son olarak onun seçtiği meslek hayatında yaşama ve çalışmasını kapsayan uzun soluklu bir süreçtir. Bu süreç içerisinde kişi, seçtiği mesleklerden ilgi, yetenek ve değerlerine uygun olmayanları ayıklayacak kendi beklentilerine cevap verecek en doğru mesleği seçmeye çalışacaktır. Eğitim sistemimizde yapılan yenilikler ve değişimlerde meslek seçiminin bireyin hayatında ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır. Artık kişi üniversite sınavına girerken değil daha önceki eğitim-öğretim yıllarında bir mesleğe veya ulaşmak istediği meslek ile ilgili eğitim veren programlara yönelmek zorundadır.

Son yıllarda eğitim sisteminde alan ve kol tercihleri ile ilgili yapılan değişimler ilköğretim sonrası alan, kol ve okul tercihlerinde dikkatli olmayı gerektirmektedir. Bu amaçla ilköğretim okullarımızda mesleki rehberlik ve yönlendirme faaliyetleri artık belli bir program dahilinde ve öğrencilerin kendilerini daha iyi tanımalarını sağlayacak, kendilerine uygun mesleki tercih konusunda daha etkin bir rol alacak şekilde planlanmış ve uygulanmaktadır. Mesleklerin incelenmesi, iş yeri ziyaretleri düzenlenmesi, üst okul ziyaretleri yapılması, meslek günleri düzenlenmesi, mesleki gelişimini tamamlayamamış öğrencilere yönelik mesleki grup rehberliği programı uygulanması, öğrencilerin kendilerini ve tercih ettikleri mesleğe karşı ilgi, değer ve yeteneklerini daha iyi görmek için testler uygulanması bu program kapsamında gerçekleştirilen çalışmalarlardır. Tüm uygulanan bu etkinliklerde merkez öğrencidir ve onun ilgi, yetenek ve istekleri doğrultusunda yöneleceği alanları tanımasına yardımcı olmak temel amaçtır. Bu amaç doğrultusunda yapılan bu etkinlikleri kısaca şöyle açıklamak mümkündür:

Mesleklerin incelenmesi çalışması ile öğrencilerin tercih ettikleri meslek kollarında çalışan bireylerle görüşmeler yaparak meslek hakkında yarınları bilgi alması amaçlanır. Öğrenci seçtiği mesleği incelerken kendisini de tartma fırsatı bulmaktadır. Mesleğin zorluklarını görmekte, mesleğin ekonomik kazancı konusunda bilgi sahibi olmakta, meslek kolunda çalışan bireylerin hangi özelliklere sahip olması gerektiğini, birinci ağızdan ve mesleğin çalışma ortamı içerisinde almakta ve bu doğrultuda kendisinin bu mesleği ne derece gerçekleştirebileceği konusunda fikir sahibi olmaktadır. İş yeri ziyaretleri düzenlenmesi ile buldukları bölge içerisinde faaliyet gösteren fabrika, el sanatları tezgahları gibi yerleri ziyaret etme fırsatı bulmakta bu alan tercihi olan öğrencilerin de işi yine yerinde görmesi amaçlanmaktadır. Üst okul ziyaretleri bölümde ise, öğrenciler çevrelerinde bulunan ortaöğretim kurumlarını ziyaret etmektedirler. Bu ziyaretler esnasında öğrenciler ziyaret

ettikleri okulların öğretim şekli, vermiş olduğu eğitim, meslek okulu ise içerisinde barındırdığı meslek dalları ve bunların eğitim-öğretim koşulları, okula giriş ve kayıt koşulları hakkında bilgi sahibi olmaları sağlanmaktadır. Bunun yanında ziyareti yapılan üst öğretim kurumlarının öğrencilere bu okulu bitirdikten sonra ne gibi iş olanakları sunduğu, üniversiteye girişte ne gibi kolaylıkları olduğu ve üniversitelerin hangi programlarına bu okul mezunlarının yerleştiği konusunda bilgi edinirler. Meslek günleri düzenlenmesi çalışması kapsamında da öğrencilere buldukları çevrede öğretmen, doktor, polis, hemşire, avukat v.b. çeşitli iş kollarında çalışan kişilerin okullara davet edilmesi suretiyle bu kişilerin meslekleri hakkında okul ortamı içinde öğrencilere bilgi vermeleri amaçlanmaktadır. Belli bir meslek bilincine ulaşmamış veya henüz tam olarak hangi alana yönelmesi konusunda kararını verememiş olan öğrencilere yönelik olarak uygulanan mesleki grup rehberliği çalışması ile de öğrencilerin grup içerisinde düzenlenen oturumlarla kendilerini daha iyi tanımaları, hangi alanın kendileri için daha doğru bir tercih olduğunu görmeleri ve doğru kararlar vermeleri amaçlanır. Bu yardım sürecinde karar verme merkezi yine öğrencinin kendisidir. Kesinlikle oturumu gerçekleştiren psikolojik danışman öneri, nasihat v.b. tutumlar içerisinde bulunmaz. Öğrencilerin kendi ilgi, yetenek ve değerlerini görmeleri için uygulanan testlerle öğrencilerin ilgi, yetenek ve değerler açısından nerede olduklarını görmeleri, ilgi ve yetenekleri ile tercih etmiş oldukları alanlar arasındaki tutarlılık ve tutarsızlıkları görmeleri amaçlanmaktadır. Yukarıda belirtilen çalışmalardan birini gerçekleştirmek bize istediğimiz tam verileri vermeyecektir. Onun için belirtilen konuların titizlikle uygulanması geleceğimizi emanet edeceğimiz çocuklarımızın doğru tercihler yapması konusunda olumlu sonuçlar vereceği inancındayım.

Meslek Seçimi Konusunda Ailelerin Üzerine Düşen Görevler

Her anne-baba çocuğunun iyi bir geleceğe sahip olmasını, iyi bir işe, iyi bir eşe sahip olmasını ve yaşamı boyunca mutlu olmasını ister. Onun bu amaçlara ulaşması için elinden gelenin en iyisini yapmaya çalışır. Bunlar içerisinde belki de en çok titizlikle üzerinde durduğumuz çocuklarımızın edinecekleri mesleklerdir. Daha çocuğumuzun küçüklüğünden başlayarak sergilediğimiz yaygın tutumumuz çocuğum büyüyünce diye başlayan ve onun yerine kararlar vererek onun belki de kendi olmak istediğimiz ama bir şekilde ulaşamadığımız mesleğe sahip olmasıdır. Onu hayallerimizde doktor, avukat, mühendis, hakim, savcı yapmışızdır bile. Ona sıklıkla sorduğumuz soruların başında da büyüyünce ne olacaksın soru gelmektedir.

Çocuğumuza öğütlediğimiz gibi de bizim ona öğrettiğimiz mesleği söylemesi bize belki de hiç olmadığımız kadar mutluluk vermektedir. Anne-baba olarak da bunun bizim en doğal hakkımız olduğunu bile savunuruz. Çocuğumuz bizim öğrettiğimiz meslek dışında bizim hiç istemediğimiz bir

meslek adını sorumuz sonrasında cevaplandırıldığında da belki ona kızar, ona mesleğe sahip olacaksın da ne olacak deriz.

Amacımız onun kazancı iyi, toplumda yeri olan ve bize de onun bu mesleğinden dolayı mutluluk verecek bir iş alanına yönelmesidir. Ama hiçbir zaman çocuğumuzun isteğinin ne olduğunu sormayız. Çünkü onun için en doğru kararı biz çoktan vermişizdir. Onun vereceği kararlara güvenmeyiz, çünkü o daha çocuktur ve bu işlerden anlamaz. Ama şunu daima göz ardı ederiz; çocuğumuzda bir bireydir ve onunda arzuları, istekleri ve beklentileri vardır. O, kendisi için kararlar alabilir ve bunu bizim yardımımızla uygulama fırsatı bulabilir.

Unutmayalım ki onunda beklentileri, idealleri vardır. İlgi duyduğu bir alanda çalışmak ve üretim faaliyetinde bulunmak onun da en doğal hakkıdır. Bu hakkını onun elinden almak ona iyilik etmek mi yoksa ona kötülük etmek midir? Durup bunu bir düşünmemiz gerekir, gerçekten biz doğru karar veren taraf mıyız? Yoksa sadece kendi benliğimizi tatmin etmeye çalışan bencil insanlar mıyız?

Kendini gerçekleştirmiş, kişiliği oturmuş, tutarlı ve kendi içinde uyumlu bireyler buldukları toplumları da mutlu eden bireylerdir. Baskı altında tutulan, kendi kararları her zaman başkaları tarafından alınan ve kendi başına adım bile atmaktan korkan bireyler ise buldukları toplumları bir adım bile ileri götüremeyen bireylerdir. Bu nokta da anne-babalar olarak üzerimize düşen görevleri bilmeli ve çocuklarımıza hangi konuda olursa olsun yardım ederken onların kararlarına saygı göstermeyi unutmamalıyız. Onlar artık emekleyen, kendi yemeğini kendisi yiyemeyen birer bebek değiller. Onlar kendi ayakları üzerinde durmaya çalışan, bunaldıklarında yaslanacak anne-babalar arayan, kendi gözlüklerinden dünyayı yorumlayan bireylerdir.

Hadi gelin artık kabul edelim onlar büyüdüler ve yaşamları için karar verme yaşına geldiler. Bırakalım kararlarını versinler, yardım istediklerinde yardım elini uzatmaktan çekinmeyelim. Hiç düşündünüz mü? Belki sizin anne-babanız da size çocuğunuza davrandığınız gibi davrandı ve bu nedenle olmak istediğiniz, çok arzuladığınız mesleğe gidemediniz. Eğer böyleyse neden şimdi biz çocuğumuzun önünü kapatarak bizim yaşadığımız duyguları yaşamasını istiyoruz.

Anne-babalar olarak bizim üzerimize düşen görev; yaptığı tercihler ve attığı adımlarda onlara destekçi olmaktır. Onları yıldırmaktan, önlerine engeller sermektense onların önünü açmak ve karşılaştıkları güçlüklerle göğüs germekte yardımcı olmaktır. Bunu yaptığımız da alacağımız mutluluk onları bizim istediğimiz mesleklere yönlendirmek ve zorlamaktan alacağımız mutluluktan daha büyük olacaktır. Çünkü bunu yaptığımızda sadece biz mutlu olacağız ama çocuğumuzun mutluluğu bizim için önemliyken neden bencil davranmayı tercih edelim ki!

Günümüzde artık meslek bilincinin ve yapılacak meslek tercihinin önem kazanması, tercih edilecek meslek alanlarının çoğalması bireylerin yapacakları

tercihlerde de kararsızlıklara kapılmasına neden olmaktadır. Bu nokta da anne-babalar olarak üzerimize düşen görevlerden biri de çocuğumuz kararsız kaldığı meslek dalları arasında en doğru kararları vermesine yardımcı olmaktır. Bunun için onun ilgi, yetenek ve isteklerinin farkında olmak, onunla ilgilendiğimizi ona göstermek çocuğumuzun bunaldığı anlarda bize koşmasını sağlayacaktır. Toplum içinde yaşayan bireyler olarak hepimizin zaman zaman yardım alma ihtiyacı duyduğumuz anlar olmuştur.

Çocuğumuzun böyle bir anında ona yardımcı olmak ve doğru kararlar vermesinde ona alternatifler sunmak bizim görevlerimiz arasındadır. Sunacağımız bu alternatiflerde baskıcı, yönlendirici ve zorlayıcı olmaktan uzak durmalıyız. Bu tür bir tutum içinde olmak çocuğumuza yardım sunmaktan çok ona köstek olmak olacaktır. Bu durum çocuğumuzun bize olan güvenini belki de sarsacak, karşılaştığı bir başka sorun karşısında sorununa yardımcı olarak bizi seçmesini engelleyebilecektir.

İlköğretim sonrası devam edilecek üst okul tercihinin ve bu okulların alan, bölüm ve kol tercihinin önem kazandığı ve yapılan tercihlerin insanın yaşam biçimini belirlediği bir dönemdeyiz. Bunun için anne-babalar olarak bu değişme ve gelişmeleri yakından takip etmek ve çocuğumuza ihtiyacı olduğunda en iyi yardımı sunmaya hazır olmamız gerekmektedir. Biz kendimizi bu konularda ne kadar iyi yetiştirirsek çocuğumuza sunacağımız yardım da o derece faydalı olacaktır. Bunu başkalarının görevi gibi görmek doğru bir tutum ve davranış şekli değildir.

Meslek tercihinin insan hayatı için bu kadar önemli olduğu bir dönemde kendimizi bundan uzak tutmak ve sorumluluğu başkalarının üzerine atmak sadece bu işten kaçmaktan başka bir şey değildir. Sorumluluklarımızın bilincinde olmalı ve bu sorumluluklar doğrultusunda hareket etmeyi kabul etmeliyiz. Onlara sorumluluklar vermeli daha küçük yaştan bazı sorumlulukları alması ve uygulaması gerektiği bilincini onlara kazandırmalıyız. Bu sayede çocuklar kendi yetenek, ilgi ve isteklerinin farkında olacak, alacağı kararlarda yere daha sağlam adımlarla basacak ve kendini gerçekleştirmiş, ne istediğini bilen ve bunlara ulaşmak için ne yapması gerektiğinin bilincinde olan bireyler olarak toplumda yer alacaklardır.

Sanayi – Okul İşbirliği ve Mesleki Eğitim

Ülke potansiyelinin iki büyük göstergesi “**Sanayi** ve Okul / Üniversite ,birbirinden ayrılamayacak derecede yakın özellikleri bulunan bu iki değer in bugüne kadar geldiği bir benzetme var. “Ayrı ayrı iki **Dünya**” bu benzetme maalesef çoğu platformlarda bir çok defalar telaffuz edildi.

Ama bugünden sonra ayrı ayrı değil bir biri ile çok yakın ilişkileri olan birbirinden ayrılamaz iki kutsal görev in bir biri için ifade edildiği büyük potansiyel olarak ifade edilmektedir.

Biri; insanımızın, gençlerimizin şekillenerek büyük katma değer kazandığı kutsi ortam;

Okul / Üniversite, diğeri **Ekonominin Temeli Sanayi** yani üretim ikisi de birbiri için olmazsa olmaz değer taşımaktadır.

Bugüne kadar tarafların yerine getirdiği iki büyük hizmet tarafların tek başına ifade edebileceği boyut ve amaçtan çıkmış birbiri ile stratejik işbirliğini mecbur eder hale gelmiştir.

Tarafların birbirinden beklediği başlıca konular;

Proje , bilgi ve yeniliklerin kazanımı ,

Staj , hizmet içi eğitim , tecrübe kazanımı ,

Bu konuda ki sıkıntıların sebepleri;

Sigorta ve benzeri bürokratik nedenler,

İşyerlerinde yeteri sayı ve nitelikte stajyer temin edilememesi,

Staj , eğitim ve benzeri yaklaşımda işverenlerin yeteri duyarlılığı

göstermemesi,

Teknik ve mesleki okullara yeteri değer verilmeşi,

Öneri;

Özellikle meslek eğitimin; yalnız kamu veya meslek kuruluşları tarafından yapılanmayacağı bilinmeli;

Sanayi – okul, sivil toplum işbirliğinin kurumsallaşması, tüm yetkili devlet organları işveren, işçi ve meslek kuruluşları tarafından hedef edilmelidir.

- **Tübitak** gibi idari ve mali yönden özerk bir yapıda olması gereken mekanizmasında işveren işçi ve meslek kuruluşlarının eşit ağırlıklarla temsil edilmesi

- Diğer ülkelerde ki benzer kuruluşlarla işbirliği yapabilecek bu ülkelerin bilgi ve tecrübe birikimlerini ülkemize kazandıracak güçte örgütlenilmesi, bunu sağlamak için yetkili elemanlardan oluşmuş sürekli bir uzaman kadrosunun bulunması gereklidir.

Bu esaslara uygun olarak kurumun oluşturulmasını sağlayacak bir kanun tasarısı,başbakanlığın koordinatörlüğü altında, ilgili Bakanlık, **YÖK**, İşveren , İşçi ve Meslek Kuruluşlarının yetkili temsilcilerinden kurulu bir çalışma grubunca kısa sürede hazırlanmalı.

Toplumun en değerli varlığı İNSAN kaynağıdır. Bu kaynağın özellikle ekonominin gereksinimi paralelinde MESLEKİ ve TEKNİK eğitim alanına yönlendirilmesi;

ülkemizin başlıca sorunu İSTİHDAM, nitelikli işgücü sorununu çözecek, aynı zaman da rekabet gücümüzü artıracaktır. Rekabet duvarını aşabilmenin anahtarı genç nesle meslek ve beceri kazandırmaktır.

Bununda yolu “**Meslek ve Teknik Eğitim**” ‘den geçmektedir. Eğitimin amacı; insan hayatını **kalite** yönünden yükseltmek ve müşteri memnuniyetine giden yolu açmayı hedef alır. **Meslek Eğitim** ;Bu amaca yaklaşımı hızlandırır.

Teknik Bilgi + Mekanik Beceri olup eğitimle verimliliği artırmak bu seviyede rekabeti aşmak mümkün olabilecektir.

Günümüzde bilgi ve tecrübenin baş rol oynadığı tartışılmaz bir gerçektir. Bu gerçeğin Mesleki ve Teknik eğitimle, uygulamayla birleşmesi tecrübe kazanmak için gerekli zamanın kısaltılması etkinliği artırılmış örgün ve yaygın eğitimle mümkündür.

İşgücü niteliğinin yükseltilmesi; emeğin AB pazarında dolaşımı içinde gereklidir.

Bu nedenle de gerek **Eğitim** sırasında gerekse eğitimini bitirmiş **işgücü eğitim** seviyesinin yükseltilmesi şarttır.

Bir başka ifadeyle yetişmiş, nitelikli insan gücü yapabilmenin dolayısıyla **kalkınma**'nın itici gücüdür.

Ülkemizde mesleki ve teknik eğitimin yetersiz ve uygulamaya uzak olduğu, bir yandan nitelikli işgücü açığı olduğu herkesçe ve açıkça bilinmektedir.

Bir dönemlerde marka olmuş endüstri meslek liseleri zaman zaman özlemle dile getirilmektedir.

Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerine bakıldığında öğrenime okul öncesinden başlayarak üniversite sonuna ve hatta istihdama kadar izlendiği görülür.

Okul ve Sanayi İşbirliğinin başladığı ancak yeterli olmadığı günümüzde, kesin ve acilen uygulamalı eğitime, stajlara ciddi yer ayrılması gerekmektedir.

İş dünyasının talebi; Kısa zamanda iş hayatına uyum sağlayabilecek nitelikte elemanlarının yetiştirilmesidir.

Gerek okul sırasında gerekse mezuniyet sonunda **Kobiler** tarafından istihdam edilen elemanlar sanatkarlığın “**Ahisi**” denilebilecek misyonu ile eğitilir, yetiştirilir ve ahlaki, mesleki, ekonomik değerler ile endüstriye kazandırılır.

Yaşam Boyu Eğitim söylemi ile hız kazanan eğitim modeli **İş Dünyası ve Eğitim** mekanizmasının işbirliğine önemli bir örnektir.

Bu stratejik eylemin birinci etabı “ Mesleki teknik okullar” ikinci etabında “**İş Dünyası “ Kobilerdir.**

Üçüncü etabı da; bu koordinasyonu sağlayacak Kamu / Sivil toplum işbirliğidir.

Çalışmak;

insan için rahatlık ve cemiyet için huzur kaynağıdır.

çalışmak, cehaleten kurtulmak

“ilim” yolunda mesafe almak en büyük hedef olmalıdır.

Kısaca çalışma; medeniyet kurmanın

(muasır medeniyetler seviyesine çıkmanın)

yolu olarak muteala edilmelidir..

**Söylediklerinize Dikkat Edin, Düşünceleriniz Olur;
Düşüncelerinize Dikkat Edin, Duygularınız Olur;
Duygularınıza Dikkat Edin, Davranışlarınız Olur;
Davranışlarınıza Dikkat Edin, Alışkanlıklarınız Olur;
Alışkanlıklarınıza Dikkat Edin, Değerleriniz Olur;
Değerlerinize Dikkat Edin, Karakteriniz Olur;
Karakterinize Dikkat Edin; Kaderiniz Olur...**

HİNT ATASÖZÜ

**Hayatın En Pahalı Kazanımı ;
Bilgi ve Tecrübedir.
Bildiklerini Başkalarına Öğretmek
En Büyük Sevaptır.**

**Çalışmadan, Yorulmadan, Öğrenmeden
Rahat Yaşama Yollarını
İtiyat Haline Getirmiş Milletler;
Evvela Haysiyetlerini,
Sonra Hürriyetlerini,
Daha Sonra Da İstiklallerini
Katbetmeye Mahkumdurlar**

M.Kemal Atatürk

**“ Serbest Piyasa Ve Rekabet Düzeni İçerisinde, Ancak Çok
Çalışan, Kaliteli Ve Rasyonel İmalat Yapan, Alıcının
Ayağına Giderek Problemlerini Çözen. Memleket Ve
Bölge Potansiyellerini Sezen, İyi Değerlendiren,
Finansmanı İyi Dengeleyen İşletmeler Huzur İçinde
Çalışırlar. ”**

F.GÜVENTÜRK

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İNSAN ve AİLE

Toplumun Temel Taşı ve Özü ; “İNSAN ve AİLE”
İnsanın Temel ihtiyacı; “SEVGİ ve MUTLULUK”

“Sevgi ve Mutluluk Paylaştıkça çoğalır.”

“GÜVEN hayatın en büyük referansı,
DOĞRULUK en büyük sermayesidir.”

Aile kurumunun istikrar ve kuvveti;
“İşletmelerin ve ülkelerin
ömrünü etkiler.”

İnsan ve Aile

Aile toplumun en küçük ve en temel birimidir. Aileyi toplumsal bir sistem, toplumsal bir birim , toplumsal bir birlik,grup,insan topluluğu olarak tanımlayan sosyologlar olduğu gibi,toplumsal bir kurum olarak tanımlayanlar da vardır.İletişim,tüm canlılar ve insanlar arasında yüzyıllardan beri süre gelen temel bir olgudur. İletişim hem bireysel,hem kurumsal düzeyde toplumsal yaşamın temel ve vazgeçilmez bir özelliğidir. Bireyin gelişiminde ve eğitiminde önemli bir işlevi olan aile, iletişim bakımından da çok önemlidir. Çocukların iyi bir gelişme gösterebilmeleri anne-baba ile çocuklar arasında etkili bir iletişimin kurulmasına bağlıdır. Ancak aile, ülkeden ülkeye, kültürden kültüre farklılıklar gösterdiği gibi, aynı ülke içinde de kentten kırsal kesime, ekonomik duruma ve yörelere göre de farklılıklar gösterir. Bu nedenle ailenin kesin ve evrensel tanımını yapmak, sosyolojik, coğrafik ve ekonomik farklılıklar göz önüne alındığında pek olası görülmemektedir. Bütün toplumlarda hemen her birey, bir aile grubunun içinde doğar ve orada yetişir. Her toplumda değişik örgütleniş biçimleri gösterse de bir aile sistemi vardır. Ailenin bilinen en basit tanımı, bir birine kan bağı ile bağlı bireylerin oluşturdukları bir grup olarak yapılabilir.

Görüldüğü gibi ailenin tek ve evrensel tanımını yapmak güçtür. Yalnız kesin olarak bilenen bir şey vardır ki,aile toplumda ki en eski ve en temel kurumlardan biridir. Ailenin temel bir toplumsal kurum olarak görülmesinin iki temel nedeni vardır. Birinci neden, insan türünü üretmesi ve devam ettirmesi, ikinci neden ise ailenin başka kurumların da kaynağı olmasıdır. Çağımızda başka kurumlar tarafında üstlenilen bazı hizmetler önce aile içinde gelişmektedir. Bu hizmetler; ekonomik etkinlik, eğitim, eğlence,dinleme,toplumsal denetim vb.' dir.

Ailenin toplumsal kurum halinde oluşması,kendi kendine yeterli bir örgüt olmak dan çıkıp,yavaş yavaş genişleyen toplum içinde özel görevleri olan bir birim haline gelmesi ile oluşmuştur.Aile ile ilgili başka bir kavramda akrabalık ilişkileridir. “Akrabalık, bireylerin sosyal ilişkilerinin gerçekleştiği evlilik, kan bağı veya soy-sop ilişkilerine dayalı bir sistemdir.” Aile her iki yönlü birimdir ve bir yönü ile erkek ve akrabaları,diğer yönü ile kız ve akrabaları içerir . akrabalığa ilk temelleri biyolojik bağlardan kaynaklanır. Evlilik sonucu kadın ve erkek arasında oluşan ilişki ise toplumsal içeriklidir. Bu nedenle akrabalığı doğmasında kan bağı ve toplumsal anlaşma bağı gibi etkenin belirleyici olduğu görülmektedir.Bireyin ilk deneyimlerinin kazandığı ilk tutum ve davranışlarının belirlendiği ortam ailedir. Çocuğa yöneltilen davranış ve ona karşı takılan davranış,ilk yaşantıların örülmesinde büyük önem taşır. Bu dönemde çocuk toplumun bir bireyi olacağını öğrenirken aynı zamanda en küçük ayrıntısına kadar kopya edeceği bir modele de gereksinim doğar.

Kişiliğin oluşumu için gerekli olan özdeşleştirme aile içinde ki üyeler ile gerçekleşir. Çocuk toplumda alacağı rollere de bu dönemde de hazırlanır.)Ailede kadının geleneksel olarak cinsiyet temeline dayalı iki rolü vardır. Bunlar anne ve eş rolleridir. Baba ise üretim ve koruma ile görevli,dış çevrede ki sosyal ve fiziksel sorunları çözen kişidir. Bu nedenle aile içindeki ekonomik gücü temsil eden erkek belirleyici, kadın ise düzenleyici bir roldedir.Günümüzde kadınlar ev kadını,iş kadını,anne ve eş olarak aile içindeki rollerini sürdürürken,erkekler ağırlıklı olarak iş erkeği rollerini sürdürmektedirler.Aile - İçi İletişim ; İletişim,tüm canlılar özellikle de insanlar arasında yüzyıllardan beri süre gelen temel bir olgudur. İnsanlar zaman içinde daha etkili iletişim araçları, yöntemleri becerileri geliştirmektedirler. Bireyin gelişinde ve eğitiminde bir çok görevi ve işlevi olan aile, iletişim bakımından da çok önemli bir kurumdur. Çünkü çocukların iyi bir gelişme gösterebilmeleri için anne-baba çocuklar arasında etkili bir iletişim kurulması gerekmektedir. Etkili bir iletişim, aile üyelerinin karşılıklı olarak bir birlerini düşüncelerini ve duygularını anlamalarını sağlar, işbirliği, yardımlaşma ve paylaşma davranışlarına yol acar, çocukların gelişmesi için uygun bir ortam oluşmasına neden olur. Düşünme, düşünce ve duygularını açıklama özgürlüğü ve alışkanlığı kazanırlar. Buna karşılık etkili bir iletişimin oluşturulamadığı, iletişim engellerin yer aldığı bir ortamda çocukların gelişim engellenir. Çocuklar özgürce düşünemeyen, düşünce ve duygularını açıkça dile getiremeyen bağımlı bir birey olurlar. İleride çeşitli sorunlarla karşılaşılırlar. Bu nedenle aile bireyleri arasında, özellikle anne-baba ile çocuklar arasında etkili bir iletişimin kurulması çok önemlidir. İletişim,aile sisteminin işleyişinde ve işbirliği,karar verme gibi işlevler için gereklidir. Aileler ile yapılan çalışmalarda da iyi iletişimin bulunduğu ailelerde, aile ilişkilerinden sağlanan doyum daha fazla olduğu ortaya çıkmıştır. İyi bir iletişim ailede kişilerin birbirlerine daha iyi tanımalarına, kaynakların kullanımda beraberin sağlanmasına,davranışlarda koordinasyona amaçların belirlenmesine,kişilerin kendilerine ve diğer kişilere saygı duymalarına olanak sağlamaktadır.İletişimin aile empati,uyuşum ve saygı aktarımda çok önemli bir yeri vardır. Aile içinde sevgi, mutluluk,neşe,kızgınlık,üzüntü,korku vb gibi duyguların aktarılması ancak üyeler arası etkileşim ile olur. Karşısında ki ile empati kurma,onu anlama veya onu anlayamama gibi aile işlevlerinin sağlıklı veya sağlıksız olmasında çok önemli yeri olan davranışların temelinde, iletişim vardır.

Ailede birlikte bir şeylerin paylaşılması ne güzeldir, birlikte paylaşılan duygular, bir birine destek olmak ne güzeldir, insan zaman zaman güçsüz duruma düşmekte düştüğünde kalkması için ailesinin destek çıkması ne güzeldir,

Duran AYDOĞAN

Bir toplumun en küçük parçasıdır aile. Ama toplumu oluşturan en büyük yapıdır da aynı zamanda. Toplumun varlığı, toplumun sürekliliği ancak sağlıklı ailelerle var olur.

Aile kavramı çok önemlidir. Şöyle ki aile; bireylerin bilinçlenmesinde oldukça önemli rol oynarken, aynı zamanda ayrılmaz bağlar üzerine kurulu olmalıdır. Temeli saygı ve sevgi taşlarından oluşmalıdır. Ki kolay kolay sarsılmasın, kolay kolay dağılmasın diye...

Aile yapısında eşler birbirini tamamlayıcı öğelerdir. Toplumda gösterdikleri benlikleriyle, aile içerisindeki davranışları aynı olmalı, aynı zamanda her daim tavırları duyarlılıklarla beslenmelidir. Çevreci, etrafa karşı anlayışlı birer birey oluşturmalarıdır her aile. Umursamamayı tercih etmemeli, ailenin toplumun en önemli parçası olduğunu unutmayarak aile ortamını ona göre şekillendirmelidir.

Toplumun kurallarından her aile sorumludur. Her ailenin üzerine düşen görev ve yükümlülükler vardır. Bu görevleri ilk önce bireyler kendilerine amaç edinmeli, daha sonra diğer aile bireylerine en doğru şekilde aksettirmelidir.

Dayanışma olmalıdır her ailenin içinde. Yardımlaşma ve paylaşma ile aile taçlandırılmalıdır. Birbirleriyle yardımlaşan her aile bireyi değerlidir. Hele ki aile temellerimizin oldukça sarsıldığı şu son yıllarda, yardımlaşma duygusuyla yaşamayı bilen bireylere çok ihtiyacımız var. Eski aile ilişkileri şimdi hiç olmasa da, ileride bilinçli yetişen bireylerle aileler daha değerli kılınacaktır. Temennim, umudum bundan yana olsa da gittikçe körelen aile ilişkilerini iyileştirmek oldukça zor. Her anne-baba üzerine düşen görevle, çocuklarına küçük yaşlardan itibaren aile duygusunu aşılarsa, gelecekteki aile tablomuz şimdikinden çok farklı olur.

Topluma yansıyan en ufak bir aile meselesinden ise, diğer aileler ister istemez etkileniyorlar

Aile içinde yaşananlar topluma hemen yansıdığından, herkes birbirine ister istemez şüpheli tavırlarla bakıyor, belki de birbirlerinden bir şey saklayıp, saklamadıklarını öğrenmek için çeşitli yollara başvuruyorlar. O yüzden her aile en ufak yaşadığı bir olayda, bunun çevresindeki aileleri nasıl etkileyeceğine dikkat etmelidir. Ona göre aile kalıplarını oturtmalı, ona göre evine kurallarını koymalıdır. Ailesini yapılandırırken de, bunları göz önüne almalıdır.

Unutmamalıdır ki her aile bir yapıdır. Temelleri olan, duyguları olan, toplumun en önemli yapısıdır. Toplumu bu derece etkileyen aile kavramımızı iyi anlamalı, içine koyduğumuz her taşı büyük bir titizlikle aile içine yerleştirmeliyiz. Ancak o zaman toplumumuz daha da gelişir, ancak o zaman aile yapılarımız daha düzgün bir hal alır.

Unutmayalım ki başka evimiz, başka çocuklarımız yoktur aile içerisinde alışkanlık haline getireceğimiz bu davranışları çevremize yakınlarımıza da uygulayalım.

İnsan Sağlığının Önemi

**“Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi,
Olmaya devlet cihanda bir nefes sıhhat gibi.”**

Sağlık; hastalık ve sakatlığın olmayışı, bedence, ruhça ve sosyal yönden tam iyilik halidir. İnsanların huzurlu ve mutlu bir şekilde yaşam sürmeleri için sağlıkları önemlidir. Sağlıklı olmayan bir insanın dünya nimetlerinden haz alması güçtür. Sağlığın önemini belirten size ince bir örnek vereceğiz. Örneğimizdeki uygulamayı siz aynen bir kağıda aktarın. Sağlığınız ve sıhhatiniz yerindeyse bir kağıdı önünüze alarak rakamla bir yazın. Üniversite eğitiminizi almışsanız bir rakamının hemen yanına sıfır koyun. İyi bir işiniz ve geliriniz varsa bir sıfır daha koyun. Eşiniz ve çocuklarınız varsa sıfırların yanına bir sıfır daha koyun. Şimdi rakamların hepsine baktığınızda 100000 bir rakam görürsünüz. Bu sizin hayat okulundaki puanınızdır.

Eğer sağlığınız yerinde değilse bir rakamını sıfır olarak değiştirin. Şimdi rakamlara baktığınızda göreceksiniz. Bu da sizin hayat okulundaki puanınızdır. Sağlıklı insanlar en yüksek puanı alırken sağlıksız insanlar en düşük puanı almaktadır. Hayat okulunda sınıfta kalmak istemiyorsanız ruhsal sağlığınıza, dış sağlığınıza ve çocuk sağlığına önem verin.

Çünkü ileride rahat bir hayat yaşamak istiyorsanız sağlığınıza mutlaka dikkat etmelisiniz. Her hangi bir sağlık probleminiz olduğu takdir de doktorunuza başvurmalısınız. Doktora gitmek istemiyorsanız kardiyoloji sitesi ile hastalığınızın nedenlerini ve çözüm yollarını araştırmalısınız. Sizin küçümsediğiniz bazı konular her an hayatınızın çile çekerek geçmesine yol açabilir. Unutmayın hayatta hiç bir şey sağlıktan önce gelmez.

Sağlıklı Yaşam Önerileri

Sağlıklı olmak, insan mutluluğunun öncelik taşıyan bir ögesidir. Sağlık genellikle kendiliğinden var olan bir durum olarak algılanır. Oysa sağlıklı olma uğrunda çaba gösterilmesi gerekir. Hatta bugünkü bilgilerimiz bize bu uğraşın daha doğum öncesi dönemde başlaması gerektiğini göstermektedir. Doğal olarak bu aşamada yapılması gerekenler, anne ve babalara düşmektedir. Olaya nesillerin sağlığı olarak bakıldığında, sağlığın ve sağlıksızlığın nesiller boyunca aktarılabilceği görülür. Anne ve babalar genetik özelliklerinin yanı sıra kendi sağlıklarına gösterdikleri özenle bebeklerine sağlık aktarabileceklerini bilmelidirler.

Sağlıklı bir yaşam için alınması gereken önlemlerin pek çoğu günlük yaşamımızda uygulamamız gereken küçük ve kolay çabalardan oluşur. Nerede olursa olsun günlük yaşamı düzenleyen bazı temel kuralların bilinerek uygulanması, sağlığın korunmasını ve diğer bireylerle paylaştığımız yaşamı

kolaylaştırır. Bu kurallardan en önemli bazıları temizlik, sağlıklı beslenme, bedensel ve zihinsel çalışma, düzenli yaşam, sigara, alkol, uyarıcı ve uyuşturucu maddelerden uzak durma, kazalardan korunma, sorunlarla başa çıkmada doğru ve uygun yöntemler kullanmadır. Çoğunlukla günlük çabalarda hedefin mutluluk olduğu varsayılır. Oysa altta yatan asıl neden güvenlik duygusudur. Çünkü hayatta kalmayı sağlayan en ilkel dürtü korkudur ve güvenlik duygusu korkunun yatıştırılmasıyla ortaya çıkar. Kendimizi güvende hissedebilmemizin ilk koşulu ise bilmektir. Ancak bildiğimiz şeyi, bildiğimiz kadarı ile kontrol edebiliriz. İkinci basamaksa bilginin eyleme dökülmesidir. Bilgimizi davranışımıza yansıtamıyorsak bu bilgi bizim için huzursuzluk kaynağı olmaktan öteye geçemez. Bir sonraki aşama ise paylaşarak çoğaltma, yandaş oluşturmaktır. Bunun için bilgimize dayanan doğru bulduğumuz davranışı kurallaştırmaya çalışırız. Toplum içindeki pek çok kural bu yolla oluşmuştur. Zaman içinde altta yatan bilgi evrimleştiğiçe kurallar da değişecektir.

Sağlıklı Ve Zinde Kalmanın Yolları

Sağlıklı beslenenlerin güçlü ve zinde olduğunu biliyoruz. Beslenmeyi sadece açlığımızı gidermeye yönelik düşünerek bilinçsiz yapıyor olmanın bedeli ise yorgunluk bitkinlik ve enerji azalmasına bağlı halsizliktir.

Doğru beslenmeyle vücut direncinin artması sonucu sadece hastalıklara karşı korunmuyor aynı zamanda vücut formumuzu fizik ve ruhsal görüntümüzü ve uyku kalitemizin artmasına katkıda bulunabiliyoruz.

Yüzyıllardır doğal ve ölçülü beslenme nedeni ile hastalıklara günümüzdeki kadar yakın olmayan insanoğlu teknolojik gelişmeler ve stresli hızlı yaşamın getirdikleri ile adeta hastalıklarla iç içe yaşar oldu.

Evimizde iş yerlerinde konuşulan en sık konular ise stres yorgunluk halsizlik ağrı gibi genel sorunlar ve tedbirleri ile ilgili olmakta; Başlıklar halinde kısaca özetlemek istediğim bazı kurallara gelince;

1) Beslenme dengesine dikkat: Temel gıdaları muhakkak dengeli ve ölçülü almaya azami gayret etmeliyiz. Beslenmenin ana ögesi olan karbonhidrat protein ve yağ dengesini gözeterek doğal yollardan işlenmemiş olanları tercih etmeliyiz./50-55 şeker/ /30-35 yağ/20 protein dengesi korunarak kaliteli beslenme temin edilmeli.

2) Sabah kahvaltısı vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. 8-10 saatlik bir açlıktan sonra sabah kahvaltısı organizmamızın eksikliklerini gidermekte; metabolizmamızı hızlandırarak enerjik ve zinde olmamızı sağlayacaktır. Kahvaltı menüsünün biraz zengin olmasına müsaade edebiliriz. Çünkü gün içi gerekebilecek enerji ihtiyacımızı bu vesile ile yedekleme şansını da elde etmiş oluruz.

- 3) Öğle yemeği dengeli beslenme için gerekli protein alımı için uygun bir öğündür. Pozitif enerji yüklü zevkli bir öğle yemeği ile gerek protein gerekse mineral vitamin gibi temel yapı taşlarımızı alma imkanı bulabiliriz.
- 4) Akşam yemeğine gelince biraz düşünerek ve nefsimizin isteklerine muhalefet ederek hafif ve ölçülü hatta uygun tabirle fakir sofrasında çorba yoğurt yeşillik veya meyve ağırlıklı bir tercihle dikkat edersek gece uykusunun gıdasını garanti edebilirizmeşhur bir söz vardır: Az yiyen çok uyur, çok yiyen güç uyur. Zinde ve dinç olmamızın olmazsa olmaz gıdası olan uykuyu bu şekilde almamız bir noktada akşamleyin sık yapılan atıştırma veya tıktıştırmalarla ilgisi var.
- 5) Günlük beslenmede öğün atlamamalıyız. Her öğün atlama metabolizmamızı yavaşlatır veya düzen bozukluğu oluşturarak hem sağlığımızı bozar hem de kilo dengemize zarar verir. Alman savaşında diktatör Hitler savaş esirlerini dengesiz beslenmeye tabi tutarak onların psikolojik yapılarını bozmuştur.
- 6) Sofrada aşırıya kaçmadan beslenmek ise önemli kurallardan birisidir. Sofra adabı, yemeklerle savaştan ve çiğneyerek yavaş beslenme; aldığımız gıdaların sindirime katkıda bulunacak ve beynimizdeki doyma merkezine doyum uyarısının ulaştığı 20 dakikalık zamanda mideye indirilen gıda miktarını azaltarak fazla beslenmemizin önüne geçecektir. Acıkmadan sofraya oturmayın, doymadan sofradan kalkınız hadisi şerifini bu gerçeklerle birlikte yorumlamayı ise sizlere bırakıyorum.
- 7) Ayakta beslenme yeme içme kuralına aykırı olduğundan yapılmamalı bu beslenme tarzında yer çekiminin etkisi ile mideye inen gıdaların mekanik etkisi ile mide sarkmalarına ve hava yutması sonucu mide barsak sisteminde gaz birikmesine sebep olduğu bilinmektedir.
- 8) Öğün aralarına dikkat etmeli; Mide kazınması veya açlık hissinde sınırlı miktarda meyve veya fındık ceviz badem yerfıstığı gibi gıdalardan az miktarda alınarak hem anlık strese hem de bir sonraki öğünde yemeklere saldırmamış oluruz.
- 9) Meyveleri aç karnına almak onlardan daha çok istifade etmemize ve sindirim sorununa bağlı karaciğer üzerinde tahribata engel olur.
- 10) Öğün sayısını 4-6 ya çıkarmak sık aralarla ama az miktarda beslenmede hücrelerimizin anlık ihtiyaçlarına karşı hazır besin mineral ve vitamin yönünden düşünülebilecek bir uygulamadır.
- 11) Kalori hesabı ile beslenme sağlıklı ve zinde kalmamızın büyük düşmanlarından biri olmaya başladı geçtiğimiz 20- yılda çok yanlışlar yaptığımızı artık anlamış durumdayız. Kilo vermek için dahi artık kalori hesaplamalarının yapılmadığını biliyoruz.
- 12) Beyaz un, beyaz şeker, dondurulmuş yağlar, konserveler, kimyasal katkı maddeli besinler alkali kolalı içecekler ve rafine rı sofradan uzaklaştırma. Bağırsak çalışması alınan zararlı yağ ve besinlerin atılmasına katkıda gıdalardan kaç. Tahıl baklagiller sebze meyve ve doğal buğday(entegral) su içmeye devam et.

13) Lif ve lifli gıdalara önem ver.. Lifli gıdaların emilim hızını azaltma ve kabızlık mide bağırsak hastalıkları çeşitli kanser türleri kalp ve damar hastalıklarından korunma gibi yararları dinç ve zinde kalmamıza ise direkt etkileri vardır.

14) Fastfood tarzı beslenmeden kaçmalı; bu beslenme tarzı ile alınan yağlı kızartmalı kimyasal katkı maddeli beslenme hem kan şekeri dengesini bozarak hem de kanserojen etkileri nedeni ile sağlığımızı ve zindeliğimizi bozmaktadır.

15) Ev yemekleri tercih edilmeli ve mümkün olduğunca kalitesini güvenilirliğini bilmediğin yerlerde beslenmemeye çalışmalıdır. Meyve ve sebze yi mevsiminde ye bol miktarda canlı ve temiz su iç. Kullandığımız sulardaki katkı maddeleri veya şebekede evlerimize ulaşırken kurşun radon arsenik gibi ağır zehirli elementlerle bulaşması orta uzun vadede çeşitli hastalıklara aday haline gelmemize sebep olabilir.

Mikroplara ve çeşitli organik maddelere karşı insanları korumak için bilinçli olarak içme sularına ilave edilen klor ve benzeri katkı maddeleri ihtiva eden sulardan da korunmamız gerekir.

16) Eksersiz ve yürüyüşe planlı ve düzenli devam et. Düzenli eksersiz hem kalp damar sistemini güçleştirir hem de alınan zengin oksijenin tüm hücrelere dağıtılmasını temin eder. Asansör yerine merdiven kısa mesafelerde ise araba yerine yürümeye gibi basit önlemlerde istikrar belirli bir zamandan sonra bizi genç ve enerjik yapacaktır. Düzenli yapılacak eksersiz kilo almayı önlediği gibi kalp hastalığı şeker depresyon kemik erimesi gibi hastalıklara da yakalanma riskimizi azaltacaktır.

17) Manevi yapımızı güçlü tutup dua ile yaratana yaklaşılmaya çalışarak zayıflıklarımızı ve acizliklerimizi paylaşmalıyız. dua sadece bir temenni değil aynı zamanda hızlı ve etkili gevşemeyi beraberinde getiren çabuk tedavi aracıdır. Kaygılar huzursuzluklar hastalık ve ölüm korkusu gibi olumsuzluklarla baş etmede yaratana sığınma fikri önemlidir. Bu yaşam tarzı olumsuz düşünce ve karamsarlıktan kurtulmaya vesile olabilir.

18) Stresle mücadele:sürekli kaygı gerginlik uyku düzensizliği yorgunluk konsantre olamama sinirli kavgacı karakter devamlı gergin olma ile karakterize stres bir anlamda çağımızın vebası olarak biliniyor.Kısa sürede çok iş yapma zorunluluğu yarış atı tarzı yaşam telaşlı iş yapma vs gibi sudan sebeplerle etkinliği artan stres mücadele edilmediğinde ise hücrelerimizin hastalandırmaktadır.Stres zamanla enerjimizi ve gücümüzü de yok ederek bizi yorar,hatta bitirir.Bağışıklık sistemine yaptığı tahribat ise hastalıklara karşı korunma sistemini felç eder.

Daha saymadığım birçok olumsuzluğa sebep olan stresle mücadelede yapmamız gereken:Düzenli gevşeme eksersizleri doğru gıda seçimi bol su ve alkol sigara kahve gibi kötü alışkanlıklardan uzak durma iyimserlik ve olumlu düşünme gibi tedbirler işe yarar..

Sevgi

Sevgi olmadan mutluluğu yakalamak mümkün değildir. “Sevgi insan hayatının iç yerasıdır ve insanoğlunun tabii olarak arzu ettiğı mutluluğa ulaşmasının yegane vasıtasıdır.

Bugün artık herkes tarafından bilinmektedir ki; iyi bir toplum ancak iyi bir eğitimle ortaya çıkar. Eğitim ve şahsiyet terbiyesi 0-6 yaşlar arası, yani bebeklik ve ilk çocukluk döneminde ciddi biçimde oluşur. Çocuğun şahsiyeti sadece okuldaki eğitimle oluşmaz. Okul öncesi aile hayatı, okul dönemi ve yaşadığı çevre, onun kişiliğininoluştugu mekanlardır. Bilhassa ilk çocukluk döneminde iyi eğitilmeyen ve sevgiden mahrum kalan çocuklar ileride telafisi güç durumlarla karşı karşıya kalabilirler. Çocuklar bu dönemde kendilerini yetiştiren ve onlara bakan insanlardan son derece etkilenir ve tamamen onlara dikkat ederler. Çocukları iyi eğitmek onları kendilerine güvenen mutlu fertler haline getirebilmek için öncelikle anne-babaların, öğretmenlerin ve din adamlarının iyi yetişmiş olması ve çevre şartlarının düzgün olması gerekir.

İnsan eğitiminin en önemli ilkesi sevgidir. Eğitimde sevgi, çocuklara, insanlara ve bütün yaratıklara karşı ilgi, şevkat ve merhametle davranmayı gerektirir. Sevgi, ana babanın öğrencisinin temel kişilik özelliğidir. Daha fazla sevgi alan çocuklar daha mutlu ve daha başarılı olurlar. İnsanın ilk çocukluk yıllarından itibaren kendini, güven ve sevgi dolu bir haaytın için de bulması son derece önemlidir. İnsanın gelişimi, doğum öncesinden başlayarak hayat boyu devam edecek olan bir süreçtir. Bu gelişimin en önemli evresi, ilk çocukluk ve ergenlik dönemidir. Bebeklik ve sonraki dönemlerde sevgi ve şevkat görmeyen çocuklar, ömür boyu sevgi ve güven bunalımı yuaşarlar.

Suç işleyen, şiddete yönelen kişilerin çok büyük çoğunluğu sevgisiz büyümüş, iyi ortam ve iyi eğitim alamamış insanlardır.

Yapılan klinik çalışmalar, sevgi ihtiyacı karşılanmış sağlıklı insanların, daha az sevgi alma ihtiyacı duymalarına rağmen, daha fazla sevgi verebildiklerini ortaya çıkarmıştır. İnsana en temel ihtiyaçlarından olan sevgi ve güven verilmezse, insanın maddi tarafı tek yanlı olarak gelişmeye başlar. Mala mülke yönelen böylesi insanlarda istifçi kişilik özellikleri gelişir ve bu durum insanı narsisizme (kendini beğenmeye) götürür. İlahi dinlerin amacı narsisizmi yenmektir. Kendini bilen insan, kendini beğenen ve kibirlenen insan değil, tevazu gösteren insandır.

Çocuklar, bebeklik ve ilk çocukluk dönemlerinde hür ve bağımsız olarak yetiştirilmeli, korkutulmadan, allah’ın rahmet ve sevgi sıfatları öne çıkartılarak eğitilmelidir. Çocuklara Allah’tan korkma değil, öncelikle Allah’ı sevme duygusu verilmedir.

Hayat anlayışında iyilik, ilim, hikmet, ihsan, özveri, sevgi ve merhamet gibi asil duygulara sahip olan insanlar ruhen yükselir ve mutlu bir yaşam sürerler. Bu değerlerden mahrum olanlar ise mutluluğa ulaşamadıkları gibi

çevrelerinede zarar veren yaratıklar haline gelirler.

Tamamen maddiyata yönelen mebeni ve nefsanî hazlarda çokluk ve aşırılığa giden insanlar bu hazların geçici tatmininden sonra ruh yorgunluğuna ve iç sıkıntılarına maruz kalırlar.

Sevgi hayat kaynağıdır. Sevgiden mahrum olan insan mutlu ve huzurlu olamaz. Sevgide asıl olan şey tabii ve samimi olmaktır. Eşler, anne baba ve evlatlar arasındada güçlü bir sevgi var olmalıdır. Ama bu sevgi samimi ve içten olmalıdır.

İnsanı güzel yapan onun fiziğinin güzeliğinden önce güler yüzlü olmasıdır. Hayat bir yansımadan ibarettir. Fiziği güzel olduğu halde asık suratlı bir insan asla güzel olamaz.

Etrafına, iş arkadaşlarına, insanlara nasıl bakarsan sanada öyle bakılır. Sevgiyle bakar saygı gösterirsen, sevilir ve saygı görürsün, kuşku ile kem gözle bakarsan onlarda sana öyle bakar.

Toplum ayakta tutan güç esasında ne mal ne servet nede makam ve mevkiidir. O güç; Kullandıkça bitmeyen, tükenmeyen üstelik artan **sevgi**dir.

Mutlu olmanın yolu mutlu etmektir.

GÖNÜLLER YAPMAYA GELDİM

*Benim bunda kararım yok,
Bunda gitmeye geldim
Bezîrganım mataım çok,
Alana satmağa geldim.*

*Ben gelmedim da'vi için
Benim işim sevi için
Dostun evi gönüllerdir,
Gönüller yapmağa geldim*

*Dost eşruğu deliliğim,
Aşıklar bilir neliğim
Devşuruben ikiliğim,
Birliğe bitmeye geldim*

*Yunus Emre aşık olmuş,
Ma'suka derdinden olmuş
Gerçek erin kapısında
Ömrüm harcamaya geldim*

Yunus EMRE

SEVGİ

*Sevgi ışıık, sevgi hayat
Kâinatın gizi sevgi
Sevgi umut, sevgi murat
Gönlün gören gözü sevgi*

*Sevgi huzur, sevgi barış
Sevgiilmek, sevgi nakı
Sevgi gülüş, sevgi bakı
Gönüllerin közü sevgi*

*Sevgi bahar, sevgi rahmet
Sevgi kazanç, sevgi servet
Sevgi dostluk, sevgi sohbet
Ömrün tadı, tuzu sevgi*

*Sevgi güneş, sevgi ateş
Sevgi menzil, sevgi yoldaş
Sevgi Yunus, sevgi Bektaş
Yesevînin sözü sevgi*

Bayram Durbilmez

Sevgi Üzerine

Sevgi bütün kapıyı açan anahtar, yaşamın lokomotifi ve mutluluğun şifresidir. Dünyamızın yaşanılır hâle gelmesi sebebiyle bütün şeyden fazla sevgiye ihtiyaç var diye düşünüyorum. Aslında dünyanın yaratılış nedeni de sevgiye dayanmaktadır.

Yaşamın bütün alanında ve anında onsuz hiçbir şeyin doğru dürüst yapılamayacağı ortada. Nasıl ki 1 canlının suya, ışığa ve havaya gereksinimi varsa, insanın da bütün dönemde sevgiye gereksinimi bulunur. İnsanın sulh ve huzur içinde yaşaması kritik ölçüde sevgiye bağlıdır. İnsan sevgisinin olmadığı 1 dünyayı düşünmek dahi istemiyorum.

İnsanın dünyadaki bütün ilişkilerinde en büyük belirleyici kuşkusuz sevgidir. Ticarî, sosyal, ekonomik, kültürel, psikolojik ve dinsel ilişkilerde hep sevginin gücü belirleyicidir. Düşünebiliyor musunuz? İnsanın doğumundan ölümüne kadar geçen sürede, bütün ilişkilerde sevgi ve sevginin gücü başrolü oynamaktadır. Doğuyorsunuz, büyümeniz sebebiyle sevgiye ihtiyaç var. Okula gidiyorsunuz sevgiye ihtiyaç var. Başarılı olmak istiyorsunuz, ülkenizi ve ulusunuzu yüceltmek istiyorsunuz ona ihtiyaç var. Evlenip yuva kuracaksınız ve bahtiyar olmak istiyorsunuz onsuz olamazsınız. Daha yüzlerce misal verilebilir. İnsanı, içine düştüğü kötü durumlardan, bedensel ve ruhsal hastalıklardan kurtaracak olan yine odur. Öyleyse sevgi sebebiyle, yaşamın yapıcı, yaratıcı, onarıcı ve sürükleyici gizil gücü diyebiliriz. farklı 1 deyişle yaşamın lokomotifi, mutluluğun şifresi dememiz sebebiyle hiçbir engel yoktur sanırım.

Yaşamımda epey olaylara tanık olmuş 1 eğitimci bi şekilde en karmaşık toplumsal olaylarda ve problemlili bireylerde dahi sevginin bütün kapıyı açan sihirli, gizemli 1 anahtar olduğunu gözlerimle görüp eylemsel bi şekilde yaşamışımdır. Dünyanın ve ülkemizin, sevgi ve saygı eksikliğinden, birtakım dönemlerde ne korkunç durumlara düştüğünü ve ne kaoslar yaşadığını hepimiz biliyoruz. Yaşamın bütün alanında olduğu gibi, eğitim-öğretimde de sevgiye mutlak ihtiyaç bulunur. Öğretmenin öğrenciyi, mesleğini, ülkesini ve insanını elbet sevmesi gerekir başarılı olabilmesi sebebiyle. Öğrenci de bundan değişik değildir. Öğretmeni ve okulu sevmese, dersi sevmese başarılı olması muhtemel değildir. Ve yine en başarılı muallimler de sevgi anahtarını kullanan ve o anahtarı kullanmasını öğreten muallimler arasından çıkmıştır. Ülke, millet ve insan sevgisiyle yoğrulmuş, Çağdaş medeniyet Düzeyi ideali birlikte yetişmiş eğitimciler, eli öpülecek, saygıyla anılacak öğretmenlerdir.

Sonuç bi şekilde bütün sistemde olduğu gibi modern eğitim sisteminde de sevgi, en vazgeçilmez unsurdur.

- **Aşka Bağdat ırak gelmez.** Atasözü
- **Bir şeyi çok sevmek, insanı o şeye karşı kör ve sağır yapar.**
Hadis-i Şerif
- **Gerçek sevgi, iyilik gördüğünde artmayan, kötülük gördüğünde eksilmeyendir.** Muaz
- **İnsan sevdiğiyle beraberdir.** Hadis-i Şerif
- **Kalpler silahla değil, sevgi ve yüksek gönüllülükle yenilirler.**
Spinoza
- **Sevdiğini elde edemezsen, elde ettiğini sevmeye çalış.** Corneille
- **Sevgi birliğe, bencillik yalnızlığa götürür.** Schiller
- **Sevgi ne kadar büyükse kederi de o kadar büyük olacaktır.**
Spinoza
- **Sevgin yoksa dost arama.** Sadi Şirazi
- **Sevilenin kusurlarını hoş görmeyen sevmiyor demektir.** Goethe
- **Sevilmeden sevmekten daha feci bir şey yoktur.** Turgenyev
- **Sevilmek umuduyla sevmek insanidir. Fakat sevmek için sevmek, meleklere mahsustur.** A.De Lamartin
- **Sevmek acı çekmektir, sevmemekse ölmek.** Aristoteles
- **Sevmeden evlenmek, inanmadan ibadet etmek kadar alçaklık olur.** Anton Cheov
- **Sevmek birbirine değil, birlikte aynı noktaya bakmaktır.** Exuper
- **Sevmek insanın kendi kendini aşmasıdır.** Oscar Wilde
- **Sevmemek elimizde olmadığı gibi, ölünceye dek sevmek de elimiz de değil.** La Bruyere

Mutluluk Nedir?

- Mutluluk kendimizi sevmek, kendimize değer vermektir...
- Mutluluk Bir telefon açmaktır, karşınızdakiyle gülümseyerek konuşmaktır.
Bir çift tatlı sözdür, yumuşacık bir dokunuştur.
Affetmektir, özür dilemektir, sevmektir, sevmektir.
- Çevreye dağıtılan bir tebessümdür, bir kahkahadır mutluluk...
- Mutluluk elimizde olanlara sevinmek, olmayanlar için ise üzülmemektir.
Her zaman, bizden daha iyi durumda olanları değil, bizden daha zor durumda olanları düşünmektir.
- Birazcık işleri ertelemek, hayatın frenine basıp birazcık yavaşlamak, kendimize zaman ayırmaktır mutluluk...
- Bir çiçeği gördüğünde ona tebessümle yaklaşmak, onu sevmek ve koklamaktır...
- Güneşin doğuş anını seyretmek, seher vaktinde en az seher vakti kadar güzel temiz havayı ciğerlere çekip tutmak ve sonra bırakmaktır mutluluk...
- Bahar yağmuru altında yürümek ve ıslanmak, yağmur sonrası toprak kokusunu teneffüs etmektir mutluluk...
- Bir bebeğin gülümsemesi, bir bebeğin uyurken yüzündeki ifade, bir bebeğin kokusudur mutluluk...
- Eşine veya sevgiline seni seviyorum demek, bir güzel söz söylemek, bir tatlı bakış kondurmak, bir demet çiçek vermektir mutluluk...
- Bir bebeğin ilk adımı, çıkan ilk dişi, bir bebeğin dudağından dökülen ilk sözcüklerdir mutluluk...
- Bir bardak çay, bir sıcak ekmek yarım dilim peynir'dir mutluluk...
- Hayattaki engelleri aşmak, sıkıntılar karşısında yenilmemek ve planlar oluşturmak hayatın yakasına yapışıp bende varım diyebilmek gücüne sahip olabilmektir mutluluk...
- Mutluluk bir yerde bakış açımızdır: pozitif olmak, karadan çok beyazı görmek, Herhangi bir olaya biçtiğimiz yorumdur...
- Her günümüzü son günümüz olarak bilip tüm canlıları sevmek, incitmemek, çevremize güven vermektir.
Dost olmak, kırıncı olmamaktır mutluluk...
- Bazen bir kırmızı gülün rengine bakmaktır...
- İnsanların gönlüne taht kurabilecek ahlak ve terbiyeye sahip olabilmektir mutluluk...
- Parkta dolaşırken oyun oynayan çocuklara gülümsemek onlara el sallamak ve çantanızda bulundurduğunuz şekerli sakızdan dağıtmaktır mutluluk... Niyesiz ve âmâsız sevinçlerle yüreğinizi doldurmak, Gül tadında gül kokusunda bir ömür yaşamaya yemin etmek, Gündelik sıkıntılara takılmamaktır...

Mutluluk bir duygudur.Duygularımız güdüler gibi davranışlarımızı harekete geçirir.Mutluluk yaptığımız iş sonunda hissettiğimiz duygudur ve adeta bizim ödülümüzdür.Bu ödülü aradığımız şeyler ise değişir. Hepsinin sonunda bekleyen mutluluktur.iş,arkadaşlık,aile, ilgi alanları kariyer hep mutlulukla sonuçlanmasını istediğimiz şeylerdir.

Nasıl Mutlu Oluruz

Mutluluk;kişinin hayatındaki pozitif olayların farkında olması ,bu olayları aslında kendisinin seçtiğinin, olaylar üzerinde kontrolü olduğunu anımsamasıdır.Burda söylenilmek istenilen aslında kısacası kumandanın elinde olunmasıdır.Tabi ki bu kadar da kolay değil,tabi sizin neyi mutlu ettiğinizi bilmeniz gerekir ki onları tekrar yaratarak mutluluğunuzu sürdürebilin.Mutlu olabilmek için yoğunluk değil sıklık önemlidir.Küçük şeylerden mutlu olmak ve bunların hayatımızda ki önemini fark etmek, negatif şeyleri azaltmaya etmeye çalışmak önemlidir.

Yaş ve eğitimin mutlulukla az çok ilgisi vardır.Evlilik duygusal mutluluğun devamı için önemli bir faktördür.Araştırmalar,evli insanların bekarlara göre kendilerini daha iyi hissettiğini söylüyor.Kişiliğiniz mutluluğunuzun belirleyicilerinden biri.Dışa dönüklük,kendine güven bireysellik yarattığı için mutluluğu getiriyor.Dışa dönük insanlar ,içekapanık olanlara göre yalnız kalsalar da, sosyal olmayan bir işte çalışsalar da daha mutlu oluyorlar.Mutluluk doğuştan gelen özellikle de alakalıdır.Akıl ve mutluluk arasında ilgi yoktur.Kişinin geçmişi,hedeflerine ulaşip ulaşamaması kendine koyduğu amaçların üstüne çıkabilmesi mutluluğu belirleyen diğer faktörlerdir.Aktif insanlar mutludurlar.Sizi mutlu eden şeyi kendiniz araştırıp bulmalısınız,kesin olan tek şey mutluluğun öylece oturup bekleyerek gelmediğidir.Mutlu Kalın..!!

- **Başkalarına mutluluk sağlayabilen mutludur.** Diderot
- **Bütün mutsuzluklar kardeştir; aynı dili konuşurlar.** Balzac
- **En büyük mutsuzluk hoşnutsuzluktur.** Simon Lemnius
- **İnsanlar hatalarını mutluyken değil ancak mutsuzken anlar.**
- **İster kral, ister köylü olsun, dünyada en mutlu insan evinde huzur olandır.** Goethe
- **Mutluluğu tatmanın tek çaresi, onu paylaşmaktır.** Byron
- **Mutluluk her şeyden önce vücut sağlığındadır.** Curtis

Başarının Yolu Sağlık / İlgi ve Bilgiden Geçer

Başrol oyuncusu **İnsan** 'ın ana faaliyetini “**Çalışmak**” yani yaralı iş yapmak olarak özetlemiştik. **Çalışma**; fiziki güç ve akıl olmak üzere başlıca iki ana grupta incelenebilir. Her iki grup çalışma enerjisi; bedeni ve ruhsal sağlığın mevcudiyetine bağlıdır. Sağlık olmadan hiçbir şeyin olmayacağı kesin bir gerçektir.

Doğumla başlayan önce sağlıklı gelişme, hareket , alışkanlık , taklit verileri fiziki gelişmeye paralel olarak önceleri kısmi daha sonra inisiyatifli ve bilinçli hareketler oluşmaya başlar. Daha bebek çağında dahi İlgi / Sevgi / Korku / Aldatma duygular etkileyici rol oynar. Daha ilk yaşlarda dahi isteksiz bir hareketi yaptırmak mümkün olmaz. **İstek / İlgi** aynı paralel de duygular olup zamanla **Bilinç / Bilince** daha sonrada **Bilgi** 'ye dönüşür. Yaş ve gelişmenin ilerlemesi hareketler ve fiillerde “**Bilme**” nin rolünü artırır.

Bebeğin İlk öğrenmeye başladığı şeyler; Temel ihtiyaçları karşılamaya yöneliktir. Daha sonra; Kendini Koruma, Bilgi, Beceri, Öğrenme gelir. Yaratılıştta yani genlerde mevcut değerler ile bebeklik, çocukluk dönemlerinde Ana / Babanın verdiği **bilgiler**; çocuğu temel eğitime hazırlar. İnsan sırayla ve tedricen eğitim kademelerinde öğrenir, **bilgi** sahibi olur, bilgiyi işler yararlı hale getirir, uygular ve bildiği, bilgileri başkalarına öğretecek boyuta gelir.

Kendini yetiştiren, gerek akademik gerek iş dünyasının otoriteleri bildiklerini nesillere öğreterek bu insanların da iyi işler yapmasına vesile olur. Gerek bilgilere ulaşmak gerekse bu işleri etkin kullanmanın şartlarından biri ve başlıcası; **İstek / Azim** 'dir.

Bilgilerin başkalarına öğretilmesi de önce görev, hobi ve **İnanç** 'la mümkündür. Bilginin sistematize edilip, kitap haline, eser haline getirilmesi bu amacı kolaylaştırır. Bir kısım insanlarda; **Bilge** insanları kaynak olarak kullanarak, kendini yetiştirir ve başkalarına aktarma görevini yüklenirler.

Bilgi hazinesi o kadar geniştir ki bireylerin yalnız başına taşıyacağı bilgi sınırlıdır. İlgi, Öğrenme, Öğretme fazileti o derece yüce ve bereketlidir ki Bilgi paylaşma ve aktarma görevi **Tüm** insanlığın kurtuluşuna vesile olabilir. Öğreticinin fazileti kadar da alıcının **İlgi** Duyması, araştırma yapması, kaynak kullanması bilgiye ulaşmayı dolayısıyla başarı şansını artırır. İlgi derecesi en azından genel bilgilere ulaşmayı mümkün kılar. Genel bilgiler ise özel bilgilere ulaşmada köprü görevi görür. **İlgi**; Aynı zamanda kaynaklara ulaşmanın yapılan seminer ve etkinliklere katılmaktır.

Başarının Dört Dostu

1- Alçak Gönüllü Olmak:

Herkesin mesleği yani yaratanın nezdinde işi, önemli ve kutsaldır. Bu şekilde ki hiçbir iş gereksiz ve kötü değildir. Bu nedenle kimse yaptığı işten dolayı utanmamalı, sıkılmamalı ve işini küçümsemelidir. İşini yaparken meslek ahlakına, amirleri ve çevrelerinin önerilerine uymak, yaptığı işin daha doğru ve güzel olmasını sağlamalıdır.

“Bu iş bana göre değil” veya “Ben bu işi yapacak adam mıyım?” gibi söz ve düşünceler kendini büyük gören insanların düşüncesidir, kendini dev aynasında görmekte başarının birinci düşmanıdır.

2- Geniş ve Rahat Olmak:

Her yolun inişi ve çıkışı olduğu gibi, günlük hayatın iş ve işyerinde rahat ve sıkıcı olduğu zamanlar vardır. Başarılı insan sıkıntılı zamanlarda bile sıkılmayan, geniş olan, sabreden ve problemleri kendi gayretiyle, görüşerek, danışarak aşmaya çalışan insanlardır. İşimizi monotonluktan, sıkıcı olmaktan kurtarmak her zaman elimizdedir. Yaratıcı olmak ve iyimser yaklaşmak başarının dostudur. “Paydos saati hiç gelmeyecek mi, bu iş ne zaman bitecek?” diye **huzursuz olan, etrafını Kıran, Karamsar İnsanlar Başarılı Olamazlar.**

3- Uysallık Ve Ağırbaşlılık:

İşyerinizde, aile ve çevresinde geçimli, iyi huylu olmak, kavgacı, bencil, kıskanç ve kötü niyetli olmamak gerekir. Atalarımız “taş yerinde ağırdır” demişlerdir. İnsanda davranışlarını yerine ve zamanına göre ayarlamalıdır. “**Herkes bana uysun. Neden ben herkesle dayanışma içerisinde olayım.**” **Düşüncesi çok yanlıştır. Böyle düşünen insanlar sevimli ve başarılı olamazlar.**

Kimseye yardım etmemek, kimseden yardım istememek, gereksiz eleştiriler yapmak, arkadaşlarına karşı kırıcı olmak insanları başarısız kılar. Uysal ve ağırbaşlı olanlar olgun ve saygı değerdirler. Sözleri dinlenir, hatırı sayılır, toplum içinde etkili olurlar.

4- Cesur ve Atılımcı Olmak:

Hata yapmaktan korkmamak, girişimci olmak, büyük düşünmek, küçük işler ve gereksiz ayrıntılar ile uğraşmamak. Kazanmayı amaçlamak kaybetmekten korkmamak. Başarılı insanların hayatında çok cesaretli atılımları vardır. Bu atılımların tamamı başarılı sonuçlar ile sonuçlanmamış olabilir. Fakat yılmadan inandığı ve doğru bildiği yoldan devam etmiş sonunda başarıyı kucaklamışlardır.

Cesaretli ve atılımcı olmak başarının iyi bir dostudur. Başarılı olmak isteyen herkes hareketlerini gözden geçirmeli,

Başarı Üzerine Tavsiyeler

- Çalışmayı ana kural görünüz ,
- Okuma ve not alma hobiniz olsun ,
- İlgi , bilgi başarınızı artırır ,
- Bilgisayar tekniklerini mutlaka bilin ,
- Planlı , projeli olmaya gayret edin ,
- Öğrenmeyi ve öğretmeyi sevin ,
- Güvenilir itimatkar olun ,
- Samimi ve şeffaf olun ,
- Girişimci ve üretici olun ,
- Döküman ve arşivlemeye önem verin,
- Özverili, paylaşımcı ve yardımsever olun ,
- Hizipten uzak, barışık, uyumlu olun ,
- Müsrif olmayınız , takımlarınızı koruyunuz ,
- Usta ve amirlerinizi sevip, sayınız ,
- Mümkünse yabancı dil öğreniniz ,
- Eğitim ve kurslara katılımcı olunuz ,
- Tanıtım ve iletişime önem veriniz ,
- Düzen, kılık kıyafete önem veriniz ,
- Özdeğerlerinize saygılı olunuz ,
- Zararlı alışkanlıklardan uzak durunuz ,
- Yolsuzluklardan süratle kaçınız ,
- Tasarruflu ve cömert olunuz ,
- Boş zamanınızı iyi değerlendirin .
- Mutlaka bir mesleğiniz olsun.

ÖZDEYİŞLER

- **İnsan sahip olduklarımızın toplamı değil, fakat henüz gerçekleştiremediklerinin toplamıdır.** Jean Paul Sartre
- **Başarı bir yolculuktur, bir varış noktası değil.** Ben Sweetland
- **Deneyim düşüncenin, düşünce ise eylemin çocuğudur.** Dısraeli
- **Coşku, zekadan daha önemlidir.** Albert Einstein
- **Yapabildiğimiz herşeyi yapsaydık, buna kendimiz bile şaşardık.** Thomas Edison
- **Başkaları yararına iyi bir şey yapmak görev değil, zevktir. Çünkü sizin sağlık ve mutluluğunuzu artırır.** Zoroaster
- **Bir şey biliyorum, o da hiçbir şey bilmediğimdir.** Sokrates
- **Engeller beni durduramaz, her bir engel kararlılığımı daha da güçlendirir.** Leonardo da Vinci
- **Bir kitap bir aynadır. Ona bir eşek bakacak olursa karşısında elbette bir evliya görmez.** Goergo C.Lichtenberg
- **Çömez yakınıyormuş: "Bize öyküler anlatıyorsun ama anlamlarını açmıyorsun." Usta yanıt vermiş:**
- **Nerede olursanız olun, elinizdekilerle yapabileceğinizi yapın.**
- **İnsanın yaşam düzeyini bilinçli bir çabayla yükseltme konusundaki tartışma götürmez yeteneğinden daha cesaret verici bir gerçek bilmiyorum.** Henry David Thureau
- **Ahlak konusunda en önemli dersler kitaplardan değil, yaşanan deneyimlerden alınır.** Mark Twain
- **İnsanlar öğrenme dürtüsüyle doğarlar. Öğrenmeye karşı merak ve bundan duyulan zevk insanın doğasında vardır. Bunlar bebeklikten başlayarak zamanla yok edilir.** W.E.Deming

Toprak ve İnsan

Çin atasözü bir gün mutlu olmak için yemenin içmenin, bir hafta mutlu olmak için tatil yapmanın, bir ay mutlu olmak için evlenmenin, ömür boyu mutlu olmak için toprakla ve ömür boyu mutsuz olmak için insanlarla ilgilenmenin gerektiğini söylemektedir. Bu sözün özünde insani ilişkilerin güçlüğü vurgulanmaktadır.

Çin atasözü toprak ve insanı karşılaştırmaktadır. Bu karşılaştırmayı fikirsel olarak geliştirmek olasıdır. İnsan ve toprak karakterleri itibari ile birbirinin zıttıdır. Toprak huzurludur. Toprak sessizdir. Toprak sakindir. Toprakla ilgilenmenin getirdiği mutluluğun temeli budur. Her insan toprağa ait karakterin, bir parça da olsa, zıtlıklarını barındırmaktadır. İnsanlarla ilgilenmenin getirdiği mutsuzluğun nedeni budur. Toprağın insanla, insanın toprakla zıt düşmeyen kaderi de vardır. Yağmursuz kalan toprak önce kurur, sonra çatlaklar belirir üzerinde, zamanla yarıklara dönüşür. Toprak belki endişelenmeye başlar. Toprak belki ağlamaya başlar. Toprak belki telaşlanmaya başlar. Kısa bir süre sonra katı bir taş yığına dönüşecektir. Toprak hastalanmıştır. Rahatsızlanan insan önce solar, sonra bir donukluk belirir gözlerinde, zamanla çaresizliğe dönüşür. İnsan endişelenmeye başlar. İnsan ağlamaya başlar. İnsan telaşlanmaya başlar. İnsan korkmaya başlar. Kısa bir süre sonra katı bir toprak yığına dönüşecektir. İnsan hastalanmıştır.

Hayat, hedef mutluluk olarak ele alındığında, görünen mutsuzluklar içinde mutluluğu yakalayabilme sanatı olarak tanımlanabilir. Hayat, hedef zorlukları yenmek olarak ele alındığında, zorluklarla başa çıkma sanatı olarak anlatılabilir. Hayat, hedef insanlığa faydalı olma sanatı olarak ele alındığında, insana hizmet etme sanatı olarak ifade edilebilir. Sağlık hizmeti veren meslek gruplarının bu noktada çok ayrıcalıklı olduğu kesindir. Bu bakış açısı ile, yardım bekleyen, güvenmek isteyen, tedirginlik ve korku içinde olan insanlara, hastalara, tüm zorluklara rağmen hizmet etmek mutluluk kaynağı olarak değerlendirilebilirse, sağlık çalışanı olmanın ayrıcalığını hissetmek mümkün olacaktır.

XXX

Toprak, bütün kâinatların ve hususiyle de yerkürenin en değerli unsuru, en sihirli maddesidir.. ve hava-su-ziya bir mânâda onunla kâimdirler ve onun için vardılar. Onun bu öneminden ötürüdür ki, bağrında biz ve bizimle alâkalı milyonlarca varlığın neşet edip geliştiği bu mütevazi fakat semaları aşkın unsurun, Kur'ân-ı Kerim'de sık sık üzerinde durulur.. âdetâ bütün göklere denk tutulur.. mebdemiz olarak tebcil edilir.. ukbâya ulaştırın bir köprü, bir liman, bir rampa olarak da hep dikkatlerimize sunulur.

İnsan, İnsan ve Doğa

Doğa; fiziksel dünya, evren, varlıkların ve nesnelerin tümüdür. Canlı varlıkların yaşamsal bağlarla bağlı oldukları, etkilendikleri mekan olan doğa . günümüzde insan eliyle büyük değişikliğe uğramış; kendi özelliklerini büyük ölçüde kaybetmiş bulunmaktadır.

İnsan; doğanın bir parçası, düşünebilen akıllı canlıdır. Alet yapar, kullanır, akli ve düşünme yeteneği sayesinde kendini yönetir. Bilgi edinir, bilgisini genişletir, doğaya dolayısıyla diğer canlılara ve hemtürlerine egemen olur. Eğitilen insan bu gelişimini daha da büyüterek evrenin tek hakimi olur.

İnsan doğaya iyi ve kötü yönleriyle egemen olan güçlü ve gücünü akıllıca ve akıl körlüğüyle kullanan ilk ve tek canlıdır.

Mevsimler ezberlediğimiz özelliklerine pek de uymayıp oyun bozanlık yapıyorlar. İnsanlar ekolojik dengeyi sarstıklarından, kışları artık buralarda karı göremiyoruz, ya da sonbaharda hala kavurucu sıcaklar hüküm sürüyor; haziran ayında üşüebiliyoruz.

İnsanlar doğada ilk var olduğu günlerde bir yandan doğa ile mücadele ederken, bir yandan da iklim koşullarının zorluklarını aşarak, vahşi hayvanlarla savaşarak yiyecek ve giyeceklerini temin ettiler. Ateşi bularak soğuktan korunup gecelerini aydınlattılar.

Barajlar yapıp akarsuların deli dolu gidişatını dizginleyerek sulama yapıp elektrik ürettiler. Güneşin yakıcı sıcaklığından korunma yolların, güneş ışınlarından yararlanmayı, doğanın gücünü kendi lehlerine çevirerek güneş enerjisinden yaşamın çeşitli alanlarında yararlanmayı da başarmışlardır.

Ormanları yok edip, kuraklık sağladılar, bunun yanı sıra da suni yağmurlarla da verimi arttırarak kuraklığı önlediler.

Doğa içinde bulunan canlı ve cansız varlıklarıyla bir bütündür. Bu bütün içinde adını dahi bilmediğimiz milyonlarca canlı türü yaşamaktadır. Canlılar yaşamlarını sürdürürken kendi türlerine ihtiyaç duydukları kadar, yaşadıkları çevrede başka canlılara ve cansızlara gereksinim duyarlar.

Son iki yüzyılda insan nüfusu hızla artmıştır. Nüfusun beslenme, barınma ihtiyaçlarını gidermesi, yani yaşam kavgasını sürdürmesi sırasında doğa tahrip edilmiş; doğal hayat zarara uğramıştır. Bu zararın boyutlarının giderek büyümesi önlem almayı zorunlu kılmıştır.

Yeryüzünde var olan canlılar içinde çevresini olumsuz yönde en fazla etkileyen, değiştiren canlı insandır. Ekolojik açıdan insan ve diğer canlılar arasındaki en önemli fark, tüm canlıların mevcut çevre koşullarına uyum göstermesine karşın, insanın bu koşulları amaçları doğrultusunda kontrol altına alma yeteneğine sahip olması, bu yeteneği faaliyete geçirmesidir.

İnsanlar öyle bir güce sahiptir ki dünyanın yaşam koşulları zor olan bölgelerinde kutuplarda, buzullarda, çöllerde kendilerine yaşayabilecekleri ve

üreyebilecekleri ortam elde etmişlerdir. Doğal şartlar ne kadar ağır olursa olsun, sel, fırtına, sıcak, soğuk her koşulda doğaya karşı savaş vererek; yaşamlarını devam ettirip bu savaşı kazanmışlardır.

İnsanlar kendilerini o kadar geliştirmişlerdir ki uzaya açılarak, yerleştirdikleri uydularla atmosferde gerçekleşen hava olaylarını gözlemleyerek tahminden çok öngöründe bulunmaktadır; böylelikle hava olaylarının şiddetini ve yönünü, etkileyebileceği alanları bilerek ona göre tedbirler alabilmekte, can ve mal kaybını önleyebilmektedirler.

Yeryüzünde gelişen doğal olayların sebebini bilimsel araştırmalar sonucu öğrenmişler, doğayı ve kendilerini korumak adına birçok önlemler almış; doğanın kendi kendini yenilemesi yüzlerce, hatta binlerce yıl sürdüğünü bile bile ya da bilinçsizce yeniden yeniden ve ısrarla doğayı tahrip etmekte, yok etmekte ve inşa etmektedirler.

Bu güçle eğitilmiş, uygar olmanın yanı sıra uygarlığın getirdiklerini doğaya özellikle de hem türlerine karşı kullanarak egemen olmanın savaşını vermişlerdir. Hiç kuşkusuz ki bu böyle sürecek gibi gözüküyor...

- **Her şeyin prensibi sudur; her şey sudan gelir ve tekrar suya döner.**
- **Doğa insanların ihtiyacını karşılayacak bir kaynak topluluğu olarak görmek çevrenin yokolmasına davetiye çıkarmak demektir.**
- **Çiçekler ki, güzelliğin simgesidir; yaşamın, umudun ve sevincin ifadesidir. Çiçekler ki, gönüllerin dilidir; rengarenk, burcu burcu, sevgi, ask ve hatıralarla doludur. Ali Duran**
- **İnsanlar doğaya karşı sorumluluk duymuyorlar. Doğayı korurlarsa, cezadan korktukları ya da menfatleri gerektirdiği için koruyorlar.**
- **Bir nokta açıktır: Dünyamız emin ellerde değildir " Yeni dünya düzeni" yeryüzünü ölüme mahkum etmiştir. Peter F Drucker**
- **Orman yurdun öz evladi ormansız yok dünya tadi. Asik Veysel**
- **Kiyamet kopmak üzere bile olsa, elinde bir fidan varsa, bu fidanı dikmemelik etme.**
- **Bir ulusun gerçek zenginliği, ağaç örtüsüyle ölçülebilir. Baker**

İş ve İnsan İlişkileri

İNSAN : Biyolojik, toplumsal, kültürel ve ruhsal özelliklere sahip canlı bir varlıktır. Bu da insanın toplumsal bir varlık olma özelliğini öne çıkarır.

Toplum: Toplu yaşamak iç güdüsü ve yardımlaşma arzusu ile bilinçli olarak, bir arada yaşayan insan topluluklarına TOPLUM denir. İnsan diğer insanlarla toplum halinde yaşarken, çeşitli ilişkilerde bulunur.

İnsan İlişkileri: Birbirinden haberi olan en az iki insan arasında bir süre devam eden, anlamlı, belirli amaçları bulunan bir bağıdır.

İnsan ilişkileri oldukça karmaşıktır. Konuları, içerikleri, amaçları çeşitlidir. Bu nedenle iki usta arasında, iki sporcu arasında, iki öğretmen arasındaki insan ilişkileri, içerikleri bakımından farklıdır. İlişkilerin meydana gelişi, gelişmesi, zaman içinde değişmesi ilişkiden ilişkiye değişir.

İş: İnsanların toplumsal ilişkiler içinde, amaçlı olarak yaptıkları uğraşların hepsine iş denir.

Genel olarak bu şekilde yapılan işin tanımı ilgili olduğu alanlara göre değişir.

Ekonomik Anlamında İş: Mal ve hizmetlerin üretilmesine, araştırılıp bulunmasına, değiştirilmesine, dağıtılmasına ve kullanılmasına yarayan devamlılık ve düzenlilik gösteren her türlü çabaya ekonomik anlamda iş denir.

Üretim Meslekleri Anlamında İş: En az iki hareketle yapılabilen bir mamul eşyayı tanımlar,

Hizmet Mesleklerinde İş; Tamamlanmış bir bakım, onarım. Muayene, kontrol ve montaj faaliyetidir.

Toplumunu tanımlarken toplu yaşama iç güdüsünden ve yardımlaşma arzusundan söz etmiştik, bu iki duygu veya amaçla bir araya gelen insanlar bir takım ihtiyaçlarını gidermek amacı ile bir iş yaparlar yani çalışırlar.

Sözün burasında insan neden çalışır sorusunun cevabını genişletmede önce; ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla çalışır demiştik. O halde önce İhtiyaç nedir önce onu cevaplayalım.

İhtiyaç: İnsanın eksikliğini his ettiği her şey ihtiyaçtır.

Hemen bir ihtiyaç listesi yapalım..... her birimizin pek çok ihtiyacı var. Her birimiz sadece bir ihtiyaç adı söylersek sınıf mevcudu kadar bir ihtiyaç listesi çıkarmış oluruz.

Şimdi de hemen ilk sorumuza dönelim;

İnsan neden çalışır? Sorusuna ilk ve basit verdiğimiz cevap insan ihtiyaçlarını karşılamak için çalışır, olmuştur. O halde insan ihtiyaçları nelerdir?

İnsan ihtiyaçları 2 ana grupta toplanabilir, bunları;

1- Temel İhtiyaçlar: Yaşayabilmek için karşılanması gereken ihtiyaçlardır. Yeme, içme, barınma, ısınma, soluma temel ihtiyaçlardır. Doğuştan gelen ve karşılanmadığı zaman insanın hayatını devam ettiremeyeceği türdendirler.

2- Diğer İhtiyaçlar: Doğuştan sonra ortaya çıkan, ya da kazanılan, kişiden kişiye, toplumdan topluma değişebilen ikincil özellikte olan, Arkadaşlık, yakınlık, sevmeye türündedirler. Bunlar ikini sıralamasına göre ;

A) Fizyolojik ihtiyaçlar ; Açlık susuzluk gibi temel ihtiyaçlardır. Aç olan bir insanın sevgi, özgürlük gibi ihtiyaçlarını düşünmesi söz konusu değildir.

B) Güvenlik ihtiyaçları ; Can ve mal güvenliğini, sağlığı, iş sahibi olmayı, ev sahibi olmayı anlatır.

C) Ait olma ve sevgi ihtiyacı ; İnsan ihtiyaçlarının sosyal yönünü oluşturur. İnsan bir dine, bir millete, bir kuruluşa (parti, dernek, kulüp,) ait olmak ister. Aynı zamanda sevilme, arkadaş edinme ihtiyacı içindedir.

D) Saygı görme ihtiyacı ; İnsanlar önemliden önemsize, ya da temelden diğere, ihtiyaçları karşılandıkça, yeni itici güçlerin etkisiyle yeni ihtiyaçlar edinirler, davranış değişiklikleri, giyim kuşam ile ilgili tercihler, iyi görünme , saygı görme arzuları insanları farklı eylemlere sevk eder, bunu başka bir deyişle , “ Kişinin toplumsal statüsünü geliştirmesi olarak da tanımlayabiliriz

E) Kendini gerçekleştirme ihtiyacı ; Alt düzeydeki ihtiyaçların karşılanmasından sonra ortaya çıkan ihtiyaçlardır. Bu aşamada kişi topluma hizmet etmek açısından eylemlerini yönlendirir. Örnek; Gönüllü kuruluşlarına katılma, sportif faaliyetlerde, yönlendirici olmak gibi.

- **Dünyanın acı ile dolu olduğu doğrudur ama bir çok insan da bunun üstesinden gelmektedir.** Helen Keller
- **Büyük düşler kuranlar düşlerini gerçekleştirmez, aşarlar.**
- **Olumsuz düşünceleri zihinsel canavarlar halini almadan önce yok edin.**
- **Sizi korkutan her deyim size güç, cesaret ve güven kazandırır. Kendinize "Ben bu dehşeti yaşadım. Bundan sonra gelecek şeylere hazırım" dersiniz.** Eleanor Roosevelt
- **Kimi insanlar yaşamımıza girer ve çıkarlar. Kimileride bir süre yaşamamızda kalır ve kalbimizde ayak izlerini bırakırlar, o zaman bir daha asla aynı insan olamayız.** Anonim
- **İnsanın ruhu felç olmaz. Soluk alabiliyorsanız, düş de kurabilirsiniz.**
- **Yeterince sevginiz varsa dünyada ki en mutlu ve en güçlü insan olursunuz.** Dr. Emmet Fox

İş Yaşamında Güven

“Her şey insan içindir” Söyleminden hareketle yaratılışımızda en makbul, üstün nesne İNSANDIR. Bu gerçek paralelinde ; Bir ülkenin yaşamında her şey sanayi için , sanayi toplum için, İNSAN içindir. Zira kalkınma ancak sanayileşme ile gerçekleşebilir. ticaret ise; Sanayi ve tarım ile üretilen mal ve emteinin bir zaman ve zemin değişikliği ile toplumun her katmanına ulaştırılmasıdır. İnsan vücudundaki kan üretim ve dolaşımının tıpkısı sanayi / ticaret / tarım / hizmetlerin tümü iş dünyası içinde geçerlidir. İnsan vücudunda oluşan hastalıkların benzeri ; iş dünyasında da görülebilir. Sağlık kurallarına uyumsuzluk; insanı, iktisadi kurallara uyumsuzluk; ekonomiyi krize uğratar.

SANAYİ üretim işletmelerinin tümüdür. üretim, istihdam ihrcaat ve zenginliğin anahtarı olup bu anahtar ise ülkenin kurtuluşu ile özdeşir.

ÜRETİM; yatırımı, yatırım finansmanı; finansman; tasarruf, kaynak, birlikteliği, girişimciliği, girişimcilik ve birliktelik güven gerektirir.

Günümüzde munferit yatırım imkanları zorlaşmış , birleşmeler devri başlamıştır.

Birleşmeler ise zincir halkaları gibi homejen ve sağlam güven ortamı gerektirir.

GÜVEN hayatımızın her ortamında stratejik önem taşıyan bir kavramdır. Bireyden tutun kurumlara hatta ülkeler arasına kadar uzanan güven duygusu genel olarak karşı taraf hakkındaki bilgilere geçmişte ki deneyimlere , işbirliğine, iletişime kişinin özelliklerine ve güvensizliğe yol açabilecek bir olumsuz olayın olup olmamasına bağlı olarak gelişir.

GÜVEN duygusu; verilen sözlerin tutulmasını, kabullendirici olmayı, saygılı adil tutarlı ve tarafsız olmayı gerektirir .

GÜVEN; Bireyin geçmiş yaşamında ki deneyimlerden doğan olumlu olumsuz tüm yaşantıları bireyin başkalarına güven duyup duyamayacağını belirleyen süreçtir.

Güven bir anlamda risk almaktır. Bu ilişki sonucu olumsuz şeylerin yaşanması olasılığı vardır. Olumsuzluklar kişide hayal kırıklığına sebep olabilir.

İş yaşamında; kişiler arası ve yöneticiye güven duygusunun gelişmesi takım ruhunu besleyen, verimliliği artıran bir olgudur. Çalışanların yöneticilerine güven duygusu kendini çeşitli biçimlerde gösterir yöneticisine güvenen bir işçi işini iyi yapar.

Güvenin yaşandığı iş yerinde huzur hakimdir. Sorunlar uzlaşma ile çözülebilir, çatışmaların yeri yoktur. Bilgi paylaşılır kıskanılmaz iletişim açıktır.

- GÜVENSİZLİK kuruma olan bağlılığı, dolayısıyla üretimi azaltır.
- GÜVEN, bilgi paylaşımını uzlaşmayı, yaratıcı fikirler öne sürmeyi

ve iş birliği'ni kolaylaştır.

“Herşey insan içindir” inancıyla yaratılışımızda en fazil olan insandır sözüne nazire olarak; Bir toplumda herşey SANAYİ içindir, sanayide toplum içindir, insan içindir denilebilir. Zira kalkınma ancak SANAYİLEŞME ile gerçekleşebilir.

Ticaret ise; sanayileşerek üretilen mal ve malzemenin bir zaman ve zemin değişikliği ile toplumun her katmanına ulaştırılmasıdır. Bir insan vücudundaki kan üretim ve dolaşımının tıpkısı Ticaret ve Sanayi için geçerlidir. Vücutta doğacak arızaların benzeri; Ticaret ve Sanayi kurallarına göre işlemediği takdirde toplum katmanlarında görülür. “Rızkın onda dokuzu Ticarete ve Cesarete” Hadis-i Şeriflerinde bu iki faaliyetin (Ticaret ve Sanayi) önemi vurgulanmıştır. Zira sanayi önemli ölçüde cesaret demektir.

Sanayi üretim birimlerinin tümüdür. Üretim istihdam ve işsizliğin anahtarıdır. Üretime dayanan ihracat ile hedefe ulaşılabilir. Ancak sanayi yatırımı, yatırım finansmanı, finansman girişimciliği, girişimcilik ise önemli ölçüde GÜVEN gerektirir. Günümüzde münferit yatırım devri kapanmış, birleşmeler devri başlamıştır. Birleşmeler ise zincirin halkası gibi sağlam güven ortamı gerektirir.

**“Anahtar kelime güven. Güven de bugünden yarına yaratılmıyor.
Güven artırıcı davranışlar şarttır.”**

- **Başkalarına karşı beslediğimiz güvenin en büyük kısmını doğuran, kendimize olan güvenimizdir La Rochefoucauld**
- **Bizi hiç aldatmadıkları için, tanımadıklarımıza güven eğilimi gösteririz Samuel Johnson**
- **Güven bir karaca kadar çekingendir; insan onu bir kovdu mu, tekrar bulması uzun zamana bağlıdır Kurt Bieden Kopf**
- **Güvensizliğin üç mahzuru vardır: Can sıkıntısı, sabırsızlık, vakit öldürme Pascal**
- **İnsanın yapabileceği en büyük fenalık, kendisine olan güvenini kaybetmesidir Richard Bernedici**
- **Güç ve güveni hep dışımda aradım. Ama bunlar insanın içinden gelir. Ve her zaman oradadırlar. Feud.**
- **Ağaca dayanma çürür, insana güvenme ölür.**

İş Hayatında Zaman Yönetiminin Önemi

Zaman bugün kıymeti çok az anlaşılmış bir kavram. Özellikle Türkiye’de birçok kişinin hala saat bile taşımaması beni hayrete düşürür.

25 senedir iş hayatında olan gözlemlerimi sizlerle paylaşmak isterim. Hayatımın büyük kısmını satış ve pazarlama konularında çalışarak geçirdim. Bir kişinin zamanını nasıl geçirdiği, o kişi hakkında size birçok ipucu verir. Küçük yaşlardan itibaren bana en büyük sermaye ve rekabet gücü olan zamanı en iyi şekilde kullanmam öğretildi. . Aslında, zamanımızı yönetmek hayatımızı ve kendimizi yönetmektir; istediklerimizi gerçekleştirmek, sevdiğimizimize, hobilerimize, en önemlisi kendimize zaman ayırmaktır.

Bugün işe alımlarda en önemli kriterlerden biri, iş dışındaki hobilerimiz ve zamanımızı nasıl değerlendirdiğimizdir. İnsanın iş hayatındaki başarısı, iş dışında zamanını nasıl değerlendirdiğiyle orantılıdır. Bu konuda çevremden çok takdir alan bir kişi olarak, zamanımı nasıl bu kadar iyi yönetebildiğimi sizlerle paylaşmak isterim;

Haftada minimum 10 saatimi spora, 10 saatimi kitap ve dergi okumaya, 10 saatimi TV seyretmeye, haftada en az 1 kere sinema, tiyatro faaliyetine, en az 1 kere dernek faaliyetine, her akşam muntazam en az 30 dakika ailemle sohbet etmeye, haftada minimum 1 kere ailemle dışarıda yemek yemeğe, 2 haftada bir düzenli olarak ailemle zaman geçirmeye, haftada minimum 1 kere yakın dostlarımla beraber olmaya, her akşam 1 saat mail okumaya veya makale yazmaya, yılda düzenli 3 hafta seyahate çıkmaya zaman ayırabiliyorum. İki çocuk babası, bir teknoloji şirketinin genel müdürlüğünü yapmam dışında, sosyal dernekler bünyesinde yılda 1,000 kişiye yakın eğitim veriyorum. Her türlü iş, dernek ve eğitim amacıyla birçok toplantı ve eğitime katılıyorum. Televizyon, radyo, kokteyl ve röportaj taleplerinin çoğunu kabul ederim.

Bunları başarmamın en önemli kuralı herşeyi mümkün olduğu kadar önceden planlamak ve önceliklerimi yazmamdır. İş Hayatı ile ilgili 20 tavsiyemi sizlerle paylaşmak isterim,

- Akşam toplantınız veya sosyal bir faaliyetiniz varsa sporunuzu sabah erken veya öğlen saatlerinde yapın. Evinizde mutlak koşu bandı veya bisiklet bulunsun.!

- Güne mutlaka kuvvetli bir kahvaltıyla ve pozitif düşünerek başlayın. .

- Sabah işe girdiğinizde mutlaka herkese “günaydın” veya “nasılsın” deyin ve tüm şirketi turlayın. B.

- Kısa konuşmayı öğrenin. Kısa konuşmak çok kişiyle görüşmenizi sağlayacağı gibi, insanlarla güven ilişkinizi artıracaktır.!

- Şirket toplantılarını mümkün olduğunca erken, kahvaltı veya öğlen yemeği zamanı yapın. Gündemi önceden belirleyin ve hedef sürenizi aşmayın.

- Şehir dışı ziyaretlerinizde günde minimum 4 randevu

• Her randevuyu almadan düşünün, gerçekten gerekli mi? Telefonda halledebileceğiniz görüşmeler için boşuna zaman kaybetmeyin.

İşinizle ilgili her türlü faaliyete, toplantıya katılmaya gayret gösterin. Ama, bu toplantıların tümüne değil, en çok sosyalleşeceğiniz saatlerine hiç katılmıyorsanız, kokteyl veya öğlen yemeğine katılın.

• Telefon ve tüm görüşmelerinizi minimumda tutun. Randevu alırken veya ziyaret başında karşınızdakinin zamanını ve zamanınız azsa kendi zamanınızı nazikçe belirtin.

• Ailenizin ve yakın arkadaşlarınızın önemli davetlerini, cenazelerini, hasta ziyaretlerini, doğum günlerini ve evlilik yıldönümlerini, şirket açılışlarını sakın kaçırmayın

• Hayır demesini bilin ve mümkün olduğu kadar iş arkadaşlarınızın sizi çalışırken bölmelerine izin .

• Seyahatlerde mutlaka kitap okuyun veya laptop'unuzdaki maillerinizi temizleyin. Yanınızda daima dergi ve kitap taşıyın. Vaktinizi boşa geçirmeyin!

• Kahvaltı veya öğle yemeklerini boş geçirmeyin. İş arkadaşlarınızla veya çalışanlarınızla geçirin, hatta ailenizle!

• İş, aile, sosyal hayat ve kendinize ayırdığınız zamanı dengede tutun. Bu sizi daha İş hayatında zamanı nasıl yönettiğiniz, günümüzde en büyük rekabetçi güçt mükemmel olmak için, önceden planlamak, öncelikleri belirlemek ve zamanı çok iyi kullanmak lazım.

Özel hayatınızda veya iş hayatınızda ne yaparsanız yapın, zamanınızın değerini bilerek kullanın. İnsanlar yoğun oldukları için değil, plansız ve programsız oldukları için, sorumluluk almamak için ailelerine, yakın arkadaşlarına, en önemlisi kendilerine zaman ayıramazlar.

Çok geç olmadan 20 kuralı uygulamanızı öneririm. Hayatın sizi değil, sizin haya yönetmeniz dileğiyle

Zaman ve İnsan İlişkisi

Zaman hızlı bir nehir gibi akıp gidiyor... Biz zamanı kullanmadığımız taktirde zaman bizi alıp götürüyor, o bizi kullanıyor. İnsanoğlu üç şeyin kıymetini iyi bilmek ve değerlendirmek zorunda: Zaman, sağlık ve vazife, (görevlerini ifa etme, yerine getirme). Hep şikayet ederiz, “Zaman yetmiyor, yetiştiremiyorum...” diye... Vaktimizi planlı bir şekilde değerlendirirsek, zaman yeter. Amerikalı bir uzman (Dr. De Woot), önde gelen şirketlerin yöneticileri üzerinde araştırmada su ilginç sonuçlara ulaşmış:

1. Yöneticiler zamanlarının % 49'unu sekreterleri tarafından yapılabilecek işlere, % 5'ini astlarına devredebilecekleri işlere,
3. % 43'ünü is arkadaşlarına (o işleri yapmaları daha dogru olacak meslektaşlara) aktarabilecekleri işlere,
4. Sadece % 3'ünü optimum biçimde kendi işlerine harcıyorlar.

Zamana Duyarlı Olmak!

Verimli vakitleri önemli islimize ay irdiğimiz taktirde, zamana iyi bir şekilde kullanıyoruz demektir. Presto ilkesine göre, vaktimizin yüzde 80'ini islerimizin yüzde 20'sine ayırırız. Eğer bu % 20 gerçekten verimli islerse, iyi bir planlama yap misizdir. Aksi halde, vaktimizin çoğunu verimsiz islere arıymış demektir. Yöneticilere etkin zaman kullanımı hususunda yapılan başlıca öneriler şunlardır:

1. Mümkün olduğunca kısa vadeli hedeflerinizi belirleyin2. Mutlaka planlı çalışın. Önünüzdeki hafta için şimdiden plan yapın.
3. Etkin zaman planlaması için, altı önemli isinizi önem sırasına göre yazın.
4. Güne, en zor isi yaparak başlayın; böylece streten kurtulun.
5. Yapılmaya değer olmadığına inandığınız islere zaman ayırmayın.
6. Her ise, başarınıza yapacağı katkıya göre zaman ayırın.
7. Kolay veya tekrarlı isleri mutlaka ya sekreterinize veya astlarınıza devredin.
8. Aynı nitelikteki isleri bir arada yapılabilecek şekilde tasnif edin.
9. Her şeyi yerli yerinde bulundurun ve kolayca bulabileceğiniz.
10. Önemsiz konularda ayrıntıya girmeden çabuk karar verin.
11. Toplantıları da, katılımcıları da en azda tutun.
12. Günün hangi saatlerinde daha verimli olduğunuzu belirleyip, önemli konuları bu zamanlara programlayın.
13. Üst makamlardan veya başka bölümlerden çıkacak karar ve evrakları takip edip süreci hızlandırın, bekleyerek zaman öldürmeyin.
14. Çok önemli olmayan randevuları en verimsiz saatlere bırakın.
15. Şirket-içi toplantıları haftanın/günün belirli saatlerinde yapın

Zaman Kaybına Yol Açan 10 Neden

İnsanlar en çok hangi durumlarda gereksiz vakit kaybederler? Yapılan incelemeler zaman kaybına en çok su on nedenin yol açtığını göstermektedir:

1. Kötü telefon kullanımı. Gereğinden fazla konuşmak, yazılı olması gereken bazı haberleşmeleri telefonla halletmeye çalışmak.
2. Verimsiz toplantılar. İçeriksiz, iyi düzenlenmemiş veya iyi yönetilmemiş toplantılardan hiçbir sonuç çıkmaz. Zaman kaybının en önemli kaynaklarından biri kötü toplantılardır. Şirketler ne ketum olmalı, ne de geveze.
3. Plansız, randevusuz ziyaretler. (Bu hususta sekreterlere büyük görev düşüyor. Şirket yöneticilerini randevu dışı görüşme taleplerine karşı korumaları gerekiyor!)
4. Uzun ve gereğinden fazla ayrıntılı raporlar.
5. Dağınık veya tepeleme dolu bir çalışma masası. Dolayısıyla, sorunları masada yani sürüncemede bırakma.
6. Yetki devrinde tereddüt, hatta hasislik. Yetki devretmeyene, yetki devredilmemeli!
7. Özel ricalara itibar; görev dışı islere fazlaca bulaşma.

Özetle; Yaşamın en değerli unsuru **zaman israfının** önüne geçmek başlıca amaç olmalı.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TOPLUM ve İLETİŞİM DEĞERLERİ

“Değerler Üzerine Kurulmuş Bir Yaşam
Değerli Bir Yaşamdır.”

“Alim İle Sohbet Etmek Lalü Mercen İncidir,
Cahil İle Sohbet Etmek Günde Bir Can İncidir...”

“Başarılı ve uzun ömürlü toplumlar,
yüksek Ahlak ile techiz edilmiş
insanlardan oluşur”

“İstikbalin yolu bazen geniş bazen dardır,
Sakın unutma haa! önün yarıdır,
Yılmadan azimle yürü;
Er geç senin için parlak bir istikbal vardır.”

(Not: Bu 1961 yılında kendime yönelik yazdığım bir dördlük)
Fettah GÜVENTÜRK

Toplumun Özellikleri Nelerdir?

Toplumsal ihtiyaçlarını karşılamak için etkileşen, belli bir coğrafi mekanda yaşayan ve ortak bir kültürü paylaşan pek çok sayıdaki insanın oluşturduğu birlikteliğe “toplum” denir.

Toplumun Özellikleri

- Toplam nüfus olarak görülebilir.
- Ortak bir coğrafi mekanda vardır.
- İşlevsel olarak farklılaşmış temel gruplardan oluşmuştur.
- Kültürel olarak benzer grupların toplamıdır.
- Toplumu oluşturan insanlar arasında düzenli karşılıklı ilişkiler söz konusudur.

Toplumsallaşma

Bir kimsenin içinde birtakım işlevleri olabileceği belirli bir toplum ya da toplumsal grubun tarzlarını öğrenmesi sürecine “toplumsallaşma” denir.

Bir kişi ile diğer kişi ya da kişiler arasında gerçekleşen ve sonunda toplumsal davranış kalıplarının kabulünü ve uygulanmasını sağlayan bir karşılıklı etkileşim sürecine “toplumsallaşma” denir.

Belirli bir toplumun davranış kalıplarını kişiliğine mal ederek o topluma ait bir birey durumuna gelişi olayına “toplumsallaşma” denir.

Toplumsallaşmanın Özellikleri

- Daima belirli bir toplum için söz konusudur.
- Her bireyin doğduğu andan itibaren gerçekleşen bir süreçtir.
- Kişilik gelişmesinin topluma ve kültüre uyarlanması ve öğrenilmesi gibi süreçlerin benzerlikleri ile ilgilidir.
- Bireyi , çevresindeki modellerin , simgelerin , beklentilerin ve duyguların öğrenilmesine yetenekliliği yönünden ele alır

Toplumsallaşmanın Amacı

- Tuvalet alışkanlıklarından, bilim yöntemine kadar uzanan temel disiplinleri aşılır.
- Beklentilerin zihne yerleşmesini sağlar. (Anne olma isteği gibi.)
- Toplumsal rolleri ve onları destekleyen tutumları öğretir.
- Bireye, yetişkin eylemlere katılması için temel bir hazırlama ile beceriler öğretir

Toplumsallaşmanın Araçları

- Aile : Kültürü aktaran temel araçlardandır.
- Arkadaş grupları : Çocuğun ya da gencin yaşdaşlarından oluşan gruplarıdır.
- Okullar : Okullar formal toplumsallaşma kurumlarıdır.
- Kitle iletişim Araçları : Kişilerin tutum ve kanaatlerini etkileyen ve toplumsallaştıran önemli olgulardır.

Toplumsallaşmada Başlıca Süreçler

İletişim, İşbirliği, Katılma, Toplumsal Çevre

Toplumsal Statülerin İki Kökeni Vardır

Bireyin toplum yapısı içinde işgal ettiği “konum” ya da ” yer” e “toplumsal statü” denir

- Verilen Statüler : Bireyin hiçbir eylem ve etkisi bulunmadan , toplumun kendi kabul ettiği bazı ölçütlere göre elde edilmiş statüdür. Örn. Dünyaya erkek olarak doğmak gibi ya da yasalarla verilmiş haklardan elde edilen statü..
- Kazanılmış statüler : Bireyin kendi çaba ve başarılarına , yeteneklerine göre kendisinin elde ettiği bir konumdur. (Öğretmenlik vb.

Toplumsal Değişme

Toplumun yapısını oluşturan, toplumsal ilişkiler ağının ve bunları belirleyen toplumsal kurumlarda meydana gelen değişimlerdir.

Neler Değişiyor?

Toplumsal rol ve statüler, Ekonomik varlıklar, Nüfus artış hızı, Üretim ilişkiler, Aile ve akrabalık ilişkileri, Dinsel kurumlar, Gelenek görenekler, Teknoloji, Eğitim kurumları, Kişilik , Sanat , Çocuk yetiştirme yöntemleri , Cinsel davranış, tutum ve değerler, Kitle iletişim sistemleri, Dilde değişimler.

Toplumsal Kurumlar

Toplumsal Kurumun Anlamı

Toplumun temel ve önemli bir ihtiyacını gidermek amacıyla bir araya gelmiş, örgütlenmiş, bütünleşmiş insanların tüm inançlar, kurallar, simgeler, kalıp davranışlar, değer ve normlar bütünüdür. Başka bir ifade ile kurum; toplumda yaşayan bireylerin ihtiyaçlarından doğan toplumsal yapının ve değerlerin korunması için zorunlu, bazı yönlerden sürekli, bazı yönlerden ise geçici kurallar bütünüdür.

Kurumlar kuruluşlardan farklıdır. Kuruluş somut, kurum ise soyuttur. Aynı amaca yönelik çok sayıda kuruluş bir isim altında toplanarak kurumları oluşturur. Örneğin okul, parlamento, hastane, adliye, cami birer kuruluştur. Oysa bunların işlevi olan eğitim, din, siyaset ve ekonomi ise birer kurumdur.

Bütün toplumlarda beş temel kurum vardır:

- Aile, Ekonomi, Siyaset , Din , Eğitim kurumları

Toplumsal Kurumların Özellikleri:

- Bir toplum içinde belli bir ihtiyacı gidermek için vardırlar, Toplumsal ihtiyaçlardan doğmuşlardır, Aynı kurum, toplumlar arasında ve bir toplumda zamanla biçim ve işlev değişikliğine uğrayabilir, Bir toplumsal kurumdaki değişme, diğer kurumlarda da değişmeye yol açar, Yeni ihtiyaçlar, yeni kurumları ortaya çıkarır, İşlevini tümüyle yitiren, toplum içerisinde hiçbir ihtiyacı karşılayamayan kurumlar ortadan kalkar,

İşbirliği/Sinerji

Kainatta her şeyin var oluşunda ve sürekliliğinde hareketin , enerjinin söz konusu olmadığı yer yoktur denebilir.

Özellikle elektrik enerjisi çeşitli konumlarda hayatın , üretimin anahtarıdır. Ayrıca canlılığın belirtisi de "enerjik" paralelli kelimelerle ifade edilir. Her olumlu (pozitif) hareket ve olgu pozitif enerji ile hayat bulur.

Eğitim , ekonomi , yönetim , sosyal hizmetler ve üretim faaliyetleri yanında ; dostluk, sevgi , inanç , fedakarlık gibi çok sayıda olgular zikredilebilir.

Bütün bu değerler kendiliğinden oluşmaz. Bir veya birden fazla kuvvetin etkinliği sonucudur.

Bu oluşumların hızı , oranı Lavazyne ve Newton kanunları gereğince ölçülü ve sınırlıdır.

Bir başka ifade ile matematiksel manada $1+1 = 2$, $2 \times 2 = 4$ eder gibi sonuçlar verir. Bu formüllerden hareketle 500 km' lik bir yolu 100 km hızla 5 saatte alabilirsiniz.

Ancak şartların çok sayıda ve grift olması zaman zaman bu sonuçların yanılmasına sebebiyet verir.

Özellikle sosyal ve ekonomik sorunların artması , griftleşmesi çözümü iyice zorlaştırır. Sorunların çözümü acil ve isabetli tedbirler gerektirir.

Bireysel ve ülkesel sorunların çözümü ; başta çok çalışmak gibi ; bilgi ve teknolojiye dayalı , katma değeri yüksek tasarrufa , işbirliğine dayalı , hizipten uzak çalışmalar ile bir değişik ifade ile normalin üzerinde zorlanmış konu ve problemler sinerjik yani $1 + 1 = 2$ değil $1 + 1 > 2$ formülüne göre çözümler ile mümkün olacağını kesines bilmeli ve inanmalıyız.

Bunun için de SINERGI diye adlandırdığımız pozitif enerji bilinç ve fedakarlığını her alanda tekrarlamalı ve her kesimi bilinçlendirmeliyiz.

Bireylerin, kurumların, sivil toplum kuruluşlarının uyumlu (sinerjik) çalışmaları sonucu ancak ülkesel başarıya ulaşabileceğimizi unutmamalıyız.

Bireyleri bilgi ve tecrübe ile mücehhez, vizyonu geniş, dürüst, güvenilirlik ile dolu olan sivil toplum kuruluşları, kurumlarına sahip ülkeler mutlaka sinerjik büyüme boyutunu yakalayacaklar, dolayısıyla arzu edilen seviyelere gelebilecektir. Aksi olan oluşumlar yorumsuz sukut-u hayal olacaktır.

İşbirliğinin farklı birbirinini tamamlayıcı değerlerin yan yana gelmesinden elde edilen neticeyi şu stratejik formülle daha açık izah etmek mümkündür:

$1+1$ toplamı 2 iken, iki adet birin bazen üç birin yan yana gelmesi : 11, 111 gibi oldukça büyük (kayda değer) değerler elde edilmektedir. **İŞTE İŞBİRLİĞİNİN SONUCU. ...**

Çağımızın ve ekonominin arzu ettiği zenginliğe bu yoldan ulaşılacaktır.

Sivil Toplum Nedir?

Kolaycı ve basit bir tanımlama olarak; toplum denilen alanın devlet dışında kalan bölümüne ‘sivil toplum’ adı verilir. Hatta toplum bir pistonu benzetilerek; pistonun bir bölümü devlet, diğer bölümü ise sivil toplum olarak isimlendirilir. Örneğe uygun olarak; devlet ileri gittiğinde sivil toplum küçülür, devlet geri çekildiğinde sivil toplum büyür. Bu kolaycı tanımlama, devlet ile sivil toplumu bir karşıtlık olarak ele alma eğilimindedir.

Doğu toplumlarında sivil toplum kavramı devletin yaşam alanlarına aşırı yayılımı nedeniyle ‘devlet x sivil toplum’ karşıtlığı olarak tanımlamanın haklı gerekçeleri var. Bu durum da, özellikle Türkiye gibi üstün ve baskın devlet geleneği olan ülkelerde sivil toplum kavramının liberal bir içerik kazanmasına neden oluyor. Devletin küçülmesi, özelleştirme veya özel girişimin kamu girişimi karşısında pozisyon kazanması gibi unsurlar, doğrudan sivil topluma mal ediliyor. Örneğin özelleştirme ve sivil toplumun gelişmesi arasında doğrudan paralellikler çizen ‘okumuş güruhuna’ sıklıkla rastlayabiliyoruz. Yine sivil toplum geliştirme çabalarını, gelişmiş ülkelerin (örneğin ABD’nin) çıkar politikaları ile eşleyenlerin sayısı da hiç az değil. İşin özü şu ki; sivil toplum kavramını liberal (veya neo-liberal) siyasi içerikten kurtarmak zorunluluğu gündeme her an biraz daha fazla düşüyor.

Sivil toplumu, liberal siyasi içerikten kurtarmanın yolu, tabii ki yeni bir tanımlama yapmaktan daha çok, bu kavramın bugün oturduğu zemini doğru tespit etmekten geçiyor. Günümüzde sivil toplum, öncelikle bireylerin ‘kendi iradelerine dayanarak bir arada yaşama’ anlayışını ifade ediyor. Sivil toplum fikrini, bu ana eksene yerleştirmeden kullanılan tüm yaklaşımlar çerez misali günlük faaliyetlerin ötesine geçemez.

Sivil toplumun kendisini sivil toplum kuruluşları (STK’lar) ile ortaya koyduğunu ifade eden yaklaşımları duymuşsunuzdur. STK’lara aşırı angaje olarak sivil toplumun bir başka önemli özelliğini gör(e)memek, ağaçlar yüzünden ormanı kavrayamamak anlamına gelir. Çağdaş sivil toplum kavramının bu temel özelliği, bu yeni çağda devletin yeni türden bir dönüşümünü ifade eder. Ama sivil toplum süreci; devletin küçülmesi veya özelleştirme gibi dar kapsamlı bir dönüşüm olarak algılanmamalıdır. Bu süreç, devlet ve onun dışındaki özerk sivil / sosyal yapıların birbirini etkileyerek yeni bir toplum yapısına dönüşmeleri sürecidir.

Siyaset ile devletin bugüne kadar olagelmiş etkileşimi dikkate alındığında; sivil toplum sürecinin siyaset ile olan ilişkisi de kendiliğinden ortaya çıkar. Bugün yeni türden siyasetlerin, kendi temel eksenleri olarak sivil toplum sürecini almaları gereğinin açıklaması buradadır. Örneğin eğer ‘yeni sol’ diye bir iddia karşındaysanız, kanımca önce ‘Sivil toplum bunun neresinde?’ diye sormalısınız. Sivil toplumu ana eksen olarak fikriyatına yerleştirmemiş bir anlayış, ‘yeni’ sayılmaz.

Sivil Toplum Kuruluşları “Katılım ve Demokrasi”

Toplumun temel taşı “İNSANIN” özveri ve katılımcılık kabiliyetinden doğan sivil toplum kuruluşları; özellikle son yıllarda ülkelerin demokrasi ve kalkınmasının lokomotifi haline gelmiş, kabul edilmiştir.

Başta merkezi hükümetler olmak üzere , siyasi partiler, mahalli idareler, odalar, meslek kuruluşları , akademik kurumlar ve çok sayıda kurum ve kuruluşun oluşumu ; sivil toplum şeklinde özveri ve katılımcılık duygularının sonucudur.

Kurumların oluşumu kadar da; faaliyet ve etkinlikleri ; seçilen ve seçenlerin katılımcılık derecesi ile orantılıdır. Kurumların sağlıklı doğuşu , etkinliklerinin yine seçenlerine paralel bir verimlilikle yürütebilmesi, sunuşu ülkenin demokrasisine kolektif ruh ve girişimcilik kabiliyetine katkısı,

“Katılımcılık Dolayısıyla demokrasi seviyesi yüksek ülkelerde hem ekonomik kalkınma hemde halkın refahı yüksek olur. Sivil toplum algılanmasının, faaliyet ve etkinliklerinin cezp edici olması; mahalli hatta merkezi idarelerin yükünün azalmasına, birçok detaylar yerine gerçek alanlarda başarı kazanmasına vesile olacaktır.

Merkezi hükümetler ; başarılı olmak istiyorsa; toplumun katılımcılık duygusuyla uzlaşmak mecburiyetindedir. Sivil toplum kuruluşlarının önünün açılması teşviki, özendirilmesi kolektif ruh ve katılımcılığın her alanda yaygınlaştırılması fertlerin birbirine “GÜVEN” beslemesinin, dolayısıyla girişimciliği teşvik edecektir.

Yönetimlerin oluşum ve faaliyetlerinde ki KATILIM modeli toplum yaşamının da güvencesi olacaktır.

Sivil toplum kurumlarının kuruluşlarının önemli bir görev ve sorumluluğu da; Toplumun ana gereksinimi olan EĞİTİM faaliyetlerin de yapıcı ve öncü rol oynamaktır.

Bir çok platformlarda ilk bakışta finansal boyutlu tüm sorunların temelinde de yatan konu EĞİTİM ve bilgi eksiklidir. EĞİTİMİN boyutları ise en basit bilgilenmeden başlar, meslek kazanımı, ihtisaslaşma ve teknolojiye hatta demokrasinin hayatiyet bulmasına kadar uzanır.

Eğitimin ana malzemesi BİLGİ, muhatabı ise İNSAN’dır. İnsan Kaynakları kavramı ile işletmelerin belirli bir yönetim performansına ulaşabilmesi BİLGİLİ insanla mümkündür. BİLGİNİN uygulanabilirliği nispetince insanın, dolayısı ile işletmelerin başarısı artar. Bu artış da tecrübe denilen bilgi birikimi ile doğru orantılıdır.

Gerek süreci gerekse uygulama alanı sonsuz denilebilecek mertebede geniş olan EĞİTİM ; günümüzde “YAŞAM BOYU EĞİTİM” söylemiyle toplumun her kesiminde yer almış ve kabul edilmiştir.

Bu derece de stratejik önem taşıyan eğitim yine günümüzün stratejik değeri olan ekonomi ile büyük paralellik arz etmektedir. Eğitim seviyesi yüksek olan

kuruluşların ekonomik ve refah seviyelerinin de yüksek olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Aileden başlayan örgün eğitim ile belli bir boyuta gelen eğitim yaygın eğitim ile devam eder ve işdünyasının katkısına mutlaka ihtiyaç gösterir. Günümüzde işdünyasında uygulanan pratik eğitim yanında, hazır nitelikli eleman (vasıflı işgücü) başlıca ihtiyaçtır. Zira Nitelikli eleman işsizliğin en büyük ilacıdır. Bu nedenle çoğu kurum ve kuruluşlar gerek iç ve gerek dış da meslek kazandırıcı kurs ve kurumlar oluşturmuşlardır.

Sivil Toplum Kuruluşları vasıtasıyla hazırlanan AB fon kaynaklı projeler ile yurt içi ve yurtdışı eğitim ve stajlar topluma sosyo-ekonomik boyut kazandırmaktadır.

Meslek Standartları ve seviyesinin uluslar arası boyutlara yükseltilmesi ile işsizliğin minimize edilmesini kendine amaç edinen Sivil toplum örgütleri ve Meslek Kuruluşlarının başarısı, organizasyonu nispetince işsizliğin azaltılması mümkün olabilecektir.

İş dünyasının eğitime bakış açısı, algısı, katkısı ve bünyelerinde gerçekleştirecekleri eğitim birimleri, Sivil Toplum Kuruluşları ile yapacakları işbirliği bu amaca ulaşmayı kolaylaştıracaktır. Tüm bu kazanımlar ve gelişmeler sivil toplum kuruluşlarının, toplumun katılımcılık ve özverileri ile demokrasinin potansiyel unsuru haline gelmesi ile mümkündür.

KİŞİSEL NİTELİKLER

- Sorumluluk sahibi olmalı,
- Toplumsal ve yöresel menfaatlere önem vermeli,
- İyi EĞİTİM görmüş olmalı,
- Cesaret sahibi olmalı, Ahlaklı ve dürüst olmalı, mütevazı olmalı,
- Bireysel değil İLKESEL davranışlı,
- Sebatkar (kararlı) olmalı, Öğrenime ve gelişmeye açık olmalı,
- Araştırma ve inceleme alışkanlıkları olmalı,
- Düzgün konuşma ve yazma özelliğine sahip olmalı,
- Tercihen bir yabancı dil bilmeli,
- Görünüş ve nezaket kurallarında hassas olmalı.

YÖNETSEL NİTELİKLER

- Ülke ve bölgesine yönelik VİZYON sahibi olmalı,
- Ekonomik gelişme ve ilerlemeye önem vermeli,
- Temel ekonomik kavramlara hakim olmalı,
- Bulunduğu yöreyi örnek haline getirmeye çalışmalı,
- Üretkenlik ve istihdama önem vermeli,
- Vatandaşları ile periyodik ilişki kurmalı,
- Ekip çalışma ve yaklaşımına yatkın,
- Çalışmalarında şeffaflığa itina göstermeli,

Sivil Toplum ve Önemi Üzerine

Sivil toplum kuruluşları arasında, küresel bazda kesinlikle işbirliğine gereksinim vardır. Dayatma ve ayrımcılıklar küresel bazda süratle gelişmektedir. Bunlara basit bir örnek olarak İslam'a yönelik baskılar, saldırılar, başörtüsü, türban yasakları ve benzeri şeyler gösterilebilir.

Maalesef dünyanın pek çok yerinde olduğu gibi ülkemizde de sivil toplum örgütlerinin önemli bir kısmı dini içeriklidir. Daha önce de vurguladığım gibi, sivil toplum elbette ki devletin karşısında saf tutmak olarak algılanmamalıdır. Asıl amacın toplum lehine bir takım işlevleri yerine getirilmesi olmalıdır.

Ülkemizdeki sivil toplum kuruluşlarının hem yapılanma ve finansman, hem de devletle ilişkilerinde sorunlar vardır. Buna karşın, işlevlerini bütünüyle yerine getirip getiremedikleri tartışılabilir.

Sivil toplum örgütleri netice itibariyle desteğini halktan almakla beraber, belli çıkar çevrelerinin sivil toplum örgütlerini kişisel veya belli bir gurubun çıkarları doğrultusunda kullandıkları, bu nedenle de başarılı olamadıkları, hatta tepki çektiklerini söylemek sanırım yanlış olmaz. Kendisi veya kendilerine bağlı kişileri nemalandırmak adına, paravan sivil toplum örgütleri kuranları da ülkemizde görmek mümkün.

Bu tür örgütler yüzeysel olarak kuruluş amaçları doğrultusunda faaliyet gösterebilirler de, önemli konularda, mesleki menfaat temin etmek suretiyle, bir anlamda sivil toplum örgütlerinin amaçlarını baltalamakta, kitlelerin güvenlerini zedelemektedirler. Birkaç örnek vermek gerekirse, filanca il veya ilçenin dayanışma örgütü, sadece para karşılığı oyun oynanan mekanlar haline getirilmiş, bazı sivil toplum kuruluşları ise, kurucuların meslekleri gereği kendilerine iş imkanı yaratmaya yönelik olarak kurulmuşlardır.

Bu kuruluşların bünyelerinde yer alan üyelerini de kendi emelleri doğrultusunda kullandıklarını, onların emeklerini suiistimal ettiklerine bilmiyorum gerek var mı?

Kurucuların sağladıkları basit imkanlar, katılımcıların kullanılmasına yönelik bir göz boyamadan başka bir şey olmamaktadır. Bir sonraki yazımda, sivil toplum örgütlerinin minimum düzeyde organizasyon ve oto kontrol sistemleri üzerinde durmaya çalışacağım.

Toplumsal Hastalıklar

Mesleki Cehalet / Tembellik / İsraf / İşsizlik
Güvensizlik / Savurganlık / Yolsuzluk / Bürokrasi/Statiko / İstikrarsızlık /
Borçluluk / Hizip/Sorumluluğu İnsana Faydalı Olmaktır .

Toplumsal Değerler

Ahlak / İnanç / Dürüstlük / Güven/Çalışmak / Yardımseverlik / Cömertlik
Tasarruf / İşbirliği / İtimad, Yararlı İş / Eğitim / Tasarruf
Üretim / İstihdam / İhracat / Değerlere Saygı

Sivil Toplum nedir? Sivil Toplumun faydaları nelerdir? vb. soruları hepimiz sormaktayız. Günümüzde yaygınlaşan, sık sık konuşulan sivil toplum nasıl olmalıdır ve bir ülkenin gelişiminde ki rolü nedir?

Sivil Toplum; insanların tek tek yapamadıklarını beraber yapmasıdır. Yani birlikteliği, gönüllülüğü ve dayanışmayı temsil eder.21.yüzyılda önemli bir kavram olan sivil toplum, akademisyenlerin yanı sıra buralara gönül verenlerin de tecrübelerinden yararlanılması gereken yerlerdir. Meslek odaları, sendikalar, vakıflar ve hemşehri dernekleri sivil toplumları oluşturur. Bir ülke de demokrasinin ve ekonominin gelişmesinde sivil toplumun etkisi olduğu kadar da aktif vatandaşlık anlayışını da getirir. Sivil toplum, demokratik bir toplum yaratılmasında, devlet-toplum, birey ilişkilerinin demokratik bir şekilde düzenlenmesinde önemli bir rol oynar. İnsanların gönüllü olarak bir araya gelmesiyle bir şeyleri yapmak için kurulan sivil toplumlar finansal ve örgütsel sorunlarının yanı sıra vizyonlarını belirleyemediklerinden dolayı da sıkıntılar çekmektedir. 150 bin STK'nın olduğu ülkemizde bunlardan 80 bin tanesini STK'lar, 60 bini hemşehri dernekleri, 5 bini meslek odaları, 3 bin kadarını da vakıflar vs. oluşturuyor. Türkiye'de günden güne sayısı artan STK'ların etkili oldukları söylenemez. Yani, STK sayının yüksek olması, sivil toplumun Türkiye'de etkili olduğu anlamına gelmiyor. Sivil toplumun hem örgütsel yaşam olarak, hem demokratik yönetim tarzı olarak beraber düşünülmesi gerekir. Sivil toplumlar dostluk ve arkadaşlıkların kurulduğu, acıların ve sevinçlerin paylaşıldığı ortak yerlerdir. Aktifliği sağlar içe dönük yaşantımızı dışsallaştırır. Gelişmemiş veya az gelişmiş ülkelerde her ne kadar boşa harcanan zaman olarak görülse de STK'lar, İnsanların boş vakitlerini randımanlı ve yararlı bir şekilde geçirmesini sağlar ve topluma yararlı bireyler kazandırır. STK'ların maddi çıkarı olmaz. Bazı STK'ların hedef kitleleri kuruluş amaçlarında belirlenen kitleler olup, belirledikleri alan dışında bir şey yapamazlar yani içe dönük çalışırlar. Bu da şu soruyu akla getirir. STK'lar gönüllümü yoksa profesyonel mi olmalıdır? STK'lar hem gönüllü, hem de profesyonel olmalıdır. Profesyonellik fazla katılım sağlamaz. Sadece gönüllülük de finansman sorununu halletmez. Bu nedenle ikisi de ayrı ayrı düşünülemez. Sivil toplumu hem örgütsel yaşam olarak, hem demokratik yönetim tarzı olarak beraber düşünülmesi gerekir. Güven ilişkisine dayanan sivil toplumlar da maddi-manevi lafi olmaz. Sivil toplum aktif ve sorumlu vatandaşlığın yaşama geçtiği alandır. STK'lar siyasi otoritenin baskısından uzak, kamusal alanda etkili kuruluşlardır. Gönüllülük temeline dayan STK'lar çoğulcu demokrasiden katılımcı demokrasiye geçişi sağlar.Yani; katılımcı demokraside birey, kendine yeni yaşam kalıplarını birey olarak değil, STK'lar sayesinde siyasi partilere girmeden de sağlayabiliyor. STK'lar bireysellikten toplumsallığa geçişi sağlar. Kişi yurttaşlık bilincini kazanır.

Yerel Yönetimler ve Başarı Şansı

Toplumun kendi kendini yönetmesinin en canlı örneği “yerel yönetim” seçimleridir.

- Yerel seçimler sonucu işbaşına gelen yönetimler den başlıca beklentileri özetlersek;

- Genel olanı; toplumun , o yöre insanının mutluluğudur.

- Bu paralelde; kalıcı ve uzun vadeli olan; şehirlerin, kentsel yapılanmasıdır ki bu eylem çok maliyetli ve geri dönüşümü çok zordur. Yanlış olan bir yerleşimin düzeltilmesi imkansız gibidir.

- Diğer bir beklenti; sosyal mahiyetli olup; iş / aş / sağlık / eğitim / trafik gibi faaliyetlerdir.

- Bu beklentiler yanında istenmeyen, bir nevi hastalık denilebilecek bir olay vardır ki; mahalli idarelerde bu hastalığın adı; yolsuzluk , eş dost kayırcılığı ile sıkça yapılan yap-boz işlemleridir.

İstenilen hedeflere ulaşmanın, “Hastalıkların, hataların asgari olması, yolu; Doğru seçimlerdir”. Doğruluğun mertebesi; doğru partiler yanında özellikle yerel yönetimler de doğru başkan ve kadrosunun seçimidir. Şehir ve beldelerimizin mutluluğu; doğru başkan seçimi yanında başkanın yüzünü ağartacak meclis üyelerinin de liyakatli / ehliyetli / yönetim, planlama, teknik misyona sahip, dürüst çevresinde iyi tanınmış, işinde ve görevinde rüştünü ispat etmiş kişilerden oluşması stratejik önem taşır. Bu tarz seçim yukarıda belirtilen hedeflere ulaşmanın yanında seçimlerde partisine oyda kazandırabilecektir

Tersi ise; kaybedilen oyun ötesinde, tedavi edilemeyen yaraların açılmasına sebep olacaktır. Hata yapma lüksümüzün olmadığı bu devirde; iyi istihbarat, iyi mülakat, iyi referans sonucu seçimlerin doğru yapılması yöneticilere düşen başlıca sorumluluktur.

Yanlış seçimler sonucunda oluşacak hatalar; doğru insanın, doğru görevlendirilmesi ve bu paralelde halkımızın yapacağı **doğru seçimle** azaltılabilecektir.

Bilginin, projenin, planlamanın, ekonominin stratejik önem kazandığı günümüzde mahalli idareler klasik anlayışın dışında profesyonel teknikleri kullanan, karlılık amacı güden birer şirket gibi düşünülmelidir.

Ülkemizin geleceğine sahip çıkma sorumluluğumuzun ispatı; Popülist olmayan projeler, girişimler radikal olmayan tutum ve davranışlar ile değil,**Plan** ve **icraatların ilkesel** gerçekleştirilmesi ile mümkündür.

Başlıca İlkeler

- Yap/Bozu önleyecek planlama, Savurganlıktan, yolsuzluklardan uzak **bütçe** 'leme,Şeffaf ve katılımcı yönetim,

- Vatandaş mutluluğundan uzak olan davranışları ile ilgisizlik, plansızlık popülizm hastalığından uzak kalmak.

İnsan ve Toplum Yönetimi (Siyaset)

Birbiri içinde kaynaşmış iki kavram. Siyaset, insan ve mutluluğu için oluşur. Tabii ki yönetimin direksiyonu **insan** 'dır.

Toplum sorunlarını ve çözümlerini bilen liyakatli (ehliyetli), **güvenilir** insanların (liderlerin) yönetimi ile toplum mutluluğu sağlanabilir.

Çok yönlü olan insan ve toplumların sorun ve çareleri de çok yönlü ve karışık durum arz eder. Bu sorunlar zamanında ve sırasıyla halledilmezse hızla katlanır, çözümleri zorlaşır.

Sorunlar bireylere göre değil **ülke** menfaatleri paralelinde ve **ilkesel** ele alınırsa çözümü kolaylaşır ve rahatsızlıklar azalır.

Siyasi iradenin kumandasıyla mahalli ve mülki idarelerde yapılan hizmet ve yatırımların ana amacı halkın mutluluğudur. Sivil toplum kuruluşları ise bu hizmetlere katalizatör rolü oynar ve sorunların çözümünü kolaylaştırır.

Günümüzde sivil toplum kuruluşlarının rol ve gerekliliği artmaktadır. Oluşacak yeni mahalli idareler yasaları ile merkezi idarenin bir ölçüde azalan yükü karşısında güvenlik, dış işleri, eğitim, milli stratejiler alanındaki makro sorunlar için çözüm vakit ve imkanları oluşacaktır.

Halkın katılımları ile (seçimle) oluşacak demokratik **düzen** içinde **siyasi** irade ve idareler bir yanda yine toplum katılımları ile oluşacak sivil toplum kuruluşlarının işbirliği ülke ve halkın mutluluğu artar. Sorumlusu ve sorunları bireye dayalı bu sistem yerine Demokrasi adıyla kurumsallaşması, **ekonomi** 'lerinin iyileşmesi bağımsızlığa giden ana ve tek yoldur.

Bağımsızlık içinde toplumuna arzu edilen ve yeterli refahı sağlayabilecek siyasi kadroların taşınması gerekli başlıca **vasıfları** Özetle :

- Mesleki kariyerli ve özel ihtisasa sahip olmak,
- Eğitim ve tecrübe seviyesi yüksek olmak,
- Hoşgörülü ve geniş çevreleri kucaklayıcı olmak,
- Özverili, yardımsever olmak ve sorumluluk taşımak,
- Dürüst ve **güvenilir** olmak, "hizipten" uzak, birleştirici olmak,
- Geniş çevreleri teşkilatlandırabilmek ve taraftar kazanmak,
- Bireysel değil **ilkesel** davranabilmek,
- Teşkilatı ve tavanı ile iyi dialog içinde olabilmek,
- İletişim ve tanıtma kabiliyeti yüksek olmak,
- Siyasi ve ekonomik vizyona sahip olmak,
- Ekonomik konumu yeterli olmak,
- Bölge ve **ülke** potansiyelini ve sorunlarını iyi bilmek,
- Bürokrasi ile uyumlu olmak, proje bazında gelişmeler,
- Yapılamayacak vaatlerde bulunmamak,
- Toplum katmanlarında denge unsuru olabilmek,

Toplum Yönetimi Üzerine Veciz Sözler

- Heyecan duyulmadan yapılan işlerde başarı sağlanamaz.
- Bir liderin büyüklüğü, ulusunun yararına özveride bulunup bulunmadığı ile ölçülür.
- Liderler, tüm ilişkilerinde dürüstlüğü ön plana çıkardıklarında doğru olanı yapmak bir yaşam tarzı haline gelir.
- Politikayı avutma, aldatma zannetmek, onun zerresini bilmemek demektir. Politika sanattır. Politikacı sözüne güvenilir adam olmalıdır.
- Etkili bir ekipte bireylerin birleşik beyin gücü, bireysel kapasitelerinin toplamından daha üstündür.
- Güçlü liderler, çevrelerinde güçlü, güçsüz liderler ise güçsüz insanları görmek ister.
- Güçlü vizyonlar, ekibiniz için gerçekçi, geliştirici, inanılır uğrunda mücadele edilmesi gereken gerçek yaratırlar.
- Bir yöneticinin başarılı olabilmesi için:
Engel tanımayan bir azmi, amacıyla keskin bir inancı cesaretini kırmak isteyenlere karşı koyabilme yürekliliği olmalıdır.
- Hiçbir şey büyüklük kadar sade olamaz. Çünkü sade olmak, biraz da büyük olmaktır.
- Menfaat; Bir sandalye gibidir; ayağının altına alırsan yükselirsin, başının üzerine alırsan alçalırsın.
- Toprak gibi mütevazi, su gibi aziz ol.
- İnsan iki şeyi bilmelidir; biri hesabını biri haddini.
- Erişmek istedikleri bir hedefi olmayanlar çalışmaka da zevk almazlar.
- Hayat yokuşunu tırmanırken rastladığınız insanlara iyi davran çünkü inişte yine onlara rastlayacaksınız.
- Küçük şeylerle uğraşanlar, büyük şeyleri göremeyecek duruma gelirler.
- Başarılı insanların programı, başarısı insanın mazereti vardır.
- Sevgi insanı birliğe, bencillik ise yalnızlığa götürür.

İletişim Teknikleri

İnsanlar arasında en önemli iletişim aracı dildir. Bir insanın kişiliğini ortaya koyan da dildir. Zeki, ahlaklı, zarif insanları dilinden ve davranışlarından anlarız. Kısaca insan ruhunu dışa vuran dildir.

İletişim toplumsaldır. Haberleşmek , bilgi paylaşmak ve anlamak iletişimdir. İletişimi kuracak olan ise dilimiz veya az da olsa davranışlarımız ve hareketlerimizdir. Ancak bu rastgele bir olay değildir. İyi bir iletişim, dili iyi, doğru ve güzel kullanmaktan geçer.

Dili iyi kullanmak demek, onu ahlak ile süslemek, faydalı ve uygun hale getirmektir. Doğru kullanmak, hakikati söylemektir. Güzel kullanmak ise dilin bizde sevgi, hayranlık ve estetik duygu uyandırmasıdır.

İletişim hem toplumbiliminin bir parçası hem de psikoloji ve sosyolojinin bir parçası olarak görülebilir. Psikolojinin çalışma alanları olan beyin-davranış ilişkisi kişi içi iletişimle, çevre-davranış ilişkisi de kişiler arası iletişimle ilgilidir. Toplumbilimin çalışma alanları olan toplumun oluşum, işleyiş ve gelişiminde ise iletişim önemli rol oynamaktadır. İletişimin alanı sadece bu bilim dallarıyla sınırlı değildir.

Ayrı bir bilim dalı olsun ya da olmasın, iletişim, hayatın her alanında karşımıza çıkmakta, her türlü bilim dalının içerisinde kendisine önemli bir yer bulmaktadır.

1. İletişimin Tanımı ve Kapsamı

İletişim tanımlarına genel olarak bakıldığında kaynak ve alıcı arasındaki bilgi alışverişi, bilgi aktarma ve iletiye ortak bir anlam kazandırma sürecinin iletişimi kısaca tanımladığını görmekteyiz. İletişim ile ilgili yapılan bir çok tanım bulunmaktadır. İletişimle ilgili yapılan tanımlardan birkaçına değinmek uygun olacaktır:

2. İletişimin Önemi

İletişim, toplum hayatında da kişi hayatında da çok önemli bir yere sahiptir. Çevremizde de kolayca iletişim kurabilen insanlar genellikle başarılı olabilmekte, kolayca iş bulabilmekte, işinde yükselebilmektedirler. Çeşitli araştırmalarla iletişimin önemi ortaya konulmuştur.

Araştırmadan da anlaşılacağı gibi insan ilişkilerinde başarılı olanlar hayatta da başarılı olmaktadır. İletişim becerilerine sahip insanlar başarıyı diğer insanlara nazaran daha kolay elde edebilmektedirler.

3. İletişimin Fonksiyonları

3.1. İletişimin Bireysel Açıdan Fonksiyonları

İletişim bireysel açıdan; gereksinimleri karşılamak, çıkarları korumak, amaçlara ulaşmak için bir araç olarak kullanılabilir. Anlık bir gereksinimi ya da uzun sürede ulaşılabilecek bir amacın gerçekleşmesini de sağlayabilmektedir. Değişiklik yaratmak için, koşulların değiştirilmesi için

iletişim bir araç olabilmektedir. İletişim kurarken kişi kendi inançlarını, duygularını da daha iyi çözümleyebilmektedir.(7)

Başarılı bir kişi içi iletişimle kişi kendini daha çok tanıyabilmektedir. İletişim, kişinin kendisiyle ve çevresiyle sağlıklı iletişim kurması başarılı olmasına da yardımcı olabilmektedir.

3.2. İletişimin Toplumsal Açıdan Fonksiyonları

Toplumsal açıdan iletişim çok önemli bir yer tutmaktadır. Bugün kitle iletişim araçlarının toplumun bilgilendirilmesinde ve yönlendirilmesinde ne derece etkili olduğunu görmekteyiz.

Laswell'e göre iletişim süreci toplumsal açıdan üç işlev görmektedir:

- Çevreyi denetleyerek toplumun da değerlerini denetlemek.
- Toplumun bireyleri arasında etkileşimi sağlamak.
- Toplumsal geleneklerin sürdürülmesine yardımcı olmak.

4. İletişim Süreci

4.1. Kaynak

Kaynak, verici olarak ta adlandırılmaktadır. Kaynak, genel anlamıyla iletişim sürecini başlatan kişidir. Burada kaynağın amacı, iletişim sonunda öğrencilerde bir davranış değişikliğinin olmasıdır.

4.2. Mesaj

Mesajı, kaynağın alıcısıyla paylaşmak istediği semboller olarak tanımlayabiliriz. Bu semboller düşünce, duygu ve davranışları temsil etmektedir. Mesaj alıcının kodlayabilmesine imkan tanıyacak biçimde düzenlenmelidir. Aksi takdirde verilmek istenen mesaj alıcıya doğru bir şekilde ulaşmayacaktır. Kaynak, iletmek istediği fikir ve düşüncüyü öncelikle eylem, jest, mimik, ses, söz, çizim, ışık, resim, heykel, yazı, formül gibi sembollerden yararlanılarak ileti haline getirmek zorundadır.

4.3. Kanal

İletişim sürecinde, kaynağın amaçları doğrultusunda alıcıya gönderdiği iletileri taşıyan araç-gereç, yöntem ve tekniklerdir. Eren'e göre kaynak; İnsanların beş duyu organı beyne giden haberleşme kanallarıdır. Bunlardan görme ve işitme diğerlerinin üstünde bir yere sahiptir. Dokunma, tatma ve koklama da haberleşme kanalı olarak hizmet görebilmektedir. Ayrıca, iki kişinin konuşmasını bağlayan bir telefon sistemi, ses dalgalarını ileten hava da gönderici ve alıcı arasında bir kanal olabilmektedir.

4.4. Alıcı

Kaynağın gönderdiği mesajlara hedef olan kişi ya da kişilerdir. İletişim sürecinde istenen tepkiyi vermesi beklenenler, süreçte "alıcı" rolünü üstlenirler. Başarılı bir iletişim, alıcı tarafından mesajın alınarak, kodun çözülmesi ve ona bir anlam

İletişim Üzerine

Bazen karşımızdakini dinleyebilmek, bazen de karşımızdakine kendimizi dinletebilmek... Peki, ama nasıl?

Yaşamımız içinde tanık olduğumuz tüm olaylar, olumlu ya da olumsuz bütün deneyimlerimiz bizde farklı duygular uyandırır. İlişkilerimizde öfke, mutluluk, üzüntü, pişmanlık, endişe, heyecan gibi birçok farklı duygu deneyimleriz. Duygularımızı anlamlandırabilmemiz için insan ilişkilerinin karmaşık yapısını ve dinamiğini anlamamız gerekir. İnsan ilişkilerinin temelinde iletişim olduğunu düşünürsek, ilişkilerde yaşanan sorunları çözebilmemiz için öncelikle iletişim hatalarının neler olduğunu ve iletişim sırasında nasıl davranmamız gerektiğini bilmemiz gerekir. Bir kişiyle ilişkimizde yaşadığımız bir sorun anlık olabilir ya da zamanla unutulabilir ancak ilişki dediğimiz olgu “an”ların toplamıdır. Bir ilişki, yaşanan tüm sorunları, iyi ve güzel anıları, paylaşılan duyguları içinde barındırır. Yaşanılan olaylar unutulabilir, hatta zamanla o olay esnasında hissettiğimiz duygular kaybolabilir ancak özellikle olumsuz duyguların etkisi biz fark etmesek de devam eder. Bu sebeple, her yaşanan olay ve duygu bir kişiyle ilişkimizin bütünlüğüne etki eder, yıllar sonra güzel anlarla dolu, mutluluk veren ya da içerisinde anlam veremediğimiz kızgınlıklar barındıran, olumsuz birçok olay içeren bir ilişkiye zemin hazırlar.

Basitçe tanımına bakacak olursak iletişim, bir kişinin karşısındaki kişi/kişilere, duygu veya düşüncelerini yazılı, sözlü ya da görsel bir yolla aktarmasıdır. İletişimi bir alışveriş olarak ele aldığımızda, iletişim esnasında dinleme ve ifade gücüne dayalı farklı zorluklarla karşılaşırız.

Önyargı, ifade zayıflığı ve ilgisizlik iletişimi zorlaştıran etkenlerin başında gelmektedir. Ezbere dayalı bir eğitim sisteminden geliyor olmamız kelime dağarcığımızın kısıtlı olmasına ve bu durum da ifade zayıflığına neden olmaktadır. Diğer taraftan; duruşumuz, bilgimiz, tecrübe ve beden dilimiz karşımızdaki kişiyi olumlu etkileyerek sağlıklı iletişim kurmamızı kolaylaştıran etkenlerdendir. Bir kişiyi anlamaya yönelik dinliyor olmak, sözünü kesmeden kendini ifade etmesine fırsat tanımak da o kişiyle iletişim kurmamızı kolaylaştırır. Bir diğer iletişimi kolaylaştıran etken ise ancak eğitimle geliştirebildiğimiz ifade becerisine sahip olmaktır. İyi eğitim almış, kendini geliştirmeye açık bir kişi, iletişim esnasında karşısındaki kişiye ve kişinin aktardığı bilgiye karşı önyargılı bir tavırda bulunmaz, genellemelerden kaçınır ve karşısındaki kişinin kendini ifade etmesini engelleyici bir tutum sergilemez.

İki kişi arasındaki iletişimde yaşanan sorunların temelinde şüphesiz taraflardan birinin iyi bir dinleyici olmaması yatmaktadır. Eğer iletişim esnasında taraflar karşısındaki kişinin kendi düşüncelerini aktarmasına izin vermiyor, sözünü kesiyor ve sürekli olarak sadece kendi düşüncelerini anlatmaya çalışıyorsa bu iletişimin sağlıklı olarak gerçekleşmesi mümkün

olmayacaktır. Birçoğumuz karşımızdaki kişi birşey anlatırken dinlememe ya da dinler gibi görünme eğilimindeyizdir. Oysa karşısındaki kişinin kendisini dinlemediğini fark eden biri harekete uğramışçasına kendini kötü hisseder ve iletişimi tek taraflı olarak devam ettirme çabasında olduğunu idrak eder. İletişimi zora sokan dinleme alışkanlıklarından biri de çok yaygın olarak deneyimlediğimiz art niyetli dinlemedir. Bu tarz bir dinleme eğilimi kişinin saldırı ya da savunmaya geçme ihtiyacı duymasından kaynaklanır. Çoğunlukla önyargı ve genellemelere sıkça başvurulmuş ve duygu kökenli bir dinleme alışkanlığıdır. Bir diğer duygu kökenli dinleme alışkanlığı ise takıntılı dinlemedir. İletişimde taraflardan biri takıntılı şekilde dinleme eğilimindeyse, iletişimden sonuç almak zorlaşır. Sadece belli sözcük ya da cümlelere odaklanıldığından iletişim kesintiye uğrar. Yine çoğumuzun günlük hayatında çokça başvurduğu bir dinleme alışkanlığı seçerek dinlemedir. Seçerek dinleme profesyonel yaşamın önemli bir gerekliliğidir. Daha sonra kullanacağımız veriyi seçme çabası gerektirdiği için zihni yorar ancak işlevseldir. Sağlıklı bir iletişim kurmaya imkan veren dinleme alışkanlığı ise empati ile dinlemedir. Bu dinleme alışkanlığının temelinde, karşımızdaki kişinin söyledikleri -herhangi bir kişiye zarar verici bir nitelik taşımıyorsa- dinlenmeyi hak eder düşüncesi yatmaktadır ve belli bir saygı çerçevesinde iletişim dediğimiz bilgi alışverişinde yerini alır.

Bir kişiyi dinlerken nelere dikkat edilmesi gerektiği konusunda birkaç önemli husus vardır. Duruşunuzla, yüz ifadenizle ve mimiklerinizle karşımızdaki kişinin anlattıklarıyla ilgilendiğinizi belli etmek, hafif baş hareketleriyle onayladığınızı göstermek karşımızdaki kişiye, onu aktif dinlediğinizi hissettirir. Gerekiyorsa not alabilirsiniz, not almak özellikle de seçerek dinlemeyi kolaylaştırır ancak kalemle oynama gibi dikkat dağıtıcı davranışlardan kaçınmalısınız. Soru sormanız da anlatılan konuya olan ilginize işaret eder, soru sormaktan çekinmeyin ancak soru sormak için uygun olmayan zamanlarda karşımızdaki kişinin sözünü kesmemeye de dikkat edin.

İyi bir dinleyici olabilirsiniz ancak karşımızdaki kişi iyi bir dinleyici değilse söz sırası size geldiğinde sıkıntılı anlar yaşayabilirsiniz. Öncelikle konuşma tarzınız, anlatımınız ilgi çekici ve zaman zaman ortam da buna uygunsuz mizahi nitelikte olmalıdır. Eğer elinizde anlattığınız konuyla ilgili bilgi varsa paylaşmanız faydalı olacaktır. Bunun yerine anlatımınız içerisinde kendisine ismiyle hitap ederseniz karşımızdaki kişinin dikkatini tekrar üzerine çekmeniz mümkün olabilir. Bu tür durumlarda, karşımızdaki kişiye ani sorular yönelmek iyi bir iletişim yolu değildir, ancak onay sorusu sormanız kişinin dikkatini size çevirecektir. Tüm bu küçük ipuçları iletişim esnasında zaman zaman yaşayabileceğiniz sıkıntılardan sizi önemli ölçüde koruyabilir. Sağlıklı bir iletişim, karşımızdaki kişiye saygılı olmayı prensip haline getirerek, konuşma sırasının bize geçmesi için acele etmememizle başlar.

Etkili İletişim Öncelikleri

İnsanlarla iletişim kurarken yerine getirmemiz gereken bazı öncelikler var. Uzun yıllardan beri yaptığımız araştırma ve gözlemlerimize dayanarak bu öncelikleri sizlerle paylaşmak istiyoruz.

İçtenlik

Ben iletişimin olmazsa olmaz şartı olarak içtenliği görüyorum. İçten olacak insan. Söylediklerine önce kendisi inanacak. İnanmadan başkalarını inandırma şansımız yoktur.

İnsanın gözüne ve yüzüne, çehresine baktığınız zaman o samimiyeti anlamalısınız. İnsanlar sizi dinlerken sözlerin etki payı çok düşüktür. Yüzümüze bakıyorlar ve bizim hakkımızda not veriyorlar. Bu da insanca bir davranıştır. Ön yargı da değildir. Her zaman ön yargıda olmuyor. Gerçekten o enerjiyi de bazen yakalıyor bizim insanlarımız.

Alçakgönüllülük

İkinci öncelik, iletişim kurmak için alçakgönüllü olmak zorundayız. Kibirli, tepeden bakan, kendini beğenmiş bir insanın halkla iyi ilişkiler kurmasını ben düşünmüyorum. Bu mümkün değildir. Susabilirler, sizi dinleyebilirler ama arkanızdan söylenen sözler bence daha önemlidir.

Peygamberimiz bu gerçeği o kadar güzel ifade etmiş ki;

Böyle konuşanlara güzel konuşanlar diyor bazıları. Helede anlaşılmasız sözlerle konuşurken araya üç-beş tanede bilmediğimiz yabancı kelime sıkıştırdı mı son derece entelektüel görünüyor. Bunun yararı yok ki ! Tam tersine başakların olgunlaştıkça boyunlarını aşağıya bırakmaları gibi olgun, tecrübeli, ahlaklı, bilgili insanların daha mütevazı olması beklenir. Unutmayalım ki boş başaklar dimdik durur!

Ön yargısızlık

İletişim kurmak için bir başka ön şartımız “ön yargısızlık” tır. Bu topluma adeta ayırık otu gibi sardı şu anda ön yargı. Çok ciddi ön yargılarımız var. Siyasetten de var, başka açılardan da ön yargılarımız var. Aslında birbirimize bu kadar –düşman kelimesini kullanmak istemiyorum ama- bu kadar mesafeli olmayız bu ön yargılar olmasa .Bu ön yargılar, bir günlük iş değil.Uzun propagandaların sonucunda bizi birbirimize ön yargılı hale getirdiler.

Ön yargı ile gittiği için kendi kendine bir takım düşünceler üretti ve olumsuz sonuca vardı, daha konuşmadı, ağzını bile açmadı, hiçbir şey istemedi.

Esasen yaşadıklarımız bundan çok farklı değil.Belki bu olay, çok abartılı bir örnek ama buna benzer, buna yakın çok sayıda olay yaşıyoruz. Bu ön yargılarımızdan kurtulmak zorundayız.

Hemen saldırıya, savunmaya geçiyoruz. Gerek yok, karşımızdaki bir söylesin, anlayalım, dinleyelim. Ama asla kızarak değil. Kızmakla, bastırmakla hiç bir yere varılacağını düşünmüyorum. Benim düşüncemi bastırabilirsiniz, susturabilirsiniz de beni ama düşüncem değişmez. Düşünceyi değiştirmenin tek

bir yolu vardır, gönülleri fethedeceğiz. Gönüllere girmenin yolu, esasen kitaplardan çok hitaplardadır. Az konuşalım, öz konuşalım ama hikmetle konuşalım.

Ne demek bu ? Modern terimle empati yapın. Eskiden dillerimizde var olan bir kelimeyi bizim Türkçeden kovduk, şimdi kelime karşılığı da yok: “digargam” olun, yani başkalarını da düşünün biraz, kendinizi de onun yerine koyun ve ondan sonra karar verin.

Gerçekten öyle. Ön yargılarımız katılaştı. Öyle bir sertleşti ki yıkmak çok zor. Ama imkansız da değil. Bence biraz sonra söyleyeceğim metotlarla bu ön yargıları yıkacağız, yıkmak zorundayız. Milletimiz için, ülkemiz için bunu yapmak zorundayız. Yoksa birbiri ile savaşıyor insanlar topluluğu haline geleceğiz. Amaçlanan budur, Allah korusun

Öz güven

İletişimde “öz güven” de çok önemlidir. İnsan kendisine güvenmiyorsa bir topluluğun karşısına çıkamaz. Güven nasıl oluşur? Bilgi ile oluşur. Bilen insan kendine güvenir. Anlatacaklarına inanan insan kendisine güvenir. İnsanlarla – en başta anne baba, yakınlarımız ve arkadaşlarımız olmak üzere iyi bir iletişim içinde olan bireyler, öz güvene daha yakındırlar. Unutmayalım ki insan için” yüz dost az bir düşman çoktur”.

Saygı ve nezaket

İletişimde mutlaka olması gereken bir başka öncelik de “saygı ve nezaket” tir. Saygı ve nezaket olmadan bir santim yürümemiz mümkün değildir. Affınıza sığarak önce kendi nefsimi söylüyorum, hiç kimse üzerine alınmasın. Bu toplumda sertliği ve kabalığı erkeklik olarak gördüğümüz dönemler oldu ve hala böyle algılayanlarımızda var. Ben bunların hem iletişim açısından, hem de insani açıdan son derece itici olduğunu düşünüyorum.

Çünkü böyle davranarak bir defa hanımların çoğunu otomatikman karşı tarafa atıyorsunuz. Yani yüzde 50 lik nüfusun önemli bir kısmını, bu işe önem veren bir kısmını dışarı atıyorsunuz. Halbuki Türk-İslam terbiyesi almış çağdaş bir insanın son derece nazik, zarif ve latif olması gerekir. Bu, bizim geleneğimizin gereğidir her şeyden önce.

Onun için lütfen, dolu başaklar masalı olgunlaştıkça boynumuzu bükelim. Böyle davranmak erkekliğe de zarar vermez. Hanımedendiler, erkekliğe de zarar vermez. Hanımefendiler, erkeklere nispetle saygı ve nezaket konusunda çok daha duyarlı ve dikkatlidir.

Bu konuda annelere çok önemli görevler düşüyor. Çocuklarını yetiştirirken – kız erkek ayrımı yapmadan-görgü kurallarını özellikle özellikle öğretmelidirler.

Sevgi dili

Konuşurken –illa konuşma ihtiyacı duyarsak –sevgi dilini kullanalım. Sen dili yerine yerine siz dili tercih edilmelidir. Konuşacağımız zaman kendimizden söz etmek yerine sözü öncelikle başkalarına verelim. “Nasılsız?” diye sorulmasını beklemeyelim “Siz nasılsınız ?” diyebilelim. Karşıda ki insan

bundan mutlu olacaktır. Bize sorulmasını beklersek çok bekleriz. Her insan kendi hatırının sorulmasından hoşlanır.

İletişimde ve öncelikle konuşmada, kullandığımız üslup son derece önemlidir. Artık insanlar söylemeden çok üsluba ve eyleme dikkat ediyorlar.

Unutmayalım ki ne söylediğimiz kadar nasıl söylediğimiz de önemlidir!

Sevecenlik

Mutlaka sevecen olmak zorundayız. Sempatik olmak zorundayız. Nasıl olacağız, bu çok mu zor bir iş. Çok kolay. Bir yazarın sözünü ben aktarıyorum sadece.

Şevket Rado diyor ki ;

“ Sevecen olmak istiyor musunuz? Bu sonradan kazanılabilir. Yüreğiniz ne kadar sevgi alıyorsa o kadar tıka basa doldurun, bu yeter, hiç başka bir şeye gerek yok!”

Empati

İnsan ilişkilerinde kendimizi başkalarının yerine koymadan başarılı olma şansımız yoktur. Yalnızca kendimizi düşünmek, bencilik iletişimi engeller. Oysaki kendimizle birlikte başkalarının da düşünmek, hayatı, mutluluğu, dertleri paylaşmak bizi iletişim ortamına çeker. “ Diğergamlık” bizim kültürümüzün en sağlam temek taşlarından biridir.

İletişimde başarılı olabilmemiz için ikna kabiliyetimizin artması lazım. Bunun da tek yolu vardır, önce kendimiz inanacağız.

Anlayış ve Hoşgörü

Her ortamda anlayışlı ve hoşgörülü olmak zorundayız. Anlayış ve hoşgörü kelime olarak çok tatlı. Şimdi tek tek sorsak hepimiz çok hoşgörülüüz. Artık insanlar söze inanmıyorlar. Davranış bekliyor.

Tutarlılık ve Erdemlik

Bütün hareketlerimizde ve sözlerimizde tutarlı olmak zorundayız. Özü sözü bir olmayan; dün söylediğini bugün inkar eden insanlarla nasıl iletişim kurabilirler? Tutarlı dürüst bireyler, iletişimde önemli bir üstünlüğe sahiptirler. Ve erdemli bir insan olmalıyız. Bütün bunların toplamı gibi. Son olarak kendimizle barıllık olmalıyız.

Kendisiyle Barışık

Kendini sevmeyen insan başkalarını sevmez. Hiç kendimizi kandırmayalım. Hatalarımızda sevelim. Çünkü, onlar bizim hatalarımız ve onlardan kurtulmaya çalışalım. Lütfen kendimizle barışıklık olalım ki başkalarına da faydanız olsun.

İletişim Sanattır

İnsanlar, toplu halde yaşarlar ve birbirleriyle değişik yollarla iletişim kurarlar. İnsanlar arası bu iletişim bir anlamda hayati bir mecburiyettir. İletişim, çoğu zaman bir anlamda hayati bir mecburiyettir. İletişim, çoğu zaman kelimeler aracılığıyla “ konuşma dili” sayesinde kurulur. Ne varki kelimeler iletişim için yeterli olmaz. Bu durumda devreye “beden dili” girer. Gerçek bir iletişim için bu iki araç da genellikle yeteriz kalmaktadır. İletişimin temeli ve en sağlam yolu kanaatimizce “gönül dili” dir.

Gönülden gönüle uzayıp giden incecik yollar vardır. Bir kez bu gönül yollarından yollarından birine düştüğümüz mü o, sizi hiç saptırmadan hedefinize götürür. Hiçbir insan tek başına yaşayamaz. Dünya adı verilen bu yuvarlağın içinde herkes, kendi ekseninde seyahat ederken ister istemez başkalarının gönül yollarıyla kesişir. Bu karşılaşmalarda sürpriz olaylar, ilişkiler yaşanır. Hayat, bu tür kesişme ve karşılaşmalarla anlam kazanır.

“İnsan” adı verilen sosyal varlık, “konuşma” denilen o gül bahçesinde gezdikçe insanlığını hatırlar ve bu keşvinden dolayı büyük bir haz duyar. Herhangi bir insanın bir başka insanla tatlı sohbetinden daha doyurucu be vardır şu dünyada!

İnsani özellikleri gelişmiş, uyumlu karakterler ve evrensel değerlere saygılı gönüller, bu yollarında sürtüşmelerden, kavga etmeden yürürler. Bunların semalarında farklı renkler, farklı şekiller, farklı kültürler, farklı düşünceler ve kaatler yüzeysel görüntülerle ilgilidir. Aslolan, tavır ve davranışlarıyla önce insan olabilmektir.

Bu tür insanların derinliklerinde ise, her zaman sessiz bir canlılık, dengeli bir hareketlilik ve şiirsel bir bakış açısı vardır. Kendileriyle barışıktırlar, huzur ve sükun içindedirler. En dalgalı denizlerin dipleri kadar kargaşanın, çalkantanın uzağında yaşarlar.İlk bakışta köpüklü denizlere benzeselerde derinliklerine inildikçe, uysallığı, hoşgörülüğü, itimadı, kanaatkarlığı, sevgiyi, dostluğu, kardeşliği ve sağlam bir karakteri görebiliriz.

İletişim, dışa açılmak demektir. Zihnimizi, ruhumuzu ve kalbimizi dışa açmaktır. Karşılıklı açılma, anlayış ve birlikte öğrenmeye götürür. Bu durum, gönülden gönüle ince yollar açar. Kapanmak ise, şartlanmışlığı getirir. Ancak, bunları yenmenin yolu da yine iletişimden geçmektedir.

Karşısındaki insanlarla diyalog kuran bir insan, dikkatli davranır, onlara önem verir; onları ciddiye alır ve dinleyip anlamaya çalışır. İnsanların birbirlerini anlamsı ise, mutluluk, huzur ve başarıyı doğurur.Sağlam bir iletişim kuranlar arasında anlayış, sevgi ve saygı coşkun ırmaklar gibi akar. Bu akış son derece dinamiktir, sürekli değişir, gelişir.

İletişimin asıl amacı, her zaman anlaşma ve uzlaşmayı sağlamakta değildir. Önemli olan karşımızda ki insanları anlamaya çalışmak, onlara saygı göstermektir. İletişim, bir savaş veya bir spor karşılaşması değildir. Galibiyet

veya zaferden ziyade, birlikte konuşabilmeyi birlikte paylaşabilmeyi, birlikte keşvetmeyi ve birlikte öğrenebilmeyi hedeflemektedir.

Evet, iletişim bir sanattır! İnsanlarla bir arada yaşamak, güzel ve olumlu ilişkiler kurmak taktire şayan bir erdemdir. Söz cevherdir; kıymeti bilene! Hayat sözle başlar, sözle biter. Söze gerekli kıymeti vrmek aslında hayata kıymet vermektir. Hayatın kıymetini bilmek ise, sanatların en güzelidir. Çok yaşamak mı, güzel yaşamak mı? Tercih sizin!

Konuşmada bir sanattır! Hiç kimse sözün gücünü hafife almasın. Söze itibar insana itibardır. İnsan, her türlü sanatın üzerindedir. O sebeple evrenin en güzel yaratılışı olan insana ulaşmak, sanatların en yücesi olmalıdır. Konuşmak, satranç oynamak gibidir. Konuşan ağzından çıkacak olan sözlerin önünü, sonucunu ve hatta birkaç cümle ötesini görebilmelidir. Tıpkı satrançta taşları büyük bir dikkat ve özenle yerineden oynattığımız gibi. Sözün nelere kadil olduğunu bilmeli ve sözlerimizi ona göre, daha çıkmadan düşünerek seçmeliyiz.

İnsanlar arası iletişimin gerçekleşebilmesi ve verimli olabilmesi için, her şeyden önce duygusal yönden bir temizliğe iyileşmeye ve hatta terapiye ihtiyaç olduğunu önceki bölümlerde vurgulamış ididk. Bir anlamda nefes terbiyesi denebilecek bu yöntemle, bir takım olumlu duygu, düşünce ve tavırların kazanılması ön şarttır

Sonuç; Günümüz dünyası iletişim ve bilişim dünyası olarak adalandırılmaktadır. İletişim hayatımızın her alanında ortaya çıkmaktadır. İnsanlık iletişim çağını yaşarken iletişim gücü ve iletişim becerilerinin önemi daha da artmış, hemen hemen her sektörde hak ettiği ilgiyi görmeye başlamıştır. Sağlıklı bir iletişim sergileyenler başarıyı daha kolay yakalayabileceklerdir.

İLETİŞİM ZİNCİRİ

Toplum içinde insanın almış olduğu (kimlik) görevlerin gereği; zaman zaman iletişim kurmak durumundadır. Bir nevi HAYAT zinciri diye ifade edilen bu zincirin her bir halkası; karakter, huy, görev, fazilet şeklinde insanın karşısına çıkar. Yaşamında önemli rol oynar. Bu halkalar özetle;

**İNSANİYET – EMPATİ – SEVGİ – İLGİ – NEZAKET – ÖZGÜVEN-
TEVAZU - SUKUNET - FERAGAT – ZİYARET - BASİRET –
CESARET – KANAAT –HAKKANİYET – İTİMAT – TEVEKKÜL -
UZLAŞMA**

Bu ve bu paralelde yapılan iletişimlerin sonucu genelde insanı başarıya ulaştıracaktır.

Çocuk ve İletişim

Genel olarak iletişim, insanlar arasındaki düşünce ve duygu alışverişi olarak ele alınmaktadır. İletişim bir toplulukta veya bir grupta oldukça önemlidir. Kişi, sosyal çevrede sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmek için iletişim kurmak zorundadır. Ayrıca ruhsal - bedensel ihtiyaçları gidermek için de iletişim gereklidir. Kurduğumuz iletişimin niteliği, bizim duygu ve düşüncelerimizle doğru orantılıdır. İletişimde amaç, alan ve veren arasında bilgi, düşünce ve tutum ortaklığı yaratmaktır. Sosyalleşme sürecinin en önemli noktası karşı tarafla sağlıklı iletişim kurmaktır.

Her konuşma iletişim değildir. Çocukla konuşmak, çocukla iletişim deyince çoğu yetişkinin aklına çocuğa bir şeyler söylemek, anlatmak hatta söz dinletmek gelir. Örneğin anne ve babaların çocuklarına emirler yağdırıp, bu emirler karşısında çocuktan gelen tepki ve davranışlarla ilgilenmezlerse bu iletişim değildir. Gerçek bir iletişimde konuşulanları anlama ve söylenenleri dinleme vardır. Çocuklarla kurulacak tutarlı ve etkili bir iletişim, çocuk eğitiminde ve onların sağlıklı birey olarak yetişmelerinde temel davranıştır. Çocukla en etkili iletişim kurmanın yolu onu “Dinlemektir!”

Bazı aileler, çocukları kendileri ile konuşmak istediklerinde, onları dinlemek yerine onları duymayı tercih ederler. Duymak ile dinlemek arasında fark vardır. Çocuğun, önemseydiği ve heyecanlandığı bir konuyu size anlatırken sizin hiç tepki vermeden pasif olarak dinlemeniz duymaktır. Bu, çocukta onun size anlattıklarının değersiz olduğu, sizin için önemli olmadığı duygusu verir ki bu da çocukta hayal kırıklığına yol açar ve kendini değersiz hissettirir. İleride kendini ifade etmekte çekingen davranan, sosyal ortamda kendini rahatsız hisseden, içine kapanık bir birey olmasına neden olabilir. Bunun yerine çocuğunuz sizinle konuşmak istediğinde onun duygularını anlayarak, anlattıklarını önemseyerek karşılık verin. Çocuğunuzu dinlemeniz demek, onun söylediklerinin ya da söyleyemediklerinin arkasındaki duyguyu tanımlamanız ve ifade etmeniz demektir. Böylece ona: “seni olduğun gibi kabul ediyorum ve duygularını anlıyorum” mesajı vermiş olursunuz. Çocuğunuz size duygularını söylediğinde ona ayna görevi yapın. Size anlattığı duyguları sizde ona yansıtın. Böylelikle çocuğa duyulduğu ve kabul edildiğini, çocuğun kendi duygularını anlamasına, anlattıklarının sizin tarafınızdan önemsendiğini hissetmesini sağlarsınız. Bunu yaparak konuşmayı devam ettirmesi yönünde cesaretlendirmiş olursunuz. Çocuklarınız size duygusunu doğrudan belirttiğinde siz onun duygusunu açarak cevap verebilirsiniz. Arkadaşları tarafından alay konusu olduğunu söyleyen bir çocuğa onun incindiğini söylerseniz, hem sizin onu anladığınızı göstermiş hem de kendini ifade etmesini geliştirmiş olursunuz.

Çocuk hissettiği ve yaşadıklarını karşıdan sözcüklerle duyduğunda rahatlar. Çünkü siz, onun iç dünyasında yaşadıklarını anlayabilmiş, çocuğun

sosyalleşmesinde ona yardımcı olmuş ve onu cesaretlendirmiş olursunuz.

Çocuğun ilk sosyalleşmesi, anne ile olan iletişimiyle; bebekle anne arasındaki ilk iletişim de “dokunma” ile başlar. A.B.D de yapılan bir araştırmada Psikolog. Dr. T. Field prematüre bebeklerin büyümesini sağlamak için, dokunarak ve masaj yaparak iletişim kurulduğunda, çocukların kilo aldıklarını saptamış, daha iyi uyduklarını gözlemlenmiştir. Bu bebeklerin, aileleri ile sonraki yıllarda daha iyi iletişim kurdukları tespit edilmiş ve bu çocuklarda hızlı odaklanma ve çabuk öğrenme görülmüştür.

Annenin çocuğa sevgi ve şefkatle bakması, iletişimi ve bebekteki sosyalleşmeyi kolaylaştırır. Bebekteki ilk sosyalleşme tepkisi de bebeğin gülümsemesidir. Bebekle kurulan iletişimde jest ve mimikler çok önemlidir. Bebekler sizin onlara söylediklerinizden daha ziyade göstermiş olduğunuz jest ve mimiklere dikkat ederler. Amerika’da bununla ilgili yapılan araştırmada bebeğe çeşitli jest ve mimiklerle iletişim kurulmuştur. İlk olarak anne bebeğe güler yüzle bir şeyler söylenmiştir. Bebeğin tepkisi de aynı şekilde güler ve hareketlerle tepki vermek olmuştur. İkincisinde bebeğe aynı şeyler söylenmiş ancak bu sefer annenin yüz ifadesi bazen ağlamaklı bazen de öfkeli olmuştur. Önce tepkisiz kalan çocuk daha sonra ağlamaya başlamıştır. Araştırma, bebeklerle iletişimde jest ve mimiklerin öncelikli olduğunu göstermiştir.

Anne - bebek arasındaki iletişimden sonra bebeğin baba ile iletişimi başlar. Babanın bebeğin bakımında görev alması, bebeğin sağlığı, beslenmesi, temizliği, ağladığında sakinleştirilmesi ve tüm ihtiyaçlarının karşılanması konusunda anneye yardımcı olması, babayla bebek arasında ileriye dönük olarak sağlıklı bir ilişkinin kurulmasını sağlar. Unutulmaması gerekir ki baba ile çocuk arasındaki ilişki kurma biçimi çocuğun kişiliğini etkiler.

İş yoğunluğundan çocuklarına zaman ayıramayan babaların eve geldiklerinde onlara hediye getirerek bu ihtiyacı karşılamaya çalıştıkları görülür. Böylece baba da çocuklara hediye olarak bir nebze olsa kendini rahatlatmış olur. Fakat bu tavır çocukları sürekli yeni bir şeyi yaşama hazzından alıkoyar ve çocuklarda doyumsuzluk duygusunu geliştirir. Zamanla aldığımız hediyelerin de bir değeri kalmaz. Bunun yerine eve gelindiğine ilk olarak çocuklara 15-20 dakika ayırıp, onlarla oyun oynamak, onları dinlemek ve onlarla birlikte kitap okumak çocuklar için daha geliştirici ve doyurucu olur. Zaten çocuklar ebeveynleri ile çok uzun süre birlikte oyun oynamazlar. Belli bir zaman sonra sıkılır, kendi başlarına oynamaya başlarlar. Anne ve baba ile kurulan iletişim, bebeğin toplumsallaşma sürecinde oynayacağı rolü de belirler.

Bireyin toplumsallaşması ev içinde başlar, okul hayatıyla devam eder. Evde sağlam temeller üzerine kurulan ilişkilerle gelişen toplumsallaşma süreci onun sosyal hayatta karşılaşacağı kişilerle güvenli ve sağlıklı ilişkiler kurmasına zemin hazırlar. Unutulmaması gerekir ki sağlıklı bireyler sağlıklı toplumların oluşmasını sağlar, sağlıklı toplumlar içerisinde büyüyen çocuklar da sağlıklı bir birey olarak yetişirler.

ÖZDEYİŞLER

- Bir elin nesi var, iki elin sesi var.
- Yalnız olan rahat görmez, yardımlaşan, yorulma bilmez.
- Allah yardım ederse kuluna her iş girer yoluna.
- Herkesin yardımlaştığı yerde işler yarım kalmaz.
- Sağlam göz ağlasa, kör gözden yaş çıkaz
- Sacayağın ayağı üç olur, Birbirine güç olur, biri kulursa hiç olur.
- Yalnız olan rahat görmez, yardımlaşan, yorulma bilmez.
- Almayı iyi görüyorsan vermeyi kötü görme.
- Ekmeğini yalnız yiyen yükünü dişiyle kaldırır.
- Kardeşinin salını karşıya geçirmeye yardım et, göreceksin ki, sen de karşıdasın.
- Mandaya dayanacak ağaç olursa kurtlara sala okur.
- Bir mahalle de birisi açlık sebebiyle ölürse, o mahallenin hepsi onun katili olur.
- İmece günü bulut görmeyene ne mutlu.
- Ağaç düşerde yakınına yaslanır.
- Kendi evini yapamıyorsan, bir yapana taş taşı.
- Topluluğun yaşamı,yönetim biçimine değil,yöneticilerin ahlaklı olmasına bağlıdır. Aristo
- Toplumların en büyük derdi adaletsizliktir Gomes
- Toplulukları idare edenler adaletten ayrılıp zulüm ve haksızlık yaptıkları zaman, Allah o ülkede bereketini azaltır. Vehd bin

ALTINCI BÖLÜM

EKONOMİ ve KOBİLER

“Ekonomi;
Sanayi, Ticaret, Ziraat, Hizmet
İçin Çalışma demektir.”

“Doğru Ve Güvenilir Tüccar,
Kıyamet Gününde
Peygamberler , Sıddıklar Ve Şehitlerle
Beraber Olacaktır.”

(H. Şerif)

“ KALKINMAK SANAYİLEŞMEK DEMEKTİR ”

M.Kemal ATATÜRK

HANGİ KOBİLER HEDEFLERINE ULAŞACAK

BİLGİ, tecrübe, teknolojiyi kullanarak ÜRÜN ve ürün kalitesine dönük yatırım yapan, mesleğine hakim, gelişmeye ve EĞİTİME açık, lisan bilen, bilgisayar program ve alt yapısına sahip, verimliliği ölçebilen, verimlilik artırıcı faaliyetlerde bulunan, PROJE ve fizibilite, planlamaya dönük, çağdaş YÖNETİM ve dengeli finansman desteklerine sahip, iç ve dış fuarlarda kendini ve ürününü tanıtabilen, müşteri memnuniyetini esas alan KOBİLER başarı hedeflerine ulaşabilecektir.

“Serbest piyasa ve rekabet düzeni içerisinde, ancak çok çalışkan, kaliteli ve rasyonel imalat yapan, alıcının ayağına giderek problemlerini çözen, memleket ve bölge potansiyelini sezen, iyi değerlendiren işletmeler arzu ettikleri hedefleri yakalayabilecektir.”

Fettah GÜVENTÜRK

Ekonomi Üzerine

İktisat , üretim , ticaret , tüketim , değişim , bölüşüm ile ilgili etkinlikleri inceleyen,

Bir değişik söylem ile; Sınırsız (sonsuz) insan ihtiyaç ve isteklerinin, sınırlı (kıt) **üretim** kaynakları ile en iyi şekilde nasıl giderileceğini inceleyen bir **bilim** dalıdır.

İnsan hayatının en önemli alanlarından birini **iktisat** ilmi / ticari hayat oluşturmaktadır. İslam; inanç esasları yanında yararlı iş kapsamında olan iktisadi mevzuları da ihtiva eder. Ahlaki değerleri hesaba katmayan bir ekonomik sistemde her sahada üretim ve bütünüyle mutluluk zedelenir.

Bu Bilim; Toplumların nasıl zenginleşeceği ve refah seviyesinin artacağı sorusuna cevap arar. Bu süreçte izlenecek politikalar , işsizlik, enflasyon , üretim düzeyi, istikrar, arz talep gibi kavramlar iktisadın inceleme alanına girer.

Başta çok geniş bir bilim dalı olan iktisat ile tüm yaşam bilim ve uygulamalarından doğan “**ekonomi**” ‘yi bu kitapçık kapsamına sığdırmak mümkün değildir. Ancak İktisat /İşletme /Endüstri dallarına çok yakın bilim dalı olan 30 yılı geçkin **mühendislik** mesleğimin üretim, yatırım, sanayi, planlama, satın alma , satış, **AR-GE** mühendisliği, sivil toplum gibi **ekonomik** faaliyetler üzerinde geçmesi,

İnsan / Ekonomi ikileminde temel unsur **insan** olup hem yapan (özne), hem de amaç (nesne) niteliğini taşımaktadır.Bu ana unsurun kalite ve verimliliği oranınca yapılan eyleminde kalite / verimliliği artar, **ekonomik** sonuç iyileşir.

Her iki kavramın niteliklerine tekrar göz atarsak ;

İnsan; Çalışmak, Başarı, Eğitim, Bilgi, Beceri, Nitelik, Dürüstlük, Girişimcilik, İşbirliği, Güven , Tecrübe, Tasarruf..... gibi

Ekonomi; verimlilik, Maliyet, Proje, Plan , Organize, Üretim, Tanıtım, İletişim, Düzen, Organizasyon, Karlılık, Kalite, görülüyor ki; Anahtar kavramlar **Çalışma, Eğitim, İşbirliği, Katılım, İstikrar, Denge .....**gibi ,

İki ana kavramın anahtar nitelikli tipik özellikleri önemli ölçüde paralellik taşıyor ve ana unsur yapıcı **insan** başrolü oynuyor.

Üretim, ürün, Hammadde gibi girdiler maddi özellik taşıırken **insan** , kendisine verilen manevi özellikleri olan **akıl, Düşünce; Ahlak eğitim, uyum, güven, denge, özveri, fedakarlık, inanç** gibi..... duygu ve nitelikler taşıyor.

Türk Sanayine Genel Bakış

Genelde;tarımla başlayan ekonomik faaliyetler; Elektrik, su ,buhar enerjisinin uygulamaya geçmesi, tarım ürünlerinin hammadde olarak kullanılmasıyla ”Sanayi Devrimi “ başlamış oldu.

Sanayi ; hammaddenin mamul madde haline getirmek amacıyla yapılan faaliyetlerin tümü ve kullanılan araçlar olarak tanımlanabilir.

Sanayi devrimi ile elle yapılan ÜRETİMİN yerini makinalı imalat almıştır. Böylece” tarım toplumundan “ sanayi toplumuna geçildi.

Dağınık bölgelerde ve elle yapılan tarım üretimi yanında başlayan **makinele üretim** verimi artırmış, kalite imajını iyileştirmiştir.

Her iki toplumun ortak tarafı **İŞGÜCÜ ve Sermaye** ‘ ye dayanmasıdır. Tarım toplumunda

geleneksel tecrübeye dayalı “**İŞ GÜCÜ**” bilgi ve teknoloji ile beslenerek profesyonel boyut kazanmıştır.

Özellikle mesleki eğitimin okul ve şehirler bazında yaygınlaşması, çok değişik mesleklerin doğmasına, üretim alanlarının artmasına vesile olmuştur.

Köy ve kasabalarda dağınık alanlarda yapılan tarım, hayvancılık; sanayi toplumuna geçiş ile ; önce kentlerde, sokak arası atölye tipi işyerleri, sonra sanayi siteleri, bilahare organize bölgeler adıyla geniş alanlarda yerleşim başlamıştır.

Bireysel, ailesel, geleneksel yöntemlerle yapılan, çiftlik, (tarım); kooperatifleşerek, tarım birlikleri şeklinde faaliyet gösteren tarımsal üretim ; Cumhuriyetin ilk yılların da; **şeker,tütün ,çay ,dokuma** fabrikaları ile tarıma dayalı ilk ve örnek sınaî kurumlar doğmuştur.

İŞGÜCÜ ve Sermayeden sonra Hammadde, makine, teknoloji ile kapsamı genişleyen sanayi sektörü 1950-1960’ lı yıllardan sonra ki “PLANLAMA” dönemlerinde uygulanan teşviklerle hız kazanmış , **iğneden demirçeliğe, beyaz eşyadan otomobile ,iplikten tekstile** yönelik ... Her biri birer lokomotif sektör olarak söylem bulan **TÜRK SANAYİ** doğmuştur.

1970’ li yıllarda ihracatın % 85 i tarıma , 2010 lu yıllarda ihracatın % 85 i sanayi’ ye kayması bu gerçeği (hem sevindirici, tarımsal yönden de üzüntü verici) ifade etmektedir.

“Bugünde Sanayimizin büyük bir bölümü, tarım ve toprağa dayalı ürünleri hammadde olarak kullanan sanayi kuruluşları teşkil etmektedir.

ÜRETİM araçları, ürünleri işgücü ve teknoloji yoğunluklu ihtisasa dayalı sanayi sektörü önemli ölçüde istihdamı sağlamıştır. Sektörel iş bölümü, ihtisaslaşma, eğitim verimlilik sınaî ürünlerin ihracat oranını artırmıştır.

Sanayi sektörünün büyümesi; köy nüfusunun azalmasına, tarımın hız yitirmesine, hatta bazı ürünlerin ithal yoluna gidilmesine gibi şanssız durumlar ortaya çıkmıştır.

Tarıma dayalı sanayi kuruluşları, makine yapan fabrikalar, D.Çelik Fabrikaları, otomotiv sanayine dönük fabrikalar ile “TÜRK Sanayinin” kayda değer büyüklük kazandığını övünerek ifade edebiliriz. Teşvikler, girişimcilik sonucu başta otomotiv sanayi gibi büyük sanayilerin yan sanayileri olmak üzere KOBİ adıyla çok sayıda küçük işletme kurulmuştur.

Ekonominin temel taşı vasfına sahip KOBİler tüm işletmelerin % 98 ini teşkil etmekte olup çok geniş avantajları yanında çok sayı da sorunları mevcuttur. İstihdamın % 60 üzerini taşıyan bu işletmeler destek ve kredilerin % 10 altından istifade edebilmektedirler.

Esnaf sanatkar niteliği taşıyan işletmeler ile hizmet kuruluşlarının da kobi kapsamına alınması ile ülke kobilerinin stratejik değer ve kapsamı genişlemiştir.

Başta finans, eğitim, yerleşim yeri, imkanlarının düzeltilmesi ile KOBİlerin İSTİHDAM, ihracat kapasiteleri artacak, sanayimiz ileri gitmiş ülkelerle rekabet edebilir boyutlara gelecektir. Özetlersek sanayi çok olumlu etkileri ile bir numaralı ekonomik faaliyet, sanayici KOBİler çok yönlü, ekonomik ve sosyal etkinlikleri ile stratejik unsur olup her türlü destek ve teşvike layıktır.

Şirket Birleşmelerinde Ana Faktör

Türkiye’de bir işi bir şirketin kendi başına yapma devri herhalde kapanıyor. Dolayısıyla çeşitli biçimler ortaya çıkacak. Bir iş etrafında belki zaman gelince rakipler bile bir araya gelecek, bir gurup oluşturacak ve orada bir değer yaratacak. Değer yaratma işi bittiği zaman ayrılıp, kendi yollarına gidecekler. Bugün dahi oluyor. Bunlar artacak. Birleşmeler olacak. Birleşme durumunda olacak şirketlerin yalnız bilançodaki rakamlarla hareket etmemeleri gerekiyor.

Nasıl bir partner? Hangi değer zincirinde neyi, hangi eksikliği tamamlıyor? Tamamlayan unsurun temel değerleriyle, benim temel değerlerim, hayata bakışım uyuyor mu? Gibi, bilançoda yazılmayan kriterlere de bakılmalı.

Çünkü biliyoruz ki, bu tip birleşmelerin yüzde 70’i hüsrarla sonuçlanıyor. Çünkü birbirlerini tamamlamaya bakmıyorlar. Kafi derecede güven oluşturamıyorlar.

Anahtar kelime GÜVEN. Güven de bugünden yarına yaratılmıyor. Güven artırıcı davranışlarla ortaklıklara gitmek lazım.

Finansal Forum
11 Şubat 2000’den.

Bütün dünyada olduğu gibi memleketimizde de en başta bulunan önemli işimiz ekonomidir. Bu işte en yüksek başarıyı sağlamak için çalışmak çok önemli ve gereklidir.

M.Kemal ATATÜRK

Sanayi ve Sorunları Üzerine ...

Sanayi, hammaddeden mamul madde meydana getirmek için yapılan faaliyetler ve kullanılan araçlar olarak tanımlanabilir. Geniş anlamda sanayi kar sağlayıcı her türlü mal ve hizmet üretimini ifade eder. **Sanayi:** Çok yönlü ekonomik faaliyetler zinciridir. Bir başka ifadeyle; Hammaddenin, işgücü ve tezgahlar kullanılarak, imalat yapmak ve mamule çevrilmesidir .

Sanayinin Unsurları

Üretim-Yatırım-Ticaret üçlemi ile özetlenen Sanayinin Ana Unsuru: Müteşebbis (finansman), Makina-İşgücü-Hammadde olup Bina(Fabrika)-Enerji-Yardımcı Madde ilavesi, Yönetim-Teknoloji(Bilgi-Tecrübe)-Planlama gibi bilimsel yöntemler ile Ürün ve Mamulun ortaya çıkmasıdır. Çok çeşitli özellikler arzeden ürünün pazarlanması (Ticareti) ile **karlılık** denilen ana amaca (tekrar finansmanın elde edilmesi) ulaşılır.

Kalite / Verimlilik / Maliyet ile Karlılık artar veya düşer.

Rekabet boyutunu aşarak İç ve Dış pazarlarda arz ve talep dengesi ile devam edebilen Ticari kabiliyet (tüketim) yeni yatırıma, dolayısıyla yeni istihdama imkan sağlar. Bu devridaimin devamlılığı, sanayileşmeyi Kalkınmayı dolayısıyla **ekonomik** hayatın **sağlıklı** olmasına vesile olur.

Sorunları: Ana unsurlardan bir ve birden fazlası üzerinde oluşan rahatsızlık sanayinin, dolayısıyla ekonomik hayatın krize girmesine sebep olur.

Özetlersek;

- Yatırım konusunda ve iş yerinde yapılan yanlışlıklar,
- Yatırımın uzaması, konjektürün değişmesi, ek ve gerekli yatırım,
- Yatırıma müteakip işletme sermayesi yetersizliği veya pahalı bulunması,
- Üretimin istenilen kalite standart ve maliyetle yapılamaması,
- Ürünün iç dış pazarda uygun pazarlanamaması,
- Üretim giderlerinin uygun şartlarda temin edilememesi,
- Uygun yan sanayi ve tedarik firmalarının bulunamaması,
- Gerekli finansmanın uygun olmayan şartlarda temin edilmesi,

Sanayi Sorunlarına yönelik alınacak bazı tedbirler:

- Güvenilir ve uygun girişimci, ortaklar ile teşebbüste bulunmak,
- Yatırım başlangıcında; uygun fizibilite ve planlar yapmak,
- Yatırımın uygun yerde ve uygun zamanda tamamlanması,
- Öz ve işletme sermayesi planlanması ve temin kaynakları,
- Kalifiye, yetişmiş elemanlara sahip olmak, kalite ve verimliliğin sağlayabilecek metod ve teknikleri kullanmak,
- Ürün yelpazesini dış pazarlar ve alternatif pazarlara göre seçmek,
- İç ve dış kuruluşlar ile iletişim yapabilecek metodları kullanmak

Çelik Kullanılmasında Teknolojik Gelişmeler

Ülkemiz sanayinin lokomotif sektörü olan çelik sanayileri ve otomotiv sanayi arasında büyük bağlantı vardır. Sektörün birindeki gelişme ve gerileme orantılı olarak diğerine intikal eder.

Sanat olarak çok eski, ama bilim dalı olarak çok yeni olan metalurjinin en geniş uygulama alanlarından biri olan çelik sanayii, izabe aşamasından tutun, aramalı üretimine ve nihai mamul üretimine kadar oldukça büyük yenilikler arz etmektedir. Daha genç sektör olan otomotiv sanayiinin özellikle motor ve hareket elemanları hüviyetini taşıyan parça imalatında kaliteli çelik kullanımı çok büyük önem taşır.

Sektörün düzenli ve devamlı olarak üretimini sürdüren fabrikalarında en önemli olayı büyük çapta düzensiz stok oluşturmadan zamanında teslim edilebilecek mamul araç ve stok üretmektedir. Bu önemli gayenin tahakkuku: İstenilen özelliklerde, İstenilen zamanda,

İstenilen veya belirtilen fiyatla, Uygun bir ödeme planı içinde Çelik temini ile mümkün olur.

Ülkemizde son yıllarda çelik üretimindeki gelişmeler; önemli bir oranda sorunun çözümünde yardımcı olacak kolaylıklar getirmiştir. Henüz bu konuda eksikliğini duyduğumuz hususları iki konumda özetlemek mümkündür.

1.Teknik açıdan; Konunun teknik yönlerini bu yazı kapsamı içine sığdırmak çok zordur. Ancak çelik kullanımında teknoloji diye vasıflandırabileceğimiz hususu özetlemek gerekirse; Sanayide özellikle seri imalatta kullanılan çelikleri benzerliği bakımından demirle karıştırmak yerine; ilaç veya(komprime)olarak tıp ilminde geçen nesneye benzetmek çok yerinde olacaktır. Zira yanlış ilaç hastayı öldürürse eksik ve yanlış seçilen çelikte parçayı, aracı hatta sanayimizi öldürür. Bunun içindirki; Avrupa'da çelik kullanımı; çok rahat sindirilebilecek bir gıda gibi;en seri olarak imalata geçebilecek bitmiş ölçülerde, kalibrelenmiş, kabuğu soyulmuş, taşlanmış, hatta ısıl işlem görmüş şekilde temin edilmektedir.

Bu tür işlemler talaşlı imalat işçiliğini düşürmekte, malzeme üzerindeki hata ve riskleri izale etmektedir. Bu işlemleri yapan fabrikalarının devamı olabilecek soğuk çekme, kabuk soyma ve ısıl işlem fabrikaları kurulmuştur.Herşeyin ötesinde standartlaşma zihniyeti doğmuştur.

2.Ticari açıdan; Firma ve kuruluşların birbirine kesinlikle itimadı sözkonusudur. **Güvenilirlik** herşeyin esasıdır. Protokol esasları nasıl tanzim edilmişse büyük değişiklikler ve sapmalar göstermeden uygulamak şarttır. Değişiklikler olması gerekirse karşılıklı olarak teknik ve ticari mutabakat ile yeni şartlar belirtilmelidir.

Üretim Faktörleri

İnsan ihtiyaçlarını tatmin etmeyi sağlayarak iktisadî faydayı artıran her türlü faaliyete üretim denir. Diğer bir deyişle üretim fayda yaratmak şeklinde de tanımlanabilir. Fayda kavramının içerisine hizmet ve mal faydası da girmektedir. İktisat ilmi, kıt kaynaklarla sınırsız ihtiyaçlar arasında denge kurmaya çalışır. Bu açıdan mal ve hizmetlerin üretilmesi için üretim faktörlerine de ihtiyaç bulunmaktadır. O halde üretim faktörleri, üretimin meydana gelmesi için gerekli unsurlardır.

Dolayısıyla üretim bu faktörlerin mal ve hizmet haline dönüşümünü ifade eder. Klasik ekonomide üretim faktörleri üç başlık altında sınıflandırılmaktadır. Bunlar: Emek, sermaye ve doğal kaynaklar (toprak)dir.

a) Emek

Emek, üretimin temel ögesi olup, insan faaliyetinin üretime katılmasıdır. Çalışanın yaptığı hizmetler karşılığı elde ettiği kazanç ise "ücret" denir. İnsanın fiziki gücü veya zihinsel yeteneği ile yapılan işlere göre emeğin üretkenliği değişiklik gösterir. Buna göre emek ilk olarak ikiye ayrılır

- Fiziki güç, Zihni güç.

Ayrıca emek öyle bir üretim faktörüdür ki, diğer üretim faktörlerinin bir araya getirilerek (yeterli miktar ve kalitede) üretime sevk edilmesi de doğrudan doğruya kendisine bağlıdır. Ve bütün ekonomik faaliyetlerin (üretim, dağıtım, tüketim, yatırım vb.) tek amacı emek faktörünün muhatabı olan insanın refah ve mutluluğunun sağlanmasıdır.

İşgücünün uzmanlaşması ise, üretimde işbölümü ve teknolojinin gelişmesi ile meydana gelmiştir. Değişik mal ve hizmetlerin üretilmesi, çeşitli yetenekleri ve bilginin kazanılmasını gerekli kılmıştır. Otomasyon ile sermaye-yoğun üretim malları daha fazla üretilmiştir. Bunun neticesinde de işgücü uzmanlaşma alanlarına itilmiştir.

b) Doğal Kaynaklar (Toprak)

Yeraltı ve yerüstü kaynaklarla, tabiatın sahip olduğu her türlü unsur doğal kaynaklar tanımının içine girer.

Bir üretim faktörü olan toprağın Önemli bir özelliği, arzının sabit olmasıdır. Böylece toprak üzerinde yapılan işlemler ile verimliliği değiştirilebilir. Ancak doğal kaynakların arzının sabit olmasına rağmen zaman içinde bazı değişimler ortaya çıkabilir, örneğin, ormanların azalması, yeraltı zenginliklerinin yok olması gibi. Bunun yanında insanoğlu bu azalmalar karşısında tekniğin ilerlemesi ile doğal kaynakları artırıcı değişimler yapabilmektedir. Örneğin kurak toprakları sulama, gübreleme ve diğer işlemler ile doğal kaynakların verimliliğine katkı yapılmıştır.

Doğal kaynaklara sahip olanların elde ettikleri gelire "rant" adı verilir. Toprağın kullanılması veya hammaddenin elde edilmesi, üretim faktörlerinin

ortak faaliyetleri neticesinde ortaya çıkmaktadır. Örneğin petrolü yeryüzüne çıkarma faaliyeti sırasında çok işçi istihdamı ile birlikte deniz taşımacılığı önemli yer tutmaktadır.

c) Sermaye

Ekonomide her türlü üretilmiş üretim aracı, sermaye olup üretimi gerçekleştiren bir faktördür. Sermaye faktörü üretim faaliyetinde insana yardımcı olur ve verimliliği artırır. Örneğin kumaş üreten fabrika, tarlada kullanılan traktör ve enerji sağlayan barajlar sermaye niteliğindeki üretim faktörleridir. Üretim faktörü olarak sermaye, fiziki sermaye mallarını kapsar. Bunun yanında var olan parasal sermaye fiziki üretime katılmaz, ancak fizikî sermayenin elde edilmesi için kullanılır. Fizikî sermayenin en önemli özelliği, doğada bulunmayıp insan güç ve zekâsından meydana gelen bir üretim faktörü oluşudur.

Bir işletmenin gereçlerini yenilemeye veya arttırmaya yönelik faaliyetlerine "yatırım" denir. Bu faaliyetlerinin gerçekleşmesi için sağlanan finansman karşılığında kuruluşlara veya kişilere yapılan ödemelere "faiz" denir. Bu da faizin sermayenin fiyatı olduğunu göstermektedir.

Buna göre ekonomideki yatırımlar veya yatırım malları iki gruba ayrılır

1- Sosyal sermaye veya enfastrüktür.

2- Doğrudan verimli olan sermaye. Birinci grupta yer alan yatırımlar baraj, yol, konut, liman vs.dir. İkinci gruba ise fabrikalar gibi yatırımlar girer.

Ancak ekonomide verimliliğin oluşması için -bu iki grup arasında denge olması gerekir.

Teşebbüs

Modern ekonomilerde, klasik üç üretim faktörlerine bir faktör daha eklenir. Eklenen bu üretim faktörü teşebbüs faktörüdür. Bu faktörün görevleri yukarıda açıklanan üretim faktörlerinin organize edilmesi ve yönetilmesidir.

Üretim faktörlerinin sayısı olarak dörde çıkması ekonomide meydana gelen genel gelişmenin neticesidir. Önceleri teşebbüs sahibi olanların (müteşebbis veya girişimcinin) üretim faaliyetlerine katılmak için yeterli sermayeye sahip olmaları gerekli idi. Ancak bugünkü modern ekonomilerde sermaye ve teşebbüs faktörleri arasındaki farklar açıklık kazanmıştır.

Müteşebbis (girişimci) kavramından firmanın sahibi ve sahipleri anlaşılır. Firmanın müdürü müteşebbis değildir, sadece istihdam edilmiş bir yöneticidir. Müteşebbis, kâr amacı için sermaye koyarak, faaliyetin riskini (kâr ve zararı) yüklenen kimsedir. Müteşebbis doğrudan kendi sermayesini koyabildiği gibi, bankalardan ödünç alınan krediyi de sermaye olarak kullanabilir.

Üretimin meydana gelmesi için kullanılan üretim faktörleriyle içinde temel faktörler görevini emek ve doğal kaynaklar almaktadır. Çünkü bu gibi faktörle verimlilik düşük olsa bile üretim gerçekleştirilebilmektedir.

Demir /Çelik Dünyası ve Vasıflı Çelik

Demir / Çelik sanayimizin temel hammaddesi olup; ihracat potansiyeli açısından lokomotif sektörlerin başında gelir.

Vasıflı çelik Sektörü ağırlıklı olarak; otomotiv ve makine imalat sanayine hitab etmektedir. Diğer bir deyişle Vasıflı Çelik sektörü ülke ekonomisi için **lokomotif** görevini üstlenen sanayilerin hammaddesini sağlamaktadır. Ülkemizde **vasıflı çelik** tüketimine olan talebin artması, bu iki sektörün gelişmesi ile ilişkilidir. Mevcut tesisler ile yeni kurulması düşünülen tesislerdeki yerli üretim paylarının artırılması, Vasıflı Çelik talebini de olumlu yönde etkileyecektir. Diğer yönden söz konusu sektörlerin ihracatının artması da Vasıflı Çelik kullanımını artırıcı rol oynayacaktır.

Vasıflı Çelik ; Her türlü Dövme ve makine imalat sanayinde kullanılmaya uygun kimyasal fiziksel ve metalurjik özellikleri garanti edebilen; **çelik** mamulleridir.

Bu genel tanımın yanı sıra ; kullanım alanlarına göre , kapsadıkları alaşım durumuna, ısıl işlem gereksinimlerine göre çok geniş bir grupta toplanır.

Özel nitelikleri itibari ile doğru seçim yapılması, bu paralelde doğru tedarik işlemleri büyük önem taşır.

Vasıflı Çelik ; Ark Ocaklı tesislerde üretilmektedir. Sıcak haddeleme sonunda uygulanan ve tamamlama işlemleri (Kumlama,doğrultma, kontrol ve ışıl işlemler)Vasıflı Çelik imalinde stratejik önem taşır. Genel olarak DIN , SAE, Afnor gibi uluslar arası standartlara göre üretilen çelikler bu norm ve simgelerle alınır ve tedarik edilir.

Ülkemiz Vasıflı Çelik Tesisleri

Çeliksın;

Cumhuriyet' in ilk yıllarında askeri amaçla kullanılan askeri fabrikaların ihtiyaç olan çelik ihtiyacını karşılamak üzere kurulmuş 1950 den sonra MKE olarak Türk sanayisine çok büyük hizmetler vermiştir. Şuan ki kapasitesi 60.000 ton dur.

Çemtaş ;

1970 li yıllarda kurulan Çemtaş ın bugünkü sıvı üretim kapasitesi 150.000 ton hadde kapasitesi 200.000 ton dur. Tesisin çok sayıda Vasıflı Çelik üretimi olup 16 mm yuvarlak hadde mamulleri üretmektedir.

Asil Çelik

1979 lu yılların da faaliyete geçmiş ve **Türk çelik** sanayinde önemli bir çığır açmıştır. Asil Çelik başta otomotiv ve otomotiv yan sanayi olmak üzere makine imalat sanayi ve savunma da ihtiyaç duyulan alaşımli, alaşımız ve yüksek alaşımli, sıcak haddelenmiş, her türlü

tamamlama yapılmış ve ışıl işlem görmüş, yuvarlak, kare altı köőe, lama, ölçülerinde ve özel kesitli üreten bir kuruluştur. 300.000 tonu geçen kapasite sahiptir.

Üç vasıflı elik tesisi ile toplam kapasitesi 500.000 tonu geçen vasıflı elik üretimi **kroman** ve bir çok özel (Ark ocak) tesislerinin de üretimleri ile elik sektörü kayda değer bir boyut kazanmıştır.

Üretimde ana girdi olarak **cevher** ve **hurda** kullanılan elik; Elektrik ark ocakları ve yüksek fırın (entegre tesisleri) olmak üzere başlıca iki yoldan üretilir.

İngot ve Kütük olarak üretilen elik Sıcak Haddeleme ile çubuk sa ve profil haline gelir sonrada; tamamlama işlemleri ile endüstri de kullanılabilen tarzda nitelikler kazandırılır.

elik sanayinin uzantısı otomotiv, imalat sanayinin başlangıcı denilebilecek bir imalat dalı vardır ki bu dalın adı “Soğuk ekme ve tamamlama imalatı” son yıllarda oldukça gelişen bu imalat metodu; **elik** kullanımında ekonomiklik sağlayan bir sektör haline gelmiştir.

elik Üretiminde şu değerler önemlidir :

Ülkemizde üretilen ham çeliğin dağılımı ; Uzun Ürünlerde %84 (Bu oran %2 si Vasıflı elik) Yassı Ürünlerde %16 iken dünyada bu dağılım; %40 ve %60 dır.Ayrıca;

Üretimin hurdaya dayalı payı %35 entegre tesisleri de %65 iken ülkemizde bu oran %70 ve %30 dur. Bu iki karşılaştırma ülkemiz Demir elik Sanayinin iki büyük sorununu ortaya çıkarmıştır.

- 1. denge farkı önemli ölçüde hurda ithalatı (Yurt dışına bağımlılık)
- 2. denge farkı da; önemli ölçüde yassı mamul ithali ile, yuvarlak mamul ihracatı mecburiyeti getirir.

Ark ocakları hurda gereksinimini ithalat yolu ile karşılamakta, bu bakımdan ülkemiz Dünyada hurda ithalatçısı ülkeler arasında maalesef ilk sırada yer almaktadır.

Yukarıda bahsedilen bu dengesizlik **Erdemir Aş.**’nin özelleşmesi ile giderilebileceği düşünölmektedir.Bu paralel de yatırım ve girişimler yapılmaya başlamıştır..

Sanayimizin lokomotifi olan bu sektörün kurtuluşunda; şu hususların gerçekleştirilmesi gereklidir.

İhracat önünde ki sıkıntılıların azaltılması çeşitli kanallardan giren “**Kalitesiz eliğin**” sınırlandırılması, demir elik sektörüne başta elektrik olmak üzere ucuzlatılması sektörün önünü açacaktır.

Sektörün Sorunları

Demir elik sektörünün en önemli sorunlarından biri , kalitesiz ve ucuz ithalatın kontrolsüz biçimde yapılmasıdır. Bir diğer önemli sorun ise, elektrik enerjisi fiyatının yüksek olmasıdır. Elektrik enerjisi, üretim maliyetleri içinde yaklaşık %13 paya sahiptir. Enerji maliyetinin yüksek olması, Dünya pazarındaki rekabet şansını azaltacaktır.

Yurt içi hurda kaynaklarının yetersizliği sebebiyle, en önemli girdilerden olan hurdanın yurt dışından temin edilmek zorunda kalması, üretim maliyetlerini dövize endeksli bir duruma sokmaktadır. Ayrıca uluslar arası piyasadaki hurda fiyat dalgalanması da, maliyetleri olumsuz yönde etkilemektedir.

Değerlendirme ve Çözüm Teknikleri

Ülkelerin ekonomik gelişmeleri ile vasıflı çelik tüketimlerinin doğru orantılı da arttığı bilinmektedir. Özellikle Avrupa, Amerika ve Japonya 'da toplam çelik tüketimi içinde vasıflı çelikler, kullanım amacına göre, başta otomotiv sanayi olmak üzere otomotiv yan sanayi makine imalat sanayi, harp araç ve gereçleri sanayi, cıvata somun sanayi, yay imalat sanayi gibi sanayi kollarında kullanılmaktadır.

Türkiye'nin, özellikle 2000 yılından sonra, ekonomisinde beklenen gelişmeleri tamamlaması otomotiv sanayi deki kapasite ve üretimini arttırması durumunda, vasıflı çeliğe duyacağı ihtiyaç artacaktır.

Alaşımli çeliklerin kullanıldığı sektörler dikkatle incelendiğinde, bu sektörlerin hepsinin bir ülke için lokomotif teşkil eden sektör olduğu görülmektedir. Bu sektör ülkelerin gelişmelerine endeksli olup, kendilerini teknolojik olarak geliştirmek ve yatırımlarını da sektörün ihtiyacına göre arttırmak durumundadır. Türkiye ve dünyada, 2000 yılından sonra da, vasıflı çelik tüketimi, ülkelerin gelişme düzeyini gösteren önemli bir gösterge olmaya devam edecektir.

Yurtiçi vasıflı çelik satışlarının %70 i otomotiv sanayine yapılmaktadır. Artan nüfus ve otomotiv talebi göz önüne alındığında, vasıflı çelik sektörünün kavram olarak demir-çelik sektöründen ayrı ele alınması ve AB ile entegrasyon döneminde daha fazla desteklenmesi gerekmektedir. Bu desteğin sağlanması için aşağıda yazılı önerilerin dikkate alınması gerekli görülmektedir.

- Yan sanayinin vasıflı çelik kullanımının artırılabilmesi teminin, otomotiv sanayinin yerli katkı oranını kademeli bir şekilde arttırmasını mümkün kılacak tedbirler alınmalıdır.

- Düşük kapasite ve yüksek maliyetlerle üretim yapan kuruluşların faaliyetlerinin, daha verimli çalışacak diğer tesislere kaydırılması,

- Sektörde kalitenin önemi göz önüne bulundurularak, kalite ve eğitim için teşvik edici mekanizmaların daha da geliştirilmesi ve çevre koruma, enerji tasarrufu, tam motivasyon araştırma geliştirme ve bilgisayarlaşmaya yönelik projelerin desteklenmesi gerekli görülmektedir.

- Yerli otomobil piyasasının canlanması, vasıflı çelik üreten kuruluşları doğrudan doğruya etkilemektedir. Otomobil üretiminde yerli katkının teşvik edilmesi, vasıflı çelik üretimini arttıracaktır. Montaj niteliğinde, ithalata dayalı üretim yapması söz konusu taleplere sıcak bakılmamalıdır.

- Vasıflı Çelik Sektöründe dikkat edilmesi gereken önemli bir konu, kontrolsüz ithalatın önlenmesidir. Haksız rekabete neden olan, mamul ve yarı mamul demir-çelik ithalatı, çelik üreten Batı ülkelerinde olduğu gibi disiplin altına alınmalı ve sınırlandırılmalıdır. Bağımsız devlet topluluğu üyesi ülkelerin ve komşumuz olan diğer ülkelerin, demir çelik fabrikalarını destek şeklinde devam eden ithalat uygulamaları, kontrol altına alınmalıdır. Önlem olarak, İthal Öncesi Yeterlilik Belgesi alınması, İhtisas Gümrüklerinin çalıştırılması ve yetersiz ise artırılması gerekmektedir. Topluluk dışı ülkelere yapılan ithalata gümrük vergisinin yükseltilmesi, Türkiye'ye yapılacak ucuz ve kalitesiz çelik ithalatını sınırlandırıcı bir etken olacaktır. Ayrıca, topluluktan yapılacak ithalatın menşinin belirtilmesi, topluluk dışı ülkelere yapılan ithalatın, Topluluk ülkeleri üzerinden geçirilerek, vergi muafiyetinden yararlanmasının önlenmesi açısından, gerekli görülmektedir.

EKONOMİK DEĞERLER

BİLİM / UYGULAMA
BÜTÇE / KAYNAK / VARLIK
KAR / ZARAR / KATMA DEĞER
TASARRUF / İSRAF / YOLSUZLUK
BİLGİ / TEKNOLOJİ / TECRÜBE /
EHLİYET / LİYAKAT
MESLEKİ BİLGİ / AR-GE / İNOVASYON
İŞGÜCÜ / BEYİN GÜCÜ / KOBİLER
İMALAT / TARIM / HAYVANCILIK
MADENCİLİK / ULAŞIM / TURİZM
TİCARET / SANAYİ
GİRİŞİM / YATIRIM
KURUMLAR / ŞİRKETLER / İŞYERLERİ
FABRİKA / ATOLYE / ÇİFTLİK / MAĞAZA
ÜLKE KAYNAKLARI / İNSAN KAYNAKLARI
YATIRIM / ÜRETİM / KARLILIK
MİLLİ GELİR / ZENGİNLİK / PAYLAŞIM

- İktisat, az şeyi çoğaltır; israf, çok şeyi azaltır. Hz. Ali
- İktisat, yoksulların tozudur. Tupper
- Tasarruf bereket, berekette, zenginliğin başlangıcıdır.

KOBİ' ler Üzerine

KOBİ; “Küçük ve Orta Boy İşletme” kelimelerin kısaltılmışıdır. Çok değişik ve farklı tanımı olan Kobilerin en doğru ve en çok bilinen tanımı; KOSGEB ‘ indir. KOSGEB’ e göre ; çalışan sayısı 1-250 kişi ciro üst sınırı 25 Milyon TL olan işletmelerdir.

Son sayıda ; Kobi kavramı genişletilerek hizmet ve esnaf sanatkar (imalatçı) sektörlerinde KOBİ kavramı içine alınması söz konusudur.

KOBİ' ler 3 grupta toplanır.

- Mikro işletme
- Küçük işletme
- Orta işletme

Kobilere ilişkin verilere göre ; Tüm işletmelerin % 98 ‘ i toplam istihdamın 65 üzeri, İhracat ve kullanılan kredilerdeki payı ,% 10 altında

KOBİ'ler tüm dünyada olduğu gibi; Türk ekonomisini sürükleyici unsurlarında biri olup ülkemizin sosyo-ekonomik gelişmesi açısından çok büyük ve çok sayıda önem taşır . başlıca

- Dinamik esnek yapıları , yeniliklere hızlı uyum ,
- Girişimciliği teşvik , istihdam sağlama
- Şemsiye Kobi ortaklığında, büyük kuruluşlara ara mal temini
- Butik üretimi ile ürün çeşitliliği
- Adil paylaşımı ve sosyal dengesinin tesisi
- Nitelikli / tecrübeli eleman yakıştırması ile meslek okul misyonu

gibi çok sayıda avantajları ile KOBİLER; Ülkelerin ve ekonomiye, Rekabet üstünlüğü kazandıracaktır .İhracat ve istihdam avantajı getirecektir.

Kıscacası ; Ülkemizi muasır milletler seviyesine yükseltecektir. Bu derecede stratejik değer taşıyan KOBİ'leri / sorunları /çözümleri paylaşmak amacıyla

- KOBİ 'lerin doğuşu ve evreleri
- KOBİ 'lerin beklediği
- KOBİ 'ler ve kurumsallaşma
- KOBİ 'ler ve iletişim/tanıtım
- KOBİ 'ler ve girişimcilik
- KOBİ 'ler de eğitim birimi
- KOBİ 'ler ve AR-GE
- KOBİ 'ler de proje kültürü
- KOBİ 'ler ve ihracat
- KOBİ 'ler ve işbirliği
- KOBİ 'ler de mesleki eğitim
- KOBİ destekleri etkin hale getirilmesi.

“Kobi”lerin Beklediği.....

Girişimcilik ile iş hayatına atılan, çoğunluğu aile işletmeleri olan KOBİ’ler,

- Ekonominin temel taşı, istihdamın hamili, kazanç ve risklerin denge unsuru, ihracatın potansiyeli, yatırımın geniş bir alana dağılımı gibi avantajlı özellikleri yanın da sorunları her ortamda konuşulmakta

- Bankaların çoğunluğu KOBİ reklamları ile KOBİ bankacığını öne çıkarmakta, başta TOBB, odalar ve sivil toplum kuruluşları KOBİ sorun ve çözümlerini her geçen gün yükselen dozda dile getirmekte.

- Basın ve medya da KOBİ’lerle ilgili etkin haber, söyleşi ve yazılar yer almakta. AB gündeminde; teşvik destek ve projeler Kobileri işaret etmekte, kobilere öncelik tanınmakta.

- Derneğimiz “EGEKOBİDER” gerek yayın organımız KOBİDÜNYASI ile gerekse Basın ve TV aracılığı ile her fırsatta KOBİ’lerin sorun ve çözümlerini dile getirmekte, öbür yandan tüm destek kurumları ile Kobiler arasında ki Koordinasyon görevine devam etmekte...

tüm bu gelişmeler karşısında beklentilerimizi bir defa daha tekrar edersek;

- Bakanlık reorganizasyonu içinde mutlaka KOBİ’lere yönelik teşkilatların (müsteşarlık gibi) bulunması,

- Fon ve kaynakların yeterli oranda tutulması ve KOBİ ‘lerin ulaşmasının kolaylaştırılması,

- KOBİ’lere destek kurumlarda ki bürokratik yapının ıslahı ile desteklerin kullanılabilir hale getirilmesi,

- KOBİ yerleşim alanlarının KOBİLERE kolay tahsisinin sağlanması,

- İstihdam üzerindeki yüklerin mutlak azaltılması ve istihdam destek kredilerinin devamının sağlanması,

- KOBİ’lere yönelik banka söylemlerinin gerçeğe dönüşmesi,

- Kobilerin, Eğitim, kurumsallaşma, yönetim, inovasyon, pazarlama, ihracat AR-GE teknolojilerini kullanılabilir hale getirilmesin de tüm imkanların seferber edilmesi ve mutlaka ulaşılabilir hale getirilmesi,

- Kobilerde kümelenme, iş birliğine yönelik tedbirler ile sanayiciliğin cazip, istihdam kutsal hale getirilmesi,

- Tüm bu konularda ki çalışmalara rağmen itiraf etmek gerekirse; tedbir ve çözümler yeterli değil ve halen kayda değer bürokrasi mevcut,

Bu dönem Kobilere yönelik yapılacak radikal tedbirler sonucu:

İstihdam gücü ihracat kabiliyeti ve yerli üretim artacaktır.

“Kobi” ler ve İletişim / Tanıtım

İletişim, iletilen bilginin hem gönderici hem de alıcı tarafından anlaşıldığı ortamda bilginin bir göndericiden bir alıcıya aktarılma sürecidir. Organizmaların çeşitli yöntemlerle bilgi alışverişi yapmalarına olanak tanıyan bir süreçtir. İletişim tüm tarafların üzerinden bilgi alışverişi yapılacak ortak bir dili anlamalarına ihtiyaç duyar.

İletişim bir toplulukta veya bir grupta oldukça önemlidir ve sosyal açıdan olmazsa olmaz bir nitelik taşımaktadır. Kişi, sosyal çevrede sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürmek için iletişim kurmak zorundadır. Yine iletişim hayatın vazgeçilmez bir gereğidir.

Ayrıca ruhsal - bedensel ihtiyaçları gidermek için iletişim oldukça gereklidir. Toplumsal kanun ve kuralları sağlıklı bir biçimde işletebilmek için gereklidir.

İletişim Genel olarak ;

- Aile bireyleri arasında, Kişiler arasında, Kurumlar arasında
- Kitleler iletişimi ...olmalı üzere çok sayıda iletişim metotları vardır.
- Araçların kullanılmasına göre sözlü, sözsüz , araçlı , iletişim olmak üzere iletişim çeşidi, tarzı, metodu mevcuttur.

İletişim’ de etkinlik derecesi tarafların ; yaş, kültür, inanç, meslek ve araçları kullanabilme kapasitesine göre değişir, iletişim hedefini bulur veya bulamaz.

Kobilerin en başta gelen etkinliklerinden biri Tanıma ve Tanıştırma olmalıdır. Bu ... kavramın yoluda iletişimden geçer. İletişim araçları; Dün sadece telefon, fax idi ama bugün görsel yayında; iletişim çağının göstergesi Bilişim olmuştur. İnternet ve tanıtım **CD** leri ile Fuar imkanları başta gelir. En eski ve basit iletişim aracı olan kartvizit, tanıtıcı broşür, prospektüse takviye olarak bugün web siteleri ve **CD**, gibi araçlar öne çıkmıştır.

Süratle çoğalan ve kullanılmaya başlanan bu araçları yurtiçi ve yurtdışı Fuarlar takip eder. Fuarların belirli ve bilinçli metotla gezilmesi ; istifade oranını artırır.

Tüm bu iletişim ve tanıtım araçlarının etkinliği şu iki unsurla etkinleşir. Birincisi, firmaların iletişim ve pazarlama elemanı , ikincisi; Fiziki ve coğrafi açıdan geniş bir alanda tanıtım ,bu ikinci unsurun etkinliği Kobilerin bağlı olduğu oda ve dernekler ile mümkün olur. Ayrıca bu konuda yönetim ve kadroların birbiri ile yapacağı **işbirliği**; diğer firmalarla paylaşması fuar plan ve tanıtım kitapçıklarının iyi dağıtılması firmalar arası tanıtımı verimli kılar .

İş dünyası ve **Kobi**’ler de iletişimin en kritik yönü ; Telefon , fax, e-mail, yolu ile gelen mesaj ve bilgilere ilgi gösterip göstermemesi ile orantılıdır.

“Kobi”ler ve AR-GE

Lügat manası Araştırma ve Geliştirme olan bu kısa söylem; kapsamı ve ifadesi itibariyle oldukça stratejik mana arz eder.

Son yıllarda sıkça söylenen , hatta bir ölçüde kurtuluşun yolu olarak sunulan bu kavramın uygulanması maalesef çok dar bir alana sıkışmıştır.

Henüz Kobiler’de arzu edilen boyutlarda kullanılmayan **AR-GE** imkanları yeteri ölçülerde Kobi Dünyası’na faydalı olamamıştır.

Uygulamanın sınırlı sahalarda olmasının sebebi ;

Kobilerin yapısal özelliğinden, birazda bürokratik zorluklardan kaynaklanmaktadır. Bu sınırlı istifadenin başlıca nedenleri incelendiğinde özetle şu hususları görmekteyiz.

A. Projelerin Yapılış Teknikleri

- Proje bilincinin tam olmayışı
- Proje kültürünün olmayışı
- Proje girişiminin olmayışı
- Projelerin tam AR-GE niteliğinde olmaması
- Proje yazılımının usulünde olmaması

B. İnceleme Ve Onay Kurulu Yönünden

- **Ar-Ge’** ye yaklaşım teknikleri
- Proje yapılışından gelen sebepler
- Proje yaklaşımına bürokratik bakış

C. Üniversite Kademeleri

- Bürokratik nedenler, Vergisel nedenler
- Üniversite sanayi mesafesi
- Akademisyenlerin zamanının dolu oluşu
- Akademisyen mecburiyet hissetmemesi

D. Onay Kurulu Yönünden

- Bürokratik bakış, Kaynak kıtlığı, **Ar-Ge’** ye bakış şekli

E. Oda Ve Sivil Toplum ve Kurum Yönünden

- Üyelerimiz proje kültür ve pratiğine yaklaşımcı eğitim Faaliyetleri
- Proje kaynakları ve kullanım tekniklerinin anlatılması itibariyle tam aydınlatılmaması

- Üyelerimizi üniversitelere yönlendirme faaliyetleri

Bu ve benzeri sebeplerin yok ediliş oranında **AR-GE** istifade oranı artacak **Kobilerin** kurtuluş yolu açılacaktır.

Bu konuda ne yapmalı?

- **Kobi** 'lerde **AR-GE** / Proje kültürü geliştirilmeli,
- Bürokratik engeller kaldırılmalı, hafifletilmeli,
- Kobiler bu konularda desteklenmeli,
- **AR-GE** ve projeye yönelik firmalar desteklenmeli.

“Kobi” lerde Proje Kültürü

Karların minimize, rekabetin aşılması zor duvar olduğu günümüzde her zaman büyük değer arz eden bilgi, tecrübe, teknoloji proje formatı ile önümüze yeni ve değerli bir fırsat haline gelmiştir. Rekabet duvarını aşabilmemizin ve ayakta kalabilmemizin temel koşulu bilinçli, tecrübeli yönetimlerden geçmektedir. AB sürecine girdiğimiz bu dönemde çok çeşitli projeler ile özellikle eğitime yönelik olan destekler 10 yıla yakın süredir ülkemiz gündeminde olmasına rağmen maalesef uygun projeler verilemediği için yeteri oranda istifade edilememiştir. Sorunların aşılmasında; Sivil toplum kuruluşlarının ve yetişmiş insan gücümüzün katkıları bir kıymetli maden kaynağı misali önem arz etmekte olup, yerel ve sivil toplum örgütlerinin sahip çıktığı projelerin başarı şansı yüksektir. Beş yıl önce kurulan Derneğimizde bu şans paralelinde birçok projelere imza atmış, örnek çalışmalarda bulunmuştur.

Başta AB / KOSGEB / İZKA projeleri olmak üzere bir çok kuruluşun sağladığı, kredi ve hibelere ulaşmanın yolu; proje yapım ve sunumundan geçmektedir. Proje yapımı; Belirli bir kültür, alışkanlık tecrübe ve bilgi ile kararlılık gerektirir.

Sivil toplum kuruluşları, akademik kuruluşlar, konusunda tecrübeli ve **Güvenilir** danışman kuruluşlar ile yapılacak işbirliği projelerin kabul oranını artıracaktır. Günlük iş planlarıyla başlayan; Belirli bir amaç, değer ve sürece bağlı faaliyetler projenin temelini teşkil eder.

Başlıca proje alanları

- Kobiler için; Sosyal ve yatırım projeleri, AR-GE, tarım, mahalli idareler, eğitim, yatırım gibi çok alanlarda proje yapılabilir.
- **Projenin oluşumu**
- Yapılması istenilen , yatırım veya faaliyetin tesbiti, karar verilmesi
- Söz konusu fon veya hibe kaynağına uygun kriter ve önceliklere sahip olması ,
- Proje ekip ve sorumlusunun tayini, proje yapacak firmanın temel ve mali bilgilerinin tesbiti
- Proje mantıksal ve teknik çerçevesinin belirlenmesi
- Projenin uygulanabilirliği, sürdürülebilirliği, projenin çarpan etkisi gibi hususların tespiti,
- Projenin fizibilitesi ve gerekli formların doğru doldurulması ile gerekli makama müracat yapılır.

Kobilerimizde proje alışkanlık ve kültürünün oluşması için; İZKA eğitimleri gibi her kurum ve kuruluşuna proje eğitim ve eğitim desteklerinin verilmesi stratejik derecede gerekli bir konudur, uygulanabilecek projeler; Bugünkü krizin atlatılmasında, geleceğimizin garantiye alınmasında en büyük eylem olacaktır. **Kobilerin bu tür etkinliklere duyarlılık göstermesi şarttır.**

“Kobi”ler ve Girişimcilik

Girişimcilik: insan gelişiminin parçasıdır. Genelde ticari ve sanatsal alanlarda görülen girişim ruhu; Bilgi ve terübe teknoloji, finansla birleşerek teşebbüs olarak ortaya çıkar. **Cesaret** teşebbüsün doğumunda önemli bir motivasyon faktörüdür.

- Teşebbüsün bir hizmet veya üretim amacıyla istihdam kullanılarak oluşturduğu işletmeler “Kutsal birer Kurum” olup ibadetle eşdeğerdir. Belirli bir planlama sonucu oluşturulan bu işletmelerde; çalışmak, tasarruf, dürüstlük, güven gibi unsurlar başarının anahtar kavramlarıdır.

- Bilgi, tecrübe ve kısmen finans birikimi sonucunda doğan **Kobi** 'ler genelde girişimcilik için birer örnektir. Ancak birçok imkanları sınırlı olan **KOBİ** girişimciliğinin başlangıçta destek ve teşviki; ülke nezdinde yaratacakları katma değer büyük olmasını sağlar.

- Girişimcilerin hepsinde gerekli olan tüm unsurlar aynı anda bulunmaz. Birbirini tamamlayacak tarzda girişimciler müşterek (Ortaklık) işletme kurarlar. Bu tarz işletmelerde en çok gerekli olan **Unsur; Güven** ve **İtimat** 'dır. Bu duyguların kuvveti oranında; ortaklıklar kuvvetli ve uzun ömürlü olur.

- Günümüzde değeri artan bir diğer önemli unsur; **Bilgi** ve **Tecrübe**'dir. Bilgi ve tecrübesini bir proje formatı ile sunabilen işletmelere başta **KOSGEB** ve **TÜBİTAK, AB, İZKA** olmak üzere bir çok kurum ve kuruluşun desteği mevcuttur.

- Girişimciliğin teşviki **OECD** üyesi ülkelerde, yeni gelişmekte olan ekonomilerin gündeminde ilk sıraları almaktadır. Zira Girişimler; Sermaye, yenilik ve beceriyi bir araya getiren büyüme katalizörleridir. Yenilikçi değişimlerin yaşandığı bu çağda girişimciler özel değere sahiptir.

- Özellikle Girişimcilik koşullarını yetersiz olduğu, yeni oluşmakta ve kalkınmakta olan ekonomilerde firma kurma dinamiğine yardımcı olacak bir ortamın yaratılması büyük önem arz etmektedir.

- Girişimciliğin, üniversite öncesinden başlayarak özendirilmesi gerekmektedir. Hatta girişimcilik üzerine dersler dahi gereklidir. Kısacası girişimciliğin her ortamda desteklenmesi, büyütülmesi yaşatılması ve şirketlerin kuruluşlarının kolaylaştırılması ana hedef olmalıdır. İş gönlüyle ve beyniyle sahiplenilenlerin işin gelişiminin teminat ve referansıdır.

- Girişimciliğini tanınmış, marka boyutlarına getirmiş başarılı iş adamlarının muhtelif platformlarda; örnek motivasyon, öğretici konferanslar vermesi girişimciliği hızlandırır.

YEDİNCİ BÖLÜM

Örnek İnsanlar

İlim Çin' de de olsa gidip alınız.
Hadis-i Şerifi

En Hakki Mürşit İlimdir.
M.Kemal ATATÜRK

Ya Olduğun Görün yada Göründüğü gibi ol.
Hz. Mevlana

Hak ile sabır dileyip bizi geçen bizdendir.
İlim ahlak ile çalışıp bizi geçen bizdendir.
Ahi Evran-ı Veli

Bilmeyen ne Bilsin Bizi, Bilenlere Selam Olsun
Yunus Emre

Bilgilenmede en etkin yol Örnek İnsanların Hayatıdır.

Peygamberimiz'in (sav) İnsan Sevgisi

Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.), her şeyden önce insana en büyük değeri veriyordu. Onun tebliğ ettiği Kur'an'a göre, yaratıkların en şerefli insanıdır. (İsra, 70; Tin, 4) Kâinat her şeyiyle insan içindir, ona hizmet için yaratılmıştır. (Bu husus, Kur'an'da çok yerde dile getirilmektedir. Meselâ bk. Lokman, 20; Casiye, 13) O, yeryüzünde Allah'ın halifesidir (Bakara, 30) ve Allah'ın emanetini yüklenmiş biricik varlıktır. (Ahzab, 72) Hz. Adem'e meleklerin tazim secdesi etmelerinin emredilmesi (Bakara, 34.; A'raf, 11), insanın konumunu tanıtmaması bakımından dikkat çekicidir. İnsan, varlığı itibarıyla bir yönüyle balçıkla ilgili, diğer yönüyle Allah'la. (Hicr, 28-29) O, Allah'tan bir öz taşınmasıyla temayüz eden bir varlık. O, Allah'ın kulu; bütün yaratıkların ise efendisidir. Hz. Peygamber, bütün bunları benimsemiş, özümsemiş, içselleştirmişti. Onun bu bilinç ve inançta zirve noktada yer aldığını ve bu hususta biricik olduğunu görüyoruz.

Peygamber Efendimiz, tüm âlemler/varlıklar için rahmet olarak gönderildi: "Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik." (En-biya, 107) Bu yüzden o, bir rahmet, merhamet, şefkat âbidesiydi ve onun şefkati, merhameti, bütün varlıkları içine alacak kadar engindi. Nitekim kendisini şöyle tanımlamaktadır: "Ben sizin aranızda tıpkı kırdaki ateşin başında oturup da hayvanların, kelebeklerin, kuşların, cümle mahlukatın, o ateşe düşmesini önlemeye çalışan adamın misaline benzerim. Ben o ışığın cazibesine kapılan, fakat yanacağını bilmeyen o hayvanları ve yaratıkları ateşten korumak için çalışıyorum." Rahmet vasfı, onun hayatında ideal ölçülerde somutlaştı.

Efendi varlık insan, onun gözünde şefkate, merhamete en lâyık olardı. Çünkü insan, onun biricik maşuku olan Allah'ın halifesiydi. Allah'a olan sonsuz sevgisi, O'nun kulunu ve halifesini de sevmesini gerektiriyordu. Bu nedenle onun insan sevgisi, son derece hasbiydi, arı duru, garazsız, ivazsız idi. Rahmet Peygamberi'nin bu engin ve hasbî insan sevgisi, insanlığın derdini kendine yegâne dert edinmesine neden olmuştu. O insanlığın derdiyle inliyor, uykuları kaçırıyordu. Âdeta insanlığı için yaşıyordu. Başkalarının rahatlaması ve yaşaması, onun kendi rahatı ve yaşamasıydı. Onun derdi, yaşamaktan ziyade yaşatmaktı; rahat etmek değil, başkalarını rahat ettirmektir. Onun ibadet/kulluk anlayışı, insanlara hizmeti, onların imdadına koşmayı öngörüyordu. Ona göre bütün bunlar, Allah'a kulluk etmenin gereği idi. Bu anlayış tarzı, onu, insan sevgisinde hasbîliğin doruk noktasına çıkarmıştı. Zira, yaptıklarının hiçbir karşılığını, hiçbir insandan beklemiyordu; her tür beklentisi Allah'tan idi. (Gerçekte bu vasfa, bütün peygamberler sahiptir: "Peygamberlere uyunuz! Sizden herhangi bir ücret istemeyen bu kimselere tabi olunuz. Çünkü onlar, hidayete ermiş kimselerdir." (Yasin, 20-21)

Şefkat Peygamberi'nin bu içtenlikli insan sevgisini, insana düşkünlüğünü

Kur'an şöyle dilegetirmektedir: "Ey insanlar! Andolsun size içinizden öyle birpeygamber geldi ki, gayet izzetli ve şereflidir. Sıkıntıya düşmeniz/sürçmeniz, ona çok ağırgelir, üstünüze titrer, müminlere ise son derece merhametli veşefkatlidir."(Tevbe, 128) MerhumH. Yazır, bu ayeti açıklarken şüifadelere yer vermektedir:"Azap görmeniz şöyle dursun,birtakım zahmete, sıkıntıya uğramanız bile onu üzer, son derece rahatsız eder...sizi sıkıntiyasokan şeyler onun aleyhineolur, ona ağır gelir. O, yüksekizzet sahibi peygamber, kendicinsinin evlâtlarının zor durum-da kalmasına razı olmaz. Sizin cinsinizden olması ve izzet sahibi bulunması sebebiyle bütündertlerinizi ve kederlerinizi yüreğinde duyar, acınızı hisseder." (Yazır, Hamdi, Hak Dini Kur'an Dili, Sadeleştirenler: İ. Karaçam, E. Işık,N. Bolelli, A. Yücel, c. 4, s. 433-4)

Muhabbet Peygamberi'nin(s.a.s.) insana böylesine düşkünolması, onların hem dünyada hem de ukbada mutlu olmalarını dert edinmesine yol açıyordu. Bu yüzden o, Kur'an'ın dabelirttiği gibi, her insanın hidayete ermesi için her tür fedakârlığı göze alıyordu. Bu husustahırs derecesinde bir istek duyuyor, aşırı bir düşkünlük gösteriyordu. Nitekim, Kur'an onun butavrını, "aşırı hırs gösterme,düşkün olma" anlamına gelenkelimeyle ifade ediyor. (Nahl, 37)Başka ayetlerde, onun bu husustaki ruh hâli şöyle dile getiriliyor: "(Ey Muhammed!) BuKur'an'a inanmayanların ardından üzülererek, neredeyse kendini mahvedeceksin." (Kehf, 6)"(Rasûlüm!) Onlar inanmıyorlardıye neredeyse kendine kıyacaksın!" (Şuara, 3)

Hız. Peygamber'in bu ruhhalı, herkesin hidayete erip hemdünyada hem de ahirette mut-lu, huzurlu olması için olağan üstü bir gayret göstermesine,bu konuda her türlü kişisel sıkıntıyı seve seve göze almasına imkân veriyordu. Bu insanın, onuncan düşmanı sayılan biri olmasıhiçbir şeyi değiştirmiyordu. Nitekim, bu anlamda en olumsuzuç noktada yer alanlardan Vah-şî'nin (Hz. Hamza'nın katili) bile Müslüman olup kurtulması içindefalarca ona çağrıda bulunur.Vahşi, günahlarının haddi geçtiğini artık kurtulamayacağını ifade edince de onu ikna etmeğe gayret eder ve neticede o da Müslüman olur. Bundan dahaazlı birisi olan İkrime'nin (EbuCehilin oğlu) hidayeti için deaynı hırsı gösterir ve sonuca ulaşır. Taif'te uğradığı çok çirkin saldırıdan kurtulup Taif dışındabir yerde yaralı bereli, vücudukanlar içinde dinlenirken Cebrail'in, isterse Taif'in altını üstüneçevireceğini söylemesi üzerine,buna asla razı olmadığını belirtir; değil onlar, onların çocuklarından birinin Müslüman olmasının bile bu zahmete değeçeği-ni ifade eder. (Bk. Tecrid-i Sarih Ter-cümesi, Hadis No:1333) Uhud Sava-şında, kendisini öldürmek isteyen müşriklerin helâk edilmesinden endişe edince, "Allahım!Kavmimi bağışla; çünkü onlarbilmiyorlar." diye dua eder. (Bu-hari, Enbiya, 54; Müslim, Cihad, 104,105) Onun hayatı, baştan sonabu örneklerle doludur. O hepşefkatle, merhametle hareketetti; asla öfkesini fiiliyata geçirmeyi düşünmedi. O, peygamber olarak kendisinden sözederken, "Ben lânet edici olarakgönderilmedim; sadece rahmet olarak gönderildim." bu-yurdu. (Müslim, Birr, 87) Buraya kadar söylenenler-den de anlaşılacağı üzere Hz.Peygamber

(s.a.s.), “insan sevgisi”nden, “insana saygı”dan,“insana değer vermek”ten sözeden ve bunu sadece lafla geçiştiren birisi değildi. Aksine buanlayış, onun hayat tarzı olarak tezahür ediyor, davranışlar olarak günlük hayatına yansiyordu.Bu soyut kavramlar/ifadeler,onun günlük yaşantısında davranışlar hâlinde somutlaşıyordu.İnsanı sevmenin, ona değer vermenin ne demek olduğunu, bu kavramların içinin nasıl doldurulacağını, yaşantısıyla açıkça ortaya koyuyordu. Her konuda olduğu gibi, insanı sevmenin ne olduğu hususunda da yaşantısıyla örnek oldu. Çocuklara selâm vermesi,hastalanan çocuğu ziyaret etmesi, çocuklarla şakalaşması;çocuk büyük, kadın-erkek, zengin-yoksul, hür-köle... demedenher fertle yakından ilgilenmesi,her ferde değer verip sorunlarıyla ilgilenmesi, herkesle ilişkilerinde son derece hassasiyet gösterip ince davranması, hiç kimseyi incitmemek, gönlünü buruk hâle getirmemek için olabildiğince duyarlı davranması...

Bütün bu ve benzeri tutum ve davranışları, onun engin insansevgisinin, insana alabildiğinedeğer verişinin göstergeleridir.Onun hayatında insan sevgisi-ne, insana saygısına ters düşecek bir tavır göremiyoruz. İstis-naî bazı davranışları bu değerlendirmemize zarar vermez.Ümmü Mektum’a takındığı tavır, buna örnektir. (Bk. Abese, 1-11)

Sevgi Peygamberi’nin insanonuruna düşkünlüğü, insanaalabildiğine saygı duyuşu, yüklenmiş olduğu tebliğ görevini tamamen eğitim-öğretim göreviolarak anlaması ve ifa etmesindede kendini göstermektedir. İnsanın fitratını koruyarak geliştirmesine yardımcı olmak, onun en önemli meselesiydi. Bunu,ancak eğitim-öğretimle gerçekleştirebilirdi; öyle de yaptı.

Muallim Peygamber’in(s.a.s.) eğitim anlayışı, insanasaygı esasına dayalıdır. Ona göre, evrendeki her şey insan içinvar edildiği gibi, din, kültür, bilgi, üretim ve sosyal çevre de insan içindir. İnsan, bunların aracıdeğil, amacıdır. Evrendeki varlıklardan yararlanma hakkı olduğukadar, bunlardan yararlanmahakkına da sahiptir. Din insan için var olduğundan dolayı, Hz.Peygamber (s.a.s.), her bireyedinden yararlanması hususunda rehberlik etmeye çalıştı. Ama sa-dece rehberlik etti; din adına in-san üzerinde bir tahakküm kur-ma, onu tasallutu altına alma,vicdanına nüfuz etme vb. tavır-ları hiçbir zaman takınmadı, bunu asla düşünmedi. Zaten Kur’an da buna müsaade etmiyordu: “Dinde hiçbir zorlamayoktur

Sevgili Peygamberimiz, insanın özgürlünü zedeleyecek tutumlar takınmadı. O, insanın öz-gürlüğünü kısıtlamayı değil; bilâkis insana özgürce gelişeceği bir ortam hazırlayarak, davranışlarını bilinçli ve kendi iradesiyle yapmasına kılavuzluk etmeyi benimsedi. Ona, kendisinin özgür ve sorumlu varlık olduğunu farkettermeye çalıştı. Eğitim-öğretim etkinliklerini, bu anlayışla yürüttü. İnsanı eğitirken, onun bu temel yeteneklerini/özelliklerini koruyarak geliştirmeyi amaçladı;onu robotlaştırmayı, sorgulamadan teslim olan itaatkâr birey hâline getirmeyi, hatta her bireyin, bir örnekştirilmesini bile istemedi. Muallim Peygamber, eğitirken insan onurunu zedeleyecek hiçbir söz söylemediği gibi, hiçbir tavır da takınmadı. O, tamamen ıslaha kilitlenmişti;

bunu yaparken bile kıracak, dökecekhiçbir şeye meydan vermemeye hassasiyet gösteriyordu. Sevgili Peygamberimiz'in enbüyük özelliği, kin ve nefret toplumunu çok kısa sürede sevgi toplumuna dönüştürmüş olmasıdır. Başarısının temelinde, işteonun bu yönünün yattığını rahatlıkla söyleyebiliriz. Bu çerçevede, anne-babalar olarak, öğretmenler, eğitimciler olarak Resûlullah Efendimiz'i (s.a.s.) yeniden olabildiğince iyi tanımaya,hayatını iyi inceleyip doğru anlamaya çok ihtiyacımız var. Ona binlerce salât ve selâm!

Hız. Muhammed (sav)'in Eğitim ve Öğretime Verdiği Önem

Allah'a iman eden bir toplum oluşturmayı amaçlayan Hz. Peygamber (asm) ilme, eğitim ve öğretime büyük önem vermiştir. Onun faaliyetlerinde ve sözlerinde bilgi, öğrenme, öğretme, öğrenci ve öğretmene verilen değer çok fazla yer tutar. Hadis literatüründe eğitim ve öğretime teşvik eden yüzlerce ve buna karşılık bilgisizliği yeren çok sayıda hadis mevcuttur.

Bu hususta kendisine indirilen ilk vahiy de "Oku" emridir. Dolayısıyla okumak ona ve ümmetine Allah Teâlâ'nın ilk emridir. Bunun yanında Kur'an-ı Kerim'de bilime teşvik eden ve âlimi öven âyet-i kerimeler mevcuttur. Kur'an-ı Kerim'de, Hz. Muhammed (s.a.s.)'in ilâhî tebliğ görevinin eğitim-öğretimden ibaret olduğu bildirilir. Bu mealde şöyle buyrulur:

"Kitap ve hikmeti öğreten bir Peygamber göndermekle Allah mü'minlere büyük bir lütufda bulunmuştur."

Hız. Peygamber (asm) de bir hadisinde kendi görevinin mahiyetini şöyle açıklamıştır:

"Allah beni bir muallim olarak göndermiş bulunuyor."

Dolayısıyla gönderildiği toplumu eğitim ve öğretime tâbi tutmak onun peygamberlik görevleri arasında bulunmaktadır. Kur'an'ın ve Hz. Peygamber (asm)'in teşviki, Müslümanlar arasında yazıya, ilme rağbeti ve öğrenme arzusunu artırmıştır. Onun döneminde insanlar bir şeyler öğrenmek için kendisinin ve diğer öğretmenlerin yanına gelmeye başlamışlardır.

Bu ilkeler çerçevesinde Hz. Peygamber (asm)'in eğitim-öğretimle ilgili faaliyetlerine temas etmek yerinde olacaktır. O, daha Mekke döneminde, kendisine vahyedilen ayetlerin yazılmasına ve bu suretle korunmasına önem vermiştir. Ayetlerin çoğaltılarak dağıtılmasını teşvik etmiştir.

Hız. Peygamber (asm) eğitimde kolaylaştırıcı metotlar takip etmeyi, sabrı ve tahammülü teşvik ve tavsiye etmiş; öfkeye ve şiddete yer verilmemesini istemiştir. Nitekim bir sözünde "Öğretin, kolaylaştırın, zorlaştırmayın, öfkelendiğiniz zaman susun!" demiş ve "Öfkelendiğiniz zaman susun!" sözünü üç defa tekrar etmiştir.⁹ Bir eğitici olarak onun hakkında sahâbede oluşan imaj son derece olumludur. Muaviye b. Hakem es-Sülemi adlı sahâbî, bu hususta şunları söylemiştir: "Ben Resûlullah'tan daha güzel eğitim veren bir öğretmen görmedim. Beni ne azarladı, ne dövdü ve ne de hakaret etti."¹⁰

Hız. Peygamber (asm)'in faaliyetlerinde yazının önemli yeri vardır.

Hız. Peygamber (asm) bilginin yaygınlaşmasını teşvik etmiş; insanlardan bildiklerini başkalarına aktarmalarını istemiştir. Taşradan Medine'ye gelip burada bir müddet kalan ve İslâm'ı öğrenen heyetlere, bölgelerine dönüp, öğrendiklerini oradaki insanlara öğretmelerini istemiştir. Abdülkays heyetine iman ve ilmi muhafaza etmelerini tembih etmiştir. Bu, Hız. Peygamber (asm)'in ilim ile iman arasındaki bağıntıya dikkat çekmesi bakımından önem taşımaktadır.

Hız. Peygamber (asm) yoğun ve titiz bir çalışma sonunda, câhiliye örf ve adetleri üzerine yaşayan bir toplumun fertlerini eğitmiş ve o fertlerden yepyeni bir İslâm toplumu oluşturmuştur. Bu muazzam dönüşüm, eğitim-öğretim sayesinde mümkün olmuştur. Onun eğittiği topluluğun içinden hâfızlar, kıraat alimleri, hâkimler, valiler, ülkeler fetheden ordu komutanları, devlet adamları ve devlet başkanları yetişmiştir.

Şüphesiz Hız. Peygamber (asm) eğitim ve öğretimi, kendi döneminin fizikî şartları, ihtiyaçları ve metotları çerçevesinde gerçekleştirmiştir. Öğretim mekanları, konular, metotlar, günümüzde bile on-yirmi yıl ve hatta daha kısa süre zarfında değişebilmektedir. Bu durumda Hız. Peygamber (asm)'in eğitim-öğretim konusunda her zaman geçerliliğini koruyabilecek evrensel nitelikteki uygulamaları bizim için önemlidir. Bu hususları da şu şekilde sıralayabiliriz:

Okumaya, yazmaya önem vermesinden bazı örnekler :

- Eğitimde şiddete yer vermemesi;
- Şayet öğrettiği konular pratiğe yönelik ise, söylediğini önce kendisinin uygulaması veya uygulamalı bir şekilde öğretmesi;
- Bir konuyu iyice hazmetmeden diğerine geçmemesi
- Öğrencileri bıktırmaması, usandırmaması;
- Ortaya soru atarak dikkatleri toplaması ve daha sonra da cevaplaması;
- Zekâ geliştirme yoluna gitmesi
- Topluma arz ettiği bir hükmü daha iyi anlaşılabilmesi için gerekli gördüğü durumlarda sebep ve gerekçesiyle birlikte anlatması;
- Konuyu örneklerle ve benzetmelerle, gerekirse jest ve mimiklerini de kullanarak ve hatta şekil çizerek sunması;
- Sırf tartışmak, çekişmek, inat için ve gereksiz şeyleri sormak dışında, soruya teşvik etmesi ve soruları ikna edici bir şekilde cevaplaması;
- Sahabeyi alıştırmak için bazı soruları ve meselelerin çözümünü, hatta bazen kendi huzurunda bile onlara havale etmesi; bu suretle onlara değer verdiğini ortaya koyması, kişiliklerinin ve sorumluluk bilinçlerinin gelişmesine katkıda bulunarak geleceğe hazırlaması;

Atatürk'ün Milli Eğitim ve Öğretimin Önemi İle İlgili Sözleri:

En önemli ve verimli görevlerimiz, eğitim ve öğretim işleridir. Eğitim ve öğretim işlerinde kesinlikle başarı sağlamak gerekir. Bir milletin gerçek kurtuluşu ancak bu yolla olur. 1922 (Atatürk'ün M.A.D., s.10)

Eğitim ve öğretimde hızla yüksek bir düzeye çıkacak bir milletin, yaşam mücadelesinde maddi ve manevi bütün kuvvetlerinin artacağı kesindir. Eğitim ve öğretim faaliyetimiz ilk öğretimin fiilen genel ve zorunlu olmasını, memlekette eğitim birliğini, orta öğretimin iyi araçlarla artırılmasını ve kolaylaştırılmasını, meslek öğretiminin ilk ve orta derecesinden en yüksek derecesine kadar memlekette sağlanmasını, yüksek öğretiminde sayıda olduğu kadar değerinde de bu yüzyılın gereksinimlerine yeterliğini hedef tutmuştur. 1928 (Atatürk'ün S.D.I, s.345)

Eğitim ve öğretim, millet olmanın, bayındır bir vatan kurmanın temel şartıdır. Dünyanın, olacağına akıl erdiremediği büyük ve milli bir mücadeleyi başarmış olan Türkiye, olmaz gibi görünen bu önemli ve çok büyük savaşı da başarıyla sonuçlandıracaktır. Bunda hiç kimsenin şüphesi olmasın. 1922 (S. Edip Balkır, Eski Bir Öğretmenin Anıları, s.99)

Memlekette eğitim ve öğretim ışığının yayılmasına ve en derin köşelere kadar işlemesine özellikle gözlerimizi çeviriyoruz. 1924 (Atatürk'ün S.D.I, s.316)

Pratik ve kapsamlı bir eğitim ve öğretim için, vatan sınırlarının önemli merkezlerinde modern kitaplıklar, bitkileri ve hayvanları içeren bahçeler, konservatuarlar, sanat okulları, müzeler ve güzel sanatlarla ilgili sergiler kurulması gerektiği gibi, özellikle şimdiki yönetsel yapıya oranla kaza merkezlerine kadar bütün memleketin basımevleriyle donatılması gerekmektedir. Bütün bu güzel şeylerin bir an içinde oluşturulması imkânsız olmakla beraber, mümkün olduğu kadar az zaman içinde bu sonuçların elde edilmesi önemle dileğe değerlidir. 1923 (Atatürk'ün S.D.I, s.288)

Atatürk'ün Eğitimin Milli Oluşu ve Önemi Hakkındaki Sözleri:

Türkiye'nin eğitim ve öğretim siyasetini her derecesinde tam bir açıklık ve hiçbir tereddüde yer vermeyen kesinlikle ifade etmek ve uygulamak gerekir. Bu siyaset her anlamıyla milli bir nitelikte gösterilebilir. 1924 (Atatürk'ün S.D.I, s.317)

Eğitimdir ki, bir milleti özgür, bağımsız, şanlı, yüksek bir toplum halinde yaşatır veya bir milleti kölelik ve yoksulluğa terk eder. Eğitim kelimesi yalnız olarak kullanıldığı zaman herkes kendince istediği bir anlama geçer. Ayrıntılarına girilirse eğitimin hedefleri, amaçları çeşitlenir. Meselâ dini

eğitim, milli eğitim, uluslararası eğitim... Bütün bu eğitimlerin hedef ve amaçları başka başkadır. Ben burada yalnız yeni Türk Cumhuriyeti'nin yeni kuşağa vereceği eğitimin, milli eğitim olduğunu kesinlikle ifade ettikten sonra diğerleri üzerinde durmayacağım. Yalnız işaret etmek istediğim anlamı kısa bir örnek ile açıklayacağım: Yeryüzünde üç yüz milyonu geçen İslâm vardır. Bunlar ana, baba, hoca eğitimiyle, eğitim ve ahlâk almaktadırlar. Fakat acınarak söylüyorum, gerçek olay şudur ki, bütün bu milyonlarca insan kitleleri şunun veya bunun tutsaklık ve hor-görü zincirleri altındadır. Aldıkları manevi eğitim ve ahlâk, onlara bu tutsaklık zincirlerini kırabilecek insanlık niteliğini verememiştir, veremiyor. Çünkü eğitimlerinin hedefi millî değildir. Milli eğitimin ne demek olduğunu bilmekte artık hiçbir şekilde karışıklık kalmamalıdır. Bir de milli eğitim esas olduktan sonra onun dilini, yöntemini, araçlarını da milli yapmak zorunluğu tartışmadan uzaktır. Milli eğitim ile geliştirmek ve yükseltmek istenilen geçen beyinleri, bir taraftan da paslandırıcı, uyuru, hayali fazlalıklarla doldurmaktan dikkatle kaçınmak gerekir. 1925 (Atatürk'ün S.D.II, s.198)

Atatürk'ün Eğitim ve Öğretim Hakkında Söylemiş Olduğu Veciz Sözleri:

Eğitim ve öğretimde uygulanacak yol, bilgiyi insan için fazla bir süs, bir zorbalık aracı yahut uygar bir zevkten ziyade, maddî hayatta başarılı olmayı temin eden pratik ve kullanılması mümkün bir donanım haline getirmektir. Millî Eğitim Bakanlığı bu esasa önem vermelidir. 1923 (Atatürk'ün S.D.I, s.288)

Eğitim ve öğretimin amacı, yalnız hükümete memur yetiştirmek değil, daha ziyade memlekete ahlâklı, karakterli, cumhuriyetçi, devrimci, olumlu, atılgan, başladığı işleri başarabilecek yetenekte, doğru düşünüşlü, iradeli, hayatta tesadüf edeceği engelleri yenmeye kudretli, karakter sahibi geçen yetiştirmektir. Bunun için de öğretim programlarını ve sistemlerini ona göre düzenlemelidir. (Kılıç Ali, Atatürk'ün Hususiyetleri, 1955, s.62)

Bir taraftan bilgisizliği ortadan kaldırmaya, bir taraftan da memleket evlâdını sosyal ve ekonomik hayatta fiilen etkili ve verimli kılabilmek için gerekli olan ilkel bilgiyi pratik bir şekilde vermek, eğitim ve öğretim yöntemimizin esasını oluşturmalıdır. 1922 (Atatürk'ün S.D.I, s.224)

Hayatın her çalışma evresinde olduğu gibi, özellikle öğretim hayatında gerekli düzen, başarının esasıdır. Müdürler ve eğitim kurulları düzeni temine ve öğrenci düzene uymaya mecburdur. 1925 (Atatürk'ün M.A.D., s.24)

Erkek ve kız çocuklarımızın, aynı şekilde bütün öğrenim aşamalarındaki öğretim ve eğitimlerinin pratik olması önemlidir. Memleket çocukları, her öğrenim aşamasında ekonomik yaşamda verimli, etkili ve başarılı olacak şekilde donatılmalıdır. 1924 (Atatürk'ün S.D.II, s.173)

Atatürk'ün İnsan Sevgisi

- Bütün insanlığın varlığını kendi şahıslarında gören adamlar mutsuzdurlar. Apaçıktır ki, o adam insan olarak yok olacaktır. Herhangi bir şahsın, yaşadıkça memnun ve mutlu olması için lazım gelen şey, kendisi için değil, kendisinden sonra gelecekler için çalışmaktır. Olumlu düşünen bir adam, ancak bu şekilde hareket edebilir. Hayatta tam zevk ve mutluluk, ancak gelecek nesillerin şerefi, varlığı, mutluluğu için çalışmakta bulunabilir. Bir insan böyle hareket ederken, "Benden sonra gelecekler acaba böyle bir ruhla çalıştığımı farkedecekler mi?" diye bile düşünmemelidir. Hatta en mutlu olanlar, hizmetlerinin bütün nesillerce bilinmemesini tercih edecek karakterde bulunanlardır...

Bir adam ki; memleketin ve milletin mutluluğunu düşünmekten çok kendini düşünür, o adamın değeri ikinci derecedir. Esas kıymeti kendine veren ve mensup olduğu millet ve memleketi ancak kendi kişiliği ile ayakta tuttuğunu zanneden adamlar, milletlerinin mutluluğuna hizmet etmiş sayılmazlar. Ancak kendilerinden sonrakileri düşünebilenler, milletlerini yaşamak ve ilerlemek imkânlarına kavuştururlar. Kendi gidince ilerleme ve hareket durur zannetmek bir gaflettir. (1937)

- Bir toplumda kıymet ve kuvvet, onu oluşturan kişilerin kendilerini bir kıymet ve kuvvet olarak kabul etmelerindedir. Ancak, bu gibi kişilerden meydana gelmiş sosyal toplumlar tam bir bütün olarak kıymet ve kudret görünümü arz edebilir. (1937)

- Artık insanlık kavramı, vicdanlarımızı arıtmaya ve hislerimizi yüceleştirmeye yardım edecek kadar yükselmiştir...

İnsanları mutlu edeceğim diyen onları birbirine boğazlatmak insani olmayan ve son derece üzücü olan bir sistemdir.

İnsanları mutlu edecek tek vasıta, onları birbirlerine yaklaştırarak, onlara birbirlerini sevdirecek, karşılıklı maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılamaya yarayan hareket ve enerjidir. Dünyanın barışı içinde insanlığın gerçek mutluluğu, ancak bu yüksek ideal yolcularının çoğalması ve başarılı olmasıyla mümkün olacaktır. (1931)

- İnsanlar daima, yüksek, asil ve kutsal hedeflere yürümelidirler. Bu hareket şeklidir ki, insan olanın vicdanını, beynini ve bütün insanlık anlayışını tatmin eder. Bu şekilde yürüyenler, ne kadar büyük fedakârlık yaparlarsa, o kadar yükselirler ve bu hareket şekli mutlaka açık olur. (1926)

- İnsanların saygı ve şerefine, itaat ve uyumunun kendinden maddeten değil, manen yüksek olanlar için gösterilmesi insan ruhunun gereklerindedir. (1914)

- Büyüklük odur ki, hiç kimseye iltifat etmeyeceksin, hiç kimseyi aldatmayacaksın, memleket için gerçek ülkü neyse onu göreceksin, o hedefe yürüyeceksin. Herkes senin aleyhinde bulunacaktır. Herkes seni yolundan çevirmeye çalışacaktır. Önüne sayılamayacak güçlükler yığılacaktır, kendini büyük değil küçük, zayıf, vasıtasız, hiç telâkki ederek, kimseden yardım

gelmeyeceğine inanarak bu güçlükleri aşacaksın. Ondan sonra sana büyüksün derlerse, bunu diyenlere de güleceksin.(1908)

- Neşeli olmayan insanlardan iki türlü şüphe edilir; ya hastadır, veyahut o insanın başkalarına bildirmek istemediği bir kuruntusu, bir derdi vardır. En iyi kişi kendinden çok ait olduğu sosyal toplumu düşünen, onun varlığının ve mutluluğunun korunmasına kendini adayan insandır.

Mustafa Kemal Atatürk

Atatürk, kendi milletini ve bütün insanları samimî duygularla seven, iyi kalpli bir insandı. Bütün milletleri bir vücut, her milleti de bu vücudun bir organı olarak görürdü. Dünyanın herhangi bir yerinde bir rahatsızlık varsa ilgisiz kalamazdı. "İnsanları mesut edecek tek vasıta, onları birbirlerine yaklaştırarak, onlara birbirlerini sevdirecek, karşılıklı maddî ve manevî ihtiyaçlarını karşılamaya yarayan hareket ve enerjidir" derken insanlar için ne kadar iyi duygular beslediğini açıklıyordu.

Atatürk, çocukları ve gençleri çok sever, onların en iyi şartlarda yetişip yükselmesini isterdi. Çünkü bir milletin ancak iyi nesiller yetiştirebilirse yükseleceği düşüncesini taşıyordu.

Atatürk, insanlara değer vermiş, insanlığın hizmetinde çalışmayı amaç edinmiştir. Romanya dışişleri bakanı ile yaptığı bir konuşmada insanlık ailesinin yerini ve değerini şu sözlerle belirtmiştir: "İnsan, mensup olduğu milletin varlığını ve mutluluğunu düşündüğü kadar, bütün dünya milletlerinin huzur ve refahını düşünmeli ve kendi milletinin mutluluğuna ne kadar kıymet veriyorsa, bütün dünya milletlerinin mutluluğuna hizmet etmeye elinden geldiği kadar çalışmalıdır. Bütün akıllı adamlar takdir ederler ki bu yolda çalışmakla hiçbir şey kaybedilmez. Çünkü dünya milletlerinin mutluluğuna çalışmak, diğer bir yoldan kendi huzur ve mutluluğunu temine çalışmak demektir"

Atatürk, barışa önem veren bir liderdi. Ona göre barışın bozulmasından bütün dünya ülkeleri ıstırap duymalıydı. Anlaşmazlıkların ortadan kalkması, insanlığın başlıca dileği olmalıydı. Dünyada yalnızca sevgi egemen olmalıydı. Atatürk'ün bu sevgi anlayışının nedeni insana duyduğu saygıdır. Onun "Yurtta sulh, cihanda sulh" sözü barış idealinin simgesi hâline gelmiştir.

Atatürk'ün İslamiyet Hakkında Sözleri

"Bizim dinimiz en makul ve en doğal bir dindir. Ve ancak bundan dolaydır ki son din olmuştur. Bir dinin doğal olması için akla, tekniğe, ilme ve mantığa uygun olması gerekir. Bizim dinimiz bunlara tamamen uygundur. ... İslam'ın sosyal hayatı içinde hiç kimsenin, bir özel sınıf halinde varlığını sürdürme hakkı yoktur. Kendilerinde böyle bir hak

görenler dini kurallara uygun harekette bulunmuş olmazlar. Bizde ruhbanlık yoktur, hepimiz eşitiz ve dinimizin kurallarını eşit olarak öğrenmeye mecburuz"

"Türk Milleti daha dindar olmalıdır, yani bütün sadeliği ile dindar olmalıdır, demek istiyorum. Dinime, bizzat hakikate nasıl inanıyorsam, buna da öyle inanıyorum. Şuura muhalif, terakkiye engel hiçbir şey ihtiva etmiyor. Halbuki Türkiye istiklalini veren bu Asya milleti içinde daha karışık, sun'î, batıl inanışlardan ibaret bir din daha vardır. Fakat bu cahiller, bu acizler sırası gelince aydınlanacaklardır. Eğer ışığa yaklaşamazlarsa kendilerini mahv ve mahkum etmişler demektir. Onları kurtaracağız."

‘Milletimiz din gibi kuvvetli bir fazilete sahiptir. Bu fazileti hiçbir kuvvet, milletimizin kalp ve vicdanından çekip alamamıştır ve alamaz’

"Allah birdir, şanı büyüktür. Allah'ın selameti, sevgisi üzerinize olsun. Peygamberimiz Efendimiz Hazretleri Allah tarafından insanlara dini gerçekleri duyurmaya memur ve elçi seçilmiştir. Bunun temel esası, hepimizce bilinmektedir ki, Yüce Kuran'daki anlamı açık olan ayetlerdir. İnsanlara feyz ruhu vermiş olan dinimiz son dindir. En mükemmel dindir. Çünkü dinimiz akla, mantığa, gerçeğe tamamen uyuyor ve uygun düşünüyor."

Din lüzumlu bir müessesedir. Dinsiz milletlerin devamına imkan yoktur. Yalnız şurası var ki din, Allah ile kul arasındaki bağlılıktır.

Bilhassa bizim dinimiz için herkesin elinde bir ölçü vardır. Bu ölçü ile hangi şeyin bu dine uygun olup olmadığını kolayca takdir edebilirsiniz. Hangi şey ki akla, mantığa halkın menfaatine uygundur; biliniz ki o bizim dinimize de uygundur. Bir şey akıl ve mantığa, milletin menfaatine, İslam'ın menfaatine uygunsa kimseye sormayın. O şey dinidir. Eğer bizim dinimiz aklın mantığın uyduğu bir din olmasaydı mükemmel olmazdı, son din olmazdı.

Dinsiz milletlerin devamına imkan yoktur.

"Ulusumuz din ve dil gibi güçlü iki erdeme sahiptir. Bu erdemleri hiçbir güç ulusumuzun yürek ve vicdanından çekip alamamıştır ve alamaz."

Mevlana ve İnsan

İnsan olmanın yolu aşk ile olgunluğa ulaşmaktır. Mevlana insanların kusurlarını **hoşgörüyü** karşılar, çünkü insan eğer ham ise pişmemişse terbiyesini tamamlayamamışsa ona hoşgörüyü yaklaşmalı, ondan her zaman iyilik beklenmemelidir. **Mevlana'nın öncelikli hedefi insanı terbiye etmek onu olgunlaştırmaktır.** “Mevlâ'na, insan zaafını bildiği için insandan yüze yüze iyilik istemez; niyetinin iyi ve güzel olmasına bakar. O, sebzenin bile saplarıyla tartıldığını bilir. Her şeyin hayra ve olgunluğa doğru gittiğine inandığı gibi, kötülüğün de olgunluğun ve iyiliğin noksanı olduğunu bilir. Yumuşaklığın, yüzlerce ordudan daha kuvvetli olduğunu söylemekle beraber, sorumluluğa da gerçekten taraftardır.”)

İnsan iyi ve kötü özellikleri bir arada bulunduran ve yer yer onları farklı şekillerde ortaya koyan bir varlıktır.

“Mevlana bütün eserlerinde insanı yüce bir varlık olarak görür. Zira insan yalnızca su ve topraktan yaratılan; et kemik ve kandan ibaret bir varlık değildir. İnsan; Allah emanetini-dini yüklenmiş, meleklerden daha üstün olan ve Cenab-ı Hakk'ın tecellisine ayna olarak yaratılan ulvi bir varlıktır.”(Mevlana"ya göre insanın insan olabilmesi için yaratılışındaki yüksek gayeyi görmesi ve kendisindeki cevheri sezmesi gerekir. Bu yönüyle insan meleklerden üstün olur. .

İnsanlığı, iyiliği, alçak gönüllüğü, saflığı ve temizliği insan kendisini yüceltecek değerler olarak almalı ve bu güzel özellikleri yaratılışındaki o yüce cevherle birleştirmelidir. Başkalarının kusurlarını, suçlarını, kötülüklerini araştırarak ya da başkalarının eksikliklerinden hareketle kendisini yüceltmeye çalışmamalıdır. Bütün insanlara aynı değeri vermeli ve insandaki cevheri yakalamalıdır. İnsan neyi ararsa onu bulur. Aradığıyla özdeşleşir.

“Mevlana; kadın-erkek, çocuk-yaşlı, hasta-sağlıklı, zengin-fakir, sultan-kul demeden; her insanı Hak yolunda bir parça bilmiştir. İnsanlığa bu gözle bakan Mevlana'nın insanlara davranışlarında hep hoşgörü ve sevgiyi buluruz.

Mevlana'nın sevgi ve alçak gönüllüğü sadece Müslümanlara değil din ayrımı yapmaksızın tüm insanlara açıktır. “İnsanlar yaratılıştan iyidirler, kötülükler değişmez unsur değil, arzıdır. Bunlar, iyinin delil ve rehberidir. Bir insanın kusur görmesi, ayıplaması gerçekte kendi kusurunu görmesi demektir. İnsan önce kendisindeki kin kıskançlık, hırs, zalimlik gibi kötü huyları görmesi onlardan arınması lazımdır. Ondandır başkalarını kınmalıdır.”

Mevlana'ya göre insan yaratılışındaki bu üstün değeri bilmemektedir. Bunu şu sözleriyle güzel bir şekilde dile getirir .

“Değer bakımından iki dünyadan da üstünsün.

Fakat neyleyeyim ki değerini sen bilmiyorsun

Kendini ucuz satma; çünkü değerini pek fazla senin”

Mevlana insan nefsinin, insanın özüne kalın bir perde çektiğini, insana düşen görevin ise bu kalın perdeyi kaldırarak öze ulaşması olduğunu belirtir.

“İnsanda gizli bir öz var ya: Ona karşılık bu kötü huy, nefsin şu kötülüğü, şu fenalıklar o öze perde olmuştur. İnci, mücevher ne kadar değerli, ne kadar büyük ne kadar yüce olursa, perdesi o kadar büyük olur. Demek ki kötülük, kötü huylar o öze, o inciye bir perde oluyor. Bu perde de çok çalışmayla kalkıyor. Definenin üstünde yılan var ama yılanın çirkinliğine bakma; definedeki değerli şeyleri gör.” (Gölpınarlı, 1989:109) Diyen Mevlana yine insanın özüne, özündeki yaratılış güzelliğine dikkat çeker. Bütün insanlıkta bu öz olduğuna göre insanlığın özünü keşfetmek insanlara bunu hissettirmek gerekir. Öze inildiği zaman zaten bütün insanlar eşit olacak, eşit yaklaşıma layık olacaklardır.

Çünkü özde kötülük, kibir, haset gibi engeller olmayacak insanlar bir olacaktır. Bu da özde birlik, sözde birlik ve davranışta birliği oluşturacaktır. İnsana evrensel yaklaşım da budur. “Yücelik görünüşte değildir; manalar dünyasındadır; o öz onda varken herhalde odur yüce olan” İnsanda üstün olan bu öz Allah'ın insanı yarattığında kendi ruhundan ona üflemesiyle oluşmuştur. Bu nedenle insan kutsal bir varlıktır.

Bu kutsallığı korumak gerekir. Bu nedenle kötülüklerden uzak durulmalıdır. İyi huylu olmak gerekir.

“Ben bu çalışıp çabalama dünyasında iyi huydan daha iyi bir ehliyet görmedim.”

“Herkes önce kendi kusurunu görseydi halini ıslah etmekten gaflet eder miydi”

SONUÇ

Mevlana'yı tanımak, düşüncelerini, felsefesini, yaşayışını, insana bakış açısını, terbiyesini hoşgörülü oluşunu, alçak gönüllülüğünü öğrenmek onun yaşadığı aşkı hissetmek günümüz insanının bir gereksinimi olmaktadır. Günümüz dünyası Mevlana'yı iyi kavradığı zaman dünyaya barış, huzur ve mutluluk hakim olacaktır. İnsanlar özlerindeki değeri fark edecek yaratılışlarındaki yüceliğin farkına varacak kötülük perdesini yıkarak iyilik kapısından içeriye girecek barış ve huzuru yakalayacaklardır. Yaratana ve yaratanın yarattıklarına sevgi ile yaklaşacak aşk duygusuyla ruhlarını olgunlaştıracaklardır. Sevgi ve muhabbetin önemini kavrayacak aşık olduğu bu alemin yıkıcısı değil yapıcısı olacaklardır. İnsanlık Mevlana olmasa bile Mevlana gibi olmaya özenecek, özünü keşfedecek sözünü düzeltecek, iyiliği yaşatıp kötülüğü yok edecektir. Olgun insan olmanın sevincini yaşayacaklardır.

Mevla'nın Aşk ve İnsan Felsefesi

Tasavvufa göre Yaratan ile yaratılan arasında ayrılık yoktur. Çünkü Allah'tan başka varlık yoktur ve insan Allah'tan gelmiştir, yine Allah'a dönecektir. Ancak bunun için ölümü beklemeye gerek yoktur, nefsi terbiye ederek ezeldenki Birliğe ulaşılabilir.

Tasavvuf, söz yolu değil hal (iyi ahlak) yolu,) vasıtalı bir yol olup, Hakikat adı verilen değişmezliğe ulaşmayı amaçlamaktadır. Yani zihni kötü düşüncelerden arındırmak, cömert olup başkalarına ikramda bulunmak, karşına hangi çeşit insan çıkarsa çıksın (iyi-kötü, güzel-çirkin, kadın-erkek, dinli-dinsiz) hepsine iyi gözle bakabilmektir.

Tasavvuf, herkese dost olmak, kimseye yük olmamak, gül bahçesinin gülü olmak, diken Olmamak Tasavvuf, ilahi ahlakla ahlaklanmak, bencillikten kurtulup, kendisinden çok başkasını düşünmektir

Bir diğer anlamda tasavvuf sevgi ve aşk felsefesidir. Nitekim Hz. Muhammed bir hadisinde “**Allah güzeldir, güzelliği sever, Kibir ise Hakkı kabul etmemek ve insanları hor görmektir,**” buyurmuştur. Allah, mutlak cemal ve kemal sahibi olarak her türlü güzelliğin kaynağıdır. İnsan, Allah'ı ne kadar tanırsa(marifeti artarsa) O'na karşı olan sevgi ve aşkı Zamanın başlangıcından önce Allah Mutlak Güzellik, Mutlak Varlık, Mutlak Güzellik veya mutlak Gerçek olan Tanrı, var olmayan bir dünya, yani yokluk dünyası ile bilinebilirdi.

Yine tasavvuf ehli arasında meşhur olan bir kutsi hadis vardır: “**Ben gizli bir hazine idim, bilinmeyi sevdim, beni bilsinler, tanışınlar diye mahlukatı yarattım.**” Buna göre başlangıçta sevgi, Allah'tan çıkmış ve evrenin yaratılmasına sebep olmuştur. Bunun için tasavvufta esas olan ulvi ve ilahi aşktır. Gerçek aşk, insan ruhunun Allah'a karşı özlemidir. Tasavvufun temeli, yaptığı kötülükten pişman olmaya dayanır. **İnsan noksan bir varlık olduğu için sürekli hata yapabilir.** Önemli olan hatayı kabul etmek ve bundan pişman olarak doğru yola yönelmektir.

Tasavvufun temeli üç esasa dayanır: **Zikir, sabır, şükür.** Yani Yaratanı sık sık anmak ve Ondan gaflette bulunmamak, başına gelen belalara, kazalara ve diğer insanların çığlığına sabretmek, Tanrı'nın verdiği nimetlere şükretmek, nankörlük etmemektir.

“Tasavvuf, insanın eğitimini esas alan ve onu olgunlaştırmaya (kamil insan) çalışan bir yoldur.”

Tasavvuf eğitiminde kulun, derece derece kötü huylarını terketmesi, onların yerine iyi huyları koyması, cehaleti yok etmesi, bilgi ile bezenmesi, gafletten kurtulması ve her an Allah'ı hatırına getirmesi gerekir.

Özet olarak tasavvuf, başta Allah aşkına, sonra işlenen günah ve yapılan kötülüklerden pişman olup, tövbe etmeye ve onları tekrar yapmamaya,

Tanrı'nın yarattığı olmalarından dolayı bütün insanları hoş görüp sevmeye ve bütün canlıları korumaya, almak yerine bol bol vermeye ve açları doyurmaya, buna karşılık kendi nefisini terbiye etmek için fazla yememeye, kötü söz söyleme ihtimaline karşı az konuşmaya, vaktinin çoğunu uykuda geçirmeyerek çalışmaya, topluma ve insanlığa faydalı olmaya dayanır.

“İnsanların hayırlısı, insanlara faydası dokunandır.”

Sözün hayırlısı az ve öz olanıdır. Bu sözler, Mevlana'nın bütün düşüncelerini özetlemektedir.

Tasavvufta herkesi kendinden üstün göreceksin ki, içindeki gururu, kibiri yok edip, olgun insan olma yolunda mesafe kat edebilesin. Eğer kendini herkesten üstün görürsen, kendini düzeltme ve olgunlaştırma yönünde bir adım dahi atamaz, ruhsal anlamda en küçük bir geliştirme gösteremezsin.

Mevlana'ya göre insan sadece dışını değil ondan daha fazla içini temiz tutmalıdır. Ancak o zaman olgun bir insan olabilir. O bu konuda şunları söylemiştir:

Tanrı, sizin şekillerinize ve amellerinize bakmaz, kalbinize ve niyetlerinize bakar.

“İnsan bir kap, bir çanak gibidir. Onun dışını yıkamak vacipse de içini yıkamak daha vaciptir. Dışını yıkamak farzsa içini yıkamak daha farzdır.”

Tasavvuf felsefesine göre Tanrı, bütün evrene sığmadığı halde, bir müminin kalbine girer. Onun için insan, Tanrı'nın evi olan gönlünü temizlemesi gerektiği gibi, yine Tanrı'nın bir başka evi olan diğer bir insanın kalbini kırmamalıdır.

Nitekim Yunus Emre de bu konu şunları söylemiştir:

“Gönül Çalabın tahtı

Çalap gönüle baktı

Yedi cihan bedbahtı”

Bir gönül yıkar ise Mevlana insanları iyi-kötü diye ayırmamakla birlikte insanın kötü taraflarından da bahseder.

İnsan tabaklanmış deri gibidir; rutubetten bozulur, ağır ağır kokar

Sende nemrutluk var, ateşe atılma, atılacaksan da önce İbrahim ol (Mesnevi I:1606).

Şu halde İnsan, doğuştan iyi ve kötü meziyetleri potansiyel olarak bünyesinde taşır. Eğer onu eğitirsen topluma ve insanlığa faydalı yapabilirsin.

Mevlana, insanın doğru olup iyi ve hayırlı işler yapmasını; başkalarının ayıbını göreceği yerde kendi kusurlarını düzeltmesini öğütler. Şimdi onun bu konudaki düşüncelerini görelim:

“Ben bu çalışıp çabalama dünyasında (iyi huy)dan daha iyi bir ehliyet görmedim.”

“İnsanların hayırlısı, insanlara faydalı olanıdır. Toplumun hayırlısı topluma hizmet edendir. Bir an adalet almış yıllık ibadetten hayırlıdır

(Mektuplar:78).”

İnsanların kötüsü, insanlara zarar veren kişidir. Dileklerinizi, hacetlerini, kullarımın cömertlerinden isteyin; çünkü merhameti onlara verdim Ben.

Herkes önce kendi kusurunu görseydi halini ıslah etmekten gaflet eder miydi?

Ne mutlu o kişiye ki, kendi ayıbını görür. Kim birinin ayıbını görürse, o ayıbı satın alır, o ayıbı kendinde bulur.

Görüldüğü gibi, Mevlana'ya göre insanın kötülük yapması, bilgisizlikten kaynaklanmaktadır.

Onun bu sözleri, Sokrates'in "**Kimse bilerek kötülük yapmaz**" düşünceleri ile bağdaşmaktadır. Ayrıca olgun insan, başkalarının ayıbını göreceği yerde kendi ayıbının farkına vararak bunu düzeltmeye çalışır.

Tasavvuf felsefesinde kötü düşünceye ve kötü eyleme kesinlikle yer yoktur. Gelişip olgunlaşmak isteyen kişi, sadece dostlarına değil, düşmanına bile iyilik yapmak zorundadır. Ayrıca çığ insanlar onu incitebilir, eğer yiğit ise bundan incinmemesi ve kendisini inciteni de incitmemesi gerekir.

Mevlana'ya göre iyilik, maddi bir menfaat beklendiği için değil, Tanrı'nın rızasını kazanmak için yani karşılıksız yapılmalıdır. Ancak o zaman bir değere sahip olabilir.

Nimete şükürle gözlerin doyarsa, sen de fakirlere yüzlerce nimet dağıtırsın.

Mevlana'ya göre şükretmeyen insan memnuniyetsiz, itirazcı, mahrum ve üzüntülü olur. Oysa şükür nimetleri artırdığı gibi, insanı Tanrı'ya ulaştırır. Tanrı'ya ulaşan insanın gönlü zengin olur ve bu yüzden cömert olup fakirlere yardım eder.

Cennette olmak istersen, herkese dost ol, hiç kimsenin kinini yüreğinde tutma

Fazla bir şey isteme ve hiç kimseden de fazla olma

Melhem ve mum gibi ol, iğne gibi olma

Eğer hiçbir kimseden sana fenalık gelmesini istemezsen

Fena söyleyici, fena öğretici, fena düşünceli olma

Mevlana cenneti sadece öteki dünyada aramaz ve bu dünyada da cenneti yaşamanın yolunu şu şekilde açıklar: Çünkü bir adamı dostlukla anarsan daima sevinç içinde olursun. İşte o sevinç Cennetin ta kendisidir. Eğer bir kimseyi düşmanlıkla anarsan daima üzüntü içinde olursun.

Akıl; insanın bedenindeki bir başbuğa benzer, bedenın uzuvları ona itaat ettikçe bütün işleri düzeninde gider.

İnsanlara akılları miktarınca söz söyleyin, akıllarınıza göre değil.

Mevlana mektuplarından birinde(77), şu hadisi söz konusu eder: "Yüce Allah, akılı yaratınca, Ona gel, git, otur, konuş, sus dedi ve akıl bunların hepsini yaptı. Sonra üstünlüğüme, ululuğuma and olsun, senden daha üstün bir varlık yaratmadım, seninle hitap ederim, seninle darılırım; seninle yadığırganım; senin yüzünden sevap veririm, senin yüzünden azap ederim" buyurdu.

Mevlana'ya göre ".....Halk, bütün sıfatları, bütün hünerleri peygamberlerden öğrenmiştir. .

Sende gizli bulunan cüz'i bir akıl vardır. Ama sen cihanda bir kamil akıllıyı ara Prof. S. Hayri Bolay(1986:167)'a göre cüz'i akıl, kendiliğinden bir şey bulma gücüne sahip değilken buna karşılık külli akıl, kendi başına düşünce yaratma gücüne sahiptir. Onun için külli aklın bir şey öğrenmesine gerek yoktur. Çünkü ona vaktiyle her şey öğretilmiştir. Ama o bir öğretmendir.

Hatta Mevlana, Hz. Muhammed'in ümmi oluşunu bu esasa göre açıklar. Yani peygamber (sav) her şeyi önceden öğrenerek gelmiştir, onun için okuma-yazma öğrenmesine ve bilgi edinmesine gerek yoktur.

Mevlana'ya göre söz, üç yerden çıkar: Nefis, akıl ve aşk. Nefisten gelen söz, bulanık ve tatsızdır. Bundan ne söyleyen bir zevk alır ne de dinleyene bir faydası olur. Aklın sözü, akıllılarca makbuldür ve bir çok faydaların kaynağıdır. .

Özet olarak Mevlana'ya göre akıl, insanın doğruyu bulmasında bir rehberdir. Peygamberler ve erenler, akla tam uydukları için yanılmamış ve doğru yolu bulmuşlar, bu yüzden de korkudan ve üzüntüden kurtulmuşlardır. Yine ona göre akıl, biri Hak vergisi diğeri sonradan kazanılmış olmak üzere ikiye ayrılır.

Ayrıca akılı, külli ve cüzi akıl olmak üzere ikiye ayırır. Külli akıl peygamberlerin aklıdır. Onlar dünyaya gelmeden önce her şey öğretilmiştir. O yüzden peygamberlerümmidir ve onların okuma yazma bilmelerine gerek yoktur. Cüz'i akıl ise sıradan insanların aklıdır.

Yine ona göre iman ve utanma akıl sayesinde mümkündür. Eğer akıl yoksa bu ikisi de yoktur.

Görüldüğü gibi Mevlana'ya göre insanda akıl ve sevgi dengesinin kurulması gerekmektedir.

SONUÇ :

Tasavufun diğer felsefelerden en önemli farkı, belki de, bu düşüncenin aynı zamanda uygulamaya dönük olmasıdır. İşte bu yüzden Mevlana sevgi ve aşk felsefesi olan tasavvufa inanmış ve bunu bütün hayatı boyunca uygulamıştır. İnsanları dinli-dinsiz, kadın-erkek, müslüman-hıristiyan, iyi-kötü, güzel-çirkin olarak ayırmayıp hepsini bir görüp samimiyetle sevmiştir. .

Mevlana'nın felsefesini; az yemek, az konuşmak, az uyumak, yani nefisine hakim olabilmek, insanlardan gelen eziyete katlanmak, kötü insanlardan uzak durup iyi insanlarla birlikte olmak, şeklinde özetleyebiliriz.

Felsefi antropoloji'ye göre insan; bilen, öğrenen/öğreten, yaratan, çalışan, seçen, isteyen, inanan, devlet kuran, değerlendiren, önceden gören, seven, konuşan ve hür bir varlıktır.

Mevlana da eserlerinde insanın eğitimini ele alması, Tanrı'ya kuvvetle inanması ve güvenmesi, olayları değerlendirmesi, bütün insanları sevmesi ve bu konuda diğer insanlara tavsiyede bulunması, konuşup yazması ile, felsefi

antropolojinin bir felsefe disiplini olarak doğuşundan yaklaşık 700 yıl önce, bu alanla ilgilenmiştir, denilebilir.

Herşeyin temelinde sevgi vardır. Onun için insan ya başkalarını sevmeli ya da başka insanların sevgilerini kazanmalıdır.

Ayrıca “Allah sevgisi ilimle elde edilir, ilimden nasibi olmayanlar ve akılsızlar su sevgiden mahrumdur” diyerek sevgiyi, akılla temellendirmiştir. Yani akıllı ve bilimi olmayanın sevgisi de olamaz. Gerçekten de ileri derecede ruhsal rahatsızlığa maruz kalan insanlar, hiçbir şeye ilgi ve sevgi duymazlar.

Tasavvufun amacı insanı olgunlaştırmaktır. Bunun için insanın çile çekmesi ve diğer insanların verdiği sıkıntılara katlanması gerekir. Onun için Mevlana’ya göre, yaratılardan şikayet, yaratandan şikayettir.

Bugün toplumumuzda, insanlar arasında sevgi ve tolerans eksikliği bulunduğunu gözleyebiliyoruz. Hemen bütün anlaşmazlıklar; sevgi, karşılıklı anlayış ile sona erdirilebilir. Yeter ki, birbirimizi gerçekten ve gönülden, karşılıksız olarak sevelim ve birbirimize hoşgörü ile yaklaşabilelim. İnsanlar, özündeki sevgiye, barışa, huzura, güven ve kardeşliğe hasret duymaktadır. Çünkü temiz vicdanlar her zaman iyinin ve güzelin tutkunudur. İşte, her ne kadar tarihî belgeler açısından kesin olmasa da, dünden bugüne Mevlânâ’ya izafe edilen meşhur dörtlük evrensel bir mesaj niteliğindedir.

Böylece bütün insanlık, dini, rengi, dili ne olursa olsun Mevlânâ’nın çağırdığı bu ‘dergâh’a davetlidir. Yaşama sevinçlerini kaybedenler, hayata küsenler, tövbesini bozanlar bu ‘dergâh’ta yeni ümitlere ulaşabilirler. Mevlânâ bu davetiyle, insan kitlelerini parçalayan, gönüllerin öze ulaşmasını engelleyen bütün bağların koparılmasını ister ve herkesi en iyiye, en doğruya, yegâne hakikate çağırır. Yani, insanın bir ayağı merkezde kalırken, diğer ayağı yetmiş iki milleti dolaşmalıdır.

***Gel, gel, her ne olursan ol, gel!
İnançsız da, putperest de olsan, gel!
Burası umutsuzluk dergâhı değil,
Yüz kere bozsan da tövbeni, yine gel!”***

Ya olduğun gibi görün, yada görüldüğün gibi ol

- **Bin sene de okusam, Ne biliyorsun diye sorsalar bana haddimi bilirim derim.**
- **Küsmek ve darılmak için bahaneler aramak yerine, sevmek ve sevilmek için çareler arayın.**
- **Dost ise düşünme, ver ömrünü gitsin. Dost değilse, hiç bekletme yol ver gitsin.**

Ahilik ve Ahi Evran

Günümüzde "Ahilik" esnafa özgü bir kavram olarak algılanmakta; Ahilik denilince esnaf, esnaf denilince de Ahilik akla gelmektedir. Ancak, bu kavramın günümüze ve geleceğe ışık tutan daha derin ve geniş anlamı da vardır.

Kavramlar

"Ahi" ,Arapça'da "kardeş" anlamına gelen bir kelimedir. Kasgarlı Mahmut'un hazırladığı Divan-ü lügat-it Türk isimli ansiklopedik sözlükte ise "ahi" kelimesinin eli açık, cömert anlamında kullanılan ve Türkçe olan "akı"dan geldiği kaydedilmektedir.

Ahilik, Türklerin İslamiyet'i topluluk halinde kabul ettikleri yıllarda , Türk örf ve adetleri ile İslam inancını kaynaştırmak amacıyla geliştirilen bir düşünce sistemi ve tarzını benimseyenlere de "ahi" denilmektedir. Ahi birlikleri ise ahiler tarafından kurulup geliştirilen bir sivil toplum teşkilatıdır.

Ahilik

Müslüman olmalarıyla birlikte Türklerin ekonomik ,sosyal ve kültürel hayatında önemli değişiklikler meydana gelmeye başladı. Bu değişikliklerin temelinde ise göçebelikten yerleşik hayata geçiş sürecinin hızlandırılması bulunmaktaydı. Bu tür büyük değişimlerin yaşandığı dönemlerde, insanların farklı tutum ve davranış sergilemeleri doğaldır. Nitekim Selçuklu döneminin Anadolu'sunda bu böyle olmuştur.

Ahilik ve İnsan

Ahilik ise, İslam inancı ile Türk örf adetlerini kaynaştıran bir düşünce sistemidir. Ahilikte insan sistemin ortasına oturtulmuş olup her şey onun dünya ve ahiret mutluluğu esas alınarak şekillendirilmiştir. Hiçbir şeye "esrefi mahlukat" kabul edilen insandan daha fazla değer verilmez. Ahiligin temelinde böyle bir insan anlayışı vardır.

Ahilik insani bir bütün olarak ele almakta ve onu bütün yönleriyle geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu sebeple Ahilik insanın sadece uhrevi hayatı değil; ekonomik, kültürel ve sosyal hayatını kapsayacak biçimde dünyevi hayatını da düzenlemektedir. Ahilik insanların distan zorlamalarla kaidelere uygun hareket etmelerini sağlama yerine, nefis terbiyesi ile onların beklenen tutum ve davranışları kendiliklerinden göstermeleri temeli dayanır. Bu tercihleri sebebi ile ahiler kaideleri belirlemekle yetinmeyip, eğitime büyük önem vermişlerdir.

Ahilikte İş Ahlakı

Ahilik, hem dünya, hem de Ahireti birlikte düşünen bir felsefeye sahiptir. Bu görüşü emreden ayetler ve hadisler de vardır. "Hiç ölmeyecek gibi dünya için yarın ölecekmiş gibi Ahiret için" çalışmayı emreden hadis dünya ile Ahiret ne güzel bütünleştirmektedir.

Ahilikte mal, servet ve sadece kazanç için çalışmak hiçbir zaman kendi başına bir anlam taşımazdı. Bunlar, ancak kendinden üstün bir gayenin gerçekleşmesine vasıta oldukları takdirde bir değer ifade ederler.

Örneğin, başkalarına muhtaç olmadan yaşamak için veya başkalarına yardım etmek için kazanılan para değerlidir. Napolyon'un ifadesiyle "para, para, para" diyerek, para kazanmayı gaye haline getirmek Ahilik düşüncesine terstir. Çünkü, vasıta olan para, gaye haline gelirse, gaye olan ahlâki değerler de vasıta haline gelir ki, bu son derece ahlaksız dünya görüşünün temeli olur.

Örneğin, para kazanmak gaye olursa başkalarına yardım etmek de bir vasıta olur. Bunun uygulamadaki sonucu kişilerin daha çok para kazanmak için başkalarına yardım yapmasıdır. Hayır yapmak için değil de, başkalarının güvenini ve saygısını kazanarak karını arttırmak isteyen tüccarların fakirlere bu gaye ile yardım etmesi böyle bir zihniyetin ürünüdür. Genellikle buna yardım değil, kazanç usulü denilebilir. Çünkü amaç fakirlere yardım etmek değil, onları vasıta olarak kullanıp daha çok para kazanmaktır. Yardımın vasıta olarak kullanılmaması için İslam dini "sağ elin verdiğini sol elin bilmemeli" ölçüsünü getirmiştir.

Ahilerin mal ve servet hakkındaki düşünceleri, onların ekonomik faaliyetlerine de yansımıştır. Ahiler, insanların kendi emekleri ile geçinmelerini ve hiç kimseye muhtaç olmamalarını isterler. Bu sebeple, Ahilerin emeğini değerlendirebilecek bir işi, özellikle bir sanatı olması, ahlak kaidesi haline getirilmiştir. Bazı fütüvvetnamelerde işsizlik "**batıl**" olarak kabul edilmekte ve "**ahlaksızlık**" sayılmaktadır.

Bu sebeple Ahiler çalışmayı ibadet saymışlardır. Onun için Ahilerin iş yerleri, onların ibadet yerleri olarak bilinir. Ahilikte iş yerleri, mescitler hatta camiler derecesinde kutsaldır. Ahinin iş yeri Hak kapısıdır. Bu kapıdan hürmetle girilir, saygı ve samimiyetle çalışılır, helalinden kazanılır, helal yerlere ve kararınca harcanır.

Ahilik ve Toplum

Her konuda olduğu gibi,fert-toplum münasebetlerinde de ahilik orta yolu bulmuş,toplum için ferdi,fert için toplumu feda etmeyen bir hayat anlayisini benimsemistir.Bu anlayis ve insana verilen degerin sonucu olarak ahilikte dayanismaci toplum yapisinin esas alindigi görülür.Dayanismaci toplum anlayisinda,toplumu meydana getiren sosyal kesimlerinin menfaatlerinin birbiriyle çatismadigina inanilir.Sadece kesimler arasinda degil,ayni kesim içerisinde bulunan fertler arasinda da çatismaya sebep olabilecek davranislara izin verilmez.Böylece toplum da iç huzurun ve barisin saglanmasina çalışilir.Bunun saglanmasinda da esas olan uzlaşmadan çok diyalogdur.Çünkü uzlaşma taraflar arasinda taviz verilmesine sebep olarak ortak noktalar bulunur.Taviz verilerek ortak nokta bulunduğu içinde taraflarda bir burukluk olusmaktadır.Ahilikte ise uzlaşmadan ziyade,ferdin diger insanlari düşünerek ölçülü ve dengeli davranislar göstermesi söz konusudur

Ahilik ve Ekonomi

Ahiligin günümüzde uygulanan teorilerden çok farklı bir ekonomi anlayışı vardır. Ekonominin Hayatta ki yeri: Ahilik, hem dünya ve ahireti birlikte düşünen bir anlayışa sahiptir.” Hiç ölmeyecekmiş gibi dünya, yarın ölecekmiş gibi ahret için çalış “ Hadisi de bu görüşü desteklemektedir.

Ahilikte ekonomi bir araçtır ve bu aracın amaç haline getirilmesine izi verilmez. Sadece mal, servet ve kazanç için çalışmak hiçbir zaman kendi başına bir anlam taşımaz. Bunlar, ancak kendinden üstün bir amacın gerçekleşmesinin aracı oldukları takdirde bir değer ifade ederler. Mesela, baskalarına muhtaç olmadan yaşamak veya baskalarına yardım etmek için kazanılan para değerlidir. Ama , para kazanmış olmak için para kazanmak, başka bir deyişle para kazanmayı amaç haline getirmek, ahilerin kabul etmedikleri bir davranıştır. Çünkü bu durumda, araç olan para amaç haline gelmektedir.

Para kazanmak amaç haline gelirse, amaç olan ahlaki değerler de araç haline gelir ki, bu son derece ahlaksız bir dünya görüşüne temel teşkil eder. Ahilerin mal ve servet hakkında düşünceleri, onların ekonomik faaliyetlerine de yansimistir. Ahiler, insanların kendi emekleri ile geçinmelerini ve kimseye muhtaç olmamalarını isterler. Bu sebeple ahinin emegini değerlendirebileceği bir işi, özellikle bir sanatı olması, ahlak kaidesi haline getirilmiştir. Ahilik insanların çalışmalarını, bir işle uğrasmalarını ve kendi emekleri ile geçimlerini ister. Bazı fütüvvetnamelerde işsizlik “ Batili “ olarak kabul edilmekte ve akilsizlik sayılmaktadır.

Ahiler çalışmayı ibadet saymışlardır. Onun için ahiler iş yerlerine ibadet yeri gibi değer verirler. Ahilikte işyerleri, tekkeler ve zaviyelerden daha kutsal yer olarak kabul edilir, Ahinin işyeri hak kapisidir. Bu kapıdan hürmetle girilir, saygı ve samimiyetle çalışılır, helalinden kazanılır, helal yerlere ve kararınca harcanır. Ahilikte esas olan helal kazançtır. Ahinin doğru olması ve hak ettiginden fazlasını isteme yoluna sapmaması ahlak kaidesi haline getirilmiştir.

Ahilik; hakkına razı olmayarak malına değerinden fazla fiyat isteme, zenginleşme hirsıyla gömülü hazineler pesinde kosma, karanlık ve dolası kazanç yollarına sapma gibi haram yollarına müsaade etmez. Öte yanda ahilik, kendini ve yakınlarını geçindirecek” insafli” ve “dürüst” bir ticarete karşı degildir. Ama mal biriktirme ve yigma pesinde kosan, haris ve istismarçı ticarete karşıdır. Kolay kazanç, ahi ahlaki yönünden makbul degildir.

Kazanç, mesakkatli olacak, güç olacak, alın teri ve emek karşılığında elde edilecektir. Sahibini soygun ve vurgun pesinde kosturmeyen, dilencilikle yüzünü yere egdirmeyen, ifrattan da tefritten de uzak olduğu için “ vasat ve itidal” ölçüsüne en fazla yaklaşıp ve o yüzdende en çok övülmeye hak kazanan geçinme tarzları olarak, ziraat ile sanat kabul edilirdi.

El işçiliği, kararlı ve sebatlı bir kazanç yolu olduğu için ahilerce en hayırlı geçinme yolu olarak benimsenirdi. Bu anlayış ahilerin asirliklerde uzak dengeli ve uzlaşmacı dünya görüşüne de uygundur.

AHI BABA NASIHATI

EY OGUL ;

GEREKTIR KI, GÜZEL AHLAK'DAN, AKLI SELIMDEN DISARI ADIM ATMAYASIN, NEFSINE VE SEYTANA UYMA YASIN, HARAMDAN, IGRENÇLIKLERDEN PERHIZ EDESIN, SÜNNETLERI KOCALTMAYASIN, ELINLE KOYMADIGINI GÖTÜRMEYESIN, KIMSENIN SANATINA TAMAH ETMEYESIN, KIMSENIN ÇOLUK ÇOCUGUNA HIYANET NAZARI ILE BAKMAYASIN. KIMSEYE KIBIR, BUGUZ, BUHUL VE HASET ETMEYESIN HER KIMIN AYIBINI GÖRÜRSEN ÖRTESIN, DÜNYA'YA ASIRI MUHABBET GÖSTERMEYESIN, SENDEN BÜYÜGE VARIP, ONA IZZET-I IKRAM EDESIN, HÜRMET VE HIZMET DE BULUNASIN, BIR ELININ KISBINI KIFAYET KISBE, BIR ELININ KISBINI AHIRET GÜNÜ İÇİN FAKIR,FUKARAYA SARF EDESIN, HAYIR ISLERİNDE ELİNDEN GELENI YAPMAKTA KUSUR ETMEYESIN

HZ. AHI EVRAN-I VELI

Ahi Evran

Ahi Evran'ın hayatını ve şahsiyetini anlatmaya başlamadan önce bir hususa dikkat çekmek gerekecektir. Aynı yüzyıllarda yaşamış diğer Türk büyükleri gibi, Ahi Evran'ın da menkıbevi bir şahsiyeti vardır. Menkıbevi bir şahsiyeti vardır. Menkıbelerde anlatılanlar, hayatın gerçeklerin uymayabilir. Ancak, menkıbelerin o şahsa inanan insanlar tarafından zenginleştirildiği ve yaşatıldığı unutulmamalıdır..

Asıl adı Mahmut Nurettin, takma adı Nîmetullah olan Ahi Evran,1236 yılında Horasan da doğdu. Köseadağ savaşından sonra Moğol baskısı ile Anadolu'ya göç eden Oğuz Türkleri arasında Ahi Evran'ın aileside vardı. Ailesi ile birlikte önce Konya'ya yerleşen Ahi Evran, oradan Denizli ve Kayseri'ye gitmiş, daha sonra Kırşehir'e yerleşmiştir. Fakir bir ailenin çocuğu olan Ahi Evran önce bir demircinin yanında çalışmaya başladı. Daha sonra debbag lik (deri işlemeciliği) sanatına girerek bu meslekte müstesna bir kabiliyeti olduğunu göstermiş ve çalışkanlığı ve kabiliyeti sayesinde iki yılda kalfalığa geçmiştir.

Ahi Evran'ın debbag olduğu bilinmektedir. Ancak, meslek hayatına demirci çıracağı olarak başladığına ilişkin bilgiler net değildir. Ahi Evran, gerçekten bir süre demirci çıracağı olarak çalışmış olabilir. Fakat, ilk mesleğinin demircilik olarak kabul edilmesi, başka ihtimalleri de akla getirmektedir.

Bilindiği gibi eski Türklerde demircilik kutsal bir meslektir. Bu husus dikkate alındığında,iş hayatına demircilikle başlamış olduğuna inanılması,Türk kültürün Ahi Evran'ın hayatına yansıtılmasının bir sonucu olma ihtimali yüksek görülmektedir.

Ahi Evran'ın kabiliyeti sayesinde iki yılda kalfalığa yükseldiğine ilişkin bilgide önemlidir ve bu bilginin doğru olma ihtimali çok yüksektir.

Ahi Evran usta olduktan sonra teşkilatta ahi seyhi olarak görev aldı. Kırşehir'de debbaglık mesleğini geliştirip yaygınlaştırdı. Daha sonra “Ahi Baba”lığa yükseldi. Ahi birliklerini canlandırarak bütün Anadolu da tanınan bir şahsiyet haline geldi. Ahi Evran, esnafın denetlenmesine büyük önem verirdi. Her fırsatta işyerlerini gezer, yapılan işlerin temizliğini,sağlamlığını kontrol ederdi. Ayakkabıcıları gezerken beğenmediği ayakkabıyı dama atardı. Bu olay halk arasında”...Ustanın pabucu dama atıldı.”şeklinde anlatılırdı. Bu sözler o ustanın kalitesiz mal ürettiği anlamına gelirdi.

Hakkında bir çok efsane bulunan Ahi Evran,”hiç ölmeyecekmiş gibi dünyaya, yarın ölecekmiş gibi ahrete çalış” hadisi şerifi kendine düstur edinmiştir. Teşkilat mensuplarına da ;dünyada yaşamak için bilgi, ahlak ve maharet ile sanatkarlar arasında yardımlaşma ve beraberliğe; ahret için ise takva ve iman esaslarına simsiki sarılmaya ihtiyaç olduğunu sık sık hatırlatırdı.

Osmanlı Devleti'nin kuruluşunda önemli rol oynayan binlerce Ahi yetiştiren Ahi Evran,1329 da 93 yasında vefat etmiştir.Kabri Kırşehir dedir.

“Doksan üç yıl yaşayan ve akla yar, nefse düşman olan faziletli er kisi, tekkesine kapanmış, dünyadan elini eteğini çekmiş münzevi bir sofı ve softa degildi. O hayatını kazanmak için diyar diyar dolaşmış, her sanat ve zanaata başvurmuş,”elvan elvan “ deriler işlemiştir. Nasıl ki, Hacı Bektas-i Veli, köylerde Türkmenlerin basına geçerek çiftçilik yapmışsa, Ahi Evran da şehirlerde otuz iki esnafı bir basa bağlayarak tarikat çerçevesi içinde insanoğullarına hayatlarını kazanmayı öğretmiştir.”

Ahılik İlkeleri

Bu ilkeler (fultuvvetnameler) Ahılik kurumunun tüzüğü gibidir. Bu ilkeler ahilere yüzlerce yıl yön vermiş, ıfık tutmuştur.

Ahılik geleneğine göre bir Ahinin;

- Alını açık olmalı,
- Eli açık; cömert, yardımsever olmalı,
- Sofrası, kapısı açık olmalı, nesi varsa misafiriyle paylaşmalıdır,
  - Dilini yalandan, gıybetten, iftiradan bağlamalı,
  - Gözünü ayıp aramaktan, elini haramdan bağlamalı,
  - Belini bağlamalı, kimsenin namusuna göz dikmemelidir.,

- İyi huylu ve güzel ahlâklı olmak,
- İşinde ve hayatında, kin, çekememezlik ve dedikodudan kaçınmak,
- Ahdinde, sözünde ve sevgisinde vefalı olmak,
- Gözü, gönlü ve kalbi tok olmak,
- Şevkatli, merhametli, adaletli, faziletli, iffetli ve dürüst olmak,
- Cömertlik, ikram ve kerem sahibi olmak,
- Küçüklere sevgi, büyüklere karşı edepli ve saygılı olmak,
- Alçakgönüllü olmak, büyüklük ve gururdan kaçınmak,
- Ayıp ve kusurlarını örtmek, gizlemek ve affetmek,
- Dost ve arkadaşlara tatlı sözlü, samimi, güleryüzle ve güvenilir olmak,
- Gelmeyene gitmek, dost ve akrabayı ziyaret etmek,
- Herkese iyilik yapmak, iyiliklerini istemek,
- İnsanların işlerini içten, gönülden ve güleryüzle yapmak,
- Daima iyi komşulukta bulunmak, eza ve cahilliğine sabretmek,
- Yaradandan dolayı yaratıkları hoş görmek,
- Hata ve kusurları daima kendi nefsinde aramak,
- İyilerle dost olup, kötülerden uzak durmak,
- Fakirlerle dostluktan, oturup kalkmaktan şeref duymak,
- Zenginlere, zenginliğinden dolayı itibardan kaçınmak,
- Allah için sevmek, Allah için nefret etmek,
- Hak için hakkı söylemek ve hakkı söylemekten korkmamak,
- Emri altındakileri ve hizmetindekileri korumak ve gözetmek,
- İçi, dışı, özü, sözü bir olmak,
- Hakkı korumak, hakka riayetle haksızlığı önlemek,
- Kötülük ve kendini bilmezliğe iyilikle karşılık vermek,
- Belâ ve kötülöklere sabır ve tahammüllü olmak,
- Düşmana düşmanın silahıyla karşılık vermek,
- Yapılan işlerde hakkın hoşnutluğundan başka bir şey gözetmemek,
- Âlimlerle dost olup dostlara danışmak,
- Örf, adet ve törelere uymak, Aza kanaat, çoğa şükür ederek dağıtmak,
- Feragat ve fedekarlığı daima kendi nefsinden yapmak.

Böyle güzel ilkelerle var olmuş olan Ahilik kurumumuz Osmanlılar döneminde lonca, gedik kuruluşları olarak devam etmiş ancak ileriki yıllarda maalesef ortadan kalkmış; Cumhuriyetimizin kuruluşuyla birlikte Esnaf teşkilatlarımız yasal düzenlemelerle çalışmalarına devam etmiştir.

Bugün peştamal kuşanma yerine diploma verilmekte, esnafın ve çalışan kesimlerin sosyal güvenlikleri Devletimizin Sosyal Güvenlik Kurumları aracılığıyla sağlanmaktadır. Esnafın ve çalışanlarının hakları Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birlikleri ve Konfederasyonlarca korunmaktadır. Ahilerin kurduğu esnaf ve sanatkar birliklerinin koyduğu ana ilkeler, daha sonraları bu alanda hazırlanan yasaların ve tüzüklerin temelini oluşturmuş ve oluşturmaktadır. Günümüzde, esnaf ve sanatkarların oluşturduğu kurumlar; Ahiliğin insana değer veren, dayanışmayı özendiren ve adaleti amaçlayan temel ilkelerinden yararlanmakta, insanlığın ortak erdemleri olan sevgi, bilgi, dostluk, adalet ve dayanışma gibi değerlere önem vermektedir. İşte, daima "iyiyi, doğruyu, güzeli" benimsemiş olan Ahilik kurumunun bu yanlarını yeni nesillere aktarmak, öğretmek amacıyla daha önce sadece Kırşehir'de düzenlenen Ahilik Bayramının ülke geneline yayılması ve "Ahilik Kültürü Haftası" adı altında kutlanması amacıyla 1988 Yılında Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Yönetmelik esas alınarak 18 yıldır bu anlamlı gün kutlanmaktadır.

Sonuç; Tüm bu alıntılar özetle toplandığında; bugün için bir çok alanda önemine değinilen ve gerçekleşmesi "istihdam, eğitim, toplum düzeni" olarak şiddetle arzu edilen çok sayıda stratejik konular öne çıkmıştır, bu ahilik ilkeleri ;

- **İnsan ahlakı / ahlaki değerler**
- **Mesleki ahlak / meslek bilgisi**
- **Örtülü bilgi / Bilgi/İlim**
- **Meslek faaliyetler**
- **İşgücü / sanat sahibi olabilme**
- **Tembelliğin kınanması / yok edilişi**
- **Emeğe dayalı sanat dalları**
- **Meslekte usta / çırak ilişkisi**
- **Esnaf /sanat siteleri ve çarşıları**
- **Kaliteli üretim /patente saygı**
- **Uzmanlık / iş bölümü**
- **Ben yerine /Biz kavramı**
- **Uzun dönemli istihdam/Eğitim**
- **Çok aşamalı terfi sistemi**
- **İşbaşında eğitim**
- **Ticari hayatın ana ilkeleri**

Tüm bu değerlerin özünde inanç, eğitim, meslek, ahlak olup ahiliğin uzun yıllar başarı ile sağlam ve ayakta kalmasının sırrı bariz şekilde görülmektedir.

Bu değerlerin günümüzde de benimsenmesi ve uygulamaya çalışılması ekonomik hayatımızda kayda değer canlanma doğuracak özellikle istihdam artışına vesile olacaktır.

- Ehl-i aşka müptelayım (tutkunum) nemelazım kâr benim,
- Mal ve mülküm yoktur amma kanaatim var benim.
- Ne eğride tok gördüm ne doğruda aç.
- Sade pirinç zerde olmaz bal gerektir kazgana (kazana),
- Baba malı tez tükenir, evlat gerek kazana.
- Dükkân kapusu Hak kapusu, Hakkına yalvar,
- Çeşmim (gözyaşım) gibidir çeşmeleri akmasa da damlar.
- İnsana sadakat yaraşır görse de ikrah (iğrenmek, diksinmek),
- Yardımcısıdır doğruların Hazreti Allah.
- İlim ve sanattan haberdar olmayanlar aç olur,
- Her seherde besmeleyle açılır dükkanımız,
- Hazret-i Selman Pak'tır pîrimiz üstadımız.
- Lâfla dükkân açılmaz, boş yere etme telâş
- Müflis (iflas eden) ve bîvâye(yoksul) kalur, herkese muhtaç olur.
- Sefa geldin ey müsafir, ısmarla kahve içelim

**HİÇ ÖLMEYECEKMiŞ GİBİ BU DÜNYA İÇİN;
YARIN ÖLECEKMiŞ GİBİ AHİRET İÇİN ;
ÇALIŞ**

Yunus Emre (1238 - 1328)

Türk halk şairlerinin tartışmasız öncüsü olan ve Türk'ün İslam'a bakışını Türk dilinin tüm sadelik ve güzelliğiyle ortaya koyan Yunus Emre, sevgiyi felsefe haline getirmiş örnek bir insandır. Yaklaşık 700 yıldır Türk milleti tarafından dilden dile aktarılmış, türkü ve ilahilere söz olmuş, yer yer atasözü misali dilden dile dolaşmış mısralarıyla Yunus Emre, Türk kültür ve medeniyetinin oluşumuna büyük katkılar sağlamış bir gönül adamıdır. Bazı kaynaklarda Anadolu'ya gelen Türk boylarından birine bağlı olup, 1238 dolaylarında doğduğu rivayet edilirse de bu kesin değildir; tıpkı 1320 dolaylarında Eskişehir'de öldüğü yolundaki rivayetlerde olduğu gibi. Batı Anadolu'nun birkaç yöresinde "Yunus Emre" adını taşıyan ve onunla ilgili görüldüğünden "makam" adı verilen yer vardır. Bir garip öldü diyeler Üç gün sonra duyular Soğuk su ile yuyalar Şöyle garip bencileyindiyen Yunus, belki de doğduğu ve yaşadığı topraklardan çok uzaklarda bu dünyadan göçüp gittiğini anlatmak istemektedir. Türkiye'nin pek çok yerinde Yunus Emre'nin mezarı olduğu iddia edilen pek çok mezar ve türbe vardır. Bunlardan başlıcaları: Eskişehir'in Mihaliççık ilçesine bağlı Sarıköy; Karaman'da Yunus Emre Camii avlusu; Bursa; Kula ile Salihli arasında Emre Sultan köyü; Erzurum, Duzcu köyü; Isparta'nın Keçiborlu ilçesi civarı; Aksaray; Afyon'un Sandıklı ilçesi; Ordu'nun Ünye ilçesi; Sivas yakınında bir yol üstü. Görüldüğü gibi sayı ve iddia hayli kabarıktır. Bazı belgeler, Yunus Emre'nin asıl mezarının Karaman veya Sarıköy'de olduğuna işaret etmektedir. Nitekim, 1970'li yılların başında Sarıköy'deki mezarın Yunus'a ait olduğuna kesin gözüyle bakılarak bu köye Yunus Emre adı verildi ve oradaki bir bahçe içine anıt dikildi. 1980'li yıllarda ise, 1350'de yapılmış olan Karaman'daki Yunus Emre Camii'nin yanındaki mezarın onun gerçek mezarı olduğu iddia edildi. Aslında bu durum, Türkler tarafından ne kadar sevildiği ve benimsendiğinin çarpıcı bir örneğidir. Gerçekten de halktan biri olan Yunus Emre, halkın değer, duygu ve düşüncelerini dile getirişi itibarıyla tarihimizin en halkla barışık aydınlarından biri olma özelliğine sahiptir, tasavvufunun dilde ve şiirde kurucusu olan Yunus Emre'nin şiirlerinde ahlak, hikmet, din, aşk gibi konuların hemen hepsi tasavvuftan çıkar ve tasavvuf görüşü çerçevesinde bir yere oturtulur. Mısralarında didaktik ahlak telkinlerinde bulunan Yunus Emre, "gönül kırmamak" konusuna ayrı bir önem verir ve "üstün bir değer" olarak şiirlerinde bu konuyu özenle işler. Bu arada Yunus Emre'yi öne çıkaran bir başka önemli özelliği de, şiirlerinde işlediği konuları ve telkinleri bizzat kendi hayatında uygulamasıdır. "Din tamam olunca doğar muhabbet" diyen İslam'ın sabır, kanaat, hoşgörülük, cömertlik, iyilik, fazilet değerlerini benimsemeyi telkin eder. Sanat anlayışı, dini ve milli değerleri bağdaştırdığı mısralarında kendini gösterir; millileşen tasavvufa, Türkçe'nin en güzel ve en güçlü özelliklerini

kullanarak tercüman olur. Türkistan ve Anadolu Türkleri arasında çok yayılan tasavvufun Türk şairleri arasında iki büyük sözcüsü vardır: Türkistan'da Ahmet Yesevi, Anadolu'da Yunus Emre... Yunus Emre'nin tasavvuf anlayışında dervişlik olgunluktur, aşktır; Allah katında kabul görmektir; nefsini yenmek, iradeyi eritmektir; kavgaya, nifaka, gösterişe, hamlığa, riyaya, düşmanlığa, karşı çıkmaktır.

Yunus Emre ve İnsan

Yunus Emre her şeyden önce gönül insanıdır. Sevgi aşığıdır. Onun tek istediği sevgiye balı olan her şeydir. İnsanın ilk önce gönlüne önem verir. Bir gönül yıkmayı büyük günah sayar. Yukarıda da belirttiğimiz gibi Yunus Emre genel felsefesi insan ve aşk özellikle ilahi aşk üzerinedir. Günümüzde herkes bir demokrasi havarisi kesiliyor. Özgürlükler deniliyor, temel hak ve hukuk deniliyor. Yunus Emre bunu asır öncesinden halletmiştir. Çünkü “Yaratılanı sev yaratandan ötürü” diyerek bütün insanlığı bütün mahlukatı bütünü mevcudatı kısaca yaratılmış olan her şeyi sevmemiz gerektiğini söylüyor. İnsanların kimlikleri ve milliyetleri önemli değildir, hatta ve hatta dinleri de önemli değildir Yunus Emre için. Önemli olan yaratılmış olması ve onu da bir yaratanının bulunması yani Yüce Allah tarafından yaratılmış olmasıdır. İnsan değer verilmiş yaratılmıştır. İnsan ne kadar kötü olsa da ne kadar istemediğimiz düşmanımız olsa da Hakkın hatırı için Yaratanının hatırı için sevmek zorundayız, ve biz de bir yaratılmış olduğum z için sevmek zorundayız. Zaten yine Yunus Emre “Sevelim sevillelim bu dünya kimseye kalamaz” diyerek insanın dünyada ki amacının ne olması gerektiğini açıklıyor. Sevmek Yüce Allah tarafından bize verilmesi en büyük nimettir. Yüce Allah'ı sevmekle kalmayıp ona aşık olmamız gerektiğini de söylüyor. Zaten şiirlerinde ana tema bu yöndedir. Aşksız insanın odundan farkı olmayacağını da söylüyor.

“Hakkı gerçek sevenlere, cümle alem kardeş gelir”..

Zira kendini tanıyan insan Rabbini tanır. Kendini tanıyamayan Rabbini tanıyabilirmi? Nasıl ve niçin yaratıldığının şuurunda ve idrakinde olmayanların kulluk vazifelerini hakkıyla yapmaları mümkünmüdür? Okumaktan maksat kişinin Hakk'ı bilmesi ve tanınmasıdır. Bunun içindir ki Yunus bir başka beytinde şöyle der; “Yunus Emre dir hoca gerekse var bin hacca / hepsinden eyüce bir gönüle girmektir”. Demekki en mühim meselelerden biri de gönül meselesidir. Hatta, “Düriş kazan yi yidür bir gönül ele getir / Yüz kabeden yiğrektür bir gönül ziyareti.” Bütün mesele ‘gönül’ de düğümlenmektedir. İnsani meselelerde “gönül”, Rabbe ulaşmada “gönül” esastır. Yunus Emrede insan, halka yar, Hakk'a kul olmasını bilen insandır. **Bu insanın pırıl pırıl bir gönlü, gönlünde alev alev yanan bir sevgisi vardır.** Dolayısı ile Yunus Emre insanda, yani insan gönlünde en büyük meziyet olarak “sevgiyi” görür. Sevgisiz ne ilim olur, ne iyi bir kul olunur; ne de çevresine hoş görü ile bakılır.

İlim İlim Bilmektir

İlim ilim bilmektir
İlim kendin bilmektir
Sen kendin bilmezsin
Ya nice okumaktır
Okumaktan murat ne
Kişi Hak'k'ı bilmektir
Abes yere gelmektir
Dört kitabın mânâsı

Bellidir bir elifte
Sen elifi bilmezsin
Bu nice okumaktır
Yığirmi dokuz hece

Okursun uçtan uca
Sen elif dersin hoca
Mânâsı ne demektir
Yunus Emre der hoca

Gerekse bin var hacca
Hepisinden iyice
Bir gönüle girmektir

Gel Gidelim Dosta

Bir karardan durmayalım
Gel gidelim dosta gönül
Hasretinden yanmayalım
Gel gidelim dosta gönül
Kılavuz ol gönül bana
Gel gidelim yârdan yana
Canım kurbandır canana
Gel gidelim dosta gönül

Kara haberin almadan
Can bedenden ayrılmadan
Azrail bizi bulmadan
Gel gidelim dosta gönül

Gerçek murada varalım
Yârin hatırın soralım
Yunus Emre'yi alalım
Gel gidelim dosta gönül

Bir Kez Gönül Yıktın İse

Bir kez gönül yıktın ise Doğru yola gittin ise
Bu kıldığın namaz değil Er eteğin tuttuğun ise
Yetmiş iki millet dahi Bir hayır da ettin ise
Elin yüzün yumaz değil Birine bindir az değil

Yol oldur ki doğru vara Yunus bu sözleri çatar
Göz oldur ki Hakk'ı göre Sanki balı yağa katar
Er oldur alçakta dura Halka metâları satar
Yüceden bakan göz değil Yüğü gevherdir tuz değil

YUNUS EMRE

Ahilikte Kul Yunus

Yaşadığın beldelerde, dolaştığın ülkelerde,
İmrendiğin müzelerde Ahiliği görmez misin?..

Doğrulukla çalışanda Ahiliği görmez misin?..
Tutan elde gören gözde, gülen yüzde tatli dilde,

Elemeği göz nurunda Ahiliği görmez misin?..
Çiftçisinde işçisinde, vatan millet bekçisinde,

Yedisinde yetmişinde Ahiliği görmez misin?..
Fırçasında kaleminde, notasında şiirinde,

San'at hakkın vereninde Ahiliği görmez misin?..
Zengin yöksul ayırmayan, güçlü diye kayırmayan

Hekimlerle hakimlerde Ahiliği görmez misin?..
Ekonomi sosyoloji, kültür hukuk teknoloji,

Baş kaynaktan beslenmede Ahiliği görmez misin?..
Adaletle emniyetde, eğitimle hükümetde,

Devlet kuran hikmetinde Ahiliği görmez misin?..
İnsanlığın öndeleri cümle veli şüheda'da,

Hacıbektaş Mevlana'da Ahiliği görmez misin?..

(yunus Divanından)

SEKİZİNCİ BÖLÜM

ÖRNEK YAZILAR

Doğru olsan ok gibi elden atarlar seni
Eğri olsan yay gibi elde tutarlar seni
Menzil alır doğru ok elde kalır eğri yay.

'Tarih'i 'tekerrür' diye tarif ediyorlar;
Hiç ibret alınsaydı, tekerrür mü ederdi
M.AKİF

Bana bir harf öğretenin kırk yıl kölesi olurum
(Hz.Ali)

Hayatın En Pahalı Kazanımı ;
Bilgi ve Tecrübedir.
Bildiklerini Başkalarına Öğretmek
En Büyük Sevaptır.
F.GÜVENTÜRK

VEDA HUTBESİ

Bismillahirrahmanirrahim

Ey insanlar! " Sözümlü iyi dinleyiniz! Biliyorum, belki bu seneden sonra sizinle burada bir daha buluşamayacağım.

"İnsanlar! bu günleriniz nasıl mukaddes bir gün ise, bu aylarınız nasıl mukaddes ay ise, bu şehriniz (Mekke) nasıl bir mübarek şehir ise, canlarınız, mallarınız, namuslarınızda öyle mukaddestir, her türlü tecavüzden korunmuştur.

""Ashabım! Muhakkak Rabbinize kavuşacaksınız. Oda sizi yaptıklarınızdan dolayı sorguya çekecektir. Sakin benden sonra eski sapıklıklara dönmeyiniz ve birbirinizin boynunu vurmayınız!

Bu vasiyetimi burada bulunanlar bulunmayanlara ulaştırın. Olabilir ki burada bulunan kimse, bunları daha iyi anlayan birisine ulaştırmış olur.

"Ashabım! "Kimin yanında bir emanet varsa, onu hemen sahibine versin.biliniz ki faizin her çeşidi kaldırılmıştır.Allah böyle hükmetmiştir.İlk kaldırdığım faizde Abdulmuttalibin oğlu (amcam)abbasın faizidir.lakin ana paranız size aittir.ne zulmediniz nede zulme uğrayınız.

"Ashabım! "Dikkat ediniz, cahiliyeden kalma bütün adetler kaldırılmıştır, ayağımın altındadır. cahiliye devrinde güdülen kan davalarında tamamen kaldırılmıştır.Kaldırdığım ilk kan davası Abdulmuttalibin torunu İlyas bin Rabia'nın kan davasıdır.

"Ey insanlar! "Muhakkak ki şeytan şu toprağınızda kendisine tapınmaktan tamamen ümidini kesmiştir. Fakat siz bunun dışında ufak tefek işlerinizde ona uyarınız bu da onu memnun edecektir. Dinimizi korumak için bunlardan da sakınınız.

"Ey insanlar! "Kadınların haklarını gözetmenizi ve bu hususta Allahtan korkmanızı tavsiye ederim. Siz kadınları Allahın emaneti olarak aldınız ve onların namusunu kendinize Allahın emri ile helal kıldınız.

Sizin kadınlar üzerinde hakkınız, kadınlarında sizin üzerinizde hakkı vardır.

Sizin kadınlar üzerindeki hakkınız yatağınızı hiç kimseye çiğnetmemeleri, hoşlanmadığınız kimseleri izniniz olmadıkça evinize almamalarıdır. Eğer gelmesine müsaade etmediğiniz bir kimseyi evinize alırsa Allah size onları yatakların yalnız bırakmanıza ve daha olmazsa hafifçe dövüp sakındırmanıza izin vermiştir.kadınlarında sizin üzerinizdeki hakları, meşru örf ve adete göre yiyecek ve giyeceklerini temin etmenizdir.

"Ey müminler! "Size iki emanet bırakıyorum, onlara sarılıp uydukça yolunuzu hiç şaşırmasınız. O emanetler Allahın kitabı Kur an-ı Kerim ve Peygamberinin sünnetidir.

"Müminler! "Sözümü iyi dinleyiniz ve iyi belleğiniz. Müslüman müslümanın kardeşidir ve böylece bütün Müslümanlar kardeşler. Bir Müslüman kardeşinin kanıda, malıda helal olmaz.Fakat malını gönül hoşluğu ile vermişse o başkadır.

"Ey insanlar! "Cenab-ı Hak her hak sahibine hakkını vermiştir.Her insanın mirastan hissesi ayrılmıştır. mirasçıya vasiyet etmeye lüzum yoktur.Çocuk kimin döşğinde doğmuş ise ona aittir.Zina eden kimse için mahrumiyet vardır.

Babasından başkasına ait soy iddia eden soysuz yahut efendisinden başkasına intisaba kalkan köle Allahın meleklerinin ve bütün insanların lanetine uğrasın.Cenab-ı hakk bu gibi insanların ne tevbelerini nede adalet ve şahadetlerini kabul eder.

"Ey insanlar! "Rabbiniz birdir. Babanızda birdir. Hepiniz Ademin çocuklarıdır. Adem ise topraktır.Arabın arab olmayana arab olmayanında arab üzerine üstünlüğü olmadığı gibi kırmızı tenlinin siyah üzerine siyahında kırmızı tenli üzerinde bir üstünlüğü yoktur.Üstünlük ancak takvada, Allahtan korkmaktır.

Allah yanında en kıymetli olanınız Ondan en çok korkanınızdır. "Azası kesik siyahi bir köle başınıza amir olarak tayin edilse sizi Allahın kitabı ile idare ederse onu dinleyiniz ve itaat ediniz. "Suçlu kendi suçundan başkası ile suçlanamaz. Baba oğlunun suçu üzerine oğlu da babasının suçu üzerine suçlanamaz. "Dikkat ediniz!şu dört şeyi kesinlikle yapmayacaksınız:Allaha hiçbir şeyi ortak koşmayacaksınız.Allahın haram ve dokunulmaz kıldığı cani haksiz yere öldürmeyeceksiniz.Hırsızlık yapmayacaksınız. İnsanlar "la ilahe illallah" deyinceye kadar onlarla cihad etmek üzere emr olundum.Onlar bunu söyledikleri zaman kanlarını ve mallarını korumuş olurlar. Hesapları ise Allaha aittir.

"İnsanlar! "Yarin beni sizden soracaklar ne diyeceksiniz? Sahabe-i kiram hep birden şöyle dediler; "Allah'ın elçiliğini ifa ettiniz, vazifenizi hakkıyla yerine getirdiniz,bize vasiyet ve nasihatte bulundunuz,diye şahadet ederiz".Bunun üzerine Resul"i Ekrem Efendimiz şahadet parmağını kaldırdı, sonrada cemaatin üzerine çevirip indirdi ve şöyle buyurdu; "Şahid ol Yarab! Şahid ol yarab! Şahid ol yarab!"

Hz. Muhammed (SAV)

Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi

Ey Türk Gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî bedhahların olacaktır. Bir gün, İstiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şerâitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerâit, çok nâmüsait bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şerâitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr ü zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerâit içinde dahi, vazifen; Türk İstiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur!

**Mustafa Kemal Atatürk
20 Ekim 1927**

Mevlana'nın İnsan Sevgisi ile İlgili Sözleri

Hayatı boyunca, bir gönül eğitimcisi olarak; insanlara sevgiyi, gerçek aşkı, Hak ve hakikat yolunda örnek şahsiyet olmayı ve güzel ahlâkı bizzat yaşayarak ilâhî aşkı tattırmış ve Hakk'm varlığında yücelmeyi öğretmiş Mevlana'nın, bütün insanları sevgiyle kucaklayan şu sözleri evrensel niteliktedir:

"Gel, gel, ne olursan ol yine gel. İster kafir, ister mecusi, ister puta tapan ol yine gel. Bizim dergahımız, ümitsizlik dergahı değildir. Yüz kere tövbeni bozmuş olsan da yine gel.. "

Cömertlik ve yardım etmede akarsu gibi ol.

Şefkat ve merhamette güneş gibi ol.

Başkalarının kusurunu örtmede gece gibi ol.

Hiddet ve asabiyette ölü gibi ol.

Tevazu ve alçak gönüllülükte toprak gibi ol.

Hoşgörülükte deniz gibi ol.

Ya olduğun gibi görün,yada görüldüğün gibi ol

İki parmağını gözünün ucuna koy bir şey görebiliyor musun bu dünyadan sen göremiyorsun diye bu alem yok değildir insan gözden ibarettir aslında, geri kalan cesettir göz ise ancak gerçek dostu görendir insan gözdür, görüştür, gerisi ettir insanın gözü neyi görüyorsa değeri o kadardır insan dediğin gözden görüşten ibarettir. Nasıl bakarsın öyle görürsün.

İnsan, içi oyulmadıkça ötmeyen kamaşa benzer.

İnsana aradığı şeye bakarak değer biçilir.

İnsana kimse gözü gibi lalalık edemez.

**İnsanları iyi tanıyın, her insanı fena bilip kötülemeyin,
her insanı da iyi bilip övmeyin.**

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak!
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar.
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
'Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri 'toprak' diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı.
Verme, dünyâları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şühedâ fişkırarak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma' bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dinin temeli
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

Yaşamın Vazgeçilmez Mesleği Ticaret Ana Şartı Borç Ödemek

“Doğru Kararın Şartı Bilmek, Ticaret ve Girişimin Şartı Cesarettir.”

Yaşamın ; Ekonomik, sosyal, geleneksel mesleği TİCARET; genel anlamıyla; toplumda üretilen mal ve hizmetlerin el değiştirmesi , pazarlanması manasına gelir ve üretimin, tüketimin can damarıdır.

Günümüzde ticaretin boyutları; genişleyerek ihracat denilen dış ticareti içine almıştır.Bilindiği gibi ihracat; ekonominin, dolayısıyla ülkelerin olmazsa olmazlarının başında gelmektedir.

Ticaretin önemi; inancımızda “Rızkın onda dokuzu ticarete ve cesarete” hadisi ile belirtilmiştir. Toplumun en küçük biriminden en büyüğüne kadar bu stratejik mesleği yapmayan ve tanımayan kimseye rastlamak mümkün değildir. Bu mesleğin uygulama teknikleri ve dürüstlük ilkesi paralelinde; kişi ve toplulukların karlılığı, dolayısıyla refahı artar.

Bu meslekte yapılan hatalar; İlişkileri , anlaşmaları, en kötüsü ticaretin devamlılığını yaralar, tıpkı insanın damarlarında ki kan damarlarında beliren rahatsızlığın yaşamın sona erdirmesi gibi....

Ticaretin gereksinimlerini doğru olarak uygulayabilen kişi, toplum, hatta ülkeler “GÜVEN” dürüstlük vasıfları ile daha az teminat / hatta teminatsız olarak kredi sağlayabilir ve faaliyet alanları genişler .Tersi ise büyük teminatlar vermek mecburiyetinde kalır. Ticaretin ana unsurları; **Fiyat, ödeme şekli, teslim zamanı, kalite** olarak bilinir.

Uluslararası alışverişlerde bu detaylar “Akreditif” ile formulize edilmiş olup, güvenilir bankaların tavassutu ile ticaret gerçekleşir.

Karşılıklı GÜVEN ve itimadın önemli ölçüde oluşturulabildiği ortamlarda , bu tür işlemler minimize edilerek dış ticaret daha kolay gerçekleşir. Ticaret ve ihracatın hız ve boyutu artar.

İnsanlığın doğuşuna kadar uzanan ticaret mesleği aynı zamanda peygamber mesleği olup, tüm mesleklerin ortak çıktısıdır. Bu mesleğin her noktada şart ve ana unsuru “güven ve dürüstlük” tür.

Bu hasletler ile yapılan faaliyetler sonucunda kazanılan en büyük servet ise itibardır. Bu palalede yapılan ticaret aynı zamanda ibadet ile eşdeğer olup toplumun , ülkelerin değerini her ortamda yükseltir. Yoksa çok tedavisi mümkün olmayan yaralar açar.

Peygamberimizce teşvik edilen ticaretin çok önemli bir şartıda “Kalite ve Ödeme” unsurlarıdır.

Ödeme üzerine buyurulan şu hadisi şerif konun önemini ne güzel ifade etmiştir

Fettah GÜVENTÜRK

“En iyiniz borcunuzu ödeyeninizdir;”

Borcu olan ödeme imkanı olunca hemen borcunu ödemelidir. İstemeğe vakit bırakmadan önce, kendi eli ile ve ayağına gidip vermelidir. Onu, birisini göndermeğe mecbur bırakmamalıdır. Hadis-i şerifte buyuruldu ki, “En iyiniz, borcunu iyi ödiyeninizdir”. Bir hadis-i şerifte buyuruldu ki, “Ödünc alan bir kimse, iyice ödemeği niyet ederse, borcunu ödemesi için, melekler ona duâ eder”.

Bir kimse, malı olduğu halde, borcunu ödemeği bir saat geciktirirse, zâlim ve âsî olur. Namaz kılarken de, oruc tutarken de, uykuda da, yani her an, la’net altında bulunur. Borc ödememek öyle bir günahdır ki, uykuda bile durmadan yazılır.

Malı olmak, parası çok olmak demek değildir. Satılık birşeyi olup da, satmazsa, günah işlemiş olur. Değeri düşük olan para veya işe yarayan mal vererek öder ve bunu hak sâhibi beğenmeyerek alırsa, yine günah olur. Onu râzı etmedikce, yani gönlünü almadıkca, günahattan kurtulamaz. Çok kimseler bunu düşünmez, ama büyük günahlardandır.

Bunun için geç ödemeyi kâr bilmemelidir. Ödeme imkanı olunca hemen borcunu ödemelidir. Borcunu ödemediği nafakanın dışında başka şey almamalıdır. Maalesef zamanımızda çok kimse borcu dururken, arabasını, ev eşyasını yeniliyor. Hatta bazıları borsaya giriyor. Başına birçok işler geliyor; hem dünyası hemde ahreti mahv oluyor.

Hadis-i Şerif

Ey Oğul,

Dünya' ya gelmenin, insan olmanın amaçları sırayla: sağlıklı olmak, ana baba evlatlarla beraber; mutlu yaşam sürmek ve aileye / topluma yararlı insan olmaktır. Bu amacın yolu da; Uygun iş sahibi olmak, yeteri miktarda varlık sahibi olup temel ihtiyaçları karşılayabilmek, belirli bir oranda sırayla, yakınlarla (evlat, kuzen, amca, dayı) ve toplumun diğer kesimlerine faydalı olmak. Bu temel amaçlara ulaşabilmenin yol ve metodlarını sırayla ve ifrata gitmeden izlerken kırmızı çizgi ve bölgelerden kaçınmak korunmak şartı var. Yoksa bu kırmızı çizgiler trafik kazası misali kazalara hatta felaket ve ölümlere sebep olur, bir ömür boşa geçer. O halde mavi ve kırmızı çizgileri özetleyelim.

MAVİ / uygun yol ve metodlar; çalışarak, iş ve meslek sahibi olmak, hayat boyu öğrenmek, öğretmek, temel ihtiyaçlar için varlık sahibi olmak, ihtiyaç sahiplerine yardımcı olmak ticaret ve işinizde azami derecede Güvenilir ve Dürüst olmak, müşterek yaşamımızda SEVGİ, SAYGI duyguları ile dolu olmak. Zira bu duyguların karşılığını aynen görebilirsiniz.

Yaşamımız boyunca uyumlu, barışık, yumuşak, hoşgörölü, mütevazi, şeffaf, şevkatli ve iyi kalpli olunuz. İşiniz ve yaşamınızda, özellikle borcunuza ve zamanlamaya şiddetle sahip çıkınız. İnanç ve manevi değere önem veriniz, sorumluluklarınızı iyi tayin ediniz.

Harcamalarınızda;Tasarruflu ve cömert, temkinli ve tedbirli olunuz ve ifrata asla kaçmayınız. Zira keskin sirke kabına zarar verir. Planlı, düzenli, temiz ve intizamlı olunuz. Konuşma tarzınıza dikkat ediniz. Zira insanlar kıyafetleri ile karşılaşılır, hal ve hareketleri ile uğurlanır.

Evet sevgili oğul mavi çizgileri izlerken heran kırmızı çizgi ve bölgelerden uzak durun,verilen ve sahip olduğun nimetlerin şükürünü asla unutmayın. Bu kırmızı çizgilerin biri veya bir kaçını özetle: **Tembellik, işi sevmemek, çalışmamak** veya az çalışmak. Harcamalarda müsriflik. Zira israf insanı fakir, tasarruf zengin yapar.

Uyumsuzluk,geçimsizlik, güvensizlik, yalan, iftira, kötü alışkanlıklar.Gurur, kibir, egoizm, sevgi saygı eksikliği de insanı fakir yapar, yalnız kalır. Zaman ve sözünde durmamak kötü bir alışkanlıktır.

Aşırı kırıncı olmak, uzun süre küs kalmak, kıskançlık, çekememezlik, samimiyetsizlik, gizlilik, küstahlık, kindarlık, riyakarlık, küfürbazlık, alınganlık, kompleks gibi davranışlar ve negatif tavırlar insanı sevimsiz ve yalnız bırakır.Kırmızı çizgilere geçiş, doğrulara eksik riayet insanı mutsuz ve fakir ve yalnız bırakır. Eğer doğruyu ve mutluluğu istiyorsak kırmızı çizgilerden kaçıp mavi bölgelerde gezip tozunuz. Mavi bölgeler öncelikle ticaret yapan insanın kar ve kazanç değerlerini arttırır. Kısacası kazançlı bir insan olursunuz.

MÜSBET ÖZELLİKLER (Ahlaki Faziletler)

ÇALIŞMAK
Çalışkanlık iş
sahibi

OKUMAK
ÖĞRENMEK
Eğitici-Öğretici
İlerlemek

Zengin olmak
Kuvvetli Olmak
Yararlı Olmak

Yardımsaver
Paylaşımçı Özverili

Güven Dürüstlük
Hoşgörülü

Mütevazi Pozitif
İnsan Barışık

Tasarruflu Cömert
Zengin İnsan
Olmak

İyi İnsan Şevkatli
Yumuşak Uyumlu

Düzen İntizam
Temiz Planlı İnsan

Zaman ve
Borcuna Sadık
İnsan

Bilgili Kültürlü
Dolu İnsan Olmak

İnanç ve Manevi
Değerlere Sahip İns.

SONUÇ:

BAŞARI, ZENGİNLİK, KUVVET

MENFİ ÖZELLİKLER

Tembel, Fakir
Müsrif, Pinti
Sevgisiz-Saygısız

Uyumsuz Geçimsiz
Kavgacı Kaba
Soğuk Davranışlı

Güvensiz, Cahil, Kötü
Alışkanlıklar, Yalancı,
İftiracı

Gurur Kibir Egoist
Acımasız Zayıf
İnançlı

Düzensiz Plansız
Zaman ve Borcuna
Sahip Olmayan
İnsan

Suizan,
Dedikoducu,
Kıskanç

Samimiyetsiz
Güvenilmeyen
Şüpheci

Küstah Kindar Küs
Çekemeyen
Küfürbaz

Fevri Davranış
Görgüsüz
İstikrarsız İnsan

Kompleksli
Sadakatsiz Vefasız

Alıngan Kuruntulu
Hırçınlık

SONUÇ:

FAKİRLİK / ZAYIFLIK

Çalışma Üzerine Veciz Sözler

Başarının sırrı üç şeyde saklıdır:

ÇALIŞMAK, ÇALIŞMAK, ÇALIŞMAK

Çalışan demir ışıldar (paslanmaz)

Çalışan kimse tüm sıkıntılardan kurtulur

Çalışmak; tasarruf ve zenginliğin anahtarıdır.

Çalışmak kendisi ve yakınları için en isabetli şeydir.

Çalışmadan fikri ve ahlaki olgunluk mümkün değildir.

Çalışmanın en etkinliği işbirliği ile çalışmaktır.

Çalışmazsan fakirsin, öğrenemesen cahilsin.

Çalışkan olmaktan başka hiçbir şeye muhtaç değiliz.

Çalışanlar kötülük düşünmeye vakit bulamazlar

Çalışarak kazanılan nimetler helal ve bereketlidir.

Çalışmak (yararlı iş yapmak üzere) ibadettir.

Çalışmak hayat, düşünmek ışıktır.

Ayinesi işdir kişinin lafa bakılmaz

Yönetimde Başarının“Bazı” Altın Kuralları

- EĞİTİM, BİLGİ, TECRÜBE ve İHTİSAS sahibi olmak,
- ÖRNEK ve ÖĞRETİCİ misyona sahip olmak,
- Karizmatik, Vizyon ve Misyon sahibi olmak,
- İş ve Ticari yaşamda GÜVENİLİR olmak,
- Pozitif düşünce sahibi ve çevresiyle barışık olmak,
- Bireyler ve Topluma SEVGİ ve SAYGI ile yaklaşmak,
- Toplum sorunlarına vakıf ve ÇÖZÜMKAR olmak,
- Birleştirici ve Kucaklayıcı olmak,
- Ekipsel ve Organizeli çalışmalar sergilemek,
- Çalışmalarda plan ve programlara önem vermek,
- Projeli ve Somut çalışmalar yapmak,
- Faaliyetlerde seri ve tamamlayıcı olmak,
- Birim ve kurumlar arasında Birleştirici olmak,
- Sivri ve aşırı davranışlardan kaçınmak,
- Faaliyetlerinde samimi ve hukuka dayalı olmak,
- ÜRETİM ve GİRİŞİMCİLİK faaliyetlerine öncelik vermek,
- İSRAF ve YOLSUZLUKLARDAN uzak durmak,
- İLERİ görüşlü, yeniliğe açık olmak, Özverili ve katılımcı olmak,
- EKONOMİK vizyonu olmak,
- Bireysel değil İLKESEL davranmak,
- ÜLKE / BÖLGE menfaatlerini her şeyin önünde tutmak,
- Manevi ve milli değerlere bağlı olma

Fettah GÜVENTÜRK

Çelik Ve İnsan

**Dünyaya hükmeden aklını kullanabilen İNSAN ..
Teknolojinin bel kemiği ÇELİK ...**

Yaratılış itibariyle toprak olan bu iki değerlin önemli benzerlikleri mevcuttur.

1. İzabe metoduyla, Cevher veya Hurda'dan elde edilen **çelik**; tasfiye ve alaşımlama işlemleri ile asallaşır, nitelikleri yüksek özel çelikler elde edilir.

- Kullanım gayelerine göre yumuşak veya sert yapıda çelikler oluşur.
- Çeşitli prosesler sonucunda; **dişli, mil, yay, bilya** v.s. gibi binlerce çeşit alet ve makine parçası haline gelir. Bu oluşumda önemli husus parçanın, cins ve görevine **uygun çeliğin** seçilmesidir. (İnsanın kabiliyet ve liyakatine uygun görev dağılımı gibi)

İmal edilen parçalar; istenilen özellikleri elde edecek şekilde, ısıtılma işlemine tabi tutulur. (İnsanların eğitim ve tedavileri gibi)

- Başlıca özellikler; **dayanım (stres), tokluk, esneklik, aşınma mukavemeti** gibi özetlenebilir.

Bu özellikler paralelinde parça haline gelen çelikler ömrünü sürdürürler. Bu süreç içinde aşınır, eğilir, yorulur, yaşlanır, bazen de kırılarak fonksiyonu biter, hurda olur. Hurda olduğunda yok olmaz. Tekrar eritilerek hayat bulur. Bir nevi ölümsüzlüğe kavuşur. Teknoloji sahnesinde başrolü oynamaya devam eder.

Netice olarak; Sertlik (stres), yumuşaklık, esneklik, sürünme ve yaşlanma gibi özellikler İnsani huylara benzer. Bilhassa; Stres artışı büyük rahatsızlıklar ve arızalar yaratır. Bu arızaların azaltılması meneviş tabir edilen ısıtılma işlemi ile (sakinleştirme tedavileri ile) izale edilebilir. Kalıcı ve keskin gerilimler her iki varlığın ömrünün sona ermesine sebep olur.

Bir değişik; benzerlikte, çelikler arasında sürtünme katsayısının, bireyler arasındaki sürtünme oranının yüksekliği; iki varlığında yaşamını tehlikeye atar.

“Çok sert olma kırılırsın, çok yumuşak olma ezilirsin” misali...

“ Kaliteli imalat için kaliteli ve uygun çelik “

“ Doğru iş için liyakatli ve doğru insan ikilemi “ gibi...

Fettah GÜVENTÜRK

Ahilik İlkeleri

- İyi huylu ve güzel ahlâklı olmak,
- İşinde ve hayatında, kin, çekememezlik ve dedikodudan kaçınmak,
- Ahdinde, sözünde ve sevgisinde vefalı olmak,
- Gözü, gönlü ve kalbi tok olmak,
- Şefkatli, merhametli, adaletli, faziletli, iffetli ve dürüst olmak,
- Cömert ve kerem sahibi olmak,
- Küçüklere sevgili, büyüklere karşı edepli ve saygılı olmak,
- Alçakgönüllü olmak, büyüklük ve gururdan kaçınmak,
- Ayıp ve kusurlarını örtmek, gizlemek ve affetmek,
- Hataları yüze vurmamak,
- Dost ve arkadaşlara tatlı sözlü, samimi, güler yüzlü ve güvenilir olmak,
- Gelmeyene gitmek, dost ve akrabayı ziyaret etmek,
- Herkese iyilik yapmak, iyiliklerini istemek,
- Yapılan iyilik ve yardımı başa kakmamak,
- Hakka, hukuka uymak, hak ölçüsüne riayet etmek,
- İnsanların işlerini içten, gönülden ve güler yüzle yapmak,
- İyi komşulukta bulunmak, komşunun eza ve cahilliğine sabretmek,
- Yaratandan dolayı yaratıkları hoş görmek,
- Hata ve kusurları daima kendi nefsinde aramak,
- İyilerle dost olup, kötülerden uzak durmak,
- Fakirlerle dostluktan, oturup kalkmaktan şeref duymak,
- Zenginlere, zenginliğinden dolayı itibardan kaçınmak,
- Allah için sevmek, Allah için nefret etmek,
- Hak için hakkı söylemek ve hakkı söylemekten korkmamak,
- Emri altındakileri ve hizmetindekileri korumak ve gözetmek,
- Açıkta ve gizlide Allah'ın emir ve yasaklarına uymak,
- Kötü söz ve hareketlerden sakınmak,
- İçi, dışı, özü, sözü bir olmak,
- Hakkı korumak, hakka riayetle haksızlığı önlemek,
- Kötülük ve kendini bilmezliğe iyilikle karşılık vermek,
- Belâ ve kötülöklere sabır ve tahammüllü olmak,
- Müslümanlara lütufkâr ve hoş sözlü olmak,
- Düşmana düşmanın silahıyla karşılık vermek,
- İnanç ve ibadetlerinde samimi olmak,
- Fani dünyaya ait şeylerle öğünmemek, böbürlenmemek,
- Yapılan iyilik ve hayırda hakkın hoşnutluğunu gözetmemek,
- Âlimlerle dost olup dostlara danışmak,

**"Büyük olmak için hiç
kimseye iltifat etmeyeceksin:
Hiç kimseyi aldatmayacaksın.
Ülke için gerçek amaç ne ise,
onu görecek, o hedefe yürüyeceksin.
Herkes senin aleyhinde bulunacaktır;
herkes seni yolundan çevirmeye
çalışacaktır,
fakat sen buna karşı direneceksin.
Önüne sonsuz engeller de yığacaklardır.
Kendini büyük değil,
zayıf, araçsız, hiç sayarak,
kimseden yardım gelmeyeceğine inanarak
bu engelleri aşacaksın.
Bundan sonra da sana büyük derlerse,
bunu söyleyenlere güleceksin."**

M.Kemal ATATÜRK

İNSAN ÜZERİNE ÖZDEYİŞLER

- Ölürken yanınızda götüreceğiniz tek şey, arkanızda bıraktıklarınızdır.
- Yaratıcılık, insanın içinde ki fazla enerjiyi kullanabilmesidir.
- Bir çivi yüzünden bir nal, bir nal yüzünden bir atlı gidiverir
- Kritik anlarda en güçlü insanın bile zayıf olana ihtiyacı vardır.
- Kargalar ötmeye başlayınca bülbüller susar
- Hayatımızın ilk yarısını anne-babamız, ikinci yarısını çocuklarımız mahveder
- Bir araya gelmek bir başlangıçtır, beraberliği sürdürmek bir ilerleme...Beraber çalışmaksa gerçek başarıdır.Henry Ford
- Tecrübe çok acımasız bir öğretmen; önce sınavı yapıyor, dersi sonra öğretiyor.
- Yaşanarak değil yaşayarak tecrübe kazanır, zaman insanları değil armutları olgunlaştırır.
- Hedefi olmayan gemiye hiçbir rüzgar yardım edemez
- Bilginin efendisi olmak için çalışmanın uşağı olmak şarttır
- Bir insanın hayatının ikinci yarısı, ilk yarıda kazanılan alışkanlıkların sürdürülmesinden ibaret iyi kararlar tecrübeden kaynaklanır. Tecrübeler ise kötü kararlardan...
- Geçmiş hatırlamayan onu tekrarlamaya mahkumdur.
- Her şeyin ölçüsü insandır. Pisagor
- Gülmek iki insan arasında en yakın mesafedir. George Santayana
- Şen adam güneşe benzer, girdiği yeri aydınlatmış olur. Cenap Şahabettin
- Köhne fikirler pash çivilere benzer. Kolay kolay yerinden oynamaz

KİTABE

Gürültü-Patırtının Ortasında Sukûnetle Dolaş; Sessizliğin İçinde Huzur Bulduğunu Unutma. Başka Türlü Davranmak Açıkca Gerekmekçe, Herkesle Dost Olmaya Çalış.

Sana Bir Kötülük Yapıldığında Verebileceğin En İyi Karşılık Unutmak Olsun. Bağışla Ve Unut. Ama Kimseye Teslim Olma.

İçten Ol; Telaşsız, Kısa Ve Açık Seçik Konuş. Başkalarına Da Kulak Ver. Aptal Ve Cahil Oldukları Zaman Bile Dinle Onları; Çünkü, Dünyada Herkesin Bir Öyküsü Vardır.

Yalnız Plânların Değil, Başarılarında Tadını Çıkarmaya Çalış.

İşinle Ne Kadar Küçük Olursa Olsun İlgilen; Hayattaki Dayanağın Odur.

Seveceğin Bir İş Seçersen Yaşamında Bir An Bile Çalışmış Ve Yorulmuş Olmazsın. İşini Öyle Sevki, Başarıların Bedenini Ve Yüreğini Güçlendirirken Verdikleriyle De Yepyeni Hayatlar Başlatmış Olacaksın.

Olduğun Gibi Görün Ve Göründüğün Gibi Ol. Sevmediğin Zaman Sever Gibi Yapma. Çevrene Önerilerde Bulun Ama Hükmetme. İnsanları Yargılırsan Onları Sevmeye Zaman Kalmaz.

Ve Unutma Ki, İnsanlığın Yüzyıllardır Öğrendikleri, Sonsuz Uzunlukta Bir Kumsaldaki Tek Bir Kum Taneciğinden Daha Fazla Değildir.

Aşka Burun Kıvrırma Sakın; O Çöl Ortasında Yemyeşil Bir Bahçedir. O Bahçeye Layık Bir Bahçıvan Olmak İçin Her Bitkinin Sürekli Bakıma İhtiyacı Olduğunu Unutma.

Kaybetmeyi Ahlaksız Bir Kazanca Tercih Et. İlkinin Acısı Bir An, Ötekinin Vicdan Azabı Bir Ömür Boyu Sürer.

Bazı İdealler O Kadar Değerelidir Ki, O Yolda Mağlup Olman Bile Zafer Sayılır. Bu Dünyada Bırakacağın En Büyük Miras Dürüstlüktür.

Yılların Geçmesine Öfkelenme; Gençliğine Yakışan Şeyleri Gülümseyerek Teslim Et Geçmişe.

Yapacağın Şeylerin Yapabileceklerini Engellemesine İzin Verme. Rüzgarın Yönünü Değiştiremediğin Zaman, Yelkenlerini Rüzgara Göre Ayarla. Çünkü Dünya, Karşılaştığın Fırtınalarla Değil, Gemiye Limana Getirip Getiremediğinle İlgilenir.

Ara Sıra İsyana Yönelecek Olsan Da Hatırla Ki, Evreni Yargılamak İmkansızdır. Onun için Kavgalarını Sürdürürken Bile Kendi Kendinle Barış İçinde Ol.

Varlığının, sahip olduklarının şükürünü, İnfakını asla unutma...

KAYNAKLAR

1. GÜVENTÜRK, Fettah. İnsan ve Ekonomi, Berke Matbaacılık, İzmir- 2009
2. BAYRAKLI, Prof.Dr. Bayraklı, Kur'an Ahlakı, Bayraklı Yayınları İst.-2011
3. KILIÇ, Prof. Dr. Recep Kılıç, İnsan ve Ahlak, Diyanet Vakfı, Ankara-2010
4. ARIK, Emin, İnsan ve Hayat Sevgisi, Tıpyan Yayıncılık İzmir-2011
5. DOĞAN, Yrd.Doç.Dr. Hulusi, Ahilik ve Örtülü Bilgi, Başak Matba.-Ank.-2006
6. YAVUZ, Prof. Dr. Yunus Vehbi, İslam Hayat Prensipleri, Rağbet Yayınlar, İst.-2002
7. SADR, Mehdi, Ehl-i Beyt Ahlakı, İnsan Yayınları, İstanbul-1996
8. OSMAN, Nüvit, İnsan Mühendisliği, Alfa Yayınlar, İstanbul, 2008
9. YAMAN, Prof. Dr. Ertuğrul, İnsan ve İletişim, Akçağ Yayınları, 2011
10. ÖNLÜER, Siraceddin, Edep Ya Hu!, Semerkand Basım Yayın, İst-2011
11. EKİNCİ, Dr. Yunuf, Ahilik, Özgün Matbaacılık, Ankara-2008
12. FINDIK, İlhami, İnsani Derinlik, Alfa Yayınları, 2010
13. DEMİRTAŞ-Kenan, Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi(Ders Kitabı12. Sınıf), Özgün Matbaacılık, Ankara-2011
14. DİLBAZ, Dindar, H.İbrahim, İncekara, Musa, Demirci, Yunus Emre,Karaman İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yayınları-2007
15. ATEŞ, Dr.Özgür, Aile Şirketleri: Değişim ve Süreklilik, Ankara Sanayi Odası Yayınları, Ankara-2005
16. GEÇİT, M.Salih, Ekonomi ve İnanç, T.Diyanet Vakfı Yayınları, Ank., 2009
17. KARAGÖZ, Doç.Dr.İsmail, İnsan ve Din Özgürlüğü, Diyanet İşleri Bak. Yayınları, Ank.,2010
18. METE, Necdet, Evrensel İnsanlık Öğütleri, Colormat Matbaa. , İzmir-2011
19. ER, Şükrü, Mutluluk İçin Çağrılar, Ayyıldız Matbaası, Ankara-1971
20. ESKİCİOĞLU, Prof.Dr. Osman, İslam ve Ekonomi, Anadolu Yayınları, İzmir-1999

İnternet Kaynakları

21. Sarsılmaz, Prof.Dr. Arif, İnsan Denen Meçhul, Sızıntı Aylık ve İlim Kültür Dergisi, 12.2009 <http://www.sizinti.com.tr/konular/ayrinti/insan-denen-mechul-34-beyin.html>
22. K. Topaloğlu, Mustafa, İnsan Denen Meçhul Varlık., Milli Gazete.01.04.2011 <http://www.milligazete.com.tr/makale/insan-denen-mechul-varlik--196003.htm>
23. Aydın, Dr. Selim, İnsan Tabiatına Farklı Bir Yaklaşım, Sızıntı Aylık ve İlim Kültür Dergisi,10.2005 <http://www.sizinti.com.tr/konular/ayrinti/insan-tabiatina-farkli-bir-yaklasim.html>
24. Özbek, Metin, Dünden Bu Güne İnsan http://www.1001kitap.com/Bilim/Metin_Ozbek/dunden_bugune_insan/insan101insan_nedir.htmlhttp://www.sonsuz.u/s/insan_nediR
25. Yılmaz, Fatih, Kaliteli İnsan, İlk adım Aylık Düşünce ve Kültür Dergisi

- <http://www.ilkadimdergisi.net/node/1138>
26. Çeker, Orhan, Amel-i Salih, İhya.org. <http://samil.ihya.org/ansiklopedi/amel-i-salih.html>
  27. Salih Amel Nedir?, Delinetçiler.com <http://www.delinetçiler.net/forum/merak-edilen-sorular-ve-cevaplari/26091-salih-amel-nedir.html>
  28. Yahya, Harun, Gerçek Akıl Nedir? http://harunyahya.org/tr/books/Kurana_Gore_Gercek_Akil/chapter/6383
  29. Akıl Nedir? Ve Nasıl Kullanılmalıdır? Sorularla İslamiyet, 05.09.2006 <http://www.sorularlaislamiyet.com/article/2682/akil-nedir-ve-nasil-kullanilmalidir.html>
  30. Akıl ve Düşünce Üzerine, Yalın Yorum, 19.12.2011, <http://www.yalinyorum.com/index.php/2-uncategorised/10-akil-ve-duesuenca-uezerine-1>
  31. Akıl, Rehber Ansiklopedisi <http://www.turkcebilgi.com/ansiklopedi/ak%C4%B1>
  32. Sorularla Risale, Havass-ı hamse-i zahiri ve havass-ı hamse-i batına 5.04.2011 http://www.sorularlarisale.com/makale/19798/havass-i_hamse-
  33. Yılmaz, Abdullah, İnsanın Sorumlulukları, 16.03.2011, Gazete İpekyol http://www.ipekyolhaber.com/Kose_Yazisi.php?column_id=811
  34. İmtihan ve Sorumluluk, Şiirfan Club <http://www.siirfanclub.com/2011/06/imtihan-ve-sorumluluk-islama-gore-insan.html>
  35. Biçer, Sema, Sorumluluk Nedir? Nasıl Gelişir, 19.03.2009. Sivasın Sesi <http://www.sivasinsesi.com/article.aspx?yazarId=42&yaziId=1126>
  36. Beyhan, Eyüp, Aile İçi İletişimde Sorumluluk, 14.02.2012, Aile Danışmanım <http://www.ailedanismanim.com/?p=878>
  37. Sadi, Ahmet İstek, İş Ahlakı, Globalcv, <http://www.globalcv.com/icerik/161/calisma-hayatinin-altin-kurali-is-ahlaki.html>
  38. ÜSTÜNBAŞ, Çocuklara Ahlakı Değerler Nasıl Kazandırabiliriz?, Formacil <http://www.forumacil.com/islamda-ahlak/271032-cocuklara-ahlaki-degerleri-nasil-kazandirabiliriz.html>
  39. Soyak, Murat, Okumak Üzerine, 01.03.2008, Sayha Dergi <http://www.sayhadergi.com/124/okumak-uzerine>
  40. Beyan, Hasan, Okumanın önemi ve insana neler kazandıracığı hakkında, Mumsema, <http://www.mumsema.com/okumak-okumaya-tesvik-edelim/29597-okumanin-onemi-ve-insana-neler-kazandiracagi-hakkinda-onemli.html>
  41. Kitap Okumakla İlgili Kompozisyon, 21.03.2012, İslamiyet <http://www.islamiyet.tk/kitap-okumak-ile-ilgili-kompozisyon#ixzz1v1wfiLjF>
  42. Türkiyede Kitap Okuma Oranı, Güncel Hayat <http://guncelhayat9090.blogcu.com/turkiyede-kitap-okuma-orani/5619934>
  43. Okumak Üzerine Bir Deneme, Sebese, <http://sebese.blogcu.com/okuma-uzerine-bir-deneme-1/2760174>
  44. Eğitim Nedir? Eğitim Fm, <http://www.egitimfm.com/?&Bid=565656&E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M-NED%C4%B0R?>
  45. Eğitim Nedir? Eğitim Bilgisi, Vikipedi, http://egitimbilgisi.tr.gg/egitim_nedir.htm

46. Eğitim ve Toplumsal Anlayış, Paylaşılanlar blogcu
<http://paylasilanlar.blogcu.com/egitim-ve-toplumsal-anlayis/1363609>
47. Uzaktan Eğitim, <http://www.uzaktanegitimnedir.com/>
48. Öğretim, Msxlabs, 28.05.2 <http://www.msxlabs.org/forum/egitim-bilimleri/254210-ogretim-nedir.html>
49. Şahin, Mehmet, Eğitimin Önemi ve Amacı, Hikayeler.net,
<http://www.hikayeler.net/yazilar/102641/egitimin-onemi-ve-amaci/>
50. Nugay, Ömer, Sivas Mevlana,
http://sivasmevlana.k12.tr/belirli_gun_ve_haftalar/24kasim1/makaleler/bilgi_toplumu.htm
51. Şehriyar, Mehmet, Sızıntı Aylık ve ilim Kültür Dergisi, 05.1987
<http://www.sizinti.com.tr/konular/ayrinti/isgucu-ve-calisma-uzerine.html>
52. Çalışma Hayatı, YMHHHD, http://www.ymhhd.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=87&Itemid=93
53. Seyyar, Prof. Dr.Ali, Çalışma Hayatında ve İşyerinde Maneviyat,
<http://www.sosyalsiyaset.net/documents/spirituality@work.asp>
54. Özenli Çalışma Üzerine, Mücadele Birliği dergisinden
<http://www.sosyalistforum.net/devrimci-kisilik-ve-devrimci-egitim/24187-ozenli-calisma-uzerine-mb.html>
55. Kuzgun, Prof. Dr.Yıldız, Meslek Rehberliği ve Danışmanlığına Giriş, 03.2006,İkidami, <http://www.ikademi.com/kariyer-planlama/1302-meslegin-insan-yasamindaki-yeri.html>
56. Gür, Serdal, Meslek İnceleme Kılavuzu,03.1998,Turkpd, <http://www.turkpd.com/makale/yazdir.php?adres=meslek-seciminin-insan-hayatindaki-yeri-ve-onemi>
57. Aile ve İnsan İlişkileri, Buzlu.org., <http://www.buzlu.org/aile-ve-insan-iliskileri/>
58. Karaca, Filiz, Aile Üzerine, <http://www.uslanmam.com/deneme-hikaye/1385920-aile-uzerine.html>
59. Sağlıklı Yaşam Önerileri, <http://www.bilkent.edu.tr/~bilheal/uremesagligi/saglikliyasamonerileri.html>
60. Akben, Doc.Dr. Ali, Zinde Kalmanın Yolları,
<http://aliakben.com/root/dynamic.aspx?menukod=4&detay=39>
61. Polatlı, Ahmet, Eğitim ve İnsan
<http://aliakben.com/root/dynamic.aspx?menukod=4&detay=39>
62. Durdu, Mehmet Orhan, Mutluluk Nedir? 04.2005, Mehmet Orhan Durdu Blog
<http://mehmetorhandurdu.blogcu.com/mutluluk-nedir/1936147>
63. Mutluluk Nedir? E-Psikoloji, <http://e-psikoloji.com/forum/showthread.php?563-Mutluluk-Nedir>
64. Çetinalp, Prof. Hüseyin, Toplum ve İnsan, İSM.gov
<http://www.ism.gov.tr/hastahaklari/makale/toprakveinsan/>
65. Uzuner, Günay, İnsan ve Doğa, Altmisa On kala Blog 03.05.2002,
<http://altmisaonkala.blogspot.com/2011/12/insaninsan-ve-doga-1.html>
66. İş ve İnsan İlişkileri, Okul Wb
<http://okulweb.meb.gov.tr/09/09/347449/dersnotu/isveinsaniliskileri.htm>
67. Özdeş, Taner, İş Hayatında Zaman Yönetiminin Önemi, Fatih Başaran,

- <http://www.fatihbasaran.com/zaman-ve-insan-iliskisi/#ixzz1lDg8dVmG>
68. Zaman ve İnsan İlişkisi, Fatih Başaran, 09.12.2008
<http://www.fatihbasaran.com/zaman-ve-insan-iliskisi/#ixzz1lDg8dVmG>
69. Akpınar, Cenan, Sivil Toplum Üzerine, 17.05.2010, Fatih Başaran ,
<http://www.fatihbasaran.com/zaman-ve-insan-iliskisi/#ixzz1lDg8dVmG>
70. Aydın, Nermin, Sivil Toplum Kuruluşlarının Önemi Nedir? Maxi Hayat, 25.04.2012, <http://www.maxihayat.net/maxiforum/soru-cevap/169630-sivil-toplum-kuruluslarinin-onemi-nedir.html>
71. Banger, Gürcan, Sivil Toplum Nedir? Batakul, 26.05.2008
<http://www.baktabul.net/felsefe-sosyoloji/114052-sivil-toplum-nedir-sivil-toplum-hakkinda-sivil-toplum-kavrami.html>
72. Gök Türk ,İletişim Üzerine, Milliyet Blog, 08.10.2011
<http://blog.milliyet.com.tr/iletisim-uzerine/Blog/?BlogNo=328971>
73. Hisar, Psk. Mehtap, İletişim üzerine, Tavsiye ediyorum, 11.05.2010
http://www.tavsiyeediyorum.com/makale_4926.htm
74. Yılmaz, Ahmet, Çocuk ve İletişim, Sosyoloğum, 03.03.2010
http://www.sosyologum.com/esder_makale-34-7-71-Cocuk_ve_Iletisim
75. Master, Muhammed, Webimsi.net, Üretim Faktörleri, 17 .06.2010
<http://www.webimsi.net/uretim-faktorleri-uretim-faktorleri-nelerdir.html>
76. Atatürk'ün İslamiyet Hakkındaki Sözleri, İslami Sohbet,
<http://islamsohbetchat.blogcu.com/ataturk-un-islam-dini-hakkındaki-sozleri/4516677>
77. Aydın, Prof.Dr. Muhammed Şevki, Peygamberimizin İnsan Sevgisi, Diyanet İşleri Bakanlığı, 20.04.2007, <http://diyanetvanegitim.gov.tr/prof-drmuhammed-sevki-aydin/216-peygamberimizin-insan-sevgisi.html>
78. Hz. Muhammed(sav)' nin Eğitim ve Öğretime Verdiği Önem, Sorularla İslamiyet 04.05.2011, <http://www.sorularlailslamiyet.com/article/14486/hz-muhammed-asv-in-egitim-ve-ogretime-verdigi-onem-nedir.html>
- İspir, Meheddin, Mevlanada İnsan ve Aşk, Akademik,
http://akademik.semazen.net/article_print.php?id=344
79. Aslanoğlu, Doç. Dr. İbrahim Arslanoğlu, Mevlana' nın Aşk ve İnsan Sevgisi, Gazi Edu., <http://w3.gazi.edu.tr/~iarslan/mevlanaaskinsan.pdf>
80. Yunus Emre, Kim Kimdir ?
<http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.php?id=300>

SONSÖZ

İNSAN ve HLAĞ ikilemi adeta; Hem bu Dünya'yı hem de ahireti içine alacak derecede iki KAVRAM.

Bu iki kavram içine direk veya dolaylı olarak giren her türlü etkinlik ve hasletin özeti "İNSAN ve AHLAK" kitabımızın kapsam ve amacı...

Kitabımızın bölümlerinin konuları ; İNSAN' ın özellik ve tanıtımından başlayarak, İNSAN'ın görev ve sorumlulukları, özellikle bu dünya ve Ahiret için ne yapması gerektiğini, Ahlaki değer ve faziletler ile inanmış olarak bu dünyada yapacağı yararlı işlerin SALİH AMEL özelliği taşıması için gerekli her türlü iyi davranışlara (Ahlaki faziletler) bu kitapçık içerisinde yer verilmiştir.

Özellikle; **Okuma, Eğitim, Çalışma, Meslek, İş, Aile, Toplum, Ekonomi...** gibi konulara geniş yer vermiş, konuların önemi tekraren vurgulanmıştır.

Öğrenmek ve öğretmenin en etkin yolu olan **Tecrübe, Değer dolu Örnek Büyük İnsanların** yararlı görüş ve eserlerine yer verilmiş. Değerli kaynaklardan özet ve kısmi alıntı şeklinde yararlanılmıştır.

Hayat üniversitesinden kazanılmış çok sayıda bilgi, tecrübenin "ARI ve BAL" ikilemi gibi toplumun ve insanlığın ortak değerleri olmuş, **Hadis, Atasözü, Veciz Söz, Güzel Söz ve Tavsiyelere...** önemli ölçüde yer verilmiş, hatta birkaç kerededir tekrarlanmıştır. Elimizde olmayarak yapılan ; Eksik, fazlalık, hatalarımız için özür dilerken, bu kitapçığımızın tüm insanlığa faydalı olacağı inancıyla;

Kitabımızın oluşmasında, bilgi görüşlerini esirgemeyen dostlarımız, bilgi ve deneyimlerinden yararlandığımız yazarlarımız, özellikle değerli hocam Prof.Dr.Hüseyin YAŞAR ile kitabın yazım ve formatlanmasında emeğini esirgemeyen kurum sekreterimiz Gözde Hanım'a her türlü katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

Fettah GÜVENTÜRK
Mak. Yük. Müh